

Täysistunto

Keskiviikko 18.12.2024 klo 10.00—19.50

Täysistunto alkoi klo 10.00. Täysistunto päättyi klo 19.50.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (10.00—11.42 ja 16.00—18.01), ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (11.42—14.00 ja 18.01—19.50) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (14.00—16.00).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle: Finanssipolitiikan valvonnan raportti 2024 (K 22/2024 vp).

3. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2025 talousarvioesityksen (HE 109/2024 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 109/2024 vp
Hallituksen esitys HE 191/2024 vp
Talousarvioaloite TAA 1-280, 282-333/2024 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 25/2024 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 25/2024 vp. Asian käsittely keskeytettiin 17.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Siirrytään pääluokkakohdaisiin äänestyksiin. Kaikki samaa pääluokkaa koskevat ehdotukset ja kannatukset voi tehdä eduskuntaryhmäkohtaisesti samalla kertaa. Mahdolliset pöytäkirjaan otettavat edustajien korjaukset tehdään vasta, kun koko pääluokka on äänestetty.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

3.1. Pääluokka 24 Ulkoministeriön hallinnonala

Puhemies Jussi Halla-aho: Esitellään pääluokka 24. Yleiskeskustelu päättyi 17.12.2024 pidetyssä istunnossa. Nyt ryhdytään pääluokan yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskustuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 24.01.01: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus peruuttaa viestintä- ja globaalikasvatustuen lakkautuksen ja että kansalaisjärjestöjen kehitysviestintä- ja globaalikasvatushankkeiden tukea vahvistetaan.” (Vastalause 1)
2. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 24.01.02: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin ja laatii useamman vuoden mittaisen ohjelman, jolla tavoitellaan luovien alojen viennin kasvua pohjoismaiselle tasolle.” (Vastalause 3)
3. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 24.01.74: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin ja varaa suurlähetystökiinteistöjen remontteihin riittävän rahoituksen, jotta rakennusten kunto ja arvo eivät heikkene entisestään.” (Vastalause 3)
5. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 24.10.21: Lisätään 2 038 000 euroa siviilihenkilöiden osallistumiseksi kriisinhallintaan. (Vastalause 3)
6. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 24.30.66: Muutetaan momentin perusteluja siten, että momentille osoitetusta määrärahasta 2 200 000 euroa voidaan käyttää kansalaisjärjestöjen viestintä- ja globaalikasvatukseen (VGK-tuki). (Vastalause 4)
7. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 24.30.66: Lisätään 2 200 000 kansalaisjärjestöjen viestintä- ja globaalikasvatustukiin. (Vastalause 3)
8. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) 24.30.66: Lisätään 50 000 000 euroa varsinaiseen kehitysyhteistyöhön. (Vastalause 1)
9. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 24.30.66: Lisätään 200 000 000 euroa varsinaiseen kehitysyhteistyöhön. (Vastalause 3)
10. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 24.30.66: Lisätään 200 000 000 euroa kehitysyhteistyöhön ja kansainväliseen ilmatorahtamiseen. (Vastalause 4)

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

11. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 24.30.66: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus palauttaa vähiten kehittyneiden maiden (LDC-maat) tukemiseen kohdistuvan kehitysyhteistyörahoituksen seurannan valtion talousarvioon.” (Vastalause 1)
12. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 24.30.66: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus sitoutuu kehityspolitiikan ylivaalikautiseen selonteeseen ja vahvistaa Suomen kehitysyhteistyötä etenkin naisten ja tyttöjen oikeuksien, koulutuksen, kestävän talouden ja ihmisarvoisen työn, rauhanomaisten ja demokraattisten yhteiskuntien sekä ilmastonmuutoksen torjunnan, luonnon monimuotoisuuden vahvistamisen ja luonnonvarojen kestävän hallinnan ja käytön edistämisessä.” (Vastalause 3)
13. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 24.30.66: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin ja varmistaa, että Suomi pääsee asetettuun tavoitteeseen kohdistaa 0,2 prosenttia bruttokansantulosta niin kutsutuille vähiten kehittyneille maille, ja että hallitus seuraa vuosittain tavoitteen toteutumista.” (Vastalause 3)
14. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 24.30.66: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin VGK-tuen jatkamiseksi, jotta Suomen kansainvälinen osaaminen vahvistuu ja järjestöjen kyky luoda suomalaisille mahdollisuuksia osallistua globaalien haasteiden ratkaisuun säilyy.” (Vastalause 3)
15. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 24.30.66: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus kantaa globaalin vastuunsa, sitoutuu YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden ja Pariisin ilmastopöytäkirjan tavoitteiden edistämiseen sekä lisää Suomen kehitysyhteistyörahoitusta määrätietoisesti kohti 0,7 prosentin bruttokansantuloosuutta ja kasvattaa kansainvälisen ilmasto- ja ilmastorahoituksen määrärahoja.” (Vastalause 4)
16. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 24.30.88: Lisätään 5 000 000 euroa Finnfundin rahoitustason säilyttämiseksi. (Vastalause 3)
17. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 24.30.89: Lisätään 30 000 000 euroa laina- ja sijoitusmuotoiseen kehitysyhteistyöhön, jotta vastataan YK:n ilmasto- ja luontosopimukseen. (Vastalause 3)
18. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 24.30.89: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin ja vivuttaa liikkeelle yksityistä ja julkista rahoitusta kehitystavoitteiden edistämiseksi.” (Vastalause 3)
19. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 24.90.20: Lisätään uusi momentti ja sille 1 500 000 euroa Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyöhön. (Vastalause 1)
20. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 24.90.20: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa yhteistyötä Itämeren, Barentsin ja arktisen

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

alueen vakauden, turvallisuuden, kestäväen kehityksen ja taloudellisten yhteistyömahdollisuuksien edistämiseksi.” (Vastalause 1)

22. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 24.90.50: Lisätään 500 000 euroa Suomen ulkopoliittikan keskeisten teemojen parissa toimivien järjestöjen tukemiseen. (Vastalause 1)

23. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 24.90.50: Lisätään 500 000 euroa valtionavustuksiin ulkoministeriön toimialan järjestöille. (Vastalause 2)

24. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 24.90.50: Lisätään 600 000 euroa ulko- ja turvallisuuspolitiikan saralla toimivien kansalaisjärjestöjen toiminnan vahvistamiseen. (TAA 5)

25. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 24.90.50: Lisätään 1 100 000 euroa ulko- ja turvallisuuspolitiikan aloilla toimiville järjestöille. (Vastalause 3)

Mietintö ”jaa”, Joona Räsänen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 101, ei 74; poissa 24 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkynen ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 55; poissa 24 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkynen ehdotus 3 ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 100, ei 74; poissa 25 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkynen ehdotus 5 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 160, ei 16; poissa 23 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 6 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 158, ei 17; poissa 24 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkynen ehdotus 7 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 159, ei 17; poissa 23 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Joona Räsänen ehdotus 8 ja edustaja Tynkkynen ehdotus 9 koskevat samaa asiaa, joten ensin äänestetään edustaja Tynkkynen ehdotuksesta 9 edustaja Joona Räsänen ehdotusta 8 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Joona Räsänen ehdotus 8 ”jaa”, Oras Tynkkynen ehdotus 9 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 159, ei 16; poissa 24 (äänestys 7). Tässä äänestyksessä voitti Joona Räsänen ehdotus 8.

2) Mietintö ”jaa”, Joona Räsänen ehdotus 8 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 53; poissa 24 (äänestys 8). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 10 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 158, ei 16; poissa 25 (äänestys 9). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 11 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 54; poissa 23 (äänestys 10). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 12 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 53; poissa 25 (äänestys 11). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 13 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 53; poissa 24 (äänestys 12). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 14 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 54; poissa 23 (äänestys 13). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 15 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 53; poissa 24 (äänestys 14). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 16 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 159, ei 17; poissa 23 (äänestys 15). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 17 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 160, ei 16; poissa 23 (äänestys 16). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 18 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 53; poissa 23 (äänestys 17). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 19 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 53; poissa 23 (äänestys 18). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 20 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 103, ei 72; poissa 24 (äänestys 19). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Joona Räsäsen ehdotus 24 ja edustaja Tynkkysen ehdotus 25 ja samansisältöiset edustaja Joona Räsäsen ehdotus 22 ja edustaja Lohen ehdotus 23 koskevat samaa asiaa, joten ensin äänestetään edustaja Tynkkysen ehdotuksesta 25 edustaja Joona Räsäsen ehdotusta 24 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta edustaja Lohen ja edustaja Joona Räsäsen samansisältöisiä ehdotuksia 22 ja 23 vastaan. Lopuksi äänestetään voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Joona Räsäsen ehdotus 24 ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 25 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 158, ei 17; poissa 24 (äänestys 20). Tässä äänestyksessä voitti Joona Räsäsen ehdotus 24.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

2) Joona Räsänen ehdotus 22 ja Markus Lohen ehdotus 23 ”jaa”, Joona Räsänen ehdotus 24 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 148, ei 26; poissa 25 (äänestys 21). Tässä äänestyksessä voittivat Joona Räsänen ehdotus 22 ja Markus Lohen ehdotus 23.

3) Mietintö ”jaa”, Joona Räsänen ehdotus 22 ja Markus Lohen ehdotus 23 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 100, ei 74; poissa 25 (äänestys 22). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Seppo Eskelinen (sd) tarkoitti äänestää ”ei” kohdassa 16.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 24 mietinnön mukaisena.

3.2. Pääluokka 25 Oikeusministeriön hallinnonala

Puhemies Jussi Halla-aho: Esitellään pääluokka 25. Yleiskeskustelu päättyi 17.12.2024 pidetyssä istunnossa. Nyt ryhdytään pääluokan yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 25.01.01: Lisätään 3 000 000 euroa oikeusministeriön yleisten menojen kattamiseen. (Vastalause 1)
2. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 25.01.01: Lisätään 3 000 000 euroa hallinnon säästöjen kohtuullistamiseksi ja toiminnan sujuvuuden turvaamiseksi. (Vastalause 1)
3. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 25.01.01: Lisätään 5 000 000 euroa harmaan talouden torjuntaan. (Vastalause 3)
4. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 25.01.50: Lisätään 200 000 euroa Rikosuhripäivystykselle lähisuhdeväkivallan uhrien auttamiseen ja todistajan-tukitoiminnan jatkamiseen. (Vastalause 3)
5. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 25.01.50: Lisätään 300 000 euroa Pakolaisneuvonta ry:n toiminnan tukemiseen. (Vastalause 3)
6. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 25.01.50: Lisätään 575 000 euroa Ihmisoikeusliiton ja rauhantyön järjestöjen avustuksiin ja momentin 25.01.50 perusteluihin palautetaan maininta, että määrärahaa saa käyttää myös avustuksiin rauhantyön järjestöille. (Vastalause 3)

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

7. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 25.01.50: Lisätään 1 350 000 euroa järjestöjen ja muiden toimijoiden toiminnan turvaamiseksi ja momentin 25.01.50 perusteluihin palautetaan maininta, että määrärahaa saa käyttää myös avustuksiin rauhantyön järjestöille. (Vastalause 4)
8. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 25.01.50: Lisätään 1 900 000 euroa järjestöjen toimintaedellytysten vahvistamiseksi ja niiden tarjoamien palveluiden jatkuvuuden turvaamiseksi. (Vastalause 1)
9. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 25.01.50: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto huomioi käyttösuunnitelman toimeenpanossa, että saamen kielilain avustusten määrä tulee pitää ennallaan ja avustuksen vähennys saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämisen määrärahoihin kohdistetaan saamelaiskäräjien toiminta-avustukseen.” (Vastalause 2)
10. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 25.01.50: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin ja varmistaa, että Suomi jatkaa aktiivista rauhantyötä, uskontojen välistä vuoropuhelua, kiusaamisen ja väkivallan vastaista työtä ja tukea sitä tekeville rauhanjärjestöille.” (Vastalause 3)
11. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 25.10.02: Lisätään 300 000 euroa korkeimman hallinto-oikeuden kasvavien kulujen kattamiseen ja toimintavarmuuden varmistamiseen. (Vastalause 1)
12. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 25.15.01: Lisätään 2 000 000 euroa, jotta oikeuspalveluviraston toimintakyky säilyy ja sen tarjoamat palvelut pysyvät saavutettavina. (Vastalause 1)
13. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 25.20.01: Lisätään 5 000 000 euroa harmaan talouden torjuntaan. (Vastalause 3)
14. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 25.20.01: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotta Ulosottolaitoksen toimipaikkaverkoston kehittämissuunnitelman valmistelussa vaikutusarvioinnit tehdään kaikkien laajan perinnän toimipaikka-alueiden osalta riittävällä tarkkuudella ja jotta toimipaikkaverkostoa koskevat päätökset perustuvat riittävään tietoon koskien muun muassa perinnän tuloksellisuutta, ulosoton viranhaltijoiden työturvallisuutta ja työssäjaksamista.” (Vastalause 2)
15. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 25.20: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus kiirehtii ulosoton laajempaa uudistusta oikeudenmukaisen progressiivisen ulosottomallin luomiseksi sekä lyhentää ulosottovelkojen lopullista vanhentumisaikaa ja helpottaa yksityishenkilön velkajärjestelyyn pääsyä.” (Vastalause 4)

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

16. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 25.40.01: Lisätään 174 000 euroa vankityöryhmän resurssien turvaamiseen Huittisten avovankilan maastotyöryhmässä. (TAA 11)

17. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 25.40.01: Muutetaan momentin 25.40.01 perusteluja siten, että määrärahaa voidaan käyttää merenkulun kulttuuriperinnön ylläpitoon ja vankityötoiminnan mallin kehittämiseen ja lisätään momentille 400 000 euroa tähän tarkoitukseen. (TAA 12)

18. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 25.40.01: Lisätään 2 000 000 euroa Rikosseuraamuslaitoksen lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen ja henkilöstön riittävyyden turvaamiseen. (Vastalause 1)

19. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 25.40.01: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii Rikosseuraamuslaitoksen riittävistä voimavaroista sekä vankipaikkojen ja vanginvartijoiden riittävästä määrästä.” (Vastalause 2)

20. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 25.40.01: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii, että Suomen vankilaverkosto pidetään hajautettuna myös tulevaisuudessa. Tarvittaessa oikeusministerin on käytettävä asiassa ohjausvaltaansa.” (Vastalause 2)

21. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 25.40.01: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa Rikosseuraamuslaitoksen yhteistyön jatkamisen Metsähallituksen luontopalveluiden kanssa niin, että vankityötä hyödynnetään kansallispuistojen ja muiden luonnonsuojelualueiden retkeilyrakenteiden rakentamisessa, huollossa ja muussa vastaavassa työssä.” (Vastalause 3)

22. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 25.40.74: Palautetaan momentti 25.40.74 talousarvioon ja lisätään sille 1 300 000 euroa mahdollistamaan avolaitostyö Metsähallituksen luontopalveluiden työkohteissa aiemmassa laajuudessaan. (Vastalause 2)

23. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 25.40.74: Palautetaan momentti 25.40.74 talousarvioon ja lisätään sille 4 700 000 euroa vankien kuntoutustoiminnan vahvistamiseksi ja heidän yhteiskuntaan integroitumisensa tukemiseksi. (Vastalause 1)

24. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 25: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii koko oikeudenhoidon ketjun (poliisi, syyttäjät, tuomioistuimet ja rikosseuraamus) riittävistä ja tasapainossa olevista voimavaroista.” (Vastalause 2)

25. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 25: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että mahdollisten säästövelvoitteiden kattamiseksi sopeuttamis-

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

toimia ja mahdollisia säästöjä ei tule kattaa oikeudenhoidon ketjun henkilöstöresursseista.” (Vastalause 2)

26. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 25: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa oikeusministeriön hallinnonalan määrärahatasoa johdonmukaisesti oikeudenhoidon selonteossa kuvatun rahoitusvajeen umpeen kuromiseksi sekä varmistaa, ettei tätä välttämätöntä tavoitetta vaaranneta hallinnonalalle kohdistettavilla säästöavoitteilla.” (Vastalause 4)

Mietintö ”jaa”, Joona Räsänen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 53; poissa 24 (äänestys 23). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsänen ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 53; poissa 24 (äänestys 24). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 138, ei 36; poissa 25 (äänestys 25). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 53; poissa 25 (äänestys 26). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 5 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 52; poissa 24 (äänestys 27). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 6 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 53; poissa 23 (äänestys 28). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 7 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 53; poissa 23 (äänestys 29). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsänen ehdotus 8 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 52; poissa 25 (äänestys 30). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 9 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 157, ei 19; poissa 23 (äänestys 31). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 10 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 52; poissa 24 (äänestys 32). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsänen ehdotus 11 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 53; poissa 24 (äänestys 33). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsänen ehdotus 12 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 54; poissa 23 (äänestys 34). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 13 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 102, ei 74; poissa 23 (äänestys 35). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 14 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 101, ei 73; poissa 25 (äänestys 36). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 15 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 103, ei 73; poissa 23 (äänestys 37). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 16 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 53; poissa 26 (äänestys 38). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 17 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 51, tyhjiä 1; poissa 25 (äänestys 39). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 18 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 53; poissa 23 (äänestys 40). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 19 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 102, ei 73; poissa 24 (äänestys 41). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 20 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 139, ei 37; poissa 23 (äänestys 42). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 21 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 101, ei 74; poissa 24 (äänestys 43). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 22 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 102, ei 73; poissa 24 (äänestys 44). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 23 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 52; poissa 24 (äänestys 45). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 24 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 102, ei 74; poissa 23 (äänestys 46). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 25 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 102, ei 74; poissa 23 (äänestys 47). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 26 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 53; poissa 23 (äänestys 48). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 25 mietinnön mukaisena.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

3.3. Pääluokka 27 Puolustusministeriön hallinnonala

Puhemies Jussi Halla-aho: Esitellään pääluokka 27. Yleiskeskustelu päättyi 17.12.2024 pidetyssä istunnossa. Nyt ryhdytään pääluokan yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskustanskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 27.10.01: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viipymättä tarvittaviin toimenpiteisiin henkilöstömäärän määrätietoiseksi kasvattamiseksi Puolustusvoimissa.” (Vastalause 1)
2. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 27.10.01: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää työn asevelvollisille kuuluvien taloudellisten etuuksien uudistamiseksi ja tuomiseksi ajan tasalle eduskunnan tahdon mukaisesti.” (Vastalause 1)
3. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 27.10.01: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin koulutettujen aliupseerikouluttajien määrän lisäämiseksi, jotta myös reserviläisten kertausharjoitusmäärät pystytään pitämään vallitsevan turvallisuustilanteen edellyttämällä tasolla.” (Vastalause 1)
4. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 27.10.01: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa kotimaisen puolustustarviketeollisuuden toimintaedellytyksiä ja huoltovarmuutta sekä vauhdittaa alan vientiedellytyksiä.” (Vastalause 1)
5. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 27.10.01: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto huolehtii Puolustusvoimien henkilöstön riittävydestä ja jaksamisesta.” (Vastalause 2)
6. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 27.10.01: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto huolehtii siitä, että kertausharjoitustoiminnassa päästään 30 000 reserviläisen vuosittaiseen kouluttamiseen.” (Vastalause 2)
7. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 27.10.01: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että maanpuolustustaitojen ylläpitämiseksi ampumaratojen määrä nousee Suomessa 1 000:een.” (Vastalause 2)
8. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 27.10.01: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto huolehtii siitä, että lyijykieltoasetus ei vaaranna maanpuolustusta.” (Vastalause 2)

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

9. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 27.10.50: Lisätään 1 200 000 euroa maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen ja Maanpuolustuskoulutus-yhdistykselle (MPK) myönnettävään valtionavustukseen. (Vastalause 2)

10. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 27.10.50: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintaedellytyksistä ja turvaa vapaaehtoisen maanpuolustuksen järjestöille tarvittavan rahoituksen.” (Vastalause 1)

Mietintö ”jaa”, Joona Räsänen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 64; poissa 25 (äänestys 49). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsänen ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 101, ei 74; poissa 24 (äänestys 50). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsänen ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 65; poissa 24 (äänestys 51). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsänen ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 64; poissa 25 (äänestys 52). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 5 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 102, ei 73; poissa 24 (äänestys 53). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 6 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 63; poissa 26 (äänestys 54). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 7 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 153, ei 22; poissa 24 (äänestys 55). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 8 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 73; poissa 27 (äänestys 56). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 9 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 59; poissa 24 (äänestys 57). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsänen ehdotus 10 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 108, ei 64; poissa 27 (äänestys 58). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 27 mietinnön mukaisena.

3.4. Pääluokka 29 Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

Puhemies Jussi Halla-aho: Esitellään pääluokka 29. Yleiskeskustelu päättyi 17.12.2024. Nyt ryhdytään pääluokan 29 yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 29.01.01: Lisätään 5 200 000 euroa. (Vastalause 1)
2. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.01.02: Lisätään 15 000 000 euroa Opetushallitukselle opettajien täydennyskoulutukseen sekä palautetaan momentin perusteluihin maininta, että määrärahaa saa käyttää opettajien täydennyskoulutukseen. (Vastalause 3)
3. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.01.04: Lisätään 10 000 000 euroa jatkuvan oppimisen riittävän tason varmistamiseksi. (Vastalause 3)
4. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.01.04: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus aloittaa yhteistyössä korkeakoulujen kanssa tehtävän rahoitusmalliuudistuksen, jossa korkeakoulujen rahoituksessa erotettaisiin jatkuva oppiminen omakseen.” (Vastalause 3)
5. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 29.01.31: Lisätään 4 000 000 euroa. (Vastalause 1)
6. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 29.01.31: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa jatkossa jo hallituksen talousarvioesityksessä avustukset kehitysvammaisille ja muille runsaasti tukea tarvitseville tarkoitetun oppimateriaalin tuottamiseen.” (Vastalause 2)
7. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 29.01.52: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu leikkauksen evankelis-luterilaisen kirkon hoitamiin eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin maksettavaan valtionrahoitukseen ja ortodoksiselle kirkolle myönnettävään valtionavustukseen.” (Vastalause 2)
8. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 29.01.52: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää hautauskulujen maksuperusteiden uudistamisen siten, että kirkkoon kuulumattomien hautauskulut toteutettaisiin omakustannusperiaatteella niin, että niitä ei kateta lainkaan kirkkoon kuuluvien ja näin kirkollisveroa maksavien kustannuksella.” (Vastalause 2)
9. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.01.52: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa kirkon yhteiskunnallisten tehtävien, kuten hautaustoimen ja kulttuuriperinnön ylläpidon, riittävän rahoituksen.” (Vastalause 3)
10. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.10.20: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen pienten

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

koululaisten vuorohoidosta, jotta perhe ja työ on nykyistä helpompi yhdistää kaikenlaisissa työajoissa.” (Vastalause 4)

11. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 29.10.30: Lisätään 2 000 000 euroa avustusten maksamiseen. (Vastalause 1)

12. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 29.10.30: Lisätään 3 000 000 euroa kohdistettavaksi avustuksena pienten koulujen lähikoululisäksi. (Vastalause 2)

13. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.10.30: Lisätään 30 000 000 euroa tasa-arvon edistämiseen varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa. (Vastalause 3)

14. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 29.10.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää jokaisen lapsen mahdollisuuksia tasa-arvoiseen ja saavutettavaan peruskoulutukseen.” (Vastalause 2)

15. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 29.10.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee ja antaa eduskunnalle tarvittavat esitykset varhaiskasvatusmaksujen kokonaisuudistukseksi ja asiakasmaksujen määräytymisperusteiden uudistamiseksi.” (Vastalause 2)

16. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.10.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin kaksivuotisen esiopetuksen jatkon varmistamiseksi sekä joustavan esi- ja alkuopetuksen kehittämiseksi.” (Vastalause 3)

17. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.10.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin varhaiskasvatuslaissa määritellyn henkilöstömitoituksen parantamiseksi, jotta mitoitus osapäiväisessä varhaiskasvatuksessa olisi sama kuin kokopäiväisessä.” (Vastalause 3)

18. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.10.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin englanninkielisten päivähoito- ja koulupaikkojen saatavuuden lisäämiseksi.” (Vastalause 3)

19. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.10.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin ja palauttaa velvoitteen laatia toimipaikkakohtaiset varhaiskasvatuksen yhdenvertaisuussuunnitelmat sekä palauttaa kunnille näihin varatun rahoituksen.” (Vastalause 3)

20. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.10.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin ja palauttaa velvoitteen laatia kuntakohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat sekä palauttaa kunnille näihin varatun rahoituksen.” (Vastalause 3)

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

21. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.10.31: Lisätään 19 000 000 euroa vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) mukaisen valtionosuuden maksamiseen kansalaisopistoille, kansanopistoille, opintokeskuksille ja kesäyliopistoille. (Vastalause 3)
22. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.10.31: Lisätään 25 000 000 euroa vapaan sivistystyön oppilaitosten rahoitukseen. (Vastalause 4)
23. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 29.10.51: Lisätään 950 000 euroa. (Vastalause 1)
24. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.10: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että oppimisedellytysten vahvistamiseksi, oppimiseröjen kaventamiseksi ja koulurauhan parantamiseksi vahvistetaan oppimisen tukea ja kasvatetaan sen rahoitusta ensi vuonna merkittävästi.” (Vastalause 4)
25. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 29.20.30: Lisätään 62 600 000 euroa. (Vastalause 1)
26. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.20.30: Lisätään 62 600 000 euroa valtionosuuteen ja -avustukseen ammatilliseen koulutukseen hallituksen 120 miljoonan euron leikkausten perumiseksi. (Vastalause 4)
27. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 29.20.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskuntaan esityksen, jolla ammatilliseen koulutukseen kohdistuvat leikkaukset perutaan.” (Vastalause 1)
28. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 29.20.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee ja antaa eduskunnalle tarvittavat esitykset, joilla perutaan rahoitusleikkaus ammatilliseen koulutukseen ja turvataan näin ammatillisen koulutuksen riittävä rahoituksen taso.” (Vastalause 2)
29. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.20.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin ja peruu kaikki ammatilliseen koulutukseen kohdistuvat leikkaukset.” (Vastalause 3)
30. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.20.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää ammatillisen koulutuksen leikkausten toteutuneet kohdennukset sekä arvioi leikkausten vaikutuksia erikseen oppivelvollisiin ja jatkuvaan oppimiseen ja ryhtyy tarvittaviin korjaustoimiin.” (Vastalause 3)
31. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 29.20.35: Lisätään 2 000 000 euroa valtionavustuksiin. (Vastalause 1)

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

32. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.20.35: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee ja käynnistää lukioiden rahoituksen korjaamisen kasvupolulle suhteessa opiskelijamääriin.” (Vastalause 3)
33. Seppo Eskelinen (sd) Timo Suhosen (sd) kannattamana 29.40.20: Lisätään 500 000 euroa Itä-Suomen yliopistolle lasten ja nuorten oppimiserojen kaventamiseksi. (TAA 100)
34. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.40.50: Lisätään 20 000 000 euroa korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämiseen. (Vastalause 3)
35. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.40.50: Lisätään harkinnanvaraiseen rahoitukseen 25 000 000 euroa yliopistojen perusrahoituksen vahvistamiseen. (Vastalause 4)
36. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.40.50: Lisätään 30 000 000 euroa valtionrahoitusta yliopistojen aloituspaikkojen lisäämiseen. (Vastalause 4)
37. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.40.50: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus suuntaa TKI-panostuksista nykyistä suuremman osan perustutkimuksen vahvistamiseen ja tiedeperustaisen innovaatiotoiminnan ja ekosysteemien tukemiseen.” (Vastalause 3)
38. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.40.50: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin avoimen korkeakoulutuksen maksujen tason pienentämiseksi ja EU/ETA-maiden ulkopuolisten opiskelijoiden lukukausimaksujen poistamiseksi.” (Vastalause 3)
39. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.40.50: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee opintosetelimallin avoimeen korkeakoulutukseen niille nuorille, jotka ovat jääneet ilman opiskelupaikkaa lukion päättymisen jälkeen.” (Vastalause 3)
40. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.40.50: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus sitoutuu kasvattamaan korkeakoulujen aloituspaikkojen määrää ja niiden edellyttämää rahoitusta pitkäjänteisesti siten, että Suomen osaamistaso voidaan kääntää kasvuun ja Suomi voi saavuttaa tavoitteensa korkeakouluttaa 50 prosenttia nuorisoikäluokasta vuonna 2030.” (Vastalause 4)
41. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.40.50: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin varhaiskasvatusalan osaajapulan helpottamiseksi esimerkiksi lisäämällä varhaiskasvatuksen opettajien koulutuspaikkoja sekä parantamalla alan pito- ja vetovoimaa ja kehittämällä työehtoja ja työolosuhteita.” (Vastalause 4)

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

42. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.40.50: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen, jolla psykoterapeuttikoulutus uudistetaan kaksiporaiseksi ja maksuttomaksi, ja että hallitus osoittaa tähän tarvittavat varat.” (Vastalause 4)

43. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.40.50: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee viipymättä tarpeelliset muutokset, jotta kansainvälisten opiskelijoiden lukukausimaksuja ei koroteta ja korkeakoulujen rahoitusta vastaavasti pienennetä.” (Vastalause 4)

44. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.40.55: Lisätään 25 000 000 euroa ammattikorkeakoulujen harkinnanvaraisen rahoituksen vahvistamiseen. (Vastalause 4)

45. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.40.55: Lisätään 30 000 000 euroa ammattikorkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämiseen. (Vastalause 4)

46. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 29.40.55: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee ja antaa eduskunnalle tarvittavat esitykset, joilla se peruu tekemänsä säästöt sote-harjoittelukorvauksiin ja turvaa ammattikorkeakouluille rahoituksen sosiaali- ja terveydenhuollon harjoittelukorvauksiin.” (Vastalause 2)

47. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.40.55: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin sote-harjoittelukorvausten kasvattamiseksi.” (Vastalause 3)

48. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.40.55: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että ulkomaisten tutkintojen hyväksilukemista helpotetaan.” (Vastalause 4)

49. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 29.40.56: Lisätään 4 000 000 euroa tiedepoliittisten tavoitteiden edistämiseen. (Vastalause 1)

50. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 29.40: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus kohdentaa T&K-rahoitusta parlamentaarisen TKI-työryhmän linjausten mukaisesti suoraan korkeakouluille perusrahoituksen kaltaisessa muodossa.” (Vastalause 1)

51. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 29.70.52: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle tarvittavat esitykset opintolainahyvityksen lapsikorotuksesta.” (Vastalause 2)

52. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 29.70.52: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle tarvittavat esitykset alueellisen opintolainahyvityksen kokeilusta.” (Vastalause 2)

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

53. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.70.52: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee ja ottaa käyttöön opintolainan korkokaton.” (Vastalause 4)

54. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.70.52: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin opintotuen lainapainotteisuuden vähentämiseksi.” (Vastalause 4)

55. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 29.70.55: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen, jolla opiskelijoiden siirto yleisen asumistuen piiristä asumisliisalle perutaan.” (Vastalause 1)

56. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 29.70.55: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle tarvittavat esitykset opintotuen huoltajakorotuksen maksamisesta jokaisesta perheellisen opiskelijan huollettavana olevasta alaikäisestä lapsesta.” (Vastalause 2)

57. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.70.55: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin opintorahan korottamiseksi, opintotuen lainapainotteisuuden vähentämiseksi ja opintotuen kehittämiseksi siten, että se mahdollistaa täysipäiväisen opiskelun.” (Vastalause 3)

58. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.70.55: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin opiskelijoiden asumistukileikkausten perumiseksi ja opiskelijoiden siirtämiseksi takaisin yleisen asumistuen piiriin.” (Vastalause 3)

59. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.70.55: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esitykset, joilla se palauttaa opiskelijat takaisin yleisen asumistuen piiriin.” (Vastalause 4)

60. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 29.70.59: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee ja antaa eduskunnalle tarvittavat esitykset koulumatkatuen takaamiseksi toisen asteen opiskelijoille. (Vastalause 2)

61. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.70.59: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin koulumatkatuen rahoituksen palauttamiseksi.” (Vastalause 3)

62. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.80.30: Lisätään 1 000 000 euroa vähälevikkisen kirjallisuuden ostotukeen. (Vastalause 4)

63. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.80.31: Lisätään 10 892 000 euroa valtionavustussäästön perumiseksi. (Vastalause 3)

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

64. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 29.80.31: Lisätään 10 900 000 euroa esittävälle taiteelle ja museoille. (Vastalause 1)
65. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.80.31: Lisätään 10 900 000 euroa valtionosuuksiin ja -avustuksiin esittävän taiteen ja museoiden käyttökustannuksiin. (Vastalause 4)
66. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.80.31: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin selkeän ja kunnianhimoisen luovien alojen viennin kasvutavoitteen valmistelemiseksi ja laatii polun sen saavuttamiseksi.” (Vastalause 3)
67. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.80.34: Lisätään 5 000 000 euroa taiteen perusopetuksen tasa-arvorahan pilotoimiseksi. (Vastalause 4)
68. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 29.80.41: Lisätään 5 500 000 euroa yksityisen kopioinnin hyvitykseen. (Vastalause 1)
69. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.80.41: Lisätään 5 500 000 euroa tekijänoikeuslain (404/1961) mukaiseen yksityisen kopioinnin hyvitykseen ja sen järjestämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen. (Vastalause 3)
70. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.80.41: Lisätään 5 500 000 euroa yksityisen kopioinnin hyvitykseen. (Vastalause 4)
71. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.80.41: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee Celia-kirjaston striimauksen korvaukset kirjailijoille.” (Vastalause 3)
72. Hanna-Leena Mattila (kesk) Eerikki Viljasen (kesk) kannattamana 29.80.50: Lisätään 20 000 euroa Eeva Heilala -säätön perustamiseen. (TAA 102)
73. Mikko Savola (kesk) Antti Kurvisen (kesk) kannattamana 29.80.50: Lisätään 45 000 euroa pohjalaisen musiikkikulttuurin vaalimiseen. (TAA 76)
74. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.80.50: Lisätään 50 000 euroa Riuttalan talonpoikaismuseon korjauksiin. (TAA 98)
75. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.80.50: Lisätään 60 000 euroa Lapinlahden Arkkitehtuuri- ja ympäristökulttuurikoulun tukemiseen. (TAA 60)
76. Mikko Savola (kesk) Antti Kurvisen (kesk) kannattamana 29.80.50: Lisätään 100 000 euroa Pirkanpohjan taidekeskuksen remontointiin. (TAA 66)
77. Tuomas Kettunen (kesk) Olga Oinas-Panuman (kesk) kannattamana 29.80.50: Lisätään 150 000 euroa Juminkeon arkiston kehittämistyöhön. (TAA 97)

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

78. Hanna-Leena Mattila (kesk) Eerikki Viljasen (kesk) kannattamana 29.80.50: Lisätään 200 000 euroa taiteilijaresidenssin perustamiseen Siikajoen kylälle. (TAA 101)
79. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.80.50: Lisätään 1 000 000 euroa Suomen elokuvasäätiön rahoitukseen. (Vastalause 4)
80. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.80.50: Lisätään 1 400 000 euroa Taidetestaajien rahoitukseen. (Vastalause 4)
81. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 29.80.50: Lisätään 5 000 000 euroa valtionavustuksiin. (Vastalause 2)
82. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 29.80.50: Lisätään 6 500 000 euroa taiteen ja kulttuurin edistämiseen. (Vastalause 1)
84. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.80.50: Lisätään 6 536 000 euroa valtionavustussäästön perumiseksi. (Vastalause 3)
85. Pia Viitanen (sd) Lauri Lylyn (sd) kannattamana 29.80.50: Lisätään 8 000 000 euroa Tampereen Teatterin peruskorjaukseen ja Tampereen Työväen Teatterin peruskorjauksen suunnittelun jatkamiseen. (TAA 67)
86. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 29.80.50: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus kohtuullistaa opetus- ja kulttuuriministeriön alaisten järjestöavustusten leikkauksia niin taiteen, kulttuurin, liikunnan kuin nuorisotyön osalta.” (Vastalause 2)
87. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.80.50: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin taidetestaajatoiminnan kasvattamiseksi ja laajentamiseksi.” (Vastalause 3)
88. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.80.51: Lisätään 2 500 000 euroa taiteilija-apurahojen määrän lisäämiseen sadalla. (Vastalause 3)
89. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.80: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus kasvattaa tuntuvasti ja pitkäjänteisesti taiteen ja kulttuurin julkista rahoitusta ja tuo vuoden 2025 lisätalousarvion yhteydessä eduskunnan käsiteltäväksi esityksen taiteen ja kulttuurin määrärahojen merkittävästä kasvattamisesta.” (Vastalause 4)
90. Timo Suhonen (sd) Seppo Eskelisen (sd) kannattamana 29.90.50: Muutetaan momentin 29.90.50 perusteluja siten, että määrärahaa voidaan käyttää yläsavolaisten nuorten käyttöön hankittavan luisteluhiihtomaton hankintaan ja asentamiseen ja lisätään momentille 35 000 euroa tähän tarkoitukseen. (TAA 56)

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

91. Hanna Kosonen (kesk) Hanna Räsänen (kesk) kannattamana 29.90.50: Lisätään 2 400 000 euroa nuorten kesätoiminnan ja kesätyömahdollisuuksien lisäämiseksi liikunnan aluejärjestöille ja urheiluseuroille. (TAA 54)
92. Hanna-Leena Mattila (kesk) Eerikki Viljasen (kesk) kannattamana 29.90.51: Muutetaan momentin 29.90.51 perusteluja siten, että määrärahaa voidaan käyttää lähiliikuntapaikkaan Harakkamäelle Raahen ja lisätään momentille 40 000 euroa tähän tarkoitukseen. (TAA 96)
93. Hanna-Leena Mattila (kesk) Eerikki Viljasen (kesk) kannattamana 29.90.51: Muutetaan momentin 29.90.51 perusteluja siten, että määrärahaa voidaan käyttää lähiliikuntapaikkaan Seminaarin alueelle Raahen ja lisätään momentille 360 000 euroa tähän tarkoitukseen. (TAA 99)
94. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.90.51: Lisätään 4 000 000 euroa seuratuun kasvattamiseksi ja nuorten liikuntaharrastuksen tukemiseksi. (Vastalause 4)
95. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 29.90.51: Lisätään 7 000 000 euroa liikuntapaikkarakentamiseen. (Vastalause 1)
96. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.90.51: Lisätään yhteensä 9 741 000 euroa liikunnallisen elämäntavan ja liikuntaolosuhteiden edistämisen valtionavustussäästön perumiseksi. (Vastalause 3)
97. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.90.51: Lisätään 11 000 000 euroa hallituksen liikunnalliseen elämäntapaan ja liikuntaolosuhteiden edistämiseen kohdistuvien leikkausten perumiseksi. (Vastalause 4)
98. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 29.90: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus toimii johdonmukaisesti liikunnan edistämiseksi eikä yhdellä päätöksellä lisää rahoitusta ja toisilla päätöksillä samanaikaisesti vähennä rahoitusta ja korota liikuntapalveluiden verotusta.” (Vastalause 2)
99. Timo Vornanen (tv) Timo Suhosen (sd) kannattamana 29.91.50: Lisätään 100 000 euroa Joensuun nuorisoverstas ry:n matalan kynnyksen toimintojen ja tuen kehittämiseen nuorille. (TAA 85)
100. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.91.50: Lisätään 350 000 euroa Prometheus-leirin tuki ry:n rahoituksen lisäämiseksi ja toiminnan kasvattamiseksi vastaamaan kysyntää. (Vastalause 4)
101. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.91.50: Lisätään 3 000 000 euroa nuorisoalan järjestöjen ja osaamiskeskusten tukeen. (Vastalause 4)

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

102. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 29.91.50: Lisätään 4 000 000 euroa nuorisotyöhön. (Vastalause 1)
103. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.91.50: Lisätään 4 000 000 euroa nuorisotyön edistämiseen. (Vastalause 4)
104. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.91.50: Lisätään 6 000 000 euroa koululaisten maksuttoman harrastustoiminnan tuen kasvattamiseen. (Vastalause 4)
105. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29.91.51: Lisätään 8 500 000 euroa etsivään nuorisotyöhön ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn. (Vastalause 3)
106. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.91.51: Lisätään 9 000 000 euroa etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan rahoitukseen. (Vastalause 4)
107. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29.91: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus peruuttaa lapsiperheisiin ja nuoriin kohdistamansa leikkaukset ja heikennykset ja ryhtyy poikkihallinnollisiin toimiin nuorten hyvinvoinnin tukemiseksi.” (Vastalause 4)
108. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 29: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että käynnistetään parlamentaarinen työ Suomen inhimillisen pääoman turvaamiseksi.” (Vastalause 2)
109. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 29: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää koulutusinvestointien rahoittamiseksi valtion ei-strategisen omaisuuden myyntiä, jotta voidaan panostaa nuorten ikäluokkien koulutukseen, elinikäiseen oppimiseen sekä osaajien maahanmuuttoon.” (Vastalause 2)
110. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 29: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus aloittaa LUMA-strategian toimeenpanon.” (Vastalause 2)
111. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 29: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee uudenlaisen tuen aikuisopiskeluun lakkautetun aikuiskoulutustuen tilalle ja samalla selvittää osaamistilin käyttöönottoa.” (Vastalause 2)
112. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 29: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus panostaa yrittäjyyskasvatukseen kaikilla oppiasteilla.” (Vastalause 2)
113. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 29: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee Suomeen saapuville kansainvälisille

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

opiskelijoille kannustimet jäädä opintojen jälkeen Suomeen työskentelemään.” (Vastalause 2)

114. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 29: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää suomalaisten kieli- ja kulttuurikoulujen perustamista maailmalle.” (Vastalause 2)

115. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin ja uudistaa aikuiskoulutustukea niin, että se kohdistuu vahvemmin työn ohella tapahtuvaan opiskeluun, työn ulkopuolella olevien työllistymistodennäköisyyksien kasvattamiseen sekä työttömyysriskien pienentämiseen.” (Vastalause 3)

116. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa ja arvioi oppimisen tuen uudistuksen lisäpanostusten kohdentumista vuosittain sen osalta, miten ne kohdistuvat oppimisen tukeen eri kouluasteilla, ja ryhtyy tarvittaessa korjaaviin toimiin.” (Vastalause 3)

117. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin koulutukseen kohdistuvien leikkausten perumiseksi.” (Vastalause 3)

118. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 29: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin henkilöstön saatavuuden vahvistamiseksi oppilashuollon tehtävissä, erityisopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa.” (Vastalause 3)

119. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus palauttaa aikuiskoulutustuen, joka on erittäin tärkeä jatkuvan oppimisen mahdollistaja.” (Vastalause 4)

120. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 29: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen, jossa kotoutumiskoulutusten järjestäminen siirretään opetus- ja kulttuuriministeriön vastuulle.” (Vastalause 4)

Mietintö ”jaa”, Joona Räsänen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 53; poissa 23 (äänestys 59). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkynen ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 157, ei 16; poissa 26 (äänestys 60). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkynen ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 159, ei 16; poissa 24 (äänestys 61). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 52; poissa 24 (äänestys 62). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 5 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 52; poissa 24 (äänestys 63). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 6 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 102, ei 74; poissa 23 (äänestys 64). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 7 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 139, ei 36; poissa 24 (äänestys 65). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 8 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 64; poissa 24 (äänestys 66). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 9 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 102, ei 74; poissa 23 (äänestys 67). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 10 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 54; poissa 23 (äänestys 68). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 11 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 53; poissa 23 (äänestys 69). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 12 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 139, ei 34; poissa 26 (äänestys 70). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 13 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 159, ei 17; poissa 23 (äänestys 71). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 14 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 102, ei 74; poissa 23 (äänestys 72). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 15 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 64; poissa 24 (äänestys 73). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 16 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 53; poissa 24 (äänestys 74). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 17 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 53; poissa 25 (äänestys 75). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 18 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 102, ei 74; poissa 23 (äänestys 76). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 19 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 53; poissa 23 (äänestys 77). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 20 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 53; poissa 23 (äänestys 78). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Tynkkysen ehdotus 21 ja edustaja Meriluodon ehdotus 22 koskevat samaa asiaa, joten ensin äänestetään edustaja Meriluodon ehdotuksesta 22 edustaja Tynkkysen ehdotusta 21 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Oras Tynkkysen ehdotus 21 ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 22 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 165, ei 9; poissa 25 (äänestys 79). Tässä äänestyksessä voitti Oras Tynkkysen ehdotus 21.

2) Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 21 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 137, ei 36; poissa 26 (äänestys 80). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 23 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 53; poissa 25 (äänestys 81). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 24 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 53; poissa 25 (äänestys 82). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Joona Räsäsen ehdotus 25 ja edustaja Meriluodon ehdotus 26 ovat saman sisältöiset, joten niistä äänestetään yhdessä mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 25 ja Laura Meriluodon ehdotus 26 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 53; poissa 25 (äänestys 83). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Joona Räsäsen ehdotus 27, edustaja Lohen ehdotus 28 ja edustaja Tynkkysen ehdotus 29 ovat saman sisältöiset, joten niistä äänestetään yhdessä mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 27, Markus Lohen ehdotus 28 ja Oras Tynkkysen ehdotus 29 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 101, ei 73; poissa 25 (äänestys 84). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 30 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 101, ei 73; poissa 25 (äänestys 85). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Mietintö ”jaa”, Joona Räsänen ehdotus 31 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 53; poissa 26 (äänestys 86). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 32 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 52; poissa 26 (äänestys 87). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Seppo Eskelisen ehdotus 33 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 141, ei 33; poissa 25 (äänestys 88). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Tynkkysen ehdotus 34 ja edustaja Meriluodon ehdotus 36 koskevat samaa asiaa, joten ensin äänestetään edustaja Meriluodon ehdotuksesta 36 edustaja Tynkkysen ehdotusta 34 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Oras Tynkkysen ehdotus 34 ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 36 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 165, ei 9; poissa 25 (äänestys 89). Tässä äänestyksessä voitti Oras Tynkkysen ehdotus 34.

2) Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 34 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 157, ei 16; poissa 26 (äänestys 90). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 35 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 158, ei 16; poissa 25 (äänestys 91). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 37 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 53; poissa 27 (äänestys 92). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 38 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 53; poissa 28 (äänestys 93). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 39 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 156, ei 17; poissa 26 (äänestys 94). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 40 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 53; poissa 26 (äänestys 95). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 41 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 103, ei 71; poissa 25 (äänestys 96). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 42 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 53; poissa 25 (äänestys 97). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 43 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 53; poissa 25 (äänestys 98). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 44 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 157, ei 16; poissa 26 (äänestys 99). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 45 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 157, ei 16; poissa 26 (äänestys 100). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 46 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 103, ei 71; poissa 25 (äänestys 101). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 47 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 50; poissa 28 (äänestys 102). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 48 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 53; poissa 25 (äänestys 103). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 49 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 53; poissa 26 (äänestys 104). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 50 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 53; poissa 25 (äänestys 105). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 51 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 145, ei 28; poissa 26 (äänestys 106). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 52 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 153, ei 20; poissa 26 (äänestys 107). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 53 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 52; poissa 26 (äänestys 108). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 54 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 53; poissa 26 (äänestys 109). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Joona Räsäsen ehdotus 55 ja edustaja Laura Meriluodon ehdotus 59 ovat saman sisältöiset, joten niistä äänestetään yhdessä mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 55 ja Laura Meriluodon ehdotus 59 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 53; poissa 26 (äänestys 110). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 56 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 136, ei 36; poissa 27 (äänestys 111). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 57 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 53; poissa 26 (äänestys 112). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 58 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 53; poissa 26 (äänestys 113). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 60 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 137, ei 36; poissa 26 (äänestys 114). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 61 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 138, ei 36; poissa 25 (äänestys 115). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 62 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 53; poissa 25 (äänestys 116). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Tynkkysen ehdotus 63 ja saman sisältöiset edustaja Joona Räsäsen ehdotus 64 ja edustaja Meriluodon ehdotus 65 koskevat samaa asiaa, joten ensin äänestetään edustaja Joona Räsäsen ja edustaja Meriluodon saman sisältöisistä ehdotuksista 64 ja 65 edustaja Tynkkysen ehdotusta 63 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Oras Tynkkysen ehdotus 63 ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 64 ja Laura Meriluodon ehdotus 65 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 127, ei 46; poissa 26 (äänestys 117). Tässä äänestyksessä voitti Oras Tynkkysen ehdotus 63.

2) Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 63 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 53; poissa 25 (äänestys 118). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 66 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 101, ei 72; poissa 26 (äänestys 119). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 67 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 157, ei 16; poissa 26 (äänestys 120). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Joona Räsäsen ehdotus 68, edustaja Tynkkysen ehdotus 69 ja edustaja Meriluodon ehdotus 70 ovat saman sisältöiset, joten niistä äänestetään yhdessä mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 68, Oras Tynkkysen ehdotus 69 ja Laura Meriluodon ehdotus 70 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 53; poissa 25 (äänestys 121). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 71 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 53; poissa 27 (äänestys 122). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna-Leena Mattilan ehdotus 72 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 150, ei 19, tyhjiä 1; poissa 29 (äänestys 123). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Mikko Savolan ehdotus 73 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 151, ei 21, tyhjiä 1; poissa 26 (äänestys 124). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 74 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 148, ei 21, tyhjiä 1; poissa 29 (äänestys 125). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 75 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 146, ei 24; poissa 29 (äänestys 126). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Mikko Savolan ehdotus 76 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 153, ei 20; poissa 26 (äänestys 127). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Tuomas Kettusen ehdotus 77 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 149, ei 21, tyhjiä 1; poissa 28 (äänestys 128). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna-Leena Mattilan ehdotus 78 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 155, ei 18; poissa 26 (äänestys 129). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 79 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 106, ei 65; poissa 28 (äänestys 130). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 80 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 140, ei 26; poissa 33 (äänestys 131). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Lohen ehdotus 81 ja Joona Räsäsen ehdotus 82 sekä edustaja Tynkkysen ehdotus 84 koskevat samaa asiaa, joten ensin äänestetään edustaja Tynkkysen ehdotuksesta 84 edustaja Joona Räsäsen ehdotusta 82 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta edustaja Lohen ehdotusta 81 vastaan. Lopuksi äänestetään voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Joona Räsäsen ehdotus 82 ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 84 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 154, ei 16; poissa 29 (äänestys 132). Tässä äänestyksessä voitti Joona Räsäsen ehdotus 82.

2) Markus Lohen ehdotus 81 ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 82 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 53; poissa 26 (äänestys 133). Tässä äänestyksessä voitti Markus Lohen ehdotus 81.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

3) Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 81 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 100, ei 73; poissa 26 (äänestys 134). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Pia Viitasen ehdotus 85 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 156, ei 14; poissa 29 (äänestys 135). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 86 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 72; poissa 28 (äänestys 136). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 87 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 100, ei 73; poissa 26 (äänestys 137). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 88 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 53; poissa 26 (äänestys 138). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 89 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 53; poissa 27 (äänestys 139). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Suhosen ehdotus 90 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 152, ei 20; poissa 27 (äänestys 140). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Kososen ehdotus 91 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 146, ei 27; poissa 26 (äänestys 141). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna-Leena Mattilan ehdotus 92 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 152, ei 20; poissa 27 (äänestys 142). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna-Leena Mattilan ehdotus 93 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 156, ei 18; poissa 25 (äänestys 143). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 94 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 53; poissa 26 (äänestys 144). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsänen ehdotus 95 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 53; poissa 27 (äänestys 145). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Tynkkysen ehdotus 96 ja edustaja Meriluodon ehdotus 97 koskevat samaa asiaa, joten ensin äänestetään edustaja Meriluodon ehdotuksesta 97 edustaja Tynkkysen ehdotusta 96 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Oras Tynkkysen ehdotus 96 ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 97 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 163, ei 9; poissa 27 (äänestys 146). Tässä äänestyksessä voitti Oras Tynkkysen ehdotus 96.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

2) Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 96 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 158, ei 16; poissa 25 (äänestys 147). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 98 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 101, ei 73; poissa 25 (äänestys 148). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Vornasen ehdotus 99 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 153, ei 19; poissa 27 (äänestys 149). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 100 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 157, ei 16; poissa 26 (äänestys 150). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 101 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 157, ei 16; poissa 26 (äänestys 151). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Joona Räsäsen ehdotus 102 ja edustaja Meriluodon ehdotus 103 ovat saman sisältöiset, joten niistä äänestetään yhdessä mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 102 ja Laura Meriluodon ehdotus 103 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 53; poissa 25 (äänestys 152). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 104 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 154, ei 17; poissa 28 (äänestys 153). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 105 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 156, ei 16; poissa 27 (äänestys 154). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 106 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 156, ei 16; poissa 27 (äänestys 155). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 107 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 52; poissa 26 (äänestys 156). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 108 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 72; poissa 28 (äänestys 157). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 109 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 146, ei 26; poissa 27 (äänestys 158). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 110 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 100, ei 72; poissa 27 (äänestys 159). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 111 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 101, ei 72; poissa 26 (äänestys 160). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 112 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 142, ei 30; poissa 27 (äänestys 161). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 113 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 100, ei 71; poissa 28 (äänestys 162). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 114 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 136, ei 35; poissa 28 (äänestys 163). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 115 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 102, ei 69; poissa 28 (äänestys 164). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 116 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 100, ei 68; poissa 31 (äänestys 165). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 117 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 101, ei 71; poissa 27 (äänestys 166). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 118 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 100, ei 70; poissa 29 (äänestys 167). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 119 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 101, ei 71; poissa 27 (äänestys 168). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 120 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 51; poissa 29 (äänestys 169). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Paula Werning (sd) tarkoitti äänestää ”jaa” kohdassa 2, Inka Hopsu (vihr) tarkoitti äänestää ”jaa” kohdassa 15, Vesa Kallio (kesk) tarkoitti äänestää ”ei” kohdassa 66, Jani Kokko (sd) tarkoitti äänestää ”jaa” kohdassa 75, Veronika Honkasalo (vas), Pia Lohikoski (vas) ja Aino-Kaisa Pekonen (vas) tarkoittivat äänestää ”jaa” kohdassa 112 ja Sari Tanus (kd) tarkoitti äänestää ”jaa” kohdassa 113.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 29 mietinnön mukaisena.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

3.5. Pääluokka 32 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi esitellään pääluokka 32. Yleiskeskustelu päättyi 17.12.2024 pidetyssä täysistunnossa. Nyt ryhdytään pääluokan yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Hanna Räsänen (kesk) Eerikki Viljasen (kesk) kannattamana 32.01.01: Lisätään 250 000 euroa selvitykseen yritysten vakuustilanteen helpottamiseksi itäisessä Suomessa. (TAA 290)
2. Hanna Räsänen (kesk) Eerikki Viljasen (kesk) kannattamana 32.01.01: Lisätään 250 000 euroa selvitykseen investointitukien palauttamisesta yritys kiinteistöjä rakentaville ja kehittäville kuntien yhtiöille Itä-Suomessa. (TAA 291)
3. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 32.01.01: Lisätään 500 000 euroa. (Vastalause 1)
4. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 32.01.01: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin valtakunnansovittelijan toimiston määrärahan korottamiseksi parantamaan sovittelutyötä ja mahdollistamaan aikaisempaa ennakoivampaa roolia työehtosopimusneuvotteluiden edistämiseksi.” (Vastalause 1)
5. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 32.01.05: Lisätään 2 000 000 euroa matkailun edistämisen rahoitukseen. (Vastalause 2)
6. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 32.01.05: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii kunnianhimoisen matkailualan kasvustrategian, jonka tavoitteena on matkailun tuplaaminen vuoteen 2030 mennessä ja matkustustaseen saaminen tasapainoon.” (Vastalause 2)
7. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 32.01.06: Lisätään 1 000 000 euroa kilpailuneuvonnan ja reilun kilpailun edistämiseksi. (Vastalause 3)
8. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.20.40: Lisätään valtuutta 8 000 000 euroa AV-tuotantokannustimeen, josta arvioidaan aiheutuvan talousarviovuonna valtiolle menoja 800 000 euroa. (Vastalause 4)
9. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 32.20.40: Lisätään valtuutta 10 000 000 euroa AV-tuotantokannustimeen, josta arvioidaan aiheutuvan talousarviovuonna valtiolle menoja 1 000 000 euroa. (Vastalause 3)

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

10. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 32.20.40: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus toimeenpanee määrätietoisesti parlamentaarisesti sovittuja TKI-satsausten lisäyksiä ja kohdistaa rahoitusta tutkimuksen ja tuotekehityksen lisäksi myös kehitystyön kaupallistamiseen tähtäävien innovaatioiden rahoittamiseen.” (Vastalause 2)

11. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 32.20.40: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus kohdistaa TKI-rahoituksesta nykyistä merkittävemmän osan pienille ja keskisuurille yrityksille.” (Vastalause 2)

12. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 32.20.40: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo starttirahoituksen osaksi korkeakouluyhteisöjen toimintaa ja samalla vahvistaa elinvoimakeskusten roolia pienten ja keskisuurten yritysten kasvun mahdollistamisessa.” (Vastalause 2)

13. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 32.20.40: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus suuntaa TKI-satsauksia murrosteknologioiden soveltamiseen eri aloille ja varaa rahoitusta demojen ja pilottien tukemiseen.” (Vastalause 2)

14. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 32.20.40: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin, jotta julkisia hankintoja hyödynnettäisiin vahvemmin osana innovatiivista kasvupolitiikkaa.” (Vastalause 2)

15. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 32.20.40: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus kohdistaa TKI-rahoitusta maamme sosiaali- ja terveyshaasteiden ratkaisemiseen kustannustehokkaasti tutkimuksen ja kehityksen avulla ja varmistaa ratkaisujen käyttöönotot ympäri Suomen.” (Vastalause 2)

16. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 32.20.40: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että Business Finlandin innovaatiotoiminnan rahoitusta on tarjolla myös pienille ja keskisuurille yrityksille.” (Vastalause 2)

17. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 32.20.40: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa ja arvioi Business Finlandin tukien myöntöjä luovien alojen erilaisille toimijoille ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin erilaisten toimijoiden hakumahdollisuuksien edistämiseksi.” (Vastalause 3)

18. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 32.20.40: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus luo Business Finlandin yhteyteen uuden ohjelman mikro- ja yksityisyritysten kasvun ja kansainvälistymisen tukemiseksi.” (Vastalause 3)

19. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 32.20.41: Lisätään valtuutta 15 000 000 euroa, mistä arvioidaan aiheutuvan talousarviovuonna valtiolle menoja 1 500 000 euroa. (Vastalause 1)

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

20. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.20.41: Lisätään valtuutta 80 000 000 euroa uusiutuvan energian hankkeisiin, mistä arvioidaan aiheutuvan talousarviovuonna valtiolle menoja 8 000 000 euroa. (Vastalause 4)
21. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 32.20.41: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus uudistaa energiatuen niin, että se jatkossa ulotetaan teknologianeutraalisti esimerkiksi pienydinvoiman kehittämiseen, ja että hallituksen tulee energiatuen mallin pohjalta valmistella laajempi teknologiatuki, jolla voidaan tukea esimerkiksi tekoäly- tai kvanttilaskentainvestointeja.” (Vastalause 1)
22. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 32.20.43: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuen lakkauttamisesta.” (Vastalause 1)
23. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 32.20.43: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuen lakkauttamiseksi nopealla aikataululla.” (Vastalause 3)
24. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.20.43: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen, jolla energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämisen tuesta luovutaan.” (Vastalause 4)
25. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.20: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen, jossa liikenteen biopolttoaineiden jakeluvelvoitetta korotetaan asteittain siten, että Suomi voi uskottavasti saavuttaa kotimaiset ja EU-tason päästövähennystavoitteet liikennesektorilla, tai että hallitus tuo muun esityksen, jolla saavutetaan uskottavasti vastaavat päästövähennykset.” (Vastalause 4)
26. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.20: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää kasvispohjaisen ruuan investointiohjelman ja osoittaa sille riittävät varat.” (Vastalause 4)
27. Hanna-Leena Mattila (kesk) Eerikki Viljasen (kesk) kannattamana 32.30.40: Lisätään 645 000 euroa Siikajoen Tauvon aallomurtajan rakentamiseen. (TAA 294)
28. Hanna Kosonen (kesk) Hanna Räsänen (kesk) kannattamana 32.30.40: Lisätään 35 000 000 euroa alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukemiseen. (TAA 295)
29. Hanna Räsänen (kesk) Eerikki Viljasen (kesk) kannattamana 32.30.44: Lisätään 500 000 euroa alueelliseen kuljetustukeen Itä-Suomen vientiyrityksille. (TAA 289)
30. Markus Lohi (kesk) Hanna Kosonen (kesk) kannattamana 32.30.44: Lisätään 1 000 000 euroa alueelliseen kuljetustukeen. (Vastalause 2)

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

31. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 32.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin re-start up -tuen kasvattamiseksi.” (Vastalause 3)

32. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 32.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin työllisyyttä edistävän palkkatuen kasvattamiseksi.” (Vastalause 3)

33. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 32.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin ja varmistaa, että kuntien mahdollisuuksia onnistua TE-uudistuksessa ei romuteta moninaisin leikkauksin kotoutumisesta ja aikuisten koulutuksesta.” (Vastalause 3)

34. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 32.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa TE-lainsäädännön toimivuutta ja karsii turhaa byrokratiaa.” (Vastalause 3)

35. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen 13 euron lakisääteisestä minimipalkasta työntekijöiden toimeentulon vahvistamiseksi.” (Vastalause 4)

36. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus jatkaa työn ja työhyvinvoinnin kehittämisohjelmaa ja varaa sen toteuttamiseen riittävän rahoituksen.” (Vastalause 4)

37. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen työajan lyhennyskokeilusta.” (Vastalause 4)

38. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus laajentaa ja vakiinnuttaa mielenterveyden häiriöihin sairastuneiden henkilöiden työllistymistä tukevan IPS-toimintamallin ja varaa sille pysyvän vuosittaisen määrärahan.” (Vastalause 4)

39. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus peruuttaa työntekijöiden asemaa heikentävät lakimuutokset, jotka liittyvät esimerkiksi lakko-oikeuden rajoituksiin, ensimmäisen sairauspäivän palkattomuuteen, vientivetoiseen palkkamalliin, irtisanomisten helpottamiseen ja määräaikaistensausten lisäämiseen työsuhteissa.” (Vastalause 4)

40. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa työllisyyttä tukemalla tosiasiallisten työllistymisen esteiden poistamista esimerkiksi lievittämällä osaamisvajeita, työkykyongelmia, työhönottosyrjintää ja sopivien työmahdollisuuksien puutetta sen sijaan, että hallitus pyrkii vahvistamaan työllisyyttä ainoastaan köyhyyttä lisäävien sosiaaliturvaleikkausten kautta.” (Vastalause 4)

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

41. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin lainsäädäntötoimiin ja palveluprosessien uudistamiseen työvoimapalveluiden muuttamiseksi henkilöiden yksilöllistä tarvetta enemmän vastaavaksi ja kehittää välityömarkkinoita työmarkkina-osallisuuden vahvistamiseksi.” (Vastalause 4)
42. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen turkistarhauksen lopettamiseksi sekä turkisalan oikeudenmukaisen siirtymän tukipaketin, joka auttaa alan toimijoita uuden yrityksen perustamisessa, uudelleen kouluttautumisessa ja uuden työn löytämisessä.” (Vastalause 4)
43. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus kehittää osatyökykyisten työllistämisen palveluita esimerkiksi Ruotsin Samhall-mallin mukaan.” (Vastalause 4)
44. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus varaa pitkäaikaistyöttömyyden hoitoon riittävät resurssit.” (Vastalause 4)
45. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 32.50.03: Lisätään 10 000 000 euroa työperäisen maahanmuuton edistämiseen. (Vastalause 1)
46. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.50.03: Lisätään 20 000 000 euroa kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistämiseen. (Vastalause 4)
47. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 32.50.30: Lisätään 3 100 000 euroa tulkkauksustannuksiin. (Vastalause 3)
48. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 32.50.30: Lisätään 5 500 000 euroa pakolaiskiintiön korottamiseen. (Vastalause 3)
49. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 32.50.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin kuntien kotoutumiskorvauksen säästöjen perumiseksi.” (Vastalause 1)
50. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 32.50.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin kotoutumiskorvauksiin päätettyjen leikkausten perumiseksi.” (Vastalause 3)
51. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 32.50.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin aikuistumisen tuen yläikärajan palauttamiseksi 25 ikävuoteen.” (Vastalause 3)

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

52. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 32.50.30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää toimia ukrainalaisten työllisyyden ja kotoutumisen edistämiseksi.” (Vastalause 3)

53. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.50: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää resursseja maahanmuuttajien kotoutumis- palveluihin, kehittää palveluita niin, etteivät ihmiset jää tulosityn tai -ajankohdan vuoksi tarvittavien kotoutumispalveluiden ulkopuolelle, ja huomioi tässä erityisesti alityöllistyvät ryhmät, kuten perhesiteen perusteella maahan tulleet naiset.” (Vastalause 4)

54. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.50: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus osoittaa riittävän hankerahoituksen kansainvälisten opiskelijoiden työelämäyhteyksien ja sosiaalisen integraation vahvistamiseen.” (Vastalause 4)

55. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 32: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee viipymättä esityksen uudistetusta aikuiskoulutus- tuesta.” (Vastalause 1)

56. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 32: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus palaa työmarkkinauudistusten valmistelussa aitoon kolmikan- taiseen malliin ja ottaa esityksissään tasapainoisemmin huomioon osapuolten näkemyksiä.” (Vastalause 1)

57. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 32: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee tukitoimenpiteitä lapsiperheellisille yrittäjille ja yrittäjyyden aloittamiseen pienten lasten kanssa.” (Vastalause 2)

58. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 32: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus tukee tekoälyn ja tekoälyosaamisen vauhdittamista suomalaisessa työ- ja elinkeinoelämässä.” (Vastalause 2)

59. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 32: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus toimillaan varmistaa, ettei suomalaisessa yhteis- kunnassa ole rasismia ja että työ- ja elinkeinoelämän on mahdollista saada koulutusta kansainvälisten työyhteisöjen johtamisesta.” (Vastalause 2)

60. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 32: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus vauhdittaa biokaasutuotantoa ja varmistaa, että sähköverkot mahdollistavat hajautetun uusiutuvan energiantuotannon koko maassa.” (Vastalause 2)

61. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 32: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu tukialuekartan muutoksen eikä poista kuntia II- tukialueesta sekä rakentaa kestävämmän mallin aluetukien jakoon.” (Vastalause 2)

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

62. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 32: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus asettaa tavoitteeksi, että Suomesta tehdään maa, jossa on Euroopan nopein luvitusprosessi vuoteen 2027 mennessä, ja tavoitteen edistämiseksi valmistelee takuuajat käsittelyille ja ottaa käyttöön yhden luukun palvelumallin yritysten luvitukselle.” (Vastalause 2)

63. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 32: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää parlamentaarisen valmistelun kasvualojen pitkän tähtäimen tiekartoista, jotta kasvualojen toimijat voivat luottaa yli vaalikausien ulottuvaan tahtotilaan alojen vauhdittamiseksi.” (Vastalause 2)

64. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 32: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee ja käynnistää puurakentamisen ja erityisesti hirsirakentamisen kasvuohjelman, jolla vahvistetaan kotimarkkinoiden toimintaa, luodaan kasvavaa vientiteollisuutta Suomeen ja autetaan pienentämään ilmastopäästöjä.” (Vastalause 2)

65. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 32: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa luovien alojen tiekarttaa ja vaikuttaa EU:ssa järkevään sääntelyyn, jotta myös pienet eurooppalaiset yritykset pärjäävät markkinoilla kilpailussa monikansallisia yrityksiä vastaan muun muassa luovilla aloilla.” (Vastalause 2)

66. Markus Lohi (kesk) Hanna Kososen (kesk) kannattamana 32: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus julkistaa päivitetyn harmaan talouden ohjelman pikaisesti ja aloittaa sen toimeenpanon välittömästi.” (Vastalause 2)

67. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 32: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu uusiutuvien polttoaineiden jakeluveloitteeseen tehdyt heikennykset.” (Vastalause 3)

68. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 32: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus luo pienille yrityksille suunnatun help desk -avustuspalvelun, joka tarjoaa pienille yrityksille yrityskohtaista neuvontaa ja tukea työntekijöiden palkkaamiseen liittyen.” (Vastalause 3)

Mietintö ”jaa”, Hanna Räsäsen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 141, ei 21; poissa 37 (äänestys 170). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Räsäsen ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 140, ei 23; poissa 36 (äänestys 171). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 50; poissa 37 (äänestys 172). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 49; poissa 36 (äänestys 173). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 5 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 68; poissa 34 (äänestys 174). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 6 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 106, ei 61; poissa 32 (äänestys 175). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 7 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 49; poissa 33 (äänestys 176). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Meriluodon ehdotus 8 ja edustaja Tynkkysen ehdotus 9 koskevat samaa asiaa. Ensin äänestetään edustaja Tynkkysen ehdotuksesta 9 edustaja Meriluodon ehdotusta 8 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Laura Meriluodon ehdotus 8 ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 9 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 162, ei 7; poissa 30 (äänestys 177). Tässä äänestyksessä voitti Laura Meriluodon ehdotus 8.

2) Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 8 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 50; poissa 31 (äänestys 178). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 10 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 62; poissa 30 (äänestys 179). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 11 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 69; poissa 31 (äänestys 180). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 12 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 71; poissa 30 (äänestys 181). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 13 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 71; poissa 29 (äänestys 182). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 14 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 71; poissa 29 (äänestys 183). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 15 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 71; poissa 29 (äänestys 184). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 16 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 71; poissa 29 (äänestys 185). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 17 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 51; poissa 30 (äänestys 186). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 18 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 51; poissa 31 (äänestys 187). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 19 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 125, ei 45; poissa 29 (äänestys 188). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 20 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 153, ei 16; poissa 30 (äänestys 189). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 21 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 133, ei 35; poissa 31 (äänestys 190). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Samansisältöiset edustaja Joona Räsäsen ehdotus 22 ja edustaja Meriluodon ehdotus 24 sekä edustaja Tynkkysen ehdotus 23 koskevat samaa asiaa. Ensin äänestetään edustaja Tynkkysen ehdotuksesta 23 samansisältöisiä edustaja Joona Räsäsen ja edustaja Meriluodon ehdotuksia 22 ja 24 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Joona Räsäsen ehdotus 22 ja Laura Meriluodon ehdotus 24 ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 23 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 162, ei 7, tyhjiä 1; poissa 29 (äänestys 191). Tässä äänestyksessä voittivat Joona Räsäsen ehdotus 22 ja Laura Meriluodon ehdotus 24.

2) Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 22 ja Laura Meriluodon ehdotus 24 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 51; poissa 31 (äänestys 192). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 25 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 52; poissa 29 (äänestys 193). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 26 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 51; poissa 30 (äänestys 194). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna-Leena Mattilan ehdotus 27 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 150, ei 20; poissa 29 (äänestys 195). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Kososen ehdotus 28 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 150, ei 19, tyhjiä 1; poissa 29 (äänestys 196). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Räsäsen ehdotus 29 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 141, ei 26; poissa 32 (äänestys 197). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 30 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 140, ei 28; poissa 31 (äänestys 198). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 31 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 51; poissa 33 (äänestys 199). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 32 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 51; poissa 31 (äänestys 200). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 33 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 52; poissa 31 (äänestys 201). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 34 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 51; poissa 34 (äänestys 202). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 35 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 156, ei 9; poissa 34 (äänestys 203). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 36 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 50; poissa 35 (äänestys 204). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 37 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 49; poissa 33 (äänestys 205). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 38 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 48; poissa 37 (äänestys 206). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 39 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 51; poissa 33 (äänestys 207). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 40 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 50; poissa 33 (äänestys 208). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 41 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 49; poissa 33 (äänestys 209). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 42 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 49; poissa 34 (äänestys 210). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 43 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 48; poissa 35 (äänestys 211). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 44 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 50; poissa 34 (äänestys 212). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsänen ehdotus 45 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 48; poissa 39 (äänestys 213). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 46 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 148, ei 17; poissa 34 (äänestys 214). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 47 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 148, ei 18; poissa 33 (äänestys 215). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 48 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 148, ei 18; poissa 33 (äänestys 216). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Joona Räsäsen ehdotus 49 ja edustaja Tynkkysen ehdotus 50 ovat samansisältöisiä, joten niistä äänestetään yhdessä mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 49 ja Oras Tynkkysen ehdotus 50 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 50; poissa 32 (äänestys 217). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 51 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 149, ei 16; poissa 34 (äänestys 218). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 52 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 67; poissa 34 (äänestys 219). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 53 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 51; poissa 32 (äänestys 220). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 54 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 50; poissa 32 (äänestys 221). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 55 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 68; poissa 33 (äänestys 222). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 56 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 51; poissa 33 (äänestys 223). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 57 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 68; poissa 34 (äänestys 224). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 58 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 68; poissa 33 (äänestys 225). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 59 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 95, ei 68; poissa 36 (äänestys 226). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 60 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 67; poissa 33 (äänestys 227). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 61 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 138, ei 27; poissa 34 (äänestys 228). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 62 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 52; poissa 33 (äänestys 229). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 63 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 68; poissa 33 (äänestys 230). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 64 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 68; poissa 33 (äänestys 231). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 65 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 67; poissa 35 (äänestys 232). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 66 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 66; poissa 36 (äänestys 233). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 67 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 49; poissa 35 (äänestys 234). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 68 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 49; poissa 38 (äänestys 235). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Sari Tanus (kd) tarkoitti äänestää ”jaa” kohdassa 3, Tiina Elo (vihr) tarkoitti äänestää ”jaa” kohdassa 35, Timo Mehtälä (kesk) tarkoitti äänestää ”ei” kohdassa 52, Antti Kurvinen (kesk) tarkoitti äänestää ”ei” kohdassa 55 ja Olga Oinas-Panuma (kesk) tarkoitti äänestää ”ei” kohdassa 60.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 32 mietinnön mukaisena.

3.6. Pääluokka 31 Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt esitellään liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 31.

Pääluokan yleiskeskustelua jatketaan tässä vaiheessa enintään kello 13.30 asti. — Nyt keskustelua. Ensiksi jaoston puheenjohtaja, edustaja Heinonen. Olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Keskustelu

12.15 Timo Heinonen kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä liikenneministeri, hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Haluan alkuun tässä joulun alla kiittää liikenneministeri Lulu Rannetta työstä liikennesektorin eteen ja ministeriön väkeä kaiken kaikkiaan ja myös eduskunnan liikennevaliokuntaa lainsäädäntötyöstä ja myös tämän budjetin käsittelystä asiantuntijavaluokuntana puheenjohtaja Ovaskan johdolla ja myös valtiovarainvaluokunnan liikennejaostoa ja valuokuntamme erinomaista ja osaavaa valuokuntaneuvosta Jonna Berghälliä. Kiitos myös ely-keskuksille ja Väylälle — muun muassa näille — hyvästä yhteistyöstä.

En tässä puheenvuorossani käy laajasti läpi sitä, mitä kaikkea talousarvio pitää sisällään. Ne olemme käsitelleet aika isosti silloin lähete keskustelussa. Nyt keskityn ehkä enempi siihen, mitä muutoksia ja lisäyksiä eduskuntakäsittelyn aikana tähän kokonaisuuteen teimme.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle esitetään siis määrärahoja noin 3,8 miljardia euroa, mikä on 193 miljoonaa euroa enemmän kuin tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa. Pitkäjänteinen liikennesuunnittelu on päivitysvaiheessa. Liikenne 12 - suunnitelman päivitystä tehdään parhaillaan, ja se tulee kattamaan tulevia vuosia aina 30-luvun puolenvälin yli.

Isona kokonaisuutena kävimme läpi huoltovarmuutta ja kokonaisturvallisuutta, jotka näkyvät nyt aivan uudella tavalla myös meidän liikenneverkon kokonaisuuksissa — palaan siihen hieman myöhemmin, kuten myös kuljetuksiin normaali- ja poikkeusoloissa, GPS-häiriöihin ja myös tietoliikenneyhteyksiin, joissa tällä hetkellä tapahtuu muutoksia 4G- ja 5G-verkkojen yleistessä ja toisaalta 3G-verkkojen alasajon myötä. Valuokuntana totesimme, että operaattoreiden tulisi kiinnittää huomiota korvaavien verkkojen rakentumiseen ennen vanhojen verkkojen alasajoa. Meidän pitää huolehtia, että meillä on toimivat verkot koko maassa myös näiden muutosten aikana.

Liikenne- ja viestintäverkot -kohdassa perusväylänpitoon esitetään rahaa enemmän kuin tänä vuonna ja lisäksi 200 miljoonaa euroa perusväylänpitoon. Isona kokonaisuutena on tietysti tämä korjausvelkakysymys, jossa peruslähdekohta on ehkä se, että meillä teitä pitäisi päällystää vuosittain noin 4 000 kilometriä, jotta korjausvelka ei kasvaisi. Esimerkkinä voisi todeta, että tähän 4 000 kilometriin on päästy hyvin harvoina vuosina, eli oikeastaan eri hallitusten kausilla yksittäisinä vuosina tähän tavoitteeseen on voitu päästä ja sitten monina vuosina on jääty selvästi siitä jälkeen. Tämä ei ole syytös menneille hallituksille eikä muutenkaan vaan ehkä enempikin sellainen toteamus, että meidän pitäisi tässä salissa yli hallitus—oppositio-rajojen ymmärtää, että kyse on meidän yhteisestä kansallisomaisuudestamme, ja nyt meillä käy niin, että kun tätä työtä ei ole otettu tarpeeksi vakavasti, meidän korjausvelkamme itse asiassa kasvaa. Meidän korjausvelkamme oli vuonna 2019 noin kaksi ja puoli miljardia ja 2023 yli neljä miljardia. Siinä toki tapahtui tiettyjä eroja siinä, millä tavalla tätä laskettiin, mutta isoin syy on toki kustannusten nousu ja vielä isompi se, että sillat, teiden rungot ja nämä vaativat yhä isompaa korjausta.

Olen itse esimerkkinä käyttänyt ja aika usein todennut, että kun saamme palautetta, että joku sanoo, että ”en minä tarvitse maaseudun alempaa tieverkkoa”, niin olen sitten todennut, että ei tuolla Ullanlinnassa, ei Kampissa, ei Tampereen keskustassa, missä voi toki ilman omaa autoa pärjätä, ruokaa kauppoihin tule ilman meidän maaseudun alempaa

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

tieverkkoa. Ne kulkevat sieltä maataloilta ensin tehtaisiin, tehtaista kauppoihin, ja nämä kuljetukset muuten pääosin tapahtuvat kumipyöräliikenteellä.

Nostamme esille myös vahvasti alemman tieverkon kunnostuksen mutta myös ylläpidon. Haluan tässä kiittää jaoston jäsentä, edustaja Hoskosta siitä, miten aktiivisesti olette pitänyt esillä nimenomaan tätä tieverkon kunnossapitoa — niin kesäkunnossapitoa kuin myös talvikunnossapitoa — ja voisi sanoa, että edustaja Hoskosen ansiosta meidän mietinnössämme olemme maininneet myös tiehöylät, jotka ovat Suomessa tällä hetkellä — tiekarhut — ehkä uhanalaisempia kuin nuo oikeat karhut. Eli iso kysymys on myös se, että kun kilpailutuksia tulevaisuudessa tehdään, näitä vaatimustasoja pitäisi entistä vahvemmin nostaa esille, että tiet pysyisivät hyvässä kunnossa.

Meidän mietinnössämme on esillä myös MAL-sopimukset. En niitä tässä sen pidemmälle käy. Kipupisteistä voisin mainita kävelyn ja pyöräilyn edistämisen hankkeille tulleet aika pienet määrärahat — tarpeet olisivat siellä huomattavasti suurempia — kuten myös yksityistieavustuksiin kohdennettu määräraha. Vuonna 2025 on tarkoitus aloittaa kuusi uutta isompaa tiehanketta, vt 15, vt 21, vt 8 ja seututie 724. Sitten rautatiepuolelta ehkä nostan tämän Digiradan, joka usein jää vähän sellaiseksi hämäräksi, eikä välttämättä aina oivalleta ja ymmärretä, mistä siinä on kyse. Se on meidän rautatieverkon sujuvuuden mutta myös turvallisuuden kannalta äärimmäisen tärkeä asia.

Lentoliikenteeseen en tässä sen enempää mene. Me olemme kiinnittäneet huomiota myös näihin ostopalveluvuoroihin, ja niitä tulee tarkkaan seurata ja varmistaa, että meillä nämä palvelut tulevaisuudessakin toimivat.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä lyhyesti aika vauhdilla läpikäytynä tämä esittely, ja toivottavasti debatin ja keskustelun aikana sitten pääsemme syvemmin eri kohtiin paneutumaan. Mutta lämmin kiitos vielä ministeri Ranteelle ja koko väelle, jotka olette tähän liikennesektoriin paneutuneet työssänne.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia jaoston puheenjohtajalle. — Ja sitten ministeri Ranne, olkaa hyvä.

12.22 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne: Arvoisa puhemies! Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala on merkittävä Suomen turvallisuuden, talouden ja tulevaisuuden rakentaja, ja tämä näkyy paitsi tässä keltaisessa kirjassa myös kokonaisuudessaan hallituksen toiminnassa. Me kohdistamme merkittävästi määrärahoja nimenomaan liikenneverkon toimintavarmuuteen ja kestävyYTEEN näinä talouden ja turvallisuuden kannalta epävarmoina aikoina.

Kuten jaoston puheenjohtaja tuossa äsken esitteli, meillä on pääluokan pohjana 3,8 miljardin euron potti, joka on siis lähes 200 miljoonaa enemmän kuin tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa. Suurin osa määrärahoista osoitetaan väyläverkon kehittämiseen ja korjausvelan kasvun torjumiseen. Investoinneilla vahvistetaan tavaroiden ja ihmisten sujuvaa ja turvallista liikkumista, kilpailukykyä, yritysten toimintaedellytyksiä, turvallisuutta, huoltovarmuutta ja sotilaallista liikkuvuutta. Teiden, rautateiden, satamien ja jäänmurron täytyy vastata tarpeeseen ihan tavallisessa arjessa ja myöskin poikkeavissa tilanteissa.

Liikenne- ja viestintäverkoille ehdotetaan 2,17 miljardin euron määrärahaa. Väylänpidossa huolehditaan ensisijaisesti verkosta, joka on tärkeä kansalaisille, yrityksille ja koko yhteiskunnalle laajemmin. Liikenneturvallisuus ja digitalisaation mahdollisuudet

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

korostuvat. Perusväylänpidon määräraha vuodelle 25 on noin 1,6 miljardia euroa. Ehdotamme käynnistettäväksi 13 uutta tiehanketta ja neljä uutta ratahanketta. Näiden valtuudet ovat yhteensä yli 900 miljoonaa euroa.

Liikenteen ja viestinnän palveluiden määrärahaksi esitetään 842 miljoonaa. Näillä palveluilla turvataan siis koko liikennejärjestelmän toimivuutta ja turvallisuutta ja luodaan edellytyksiä liikennejärjestelmän ja siihen liittyvien palvelujen kehittämiseksi. Näitä viestintäpalveluita ja viestintäverkkojahan hyödynnetään laajasti yhteiskunnan palveluiden tuottamisessa ja kulutuksessa.

Hallinnonalamme virastot osallistuvat myöskin säästötalkoisiin. Virastojen yhteenlasketut toimintamenomäärärahat pienenevät. Tehostamme ja parannamme tuottavuutta.

Arvoisa puhemies! Kumipyörät ovat elintärkeitä kansalaisille, yrityksille, työssäkäynnille ja huoltovarmuudelle, koko suomalaiselle yhteiskunnalle nyt ja tulevaisuudessa. Huoli teiden kunnosta on meille kaikille yhteinen. Huonokuntoisten teiden määrä on kasvanut useamman hallituskauden ajan ja tämä hallitus on tarttunut toimeen ja tehnyt tähän mennessä esityksiä ja päätöksiä tiehankkeille jo noin puolentoista miljardin euron edestä. Tämä on kaksi kertaa enemmän kuin edellinen hallitus teki koko kautensa aikana.

Kuluneen vuoden aikana olemme myös onnistuneet pysäyttämään huonokuntoisten päällystettyjen teiden kilometrimäärän kasvun ja käytännössä myös sen euromääräisen korjausvelan kasvun. Tämä on kuitenkin hetkellinen onnistuminen, ja me tarvitsemme tähän pitkäjänteistä yhteistä rahoitusta, jotta voimme onnistua tulevaisuudessa yhtä hyvin. Ensi vuonna saamme toki tälle urakalle 200 miljoonan euron lisärahan. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössäkkin on esitetty ensi vuodelle lukuisia tarpeellisia perusväylänpidon kunnostuskohteita 30 miljoonan edestä, ja tästä kiitän teitä valiokunnassa. Yhteisenä tavoitteena on siis, että korjausvelka saadaan jatkossa vähennettyä pysyvällä ja riittävällä perusväylänpidon rahoituksella. Haemme ratkaisua paitsi päivittämällä Liikenne 12 -liikennejärjestelmäsuunnitelmaa, joka tulee todellakin painottamaan hyvin paljon turvallisuutta, toimivuutta ja kestävyyttä, myöskin verotuksen ja rahoituksen kokonaisuudistuksella, joka on juuri meneillään.

Arvoisa puhemies! Turvallisuusympäristömme muutokset sekä teknologia- ja digitalisaatiokehitys edellyttävät myös kyberturvallisuuden vahvistamista. Uudistettu kyberturvallisuusstrategia edellyttää tietenkin myöskin pitkäjänteistä rahoitusta suomalaisen kyberturvallisuuden osaamiseen ja Traficomien Kyberturvallisuuskeskuksen toimintaan. Meidän on parannettava laajalla rintamalla yhteisesti kansalaisten kybervalmiuksia, ja varautumista on kehitettävä. Ehdotamme siis lisärahaa myöskin havainnointi- ja varoitusjärjestelmien turvaamiseen ja EU:n kyberturvallisuusdirektiivin kansalliseen toimeenpanoon. Jatkamme lisäysesityksiä vuodesta 26 alkaen tarvittavista kyberrahoituksista kevään puoliväliriihessä. — Kiitos tähän loppuun vielä valtiovarainvaliokunnalle, liikenne- ja viestintävaliokunnalle sekä jaostolle yhteistyöstä ja myöskin eduskunnan pään virkamiehille. Meillä on yhteinen tavoite, ja tästä on hyvä jatkaa. Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitos oikein paljon esittelyistä. — Me käytämme tämän koko tunnin ajan nyt debattiin, ja kaikki te, jotka haluatte varata vastauspuheenvuoron, tehkää se V-painikkeella ja nousemalla seisomaan. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Ovaska aloittaa, ja sitten jaoston puheenjohtaja Heinonen jatkaa.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

12.28 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille ja jaoston puheenjohtajalle puheenvuoroista. Ihailen myös sitä, että semmoinen uho on jäänyt pois. Ne realiteetit, missä tilanteessa meidän tiet ja väylät ovat, ovat todella karneat olleet jo pitkään. Ja niin kuin jaoston puheenjohtaja hyvin kuvasi tätä meidän väyläpolitiikkaamme, niin sehän on poukkoilevaa. Aina hallitukset vaihtuvat, sitten on muutama vuosi, jolloin panostetaan oikein paljon, laitetaan teitä kuntoon. — Muistan, tämä oli Marinin aikaan, kun Marinin hallitus aloitti, Sipilän hallituksen aikaan, päästiin noin 4 000 kilometriin alkuvuosina viime kaudella, ja nyt kävi taas sama, kun Orpon hallitus aloitti. — Eli ne korotukset tulevat tähän alkuun, ja sitten valitettavasti se taso taas laskee. Meidän pitäisi pystyä luomaan sellaista väyläpolitiikkaa, joka ennakoii ja varautuu tuleviin vuosiin. Tietysti odotukset ovat tosi kovia nyt tämän Liikenne 12 -suunnittelun kanssa. En ole ryhmän jäsen, mutta olen kuullut, että ryhmän kokouksia aina vähän perutaan ja sitten tulee yllättäen uusia. Kysyisin siitä, mikä on nyt tilanne tämän Liikenne 12 -suunnittelun kanssa. Milloin alueet ja Väylä ja kumppanit saavat tämän luonnoksen nähtäville ja lausuttavaksi, koska siihen on paljon odotuksia?

Toinen asia, josta valiokunta kantaa kovaa huolta, on tämä kyberturvallisuus. Meidän pitäisi varautua siihen, että meidän Kyberturvallisuuskeskus pystyy päivystämään ympäri vuorokauden, ja nyt valitettavasti näin ei ole. Nämä uhkakuvat, mitä meidän ympärillämme on, vain tulevat lisääntymään, joten toivoisin, että hallitus kohdistaisi enemmän panostuksia jatkossa kyberturvallisuuteen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

12.30 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Se on juuri näin kuin valiokunnan puheenjohtaja Ovaska tuossa edellä totesi. Vaikka tänä vuonna me pääsimme tuohon 4 000 kilometrin tavoitetasoon ja tulemme pääsemään lähelle myös ensi vuonna, niin viime vuosina olemme jääneet toistuvasti tästä 4 000 kilometrin päällystystavoitteesta lukuun ottamatta koronaelvytysvuotta 2020, jolloin siihen päästiin, mutta esimerkiksi vuonna 23 asfalttia tehtiin ennätyksellisen vähän eli vain noin 1 400 kilometriä. Samaan aikaan nämä kustannukset ovat nousseet. Tässä viitattiin Sipilän hallituskauten. Silloin 50 000 euroa riitti yhden asfalttikilometrin tekoon, ja nyt kustannukset ovat noin 150 000—200 000 euroa per kilometri. Se ei ole pelkästään kustannusten nousua bitumissa ja muualla, vaan isolta osin on kyse siitä, että sillat, teiden rungot ovat niin huonossa kunnossa, että vaaditaan stabilointia ja muuta. Nyt meidän pitäisi saada tässä yhteinen tahtotila niin, että laitetaan nämä kuntoon, sillä niin kuin tässä meidän mietinnössämme todetaan, vuonna 29 korjausvelka on arviolta yli viisi miljardia. Eli tehtävää tässä toden teolla tulee riittämään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten valiokunnan varapuheenjohtaja Furuholm.

12.31 **Timo Furuholm vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun hallituksen liikennepolitiikkaa kauempaa katsoo, niin saattaa tulla tosiaan sellainen fiilis, että hyvin menee, mutta kun sitä sitten lähempää alkaa tarkastelemaan, niin huomaa, että tässä on rakennettu tällainen kestävätkin rakennelma, joka ei kaikin osin ole ajassa kiinni.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Nostan esiin, kuten jaoston puheenjohtajakin, kävelyn ja pyöräilyn, sen tukemisen. Se on laiminlyöty lähes kokonaan. Joukkoliikennettä ei tueta siinä määrin, mitä esimerkiksi kasvavat kaupungit tarvitsevat, jolloin sitten esimerkiksi paine päästövähennyksistä siirtyy kaupunkien ulkopuolelle. Myös huonosti kohdistuva ajoneuvoveron lasku sekä bensa-ale aiheuttavat sen, että päästöjä on jatkossa vain lisää. Myös teiden kuntoa ja niiden korjaamista rahoitetaan valtion omaisuutta myymällä, eli tietyllä tapaa paine ja tietyt toimet siirtyvät tulevalle hallitukselle. Kysynkin nyt ministeriltä, onko tämä sellaista kestävää ylivaalikautista liikennepolitiikkaa, jonka jaoston puheenjohtajakin mainitsi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto.

12.33 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille ja muille tästä esittelystä. Ensinnä haluan sanoa, että jaan huolen, jonka valiokunnan puheenjohtaja Ovaska nosti esiin koskien Liikenne 12 -työtä. On kovin harmi, että se on venynyt.

Toinen asia, jonka haluaisin nostaa tässä esiin, koskee liikenteen verotuksen kokonaisuudistusta. Se on niin ikään valtava kokonaisuus, johon myös liikenne- ja viestintävaliokunta on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota siltä osin, että kun vihreä siirtymä etenee myös liikennesektorilla, niin tällä on väistämättä vaikutuksia myös siihen, missä määrin tuloja voidaan esimerkiksi verotuksella kerätä. Ylipäättään kustannuspaineet ovat aika kasvavia, jos vaikkapa katsotaan kotimaisia satamia, joissa tarvitaan kuitenkin liikenteen osalta myös panostuksia. Tämän vuoksi oikeastaan kysyisin, onko, ministeri, todella niin, että nyt ensi vuosi tehdään analyysiä ja sen jälkeen mahdollisesti toinen vuosi työryhmässä pohditaan tätä verotuksen kokonaisuudistusta, ja sen jälkeen käy jopa niin, [Puhemies koputtaa] että tätä uudistusta ei tämän hallituskauden aikana ehditä ollenkaan toteuttamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen.

12.34 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hiukan ehkä liiankin ruusuista kuvaa tilanteesta näytetään. Kiitos, että bitumi on tuoksunut, mutta se menee tällä hetkellä pääosin pääväylille, niin kuin tässä on todettu, ja se kaksi kolmasosaa meidän palveluverkosta jää tällä hetkellä sitten näitten kunnostamistoimenpiteitten ulkopuolelle. Sitä myötä erityisesti alemman tieverkon korjausvelka kasvaa. Sen hintalappu alkaa olla kaksinkertainen näissä alemman tieverkon korjaushommissa, ja se haastaa sitten tätä rahoitusta.

Ihmettelen tätä parlamentaarista liikennejärjestelmätyötä. Kaksi kuukautta työ on seisonut, ja meillä ilman mitään perusteltuja syitä kokouksia perutaan päivää kahta ennen. Kyllä minä nyt toivoisin, että edes parlamentaarisen työryhmän jäsenille ilmoitetaan, miksi nämä kokoukset perutaan. Nyttien tuli päivän kahden varoitusajalla budjettiviikolle, huomiselle kokous. No, kukahan meistä sinne pystyy osallistumaan? Tämän piti olla alun perin lokakuussa lausunnolla, [Puhemies: Aika!] mutta varmaan siirtyy ensi vuodelle pitkälti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

12.35 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin heti alkuun kiittää ministeriä hyvästä ja määrätietoisesta työstä hallinnonalalla ja hyvästä yhteistyöstä myös tuon valiokunnan kanssa. Tämmöisinä aikoina tämmöisessä erinomaisen haasteellisessa taloustilanteessa työ ei ole helppoa. Tämä kolmen miljardinkin investointitavoite väyliin on todella kunnianhimoinen, ja siinä työtä riittää, mutta varmasti hyvältä näyttää.

Haluaisin kysyä yhtä asiaa niin sanotusta AVMS-direktiivistä, joka on myös tuonne hallitusohjelmaan kirjattu, sen implementoinnista. Missä vaiheessa tämä on menossa? Sillä saataisiin rahaa suomalaiseen televisioon ja elokuvatuotantoon. Tällä hetkellä se itse asiassa on tuolla komissiossa jo pöydällä sen uudistamista varten. Tämä olisi ollut nyt hyvä hetki saada se direktiivi käyttöön. Mikä sillä on tilanne? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laakso.

12.36 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin haluan kanssa kiittää ministeri Rannetta tästä hyvästä paketista, mikä on tehty, ja nimenomaan siitä, että näitä kaikkia hankkeita on tehty ympäri Suomea. Vaikka tietysti omalle alueellekin on osunut, ei missään nimessä vain omalle asuinalueelle, vaan niin tie- kuin raidehankkeillekin on tullut ripotellen ympäri Suomenmaata, mikä on tietysti tasapuolisuuden vuoksi äärettömän tärkeää. Ja on muun muassa huoltovarmuuden takia valtatie 21:kin otettu huomioon siellä Käsivarressa.

Asfaltti tietysti on tänä kesänä tuoksunut, mutta on sanomatta selvää, että Suomen taloudellinen tilanne on sen verran haastava, että on nekin reunaehdot otettava väkisinkin huomioon, ja ihan joka vuonna ei todellakaan pystytä sitä määrää tietenkään tekemään, mitä haluttaisi tehdä. Ja ihan joka vuonna ei tietenkään alempaa tieverkkoakaan pystytä laittamaan kuntoon, mutta varmasti tiedän, että ministeri on kyllä asiasta perillä ja varmasti tulevaisuudessa tullaan kiinnittämään huomiota näihin asioihin, joista täällä sitten oppositiosta esimerkiksi nyt annetaan negatiivista palautetta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

12.37 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ensinnä liikennejaoston puheenjohtajalle ystävällisistä sanoista. — Tätä tiehöyläasiaa olen vienyt esille ja pitänyt koko ajan esillä vuosikausien ajan, koko eduskuntaurani ajan sen takia, kun se alemman tieverkon kunto on heikentynyt viimeiset 15 vuotta aivan kauheaa vauhtia. Tiehöylä ratkaisee asiat. Kun pannaan tiet kuntoon, se säästää rahaa, säästää autoja. Keskustelin viime viikon lauantaina, kun käytiin energiapuita viemässä kesämökille, rekkamiehen kanssa, että kun häneltä menee auton etupyörän tuenta, uuden rekan tuenta, niin sen korjaaminen maksaa kymmenentuhatta. Saako silläkään? Riippuu siitä, mitä siinä on mennyt rikki, kun on valtavan huonossa kunnossa tiet. Tämä on aivan oivallinen asia, tätä pitää meidän viedä eteenpäin ja liikenneministeriön saada viestintävirastolle sellaiset ohjeet, että tiehöylät pakotetaan takaisin teille. Tällä traktori— lana-hommalla tehdään vain vahinkoa.

Mutta vielä vakavampi juttu on tämä 3G-verkon purkaminen. Arvoisa rouva puhemies ja arvoisa ministeri, ettehan te voi olla hiljaa katsoen tätä tilannetta, kun koko maaseudun televerkko ei toimi enää ollenkaan. Aluehälytyskeskukseen ei pääse puhelimella,

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

nettiyhteydet ovat käytännössä poikki, ja mitään ei tapahdu, ja tämä on tapahtunut ihan sen takia, että tähän ei ole kukaan puuttunut. Aiotteko puuttua, arvoisa ministeri?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

12.39 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lausunnolla olleessa hallituksen esityksessä itäisen Suomen ohjelmaksi on väliotsikko ”Toimet, joilla lisätään alueiden fyysistä ja digitaalista saavutettavuutta”. Lausuntopalaute on ollut, kun on sitä lukenut, varsin tyyliä myös tämän väliotsikon alla. Saavutettavuus liittyy itäisen Suomen turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen ja elinvoimaan ihan keskeisenä, ja tämä alemman tieverkon korjausvelka, mikä täällä on tullut esille, vaarantaa erityisesti nämä maa- ja metsätalouden sekä energian kuljetukset, ja tämä siltojen suuri määrä ja niiden heikko kunto on tullut myös esille.

Erityisen kiireellinen on tämä Parikkala—Savonlinna—Pieksämäki-rataosuuden saaminen liikennöitävän kuntoon, ja siihen liittyy Laitaatsalmen silta, tai siis kun sitä siltaa ei ole Savonlinnassa, arvoisa puhemies, kysymys ministerille: onko tulossa toimenpiteitä, että näitä poikittaisia ratayhteyksiä saadaan kuntoon, niin että se silta ei ole esimerkiksi Savonlinnan kohdalla enää jatkossa puuttumassa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

12.40 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nostan tässä kestävän liikkumisen näkökulmaa. Kävelyn ja pyöräilyn rahoituksen dramaattinen vähentäminen heikentää merkittävästi kuntien kykyä toteuttaa kävely- ja pyöräilyinvestointeja. Siihen on nyt hallitus varannut 1,8 miljoonaa, kun tavoitetaso on 30 miljoonaa. Tämä on myös leikkaus hyvinvoinnista ja terveydestä.

Kestävän liikkumisen kannalta kriittisiä ovat myös leikkaukset joukkoliikenteestä. Vakava isku on tämä alvin, joukkoliikenteen arvonnäkökulman, korotus. Helsingissä, tai Helsingin seudulla, se on jo johtanut 8 prosentin lipunhintojen korotuksiin. Myös MAL-sopimusneuvotteluissa näkyy, että kaupunkiseutujen joukkoliikennehankkeisiin oli aivan liian vähän rahaa suhteessa kaupunkien kestävän kehittämisen tarpeisiin. Te, hallitus, huolehditte kovasti kumipyörästä, mutta olisi kiinnostavaa nyt kuulla, miten huolehditte joukkoliikenteen houkuttelevuuden parantamisesta. Kuitenkin tiedetään, että joukkoliikenteen käyttökynnys nousee, jos liput ovat kalliita, matka bussipysäkillä pitäneen ja vuorovälit harvenevat.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen.

12.41 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minua hämmäntävät toistuvasti nämä puheet korjausvelan pysähtymisestä, mitä, ministeri, te totesitte, koska eihän se 4 000 kilometriä asfalttia ole yksi yhteen sen kanssa, että korjausvelka olisi pysähtynyt. Tämä kustannustaso, jonka kanssa nyt tässä hetkessä taistellaan ja joka on valitettavasti olemassa, on kuitenkin yksin kasvattanut laskennallista korjausvelkaa yli miljardilla. Eli kyllä tässä meidän täytyy, kuten valtiovaramietinnössä esille tuotiinkin, pitkäjänteisen liikennesuunnitelman kautta miettiä myöskin sitä, miten tähän uuteen kustannustasoon vastataan niin, että pystytään tätä korjausvelkaa taittamaan

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

tulevassa. Tämä rahoitus täytyy saada kuntoon, ja täytyy pystyä järjestämään niin, että Väylä voi ennakoivasti välttää korjausvelan kasvua. Myös itse kysyn työryhmän jäsenenä: miksi ihmeessä näitä kokouksia on peruttu näin yllättäen ja useamman kerran?

Ja vielä... — Anteeksi, seuraava puheenvuoro.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wickström.

12.42 **Henrik Wickström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Ensiksi kiitos, ministeri, esittelypuheenvuorosta. Mielestäni tässä tulivat ne hyvin keskeiset asiat esiin siitä, mitä ensi vuonna tehdään liikenne- ja viestintäministeriön toimialalla. Me ollaan myöskin liikennejaostossa puhuttu hyvin paljon tästä korjausvelan purusta, ja se yhdistää, uskon, kaikkia puolueita salin oikealta laidalta aina vasempaan laitaan asti.

Ehkä se asia, minkä haluaisin myöskin nostaa esiin tässä ja kysyä ministeriltä: mitä te aiotte tehdä liikenne- ja viestintäministeriössä sen eteen, että me saataisiin näitä hankintoja tehostettua? Niissä keskusteluissa, mitä myöskin itse olen käynyt vaikkapa ely-keskuksen kanssa, on nähtävissä suuria eroavaisuuksia siinä, millaisia tarjouksia myöskin tulee, ja kaikkihan tietenkin sitten myöskin vaikuttaa kokonaiskustannuksiin.

Tässä on tullut esiin myöskin se, että nyt pääpainopiste on juuri pääväylissä. Sen takia järkevät hankinnat ja hyvä hankintapolitiikka ovat tosi tärkeitä, jotta me saadaan rahoja myöskin pienempiin kohteisiin. Voisiko ministeri avata sitä, mitä nyt ollaan tekemässä LVM:n puolella, jotta tilanne muuttuisi paremmaksi tämän asian suhteen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

12.44 **Anna-Kristiina Mikkonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jaan osaltani tämän harmituksen Liikenne 12 -järjestelmätyön seisahtuneisuudesta ja toivon, että parlamentaarinen työ jatkuu. Sen lisäksi jaan myös huolen liikenneinfran kehittämishankkeiden rahoituksesta, jota pyritään rahoittamaan valtion omaisuutta myymällä, mikä ei pitkässä juoksussa ole kovin kestävä ratkaisu.

Kun katsotaan Suomea kartalta, ollaan hyvin pitkien etäisyyksien ja laajalle levinneen asutuksen maa, jolloin saavutettavuuden merkitys entisestään korostuu niin huoltovarmuuden, kokonaisturvallisuuden kuin ylipäätään ihmisten arjen kannalta.

Olisin kysynyt liikennejärjestelmäsuunnitelmaan liittyen: Ainakin aikaisemmin sinne on kirjattu kolmen tunnin saavutettavuusraja. Pidetäänhän siitä jatkossakin kiinni?

Ja sitten siltoihin liittyen tuen edustaja Kallion kysymystä ja esitystä liittyen Laitaatsalmen siltaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista.

12.45 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä ministeri, nostitte esiin puheenvuorossanne, kuinka monelle asialle liikennepolitiikalla on merkitystä, mutta ette todennut sitä, että liikennepolitiikalla on myös iso merkitys ilmastopolitiikalle ja ilmastopäästöjen vähenemiselle. No, hyvät uutiset ovat, että aivan tuoreet tilastot kertovat, että liikenteen sektorillakin päästöt ovat hieman vähentyneet,

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

mutta täytyy sanoa, että siinä ei ole kyllä hallituksen ansiota patkuaakaan. Päinvastoin, hallitus on tehnyt kaikkensa, jotta ilmastopäästöt liikennesektorilla eivät vähenisi: on vähennetty joukkoliikenteestä, pyöräilyä, kävelyä, raideliikennehankkeista, ja myöskään autoilun päästöjen vähentämistä ei ole edistetty, ei biokaasun tankkausasemia, latauspisteitä, ei biopolttoaineiden lisäämistä, päinvastoin sekoitevelvoitetta on vähennetty ja vähäpäästöisten autojen verotusta nostettu ja suuripäästöisten kevennetty. Kysynkin ministeriltä: otatteko tosissaan sen eduskunnan yhteisen tavoitteen, joka tehtiin jo toissa kaudella, että liikenteen päästöjen tulisi vähentyä puoleen vuoteen 2030 mennessä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Löfström.

12.46 **Mats Löfström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukykyyn vahvistaminen kuvataan keskustelussa usein varustamoille myönnettäväksi tueksi, koska varustamot saavat osan maksamistaan miehistömaksuista takaisin valtion budjetista. Tosiasiassa tuki ei kuitenkaan ole tukea varustamoille vaan suomalaisille merenkulkijoille, ja sillä varmistetaan, että meillä on Suomen lipun alla toimiva kauppalaivasto. Sekä keskustan että vihreiden esittämä leikkaus johtaisi siihen, että suuri osa Suomen kauppalaivastosta ulosliputettaisiin, mikä vaarantaisi Suomen huoltovarmuuden sekä heikentäisi työllisyyttä, kun alukset liputettaisiin Ruotsiin tai Viroon, joilla on yhtäläiset järjestelmät sen varmistamiseksi, että heillä on oma kauppalaivastonsa, joka liikennöi heidän oman lippunsa alla. Suomen lipun alla liikennöivillä aluksilla on suuri merkitys Suomen huoltovarmuudelle. Sitä ei saa vaarantaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

12.47 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän liikenne- ja viestintäministeri Rannetta liikenneministeriön tehtävien napakasta hoidosta. Nuorten liikenneturvallisuudesta puhutaan paljon, mutta varsinaiset teot asian suhteen ovat jääneet hieman vajaiksi ja vaikuttamattomiksi. Koko maassa tieliikenteessä menehtyneistä 15–24-vuotiaita on lähes viidennes ja loukkaantuneista 30 prosenttia. Nykyhallitus on hallitusohjelmassaan asettanut liikenneturvallisuuden parantamisen tavoitteeksi, ettei Suomessa tapahdu liikennekuolemia vuonna 2050. Lisäksi välitavoitteena on liikennekuolemien puolittaminen vuoteen 2030 mennessä. Huomioon on otettava myös nuorten mielen hyvinvointi, koska se on merkittävä tekijä nuorten liikenteessä tapahtuvien onnettomuuksien ehkäisyssä. On myös tärkeää, että nuorten liikenneturvallisuutta parannetaan vahvistamalla tavoitteellista ja pitkäjänteistä liikennekasvatusta. Arvoisa ministeri Ranne, millaisia konkreettisia toimenpiteitä on luvassa tämän tavoitteen saavuttamiseksi?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

12.48 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on moni kollega pitänyt erittäin hyvät puheenvuorot siitä, että minkäslaiset haasteet meillä tämän liikenteen kokonaisuuden osalta on näköpiirissä. Ja miten tässä tuppaa aina, joka vaalikausi, vähän käymään niin, että keskeisimpiä ratkaisuja aina työnnetään pikkuisen eteenpäin, että jospa sitten seuraavat vallassa olijat taas joutuisivat ne pohtimaan?

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Tämähän koskee tätä rahoituksen kokonaisuutta — niin kuin tiedetään, on hienoa, että me pystytään erilaisia hankkeita viemään eteenpäin, mutta eihän tämä rahoitus nyt kestäväällä pohjalla ole. Jossain vaiheessa loppuu myytävä omaisuus, jos tällaista tahtia mentäisiin eteenpäin. Ja senpä takia myös jossakin vaiheessa esimerkiksi tämä liikenteen verotuksen kokonaisuus pitäisi uudistaa, ja siitä on työryhmää nyt menossa, mutta tokkopa tällä vaalikaudella mitään päätöksiä siitä tulee tehtyä. Mutta olisin nyt kysynyt ministeriltä, missä vaiheessa tämä työ on menossa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan kaksi vastauspuheenvuoroa, ja sen jälkeen ministerin vastaus, ja sitten taas jatketaan debattia. Ja nämä kaksi vastauspuheenvuoroa ovat edustajilla Kaunistola ja Viljanen. — Kaunistola.

12.50 Mari Kaunistola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallituksen panostukset ovat olleet merkittäviä ja tulevat niitä myös olemaan ensi vuonna. Muun muassa ollaan kohdistamassa puolitoista miljardia perusväylänpitoon ja toisaalta myös väyläverkon kehittämiseen käytetään yli 400 miljoonaa. Myöskin pitää nostaa esiin, että teiden parantaminen on erityisen tärkeää ja väyläverkko on Suomen vientiteollisuuden selkäranka. Erityisen ilahtunut olen siitä, että myös liikenneturvallisuus on nostettu esiin ja ennen kaikkea liikenneturvallisuuteen panostettavia hankkeita löytyy. Esimerkiksi tuolta omalta Satakunnan konnulta on pakko nostaa esiin nämä valtatie 11:n sillat Ulvilan ja Porin rajalla, jotka parantavat oleellisesti liikenneturvallisuutta.

Vielä loppuun haluan nostaa myös tämän kyberturvallisuuden vahvistamisen. Se on myös tärkeä osa tulevaisuutta ja tulevaisuuden rakentamista. Siihen osoitetut määrärahat ovat merkityksellisiä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Viljanen.

12.51 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn täällä lausuttuihin kiitoksiin edenneiden hankkeiden osalta. Mutta todettava on, että paljon on vielä töitä jäljellä.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmaan kirjattu ja tärkeä laajakaistaselvitys valmistui keväällä. Suoritetussa jälkikäteisarvioinnissa aiemmat, 2010—2023 käytössä olleet laajakaistarakentamisen tukiohjelmat on todettu tehokkaiksi ja onnistuneiksi, eikä niiden ole todettu häirinneen markkinoiden toimintaa eli markkinaehtoista laajakaistarakentamista. Nämä laajakaistavalokuituhankkeet ovat olleet erittäin tärkeitä maaseudun tietoliikenneyhteyksien rakentamisessa, ja syvän maaseudun lisäksi nämä hankkeet ovat olleet edellytys verkkojen rakentamiselle jopa myös tämän Uudenmaan haja-asutusalueilla. Tilanne on se, että jopa 30 kilometrin päässä täältä markkinaehtoinen laajakaistarakentaminen ei etene.

Kysynkin ministeriltä: miksi hallitus on lakkauttanut valtakunnallisen laajakaistahankkeiden tuen ja poistanut jopa sen momentin talousarviosta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten ministerille viisi minuuttia. — Ei ole väliä, siitä voi puhua. — Sitten jatketaan debattia.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

12.52 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne: Arvoisa puhemies! Tässä tuli niin paljon kysymyksiä, että ehkä voisin vähän venyttää tätä aikaa, mutta aloitan [Puhemies: Saa puhua vähän kauemmin!] verkkojen alasajosta.

Eli tilannehan on sellainen, että nyt viime vuonna 23 ja tämän vuoden aikana 3G-verkkoja ajetaan alas Suomessa. Me vastaamme siitä Traficom ja operaattoreiden kanssa yhdessä, että meidän yleispalveluvuoroimme toimii ja että nettiyhteydet ja myöskin esimerkiksi 112 toimivat kaikissa tilanteissa. [Hannu Hoskonen: Ei toimi!] Meillä oli viimeksi tämän viikon alussa viranomaisten yhteinen tapaaminen, jossa esimerkiksi Häätäkeskuksen johdon kanssa kävimme tilannetta läpi. 3G:llä ja 3G:n alasajolla ei ole minkäänlaista havaittua merkitystä ollut, [Hannu Hoskonen: Voi hyvänen aika!] kun katselee 112-puhelujen osalta tilannetta. Minä luotan tässä viranomaisten tietoihin ja valmisteluun [Keskeltä: Tulkaa Itä-Suomeen!] ja myöskin siihen yhteistyöhön, joka Suomessa on maailman parasta.

Me arvioimme tällä hetkellä myöskin yleispalvelusääntelyn toimivuutta. Eli jos siinä on jotain tarkasteltavaa ja tarpeita uudistaa, niin tämä tietenkin tehdään. Meidän ei kannata huolestuttaa kansalaisia turhaan. Tietenkin meillä on alueita Suomessa, missä nettiyhteydet eivät ole yhtä hyviä kuin Helsingin keskustassa, mutta kun yhteyden ottaa niin operaattoreihin kuin Traficomiin, jokainen tapaus käsitellään yksityiskohtaisesti ja haetaan ratkaisua jokaiseen tapaukseen.

Jotta nähdään tätä mittakaavaa, niin totean sen, että meillä on Suomessa siis 9,2 miljoonaa matkaviestinverkon liittymää — 9,2 miljoonaa. Niitä yhteydenottoja, joita Traficom on saanut liittyen näihin huonoihin yhteyksiin, on 150 kappaletta. Tämän lisäksi tulee tietenkin operaattoreiden vastaanottamat yhteydenotot. Eli me teemme taustalla jatkuvasti, ja olemme viime vuonna ja tämän vuoden aikana jatkuvasti tehnyt ja hakenut ratkaisuja. Traficom mittaa yhteydenottojen perusteella myöskin sitä, kuinka ne yhteydet toimivat siellä Itä-Suomessa, ja näihin puututaan heti. Nimenomaan olemme pyytäneet, että oli sitten kyse palo- ja pelastustoimesta tai Häätäkeskuksen toimesta, niin sieltä tietenkin saamme jatkuvasti sitä tietoa, että jos jossakin on ongelmia, joihin meidän pitäisi Traficom päässä ja operaattoreiden kanssa yhdessä puuttua. Eli tähän on puututtu, tätä seurataan ja jatkuvasti taustalla tapahtuu. Toistan vielä siis sen, että 112:n, yleisen hätänumeron, toiminnassa ei ole Häätäkeskuksen tai muidenkaan viranomaisten osalta ollut minkäänlaisia muutoksia aikaisempaan. Eli pysymme edelleen erittäin erinomaisella tasolla.

Sitten, jos käydään läpi näitä muita kokonaisuuksia. Jos aloitetaan siitä Liikenne 12:sta. Eli parlamentaarisen ryhmän virkavastuulla valmisteltu paperihan on jo käytännössä valmis. Meillä käydään edelleen keskusteluja hallituksen sisällä yksityiskohdista, mutta esimerkiksi liikenne- ja viestintäministerinä voin sanoa, että kiitän parlamentaarista työryhmää, ja se pohja, mikä sieltä tuli, on oikein erinomainen. Yritetään saada se mahdollisimman pian eteenpäin. Sisällöltään siinä todellakin painotetaan nyt huomattavasti enemmän turvallisuutta ja myöskin sitä nykyisen verkon, tieverkon, meidän liikenneverkon ylläpitoa ja siitä huolehtimista, ja tämä on erittäin tärkeä asia.

Liikenteen verotuksen ja rahoituksen kokonaisuudistuksen osalta voin todeta siis sen, että siitähän tehtiin vasta tämän vuoden kesän aikana virallinen päätös talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa. Sanoisin, että ensi vuoden aikana saadaan jo uutta tietoa ulos tästä työstä. Eli siellä on VM ja liikenne- ja viestintäministeriö, jotka yhteistyössä tätä ratkaisevat. Tämä uudistus ja tämä selvityskin, mitä me parhaillamme teemme, olisi

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

tosiaan pitänyt, aivan kuten täällä edustajista muutama vihjasikin, tehdä jo vuosia, vuosia, itse asiassa hallituskausia sitten — ja vähintäänkin käynnistää. Tässä on meillä tietenkin yhtenä ajurina teknologianeutraalius ja myöskin se, että liikenteestä kerätyt rahat pitää pystyä kohdistamaan liikenteen hyväksi. Haemme sitä kautta siis myös sitä jatkuvaa pysyvää rahoitusta väylille. Priorisointia teemme tietenkin koko maassa, mutta kun katsotte Suomen karttaa tämänkin hallituksen budjetin sisältämien hankkeiden osalta, niin hyvin laajasti ja tasapuolisesti pyrimme kohtelemaan kaikkia suomalaisia.

Jos sitten vielä muutama sana liikenneturvallisuudesta. Mehän saamme nyt esimerkkinä nuorten liikenneturvallisuutta parantavana osiona sähköpotkulautojen promillerajan voimaan. — Toivottavasti saamme sen voimaan jo vappuna. Sen lisäksi meillä on Liikenneturvan ja poliisin kanssa erittäin tiivis yhteistyö viestinnästä ja valistamisesta. Meillä on myöskin taksiuudistus, jonka avulla tulemme lisäämään liikenneturvallisuutta. Ja tietenkin, kun me teemme kunnostuksia ympäri Suomea, liikenneturvallisuudella on erittäin merkittävä rooli tässä.

Tähän päätän tässä vaiheessa ja jatkan sitten seuraavassa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten jatketaan vielä. — Edustaja Ovaska.

12.58 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Palaan vielä tähän kyberturvallisuuteen, johon ministeri varmasti palaa vielä myöhemmin, koska siihen nyt jäi vastaamatta. Toivottavasti se ei kuitenkaan vähennä asian merkittävyyttä.

Toinen on verotusuudistus. Mielestäni hallitus työntää näitä asioita taas seuraaville ja seuraaville hallituksille. Esimerkiksi edellisellä kaudella tehtiin valtiovarainministeri Vanhasen aikaan laaja ja kattava selvitys myös tästä verotuksesta, joten sitä materiaalia olisi ollut satojen sivujen verran. Jos hallitus olisi halunnut heti hallituskauden alussa aloittaa tämän selvitystä, niin siihen olisi ollut täysi mahdollisuus, koska me menetämme jatkuvasti verotuloja, ja nyt jos tämäkään hallitus ei saa aikaan muuta kuin selvityksiä, niin sitten se menee taas seuraaville ja seuraaville edelleen.

No, aivan loppuun. Joulun tullessa minulla on ministerille yksi toive, koko keskustan eduskuntaryhmän puolesta tietysti: kaatakaa tämä Turun tunnin juna -hanke. Yksi toive vain, yksi joululahjatoive, ja toivottavasti se toteutuu. [Perussuomalaisten ryhmästä: Lahjat pois turkulaisilta!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Furuholm.

12.59 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä Turusta on pois päästävä, ja sinne on päästävä muiden myöskin. [Naurua] Ottakaa tämä huomioon.

Kun tässä aikaisempaa keskustelua miettii, niin huoli tästä liikenneköyhyydestä on aiheellinen, koska nämä leikkaukset joukkoliikenteeseen harventavat vuoroja, kasvattavat autoriippuvuutta, samaan aikaan lippujen hinnat nousevat.

Mutta sitten on aiheita, jotka eivät liity hallituksen toimiin. Haluaisinkin nyt kysyä, kun ministeri on paikalla, vaikkei tämä suoranaisesti liity käsittelyssä olevaan budjettiin: Tämä Venäjän varjolaivastohan on suuri ympäristöriski ja sitä kautta taloudellinen riski. Sen

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

avulla Venäjä rahoittaa käymäänsä hyökkäyssotaa Ukrainassa. Kysyisinkin: minkälaisia keinoja tämän hillitsemiseksi on, ja millä aikataululla tähän aiheeseen päästäisiin käsiksi? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto.

13.01 Ville Kaunisto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministeri Ranteelle ja hallitukselle panostuksista Suomelle aivan elintärkeän tiestön kunnostamiseen. Me elämme aivan massiivista globaalia taistelua teollisista investoinneista, ja Suomi on siinä aika haastavassa tilanteessa jo sijaintinsa vuoksi. Kunnossa olevat tieverkot ja liikenneverkot ovat aivan keskeisiä meidän teollisuudelle ja sitä kautta teollisuuden kilpailukyvyllä ja investoinneille ja lopulta sitten työpaikoille ja kuntien elinvoimalle, ja kun nämä kaikki laitetaan yhteen, niin puhutaan koko Suomen isänmaan turvallisuudesta.

Tästä loistava esimerkki on Kouvola—Kotka-välisen valtatie 15:n kuntoon saattaminen, ja siitä suunnaton kiitos. Siinä on kysymys koko itäisen Suomen teollisuuden tukemisesta, siis ei yhtään vähempää eikä enempää, vaan koko itäisen Suomen teollisuuden tukemisesta, ja on loistavaa, että siinä vuosikymmenien odottelun jälkeen edetään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ollikainen.

13.02 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on puhuttu aika paljon perusväylänpidosta, ja näinhän se on, että se on ensisijaisen tärkeää. Sekä valtaväylät että myös se alempi tieverkko, ihan kuten tässä jaoston puheenjohtaja nosti esille, ovat keskeiset, että sitä ruokaa kanssa sitten siirretään pellolta logistiikan kautta pöytiin. On mielestäni todella tärkeää, että niihinkin tehdään nyt panostuksia. Se on hieno asia.

Myös vienti ja teollisuus ovat todella tärkeitä, ja näen, että just näitä kehityshankkeita nyt panostetaan viennin näkökulmasta hyviin kohteisiin, ja myös puolustuksen näkökulmasta. Ajattelen, että esimerkiksi valtatie 8 ja 21 ovat todella tärkeitä hankkeita tässä.

Just koskien tätä kansainvälistä puolta kuulisin mielelläni, millaista yhteistyötä tällä hetkellä tehdään Ruotsin ja Norjan kanssa, ja myös puolustusnäkökulmasta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Ronkainen.

13.03 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri Ranne, iso kiitos teille. Tällä hallituskaudella liikenneinfraa ollaan ensimmäistä kertaa alettu tarkastella myös huoltovarmuuden ja ennen kaikkea varautumisen kannalta. Rapautunutta tiestöä ympäri Suomea on korjattu ennätysvauhtia, ja asfaltti on tosiaankin teillä tuoksunut. Hyvä suunta saa jatkoa myös tulevana vuonna, kun korjausvelan purkuun on luvassa mittavia lisäyksiä ja useita uusia liikenneinfrahankkeita tullaan käynnistämään.

Haluaisin kiittää vielä valtiovarainvaliokunnan liikennejaostoa ja erityisesti sen puheenjohtaja Timo Heinosta, jonka johdolla laitetaan yli 30 miljoonan euron edestä pieniä hankkeita eteenpäin. Nämä satsaukset ovat kyllä erittäin tärkeitä myös turvallisuuden kannalta.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Olisin kysynyt teiltä, ministeri: vt 12, Mankala—Tillola, joka on ollut tietynlainen pullonkaula — ja PV:kin on toivonut, että se korjataan — lähtee nyt eteenpäin, mutta onko muita tällaisia nyt lähitulevaisuudessa tulossa? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen.

13.04 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan vain korjaan: liikenneinvestointien osalta viime kaudella kaksi miljardia kehittämishankkeita, ja liikenneinvestoinnit olivat viime hallituksen investoinnit.

No, sitten tähän perusväylänpitoon. Hienoa, että se hallituksen 200 miljoonaa laitetaan sinne lisää rahaa, mutta meidän ryhmältä on tullut ehdotus, että se 200 miljoonaa kohdennettaisiin alempaan tieverkkoon ja siltaohjelmaan. Toivottavasti nyt LVM sitten toimeenpano-ohjelmassaan kiinnittäisi huomiota tähän.

Sitten kehittämisavustuksiin liittyen sanottiin, että niitä on 450 miljoonaa tällä kaudella. Niin on, mutta kehittämisavustuksia leikataan 720 miljoonaa tällä kaudella. Siinä on osittain sitten LVM:n sisäisiä siirtoja.

Lyhyesti lentoliikenteestä: Kiitos jaoston puheenjohtajalle, kun kuulemisten jälkeen saatiin jaostossa hyvä lausuma siihen, että toivotaan nyt pitkäjänteistä ratkaisua. Ei voi olla, että kahden vuoden välein maakuntalennot ovat katkolla ja meidän lentokenttäverkosto tässä turvallisuustilanteessa on epävarmassa tilanteessa. Sen takia tähän nyt pitää [Puhemies koputtaa] sitten löytyä keväällä ratkaisuja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

13.05 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Liikenne 12-päivitys ei ole ihan helppo, ja miksi siihen jouduttiin lähtemään, niin syy on se, että rahaa ei ole niin paljoa kuin olisi tarpeita. Pitää sovittaa yhteen toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset ja julkisen talouden erittäin vaikea tilanne. Samaan aikaan tässä työssä pitäisi voida varmistaa toisaalta väyläverkon kehittäminen, MAL-hankkeiden tulevaisuus, olemassa olevan verkon korjausvelka, alempi tieverkko, ylläpito, vuotuinen, päivittäinen kunnossapito ja niin poispäin. Mutta on totta, että pitkäjänteinen rahoitustaso meidän pitäisi löytää, sellainen, joka on tämän hallituksen ja tulevien hallitusten osalta. Sillä tavalla me voisimme myös osaltamme varmistaa sitä, että syntyisi lisää kilpailua, joka voisi sitten näkyä myös näissä kustannustasoissa.

Haluan loppuun nostaa yhden huolen esille, ja se koskee viranomaisverkko Virveä. Toivon, että tarkasti nyt seurataan, että Virven toiminta ei vaarannu määrärahasojen laskun myötä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen.

13.07 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen hiukan hämmentynyt tämän 12-vuotisen liikennejärjestelmäsuunnitelman osalta. Eihän sitä lähdetty tarkastelemaan talouden osalta pelkästään, koska tässähän on tarkoituskin, että joka hallituskausi aina uudelleen tämä työryhmä työskentelee ja luo askelmerkkejä Väylälle ja niin poispäin. Ja kun, ministeri, vastasitte, että hallitus sisällään vielä käy keskustelua tämän 12-vuotisen osalta, niin tämä 12-vuotinenhan on parlamentaarinen

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

työryhmä, ei se ole hallituksen uudistus. Miten se voi olla valmis, kun se ei ole käynyt vielä edes lausunnoilla? Tämä hieman hämmentää. Ja vielä tuosta huomisesta 11.30 kokouksesta: me emme ole saaneet edes esityslistaa, ja ainakin tänään täällä vielä 11.30 äänestettiin. Onko tämä nyt realistinen ajatus, että huomenna pystyisimme kokoustamaan?

Sitten liikenneturvallisuudesta vielä sen verran näiden kävely- ja pyöräilyhankkeiden osalta, että kysymys ei ole vain vihreästä ideologiasta, vaan aidosti, oikeasti liikenneturvallisuusasiasta, jossa [Puhemies koputtaa] lapsien koulureittejä ja ikäihmisten ulkoilumahdollisuuksia ja muita pystytään turvallisesti parantamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen.

13.08 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu rouva puhemies! Edustaja Eskelinen käytti hyvän puheenvuoron ja otti siinä esille lentoliikenteen ja maakuntalennot. Mutta siellä maakunnissa pitää olla lentokenttien kunnossa jatkossakin, että pystyvät lentokoneet sinne laskeutumaan. Kysynkin nyt ministeriltä: Kun olemme kuulleet, että kansallisomaisuutta ollaan myymässä, eli VR:n ja Finavian omistajuutta ollaan myymässä, niin minua kiinnostaa tämä Finavian tilanne. Onko nyt niin, että Helsinki-Vantaan lentoasemasta pistetään osa myyntiin? Kysymys kuuluu, että mihin se raha sitten sijoitetaan. Sijoitetaanko se valtion omaisuudesta saatu myyntituotto siihen Turun tunnin juna -hankkeeseen [Juha Mäenpään välihuuto] vai kehitetäänkö sillä rahalla esimerkiksi lentokenttäverkostoa tähän maahan? Tästä nimittäin maakuntajohtajat ja kauppakamarien edustajat ovat jo vedonneet teihin, ministeri. He ovat vedonneet teihin, että säilyttäkää lentoasemaverkosto tässä maassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

13.09 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikenteen verotus tarvitsee tosiaan kokonaisuudistusta, joka täällä onkin hyvin jo nostettu. Liikenteen sähköistyessä valtion verotulot vähenevät vääjäämättä, mikä aiheuttaa haasteita julkiselle taloudelle. Hallituksen ratkaisu kiristää sähköautojen verotusta on virhearvio. Sähköauton hankintaa kannattaa edelleen tukea, jotta yhä useammalla olisi aito mahdollisuus valita polttomoottoriautoa kestävämpi liikkumisen muoto. Lisäksi sähköisen liikenteen latausverkko on kehitettävä koko maassa.

Liikenteen verotuksen osalta vihreät ovat esittäneet reilua lentoveroa, jolla verotettaisiin erityisesti paljon lentäviä, ja lähtökohtana alueellisen saavutettavuuden osalta tulisi olla se, että varmistetaan se ensisijaisesti raideyhteyksin.

Sitten totean vielä lopuksi, että ministeriltä jäi vastaamatta edustaja Krista Mikkosen kysymykseen siitä, onko hallitus sitoutunut liikenteen päästövähennystavoitteisiin, kun hallituksen nykytoimet päinvastoin kasvattavat liikenteen päästöjä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki.

13.10 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, kunnioitettu puhemies! Ensin kysyn yhdestä alueellisesta hankkeesta, nimittäin Ylivieskan siltainvestoinnista ja siinä olleesta 13 miljoonan valtuudesta, jota on tietenkin alueella odotettu jo jonkun aikaa: onkohan tästä aikataulusta tietoa, milloin tämä saattaisi edetä?

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Mutta sitten tienpidon haasteista. Kun meillä on noita liukkaita kelejä ollut Pohjois-Suomessa ja alihankkijat paikallisesti kyllä tietävät, että pitäisi tietä lähteä hoitamaan ja he tietävät täsmällisesti, milloin sinne pitää lähteä, mutta työnjohto ei välttämättä anna lupaa lähteä hoitamaan tietä, ja kun työnjohdolla käytännössä tehdään myöskin tuotto sinne kilpailutuksen voittaneelle, niin olisiko mahdollista, että tulevaisuudessa kilpailutuksissa annettaisiin tällaisia vapaalähtöpäiviä myös siinä kilpailutuksessa alihankkijoille, jolloin alihankkijat itse pystyisivät vapaaehtoisesti päättämään, että milloin he lähtevät hoitamaan ja saisivat oikeastikin palkan siitä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

13.12 Anna-Kristiina Mikkonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikennejärjestelmä ylipäätään tarvitsee pitkäjänteistä suunnittelua ja kestävää rahoituspohjaa.

Jatkan näistä maakuntalennoista, joihin ainakin edustajat Kettunen ja Eskelinen ovat täällä jo viitanneet. Kun mietitään esimerkiksi itäisen Suomen teollisuutta ja matkailun kehittämistä, ylipäätään saavutettavuutta, niin maakuntalennot, maakuntalentokentät, ylipäätään lentoliikenne on hyvin oleellinen.

Puoliväliriihihän lähenee, ja jokin näkemys maakuntalentojen tulevaisuudesta lienee olemassa. Itä-Suomi-ohjelman otsikkotasolla viitataan tosiaan saavutettavuuden parantamiseen, mutta otsikkotasolle se sitten taitaakin jäädä. Aluepoliittisesti on pakko kysyä myöskin Etelä-Savon osalta, että kun maakuntaamme ei investointeja ropise, niin miksi moinen musta aukko Etelä-Savoon on tullut?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie.

13.13 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus käynnistää tosiaan useita merkittäviä liikenneinfrahankkeita, ja niitä käynnistetään ympäri Suomen, ja kiitos tästä. Uutta asfalttiakin tuli tänä kesänä se yli 4 000 kilometriä. Tavoite on se, että ei tehdä niin kuin kaikki edelliset hallitukset, että sitten seuraavina vuosina laskettaisiin sinne 2 000:een ja 3 000:een vaan myös pidetään se 4 000 kilometrin määrä, jotta korjausvelka ei kasva.

Pääradan pahimman pullonkaulan, kuten ministeri hyvin pääradan tuntee, Oulu—Liminka-välin suunnitelmat valmistuivat juuri eilen ja lähtivät nähtäville. Sen investointipäätös on myöskin hallitusohjelmassa. Onko tästä mahdollista tiedustella aikataulua, eli millä aikataululla investointipäätös tulee?

Huoltovarmuus ja elinvoima pohjoisessa kulkevat käsi kädessä tällä hetkellä. Myöskin tämä edustaja Vähämäen nostama Ylivieskan ratasilta: mikä on sen näkymä? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Yritän täällä katsoa, onko joku jaoston tai valiokunnan jäsenistä vielä saamatta puheenvuoroa. Taitaa olla edustaja Mäenpää vielä siellä — olkaa hyvä — ja sitten edustajat Seppänen ja Koskela. — Olkaa hyvä.

13.14 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensimmäisenä haluaisin tuohon tarttua, kun edustaja Elo sanoi, että pitäisi suosia polttomootoriautoa

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

vähäpäästöisempää sähköautoa, että minun mielestäni johdatte harhaan siinä, koska biokaasulla toimiva auto on ympäristöystävällisempi kuin sähköauto ja se käyttää polttomoottoria kyllä. [Tuomas Kettusen välihuuto]

Mutta sitten minulla on kaksi sellaista kysymystä, mitä olen pohtinut.

Nyt kun nämä polttoaineesta kertyvät huoltovarmuusmaksut Huoltovarmuuskeskukselle ovat pienentyneet, niin miten sähköauton verotusta tulisi kiristää, että saadaan heidätkin maksamaan tätä Huoltovarmuuskeskuksen maksua?

Sitten kun kovasti EU:ssa ollaan yhdenvertaisia, niin onko Suomi jotenkin ollut liian kiltti näissä hommissa: onko siellä Euroopan unionissa huomioitu Suomen talviolosuhteita — muuttuvia plus- ja miinusasteita ja tiestön kunnon rapautumista ja tiestön aurausten kustannuksia? [Puhemies koputtaa] Eikö sieltä saataisi jotain muutakin kuin military mobility -rahaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kallio.

13.15 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan aluksi asfaltoinnista, että kyllä ne kaksi viimeistä vuotta näyttävät aika synkiltä.

Tästä puhelinverkon toiminnasta: Siinä on vähän käynyt sama kuin Tienkäyttäjän linjassa, että ihmiset eivät oikeastaan meillä päin kauheasti enää sinne ilmoittele, koska he ovat huomanneet, että se ei johda mihinkään. Tämä 112:een soittaminen: tietysti jos minä minun 90-vuotiaille vanhemmilleni tai vaimolle yritän soittaa, niin ehkä minä en sitten siihen 112:een kuitenkaan soita, tai puutavara-autonkuljettajat tai metsäkoneyrittäjät tai taksit tai koulukyydit tai tienauraajat tai työmatkalaiset tai näin joulun lähestyessä joulupukkikaan ehkä ei sitten sinne soita. Joka tapauksessa hallitushan lakkautti valtakunnallisen laajakaistaohjelman, ja tästä tehtiin selvitys, mikä on hallitusohjelmaan kirjattu, maaliskuussa 2024. Tämän arvioinnin perusteella nämä tukiohjelmat 2010—2023 olivat onnistuneita ja markkinat eivät hoida tätä harvaan asutuilla alueilla. Tästä tuli tiedote, jossa ministerin johtamassa yhteiskunnan uudistamisen ministerityöryhmässä 15.3. päädyttiin selvityksen pohjalta joihinkin johtopäätöksiin, mutta niitä ei ole kerrottu. Voisitko nyt kertoa, mitkä nuo johtopäätökset sieltä ryhmästä olivat? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja seuraavaksi edustaja Räsänen, Joona.

13.17 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän pääluokan osalta aina paljon käsitellään erilaisia hankkeita, jotka kohdistuvat eri puolille Suomea, ja kun tätä keskustelua aina kuuntelee, niin tuppaa vähän olemaan niin, että jos hanke osuu omaan vaalipiiriin, niin se on kyllä tuiki tarpeellinen koko isänmaan tulevaisuuden kannalta, ja sitten taas jos hanke osuu naapurin vaalipiiriin, niin se on kyllä tämmöistä perinteistä siltarumpupolitiikkaa. [Naurua] Jokainen voi sitten siitä johtopäätökset vetää. Itse olen tyytyväinen, että erilaisia kehittämishankkeita tehdään eri puolilla Suomea, koska meillä on yhteinen vastuu koko Suomen kehittämisestä. Siinä mielessä on minusta järkevää, että kuokka menee maahan tarpeeksi monessa paikassa.

Arvoisa puhemies! Olisin vielä nyt ministeriltä kysynyt todella tästä liikenteen rahoituksen uudistamisesta. Kun te viittasitte siihen, että ehkä ensi vuonna saadaan joitain

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

tuloksia, niin onko kuitenkin tarkoitus, että te voisitte näitä toteutukseen jo tällä vaalikaudella, vai jäävätkö päätökset sitten seuraavan hallituksen vastuulle?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

13.18 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tämän päivän päätöksillä me varmistamme, että jokaisella suomalaisella, asuupi hän Oulussa tai Kuusamossa tai Kemissä, on mahdollisuus tehdä töitä, yrittää ja kasvattaa perhettä. On muistettava, että turvalliset ja sujuvat kulkuyhteydet ovat myös huoltovarmuutemme pohja ja perusta. Pohjois-Suomi on rajamaakunta, joka tarvitsee vahvan puolustuksen ja logistisen selkänojan. Jokaista päätöstä tehdessä on nähtävä pohjoinen myös strategisena alueena.

Sitten varsinainen kysymys liittyy valmiuteen ja huoltovarmuuteen ja jäänmurtajiin. Me kaikki tiedämme, missä ne ovat — toivottavasti ihan kaikki eivät tiedä — ja ne ovat siellä yhdessä kasassa. Milloin ryhdytte toimenpiteisiin, että ne siirretään esimerkiksi Tornio—Kemi—Oulu-alueelle? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Seppänen.

13.19 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen tuon parlamentaarisen Liikenne 12 -työryhmän jäsen ja haluan kiittää ministeriä hyvästä työstä sen osalta. Sain kunnian vierailla viime kuussa Kanadassa, ja siellä todella silmät avautuivat. Turvallisuusajattelu Kanadassa suuntautuu täysin arktiseen alueeseen. Suomessa tätä ei ole aina tunnistettu, mutta onneksi tämä hallitus on nostanut pohjoisen väylät prioriteettilistan kärkeen. Liikenneverkkoja kehitetään etenkin huoltovarmuus-, kilpailukyky-, saavutettavuus- ja kaikkien alueilla toimivien elinkeinojen näkökulmasta.

Tänä vuonna perusväylänpitoon 250 miljoonaa, ensi vuodelle 200 miljoonaa. Eilen täällä salissa oppositio esitti 200 miljoonaa euroa lisäystä kehitysapuun. Onneksi tämä hallitus näkee asian toisin, kiitos siitä.

Arvoisa ministeri Ranne, kiitokset ensinnäkin uusimmasta, jäänmurtaja Ainon tilauksen vahvistamisesta. Kysyn nyt: millaisia muita toimia meillä on lupa odottaa vuonna 25 Suomen väyläverkkojen suhteen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

13.20 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin, tämä maaseudun nettiyhteyksien ja puhelinyhteyksien todella luokaton tilanne: Arvoisa ministeri, voisitte kokeilla tätä samaa menettelyä täällä poistamalla 40—50 prosenttia tämän paikkakunnan puhelintehoista. Arvatkaas, mikä meteli siitä syntyisi. Eivätkö teille todella maaseudun ihmiset merkitse enää mitään? Kyllä teillä ennen vaaleja oli armoton ote, että pitäisi saada maaseutu kuntoon, ja nyt on menty aivan kamalaa alamäkeä.

Ihan oikeasti puhelimet eivät toimi. Älkää viitsikö väittää sellaista todeksi, mikä ei ole totta. Tämä on ihan luokatonta, mikä siellä se sellainen tilanne on. Todellakaan kaikista paikoista ei pääse 112:een. Eiväthän ne tietenkään kirjaudu sinne kirjanpitoon, kun ei sinne

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

pääse. Jos joku sattuu siellä kuolemaan, niin se on sitten ikävä kyllä semmoinen murhenäytelmä, johon ei sanoja löydy.

Toinen asia on sitten tämä rataverkon kunto. Ymmärrän toki sen, että joku Turun junarata on todella teille eräänlainen pakkomielle, mutta kyllähän, jos me halutaan tätä Suomea ruveta pitämään pystyssä ja saada nopeasti yhteys Meri-Lapin kautta Ruotsiin ja sieltä Narvikiin, siihen pitää teidän panostaa, koska tämä maailma on mennyt niin pahaksi, että enpä sano, mitä ensi vuonna tapahtuu, mutta viisas varautuu. Toivon, että se asenne otetaan tässä hommassa esille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma.

13.21 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä minua harmittaa suoraan sanottuna ministerin ylimielinen suhtautuminen puhelin-verkkoihin ja nettiin liittyen. Siis se ei ole mitään pelottelua, vaan se on oikeasti ihan tosiasia ja tilanne, että ne verkot eivät toimi niin kuin ne ovat ennen toimineet. Koen tämän ihan omassa henkilökohtaisessa elämässäni, kun kotonani joudun Pudasjärvellä etsimään huoneen, missä minulla kuuluu puhelin. Eihän semmoinen kuulu hyvinvointivaltioon.

Itse asiani oli tämä Ylivieskan ylikulkusilta, josta myös muutamat muut edustajat ovat kysyneet. Eli siihenhän ovat laskelmat olemassa, ja siihen on itse asiassa valtiovarainministeriö esittänyt kaksi kertaa rahoja, ja molemmilla kerroilla ne rahat on viime hetkellä myös nyysitty pois. Ensiksi ne menivät Satakuntaan, ja nyt en tiedä, mihin ne viimeimmäksi menivät.

Tämä siltahan on tosi tärkeä, koska sitä kautta kulkee valtava määrä tavaraa pohjoisesta etelään ja etelästä pohjoiseen. Sen kantavuus ei ole enää riittävä, vaan se pitää oikeasti saada uusittua, joten kysymykseni ministerille olisi: milloin me tähän siltaan ne rahat saadaan? Ja myös: milloin laitatte nuo meidän verkot kuntoon niin, että saadaan sitten otettua puhelimella yhteyttä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan vielä kolme vastauspuheenvuoroa: edustajat Koskela ja Wallinheimo ja sitten vielä Ovaska.

13.23 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Kiitokset myöskin ministerille. Maakunta kiittää. Asfalttia on syntynyt kiitettävästi tänä kesänä ja toivottavasti myöskin ensi kesänä.

Julkisen talouden heikko tilanne kuitenkin asettaa tiettyjä rajoja ja rajoituksia, miten voimme kansallisin varoin tieverkon ylläpitoon satsata. Yksi ratkaisu väylien kunnossapidon parantamiseksi olisi saada EU:lta enemmän sinne maksamiamme jäsenmaksuja takaisin. Siellä on ainakin Verkkujen Eurooppa -rahoitusväline, ja myös sotilaalliseen liikkuvuuteen on mahdollista saada rahoitusta. Suomella on sijaintinsa ja Nato-jäsenyyden vuoksi mielestäni hyvät edellytykset saada tätä kautta rahoitusta, ja kysynkin ministeriltä: millaisiksi arvioisitte mahdollisuudet saada EU:sta omaa rahaamme takaisin erilaisiin liikennehankkeisiin ja väylien kunnossapitoon?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Wallinheimo.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

13.24 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä monet keskustan edustajat ovat todennäköisesti ottaneet esiin tämän Turun tunnin junan taas. Itse asiassa karrikoiden voisi sanoa, että siitä puolestatoista miljardista, mikä me tällä kaudella laitetaan raiteisiin, noin 500 menee itään, 500 menee pohjoisen suuntaan ja 500 länteen — niin että jos ministeri voi tämän vahvistaa.

Henkilökohtaisesti itsekkin haluan kiittää tässä tietenkin keskisuomalaisena kansanedustajana, että tällä kaudella saamme historiallisen monta uutta tiehanketta sinne, joten siitä kiitokset. Se ehkä kertoo siitä, että tämä hallitus on koko Suomen hallitus.

Arvoisa puhemies! Kysymykseni liittyy maakuntalentoihin: Näistä joudutaan todennäköisesti tekemään nyt puoliväliriihessä päätös, ja haluaisinkin vähän kuulla sitä filosofiaa, millä nyt lähestytään tätä. Katsotaanko siellä markkinaehtoisuutta, mahdollisesti eri aikataulutusta, vai mikä on se filosofia, millä hallitus lähestyy nyt puoliväliriihessä tätä maakuntalentokysymystä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vielä edustaja Ovaska, ja sitten ministeri.

13.25 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ehkä tämä, mihin Wallinheimo viittasi, kuvastaa juuri sitä ongelmaa, eli se ei ole vain vaikka Turun tunnin junan muutama miljardi nyt, vaan se, mitä jää tulevien hallitusten ja sukupolvien maksettavaksi, useampia miljardeja koko hanke. Tämä koskee nyt tätä koko väyläverkon kehittämistä, mistä me aloitimme. Eli miten siitä rahoituksesta saadaan kestävä, jos esimerkiksi tämä hallitus nyt rahoittaa hankkeet myymällä valtion tuottavaa omaisuutta? Kehittämisen kehysrahoitusta te olette leikanneet hallitusohjelmassa, budjettiriihessä 23 ja kehysriihessä 24. Tämä ei kuvasta sitä kestävästä väyläpolitiikkaa, mitä me olemme peräänkuuluttaneet. Eli meidän pitäisi löytää visioita ja nähdä pidemmälle kuin vain yhden hallituskauden ajan. Tämä sama koskee nyt näitä yhteyksiä esimerkiksi pohjoisessa, mitä täällä hyvin edustajat nostivat. Eli enää ei voida vain miettiä väyläpolitiikkaa Etelä- tai Pohjois-Suomessa — Suomessa, Ruotsissa tai Norjassa — vaan meidän pitää miettiä itä—länsi-suunnassa, hakea huoltovarmuusratkaisuja ja hakea keinoja, millä meidän nykyistä verkostoa parannetaan.

Eli toivoisin ensi vuoden tullen ministeriöltä vielä enemmän visioita ja arvioita siitä, miten me näihin kaikkiin haasteisiin tulevaisuudessa vastataan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri, olkaa hyvä. Viisi minuuttia tai hieman ylikin, jos tuntuu olevan asiaa.

13.26 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Jatkan nyt kuitenkin tällä nettiyhteyksikysymyksellä. Tilanne on sellainen, että Suomessa on tällä hetkellä maailman parhaat 4G- ja 5G-verkot, ja kun teknologia kehittyy ja taajuuksia on vain tietty määrä jaossa, niin niiden 2G- ja 3G-verkkojen tilalle, jotka niin sanotusti vanhenevat, otetaan uutta. Se teknologia, joka tarvitsee ja käyttää näitä verkkoja, uudistuu vähitellen käyttämään 4G:tä, 5G:tä, 6G:täkin.

Vastuu nettiyhteyksien ylläpitämisestä on palvelujen myötä, lainsäädännön myötä, meidän operaattoreilla, joita nimenomaan Traficom valvoo, joita nimenomaan Traficom velvoittaa koko ajan aktiivisella yhteydenpidolla toimimaan ja ratkaisemaan niitä

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

paikallisia ja alueellisia yhteysoongelmia, joita meillä tässä maassa on. Niitä on, ei kukaan ole sitä kieltänyt, mutta niihin kokonaisuuksiin haetaan ratkaisuja, haetaan nimenomaan sitä, että kerätään tietoa, saadaan se tieto, yhteydenotot, viranomaisten välinen tieto vaihtuu, [Tuomas Kettunen: Meillä on jo tieto!] ja sitten kun niitä havaitaan kentällä, niin ollaan oikeasti yhteydessä myöskin operaattoreihin tai Traficomiin.

Voi todeta myöskin sen, että Suomessa yleisesti verkot ovat rakentuneet hyvin vahvasti markkinaehtoisesti. Tietenkin jos puhutaan erityyppisistä tukijärjestelmistä, niin kuin laajakaistatuki, siihen voisi oikeastaan todeta sen, että meillä on tällä hetkelläkin maa- ja metsätalousministeriön kyläverkkohanke, jonka kautta on 53 miljoonaa jaossa nimenomaan valokuituverkkojen rakentamiseen. Ja tietysti näitä tukijärjestelmiä tarkastellaan, ja varmasti puoliväliriihessä myöskin katsotaan, onko sitten joillekin alueellisille tai paikallisille tuille vielä tarvetta. Mutta tietenkin ensisijaisesti kaikessa pitää vähentää tukiriippuvuutta. Toistan vielä edelleen tämän: luotan siihen, että viranomaiset, jotka nyt verkkoyhteyksien kanssa ovat tekemisissä päivittäin, tekevät kyllä jatkuvasti parhaansa, ja luotan myös siihen tietoon, jota heiltä on tullut koskien hätänumeroa.

Jos sitten katsotaan näitä hankkeita, voin todeta näistä sen — esimerkiksi nyt siitä Ylivieskasta ja esimerkiksi omasta suosikistani vt 9:stä, jonka tuossa jo ensimmäisissä haastatteluissakin otin esiin — että kyllä ne ovat siellä niin sanotusti putkessa, mutta katsotaan, millä tavalla ja millä aikataululla niitä varsinaisesti saadaan eteenpäin. Tasapainotellaan tietenkin siinä, että saadaan kokonaisuus Suomessa eteenpäin näitten investointien osalta oikeudenmukaisesti. Ei ole helppoa.

Kyberturvallisuus — nyt pääsen tähän aiheeseen: Meillä on saatiin uudistettua lokakuussa kyberturvallisuusstrategia, joka sisältää valtavasti yli sektorirajojen erilaisia toimenpiteitä liittyen kansalaisten kyberturvallisuusosaamiseen, meidän kyberturvallisuusteknologiamme kehittämiseen, meidän Traficomin Kyberturvallisuuskeskuksen toiminnan jatkamiseen ja vahvistamiseen. Tälle ollaan hakemassa siis vuodesta 26 eteenpäin pidempää ja pysyvämpää rahoitusta tämän kokonaisuuden ja meidän toimenpiteiden eteenpäin viemiseksi vaikuttavasti. Tämä on kokonaisuus, jonka me varmasti kaikki haluamme varmistaa. Tietenkin kun puhutaan sitten viranomastehtävien lisäämisestä, niin EU:ltahan tulee paitsi lainsäädäntöä kyberturvallisuuden osalta myöskin niitä velvoitteita aika paljon, ja tietenkin näistä kaikista pitää myöskin pitää huoli.

Ruotsi—Suomi-yhteistyö, jäänmurtajayhteistyö: Niin kuin uutisia luittekin, meillä on nyt pistetty ensimmäinen uusi jäänmurtaja tilaukseen, Aino-tyttö on ensimmäinen, ja tästä lähtee myöskin se, että meillä on Ruotsin kanssa yhteinen jäänmurtajien uudistamisohjelma, jota on jo taustalla valmisteltu. Eli me voidaan puhua jopa viiden murtajan mahdollisesta yhteishankinnasta, ja tätä katsotaan tietenkin ruotsalaisten kanssa yhdessä.

Pohjoinen, pohjoinen ulottuvuus: Koko pohjoinen alue on hyvin tiiviissä yhteistyössä. Tehdään paitsi liikennejärjestelmien, Suomen, Ruotsin ja Norjan liikennejärjestelmien, yhteensovittamista, niin myöskin sitä, että saataisiin EU:sta nimenomaan niitä isoja EU-rahoja rajat ylittävien eri liikennehankkeitten osalta. EU:sta revitään kaikki mahdollinen, mikä sieltä on saatavissa. Tapasin itse asiassa tuossa ensimmäistä kertaa jo hyvin aikaisessa vaiheessa tuoreen liikennekomissaarin, ja olen myöskin tavannut meidän uuden puolustus- ja avaruuskomissaarin, eli suhteet ovat kyllä siihen suuntaan varsin tiiviitä, eli vaikuttamista tehdään.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Varjolaivasto: Varjolaivaston alukset kulkevat kansainvälisillä vesialueilla, ja tietenkin silloin meidän puuttuminen liikkumiseen on aika haastavaa. Se, mitä me tällä hetkellä teemme viranomaisyhteistyössä, on se, että me minimoimme riskejä. Olemme myöskin nyt päässeet hyvin pitkälle öljysuojelun osalta, ja siellä on öljyntorjunta-alus, joka ollaan saamassa toivottavasti Itämerelle mahdollisimman pian. Tästäkin on pitkällisesti jo neuvottelut menossa. Tietenkin kansainvälinen merenkulkujärjestö IMO on se, jonka kautta suomalaisetkin yrittävät vaikuttaa varjolaivastoon, mutta täytyy miettiä, että jos me lähdemme kiristämään meidän Itämeren lainsäädäntöä, niin kaikki se tulee myöskin rajoittamaan meidän laivastomme liikkumista ympäri maailmaa, eli tämä ei ole kovin helppo kokonaisuus. Mutta mitä Suomi joka tapauksessa nyt tekee, niin tiivistää viranomaisyhteistyötä, tekee yhteistyötä siellä IMOssa ja tätä riskien minimoimista. Myöskin meillä on vakuutusuojaan liittyen omia kansallisia toimenpiteitä, joita voimme vaatia näiltä laivastoilta. Tietenkin aika vahvasti öljytankkereitten osalta on kyse vapaaehtoisuudesta, mutta meillä on tällainen projekti myöskin tässä kesken.

Lentoliikenteestä: Lentoliikennestrategiahan tulee sisältymään [Puhemies koputtaa] Liikenne 12:een, ja tulemme puoliväliriihessä käsittelemään tätä kokonaisuutta. Finavian kentistähän on hallitusohjelmassa kirjattu, että niistä tullaan pitämään kiinni. Kokonaisuus lentoliikenteen osalta on tietenkin se, että kaikkia maakuntia täytyy kohdella tasapuolisesti. Meillä on Savonlinnan-malli 50—50-rahoituksista, joka on yhtenä vaihtoehtona, ja katsomme, minkälaisia osallisuuksia jatkossa voisi olla. Tietenkin on selvää, että markkinaehtoisuus on se ensisijainen, mutta Suomenmaassa se ei välttämättä joka puolella onnistu ainakaan vielä, mutta siihen tähdätään.

Aika on jo huomattavasti yli. Tähän loppuun totean ehkä, että on olemassa sellainen laulukin kuin Juna Turkuun, sen on laulanut Seija Simola, ja tämä ehkä tämmöiseksi loppukevennykseksi. Me kaikki tietenkin täällä teemme parhaamme, että saamme kaikkia järkeviä investointihankkeita koko Suomeen eteenpäin niin paljon kuin sielu sietää. — Hyvää joulua!

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Keskustelu keskeytetään, ja sitä jatketaan myöhemmin tässä istunnossa.

Pääluokan yleiskeskustelu keskeytettiin kello 13.34.

Pääluokan yleiskeskustelua jatkettiin kello 18.35.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua liikenne- ja viestintäministeriön pääluokasta 31. — Saanko listan. — Sieltä on edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Kallio on paikalla. Olkaa hyvä.

18.35 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Aina paikalla — ei nyt sentään.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituskauden aikana Suomen maanteiden korjausvelka kasvaa noin 500 miljoonalla eurolla. Samalla kun nykyiset raiteet ja tiestöt rapistuvat, rahaa riittää erään nimeltä mainitsemattoman rautatien edistämiseen. Hallituksella on toki

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

oikeus tehdä valintoja, ei siinä mitään. [Tuomas Kettunen: Ai huonojakin valintoja?] — Kyllä, ne ovat kaikki hallituksen omia päätöksiä.

Hallitus on ehdottamassa, että liikenne- ja viestintäministeriö oikeutetaan allekirjoittamaan Länsirata Oy:n rakentamisvaihetta koskeva osakassopimus siten, että valtion rahoitusosuus hankkeen kustannuksista on enintään 400 miljoonaa euroa edellyttäen, että muut omistajat rahoittavat hanketta vähintään samaisella summalla. Yksinomaan tällä vaalikaudella veronmaksajien rahaa hankkeeseen kiinnitettäisiin siis 800 miljoonaa euroa, josta puolet valtiolta. Keskusta ei hyväksy tätä. Keskusta ei näe edellytyksiä länsiradan toteuttamiselle.

Arvoisa puhemies! Kaiken tämän keskellä hallitus on jättänyt liian vähälle huomiolle itäisen Suomen auttamisen, vaikka Venäjän laitton sota Ukrainaan vaikuttaa Suomen itärajan läheisyydessä oleviin alueisiin voimakkaimmin. Keskusta helpottaisi itäisen Suomen tilannetta 130 miljoonan euron ja pohjoisen Suomen tilannetta 30 miljoonan euron panostuksilla. Tällä toimenpidekokonaisuudella luotaisiin Venäjän sodankäynnin seurauksista kärsiville itärajan maakunnille kasvunäkymiä ja aloitettaisiin niin sanotun pohjoisen ohjelman toteuttaminen. Rahoitus näihin saadaan perumalla edellä mainittu junaan kaavailtu summa.

Arvoisa puhemies! Suomalaisen väyläpolitiikan suurin haaste on ollut sen epäjohdonmukaisuus, ja siitä on tänään täällä jo keskusteltu. Voimassa olevassa Liikenne 12 -suunnitelmassa on pyrkimyksenä ollut tehdä väyläpolitiikasta pitkäjänteisempi ja ennustettavampi sekä turvata suomalaisten väylien kehittämiseen, kunnossapitoon ja korjaamiseen riittävä rahoitus. Valitettavasti hallitus ohjelmassaan vesitti Liikenne 12 -suunnitelman toteuttamisen. Huonokuntoisten liikenneväylien — tiestöt, radat, satamat — korjausvelkaa hallitus on hoitamassa alentamalla perusväylänpidon menokehystä, jota se yrittää tilkitä valtion omaisuudesta saatavilla myyntituloilla.

Kertaluonteinen panostus vaalikauden aikana olisi yhteensä reilu 50 miljoonaa euroa. Tästä huolimatta perusväylänpidon kokonaisrahoitus on jäämässä vuosien 19—23 rahoitustasosta noin reilulla sadalla miljoonalla eurolla. Se on myös huomattavasti vähemmän kuin valtakunnalliseen 12-vuotiseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan on kirjattu. Raha on määrä käyttää kokonaan tiestön päällystämisiin kohteena vilkasliikenteisimmät väylät. Niin sanottu alempiasteinen tieverkko, joka on tärkeä elinkeinoelämän kuljetuksille ja huoltovarmuudelle, on rapistumassa samaan aikaan.

Lisärahoituksesta huolimatta korjausvelka pysyy kuluvana vuonna samana. Ensi vuonna se kasvaa noin sadalla miljoonalla eurolla. Vaalikauden kahdelle viimeiselle vuodelle lisärahoitusta ei juuri jääkään, jolloin tiestön korjausvelka kääntyisi voimakkaaseen kasvuun. Väyläviraston arvion mukaan vuoden 2027 lopulla tiestön korjausvelka olisi 3,1 miljardia euroa, joka on siis 500 miljoonaa euroa enemmän kuin hallituksen aloittaessa. Hallituksen väyläpolitiikan perintö — täällä on paljon puhuttu perinnöistä — seuraavalle hallituskaudelle näyttää varsin halvaannuttavalta: leikatut kehykset sekä rajuun kasvuun kääntynyt korjausvelka.

Arvoisa puhemies! Suomessa on yksityisteitä noin 370 000 kilometriä, niiden varsilla arviolta noin 30 000 yritystä, 40 000 maatilayritystä, 250 000 omakotitaloa, 190 000 kesämökkiä sekä suuri määrä metsätilojen palstoja. Hallitus on jo leikannut yksityistieavustuksia. Nyt avustuksia ehdotetaan leikattavaksi entisestään, jolloin ensi vuonna määräraha on enää reilu kuusi miljoonaa euroa. Edellisen hallituksen päättämänä

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

vuonna 23 yksityisteiden valtionavustus oli vielä 25 miljoonaa euroa puuhuollon turvaamiseksi. Puuhuolto ja ruokahuolto eivät näillä luvuilla näytä olevan hallituksen prioriteeteissa.

Tarve panostaa yksityisteihin ei ole hävinnyt mihinkään. Sen sijaan hallitus on määrätietoisesti heikentämässä huoltovarmuuden kannalta kriittistä infrastruktuuria ja maksattamassa tiekuntien osakkailla valtiovallan keskeistä velvollisuutta vahvistaa ja ylläpitää koko Suomen huolto- ja toimintavarmuudelle tärkeitä yksityisteitä. Venäjän vastaisten pakotteiden ja vastapakotteiden vuoksi on entistäkin tärkeämpää huolehtia toimivista kuljetusyhteyksistä. Esimerkiksi maa- ja metsäteollisuuden tarvitsemat raaka-aineet sijaitsevat käytännössä aina metsäteiden varsilla. Suomalaisen metsäteollisuuden haastava tilanne huomioiden tarve jatkuu tulevaisuudessakin vähintään yhtä suurena. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

18.40 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Liikenteen päästöjen vähentämisessä onnistuminen on keskeistä Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamisen kannalta. Valitettavasti hallituksen ensi vuoden talousarvio ei tarjoa tähän lainkaan riittäviä keinoja. Kävelyyn, pyöräilyyn ja joukkoliikenteeseen kohdistuvat leikkaukset ovat merkittäviä ja vaikuttavat keskeisesti kuntien edellytyksiin edistää kestävästä liikkumisesta.

Kävelyyn ja pyöräilyyn esitetään ensi vuodelle 1,8 miljoonaa, jonka pitäisi riittää koko maan tarpeisiin. Tämä on hävyttömän pieni summa, kun sitä vertaa vaikkapa joululahjarahojen liikennepottiin. Samaan aikaan kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelmassa sekä valtakunnallisessa Liikenne 12 -ohjelmassa rahoituksen tasoksi on määriteltä 30 miljoonaa euroa vuodessa. Esitetty summa on tästä kuusi prosenttia. Kävelyn ja pyöräilyn rahoituksen dramaattinen vähentäminen heikentää merkittävästi kuntien kykyä toteuttaa kävely- ja pyöräilyinvestointeja. Kävelystä ja pyöräilystä leikkaaminen on myös vastoin hallituksen Suomi liikkeelle -ohjelmaa, jossa nimenomaan halutaan lisätä arkiliikunnan määrää. Leikkaamalla paremmista pyöräteistä leikkaamme liikkumisen tuomista terveyshyödyistä.

Kestävän liikkumisen kannalta kriittistä on myös se, että hallituksen esitys vaikeuttaa joukkoliikenteen järjestämistä. Jo nyt joukkoliikenteestä on leikattu, ja rahoitus on edelleen merkittävästi alemmalla tasolla kuin se oli edellisen hallituksen aikana. Vakava isku joukkoliikenteelle on ensi vuonna toteutuva joukkoliikenteen arvonlisäveron korotus. Se nostaa lipun hintoja ja luo painetta karsia palvelutasoa. Helsingin seudulla lipun hintoja päätettiin kokoomuksen johdolla korottaa kahdeksalla prosentilla. Vihreät eivät näin suurta korotusta kannattaneet.

Tiedämme, että joukkoliikenteen käyttökynnys nousee, kun lippu on kallis, matka bussipysäkille pitenee ja vuoroväli harvenee. Nousevat hinnat vähentävät kysyntää, ja noidankehä on valmis. Kalliit liput myös rajaavat pienituloisten liikkumisen mahdollisuuksia, mikä aiheuttaa liikenneköyhyyttä. Kun tähän vielä yhdistetään hallituksen asuntopolitiikka, joka pakottaa pienituloiset muuttamaan kauemmas halvempien asuntojen perässä, on selvää, että ihmisten arki ja kestävä liikkuminen hankaloituvat. Tätäkö hallitus todella haluaa? Linja-autoliiton teettämän selvityksen mukaan korotus ei edes lisää valtion verotuloja, sillä laskeva kysyntä laskee myös

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

liikennealan liikevaihtoa, nostaa työmatkavähennyksen kustannuksia sekä nostaa kuntien kustannuksia, kun matkakustannusten korvaukset nousevat.

Arvoisa puhemies! Lentäminen on ilmastolle haitallisin keino liikkua, mutta silti sitä verotetaan liikennemuodoista vähiten, siksi vihreät toteuttaisivat reilun lentoveron. Kotimaan lentoliikenteen tuet ovat ympäristölle haitallisia tukia ja kustannustehotonta liikennepolitiikkaa. Vihreiden linja on, että alueellinen saavutettavuus tulisi varmistaa ensisijaisesti raideliikenneyhteyksin. Tämä edellyttää painopisteen siirtoa lentoliikenteen julkisesta tukemisesta kohti raideliikenteen kehittämistä. Vihreiden vaihtoehtobudjetti pitää sisällään reilun lentoveron, jonka tuotoksi on arvioitu 150 miljoonaa euroa.

Liikenteen verotuksen kokonaisuus kaipaa myös uudistamista. Liikenteen sähköistyessä valtion verotulot vähenevät vääjäämättä, mikä aiheuttaa haasteita julkiselle taloudelle. Tässä kohtaa sähköautojen verotuksen kiristäminen on kuitenkin väärä suunta. Jotta yhä useammalla olisi aito mahdollisuus valita polttomoottoriautoa kestävämpi liikkumisen muoto, sähköauton hankintaa kannattaa yhä tukea ja sähköisen liikenteen latausverkkoja on kehitettävä koko maassa. Esimerkit Norjasta kertovat, että kannusteita sähköautoille tulee ja kannattaa kehittää. Sama koskee myös biokaasun liikennekäyttöä, josta siitäkin hallitus leikkaa.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi totean, että hallituksen liikennepolitiikka ei tunnista kasvavien kaupunkien haasteita. Tämä näkyi MAL-sopimusneuvotteluissa, joissa liikennehankkeisiin oli varattu tarpeeseen nähden liian vähän rahaa. Kestävän kaupunkirakenteen synnyttäminen suurissa kaupungeissa palvelee koko Suomen etua. Kaupungit ovat keskeisiä toimijoita niin taloudellisen toimeliaisuuden ja verotulojen luojina kuin ilmastotoimien tekijöinä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Jari.

18.45 **Jari Koskela ps:** Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Ei ole liioiteltua sanoa, että istuva hallitus on historian autoilijamyönteisin hallitus. Polttoaineveron vähennykset, jakeluvälvoitteen nousu-uran madaltaminen, ajoneuvoveron vähennys ja edessä oleva ammattidiesel ovat tärkeitä autoilun kustannuksia vähentäviä päätöksiä. Valitettavasti tulevaisuudessa on edessä keskustan ja SDP:n hallituksen kuittaama EU-laajuinen tieliikenteen päästökauppa. Sen aiheuttamaan pumppuhintojen nousuun on löydettävä ratkaisu, sillä autoilun kustannukset haittaavat niin yritysten kilpailukykyä kuin työssäkäynnin ja asumisen edellytyksiäkin.

Mutta mennäänkö liikenneverkkoihin. Tänä vuonna saatiin päällystettyä 4 000 kilometriä tietä, ja asfaltti tuoksui ympäri Suomen. Tällä saatiin pysäytettyä korjausvelan kasvaminen. Korjausvelkaahan oli vuoden alussa lähes 4,2 miljardia euroa, mistä tieverkolle kohdistui 61 prosenttia ja rataverkolle 38. Päällystetyn maantieverkon laajuushan on noin 51 000 kilometriä. Vuonna 2025 hallitus kohdistaa siihen investointipaketistaan 200 miljoonaa euroa. Rahoituksella pystytään pitämään keskeisen tieverkon kunto nykytasolla ja muun tieverkon huonokuntoisten päällysteiden määrä lisääntyy vain vähän. Vuoden 25 päällystysohjelman pituuden arvioidaan olevan noin 3 200—3 300 kilometriä. Kuluvan vuoden lukuun ei siis olla pääsemässä, mutta hyvästä määrästä asfaltteja nytkin puhutaan.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa linjatun mukaan hallitus käynnistää liikenteen rahoituksen ja verotuksen kokonaisuudistuksen, jonka liikenne- ja viestintäministeriö ja

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

valtiovarainministeriö toteuttavat yhteistyössä. Liikenteen sähköistymisen myötä liikenteestä kertyvä veropotti vähenee ja uudistusta tarvitaan, ja liikenteen käyttäjien pitää myös hyötyä maksamistaan veroista. Eli käytännössä ei voi olla niin, että liikenteestä kerätään isoja verotuloja mutta tiestöä ei saada riittävästi kunnostettua. Yksi tapa saada lisää tiestöä kunnostettua olisi käyttää hyväksi EU:n eri rahoitusmekanismien mahdollisuudet. Uskoisin, että Suomi pystyisi saamaan esimerkiksi Verkojen Eurooppa -välineestä paljon nykyistä enemmän. Myös sotilaalliseen liikkuvuuteen pitäisi saada enemmän rahoitusta EU:lta nyt, kun Nato-jäsenenä puolustuspoliittinen asemamme on entisestään korostunut. Koska olemme unionin nettomaksajia, on kyse loppupeleissä omasta rahastamme. Toivon, että hallitus siis panostaa tähän EU-vaikuttamiseen entistä enemmän, jotta saamme EU-jäsenyydestä myöskin enemmän hyötyä.

Arvoisa rouva puhemies! Nostan vielä esiin nämä valiokunnan tekemät lisäykset budjettiin, eli 50 miljoonan liikkumavarasta noin 30 miljoonaa on ohjattu erilaisiin liikennehankkeisiin ympäri Suomea. Tässä taitaa olla päälle 70 erilaista kohdetta, myös siihen alempaan tieverkkoon. Näihin lisäyksiin suhtaudutaan valitettavasti julkisessa keskustelussa kriittisesti, mutta korostan, että kohteet on otettu elyn listoilta eivätkä ne ole mitään edustajien mökkiteitä, kuten välillä jossakin vähättelevästi on kuullut sanottavan. Esimerkiksi Karvialla oleva Alkkiantie on jo vuosia ollut elyn listoilla, ja tarve kunnostukselle on kriittinen. Nyt mietinnön myötä se on viimein saamassa uutta päällystettä. Samoin myös paljon julkisuudessa ollut, Suomen surkeimmaksi tienä äänestetty — tänä vuonna valittu — Säkylän Vanhakyläntie pistetään kuntoon näillä rahoilla. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen poissa. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

18.50 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Pohjoisen Suomen merkitys ei ole ollut koskaan suurempi kuin nyt. Oulun seutu, Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu ja koko Lapin alue ovat Suomen selkäranka, kun puhumme kansallisesta turvallisuudesta, taloudellisesta kasvusta ja strategisesta geopoliittisesta sijainnista. Pohjoinen Suomi sijaitsee Euroopan ja arktisen alueen risteyksessä. Tämä on portti Jäämerelle, yhteys Pohjoismaihin ja tie Eurooppaan. Pohjoisessa kulkee valtatie 21, Tornion—Kolarin rata ja tärkeät väylät, jotka yhdistävät meidät kansainvälisiin kuljetusreitteihin. Näiden väylien kunnossapito ja kehittäminen eivät ole vain alueellisia hankkeita, ne ovat koko maan huoltovarmuuden ja kilpailukykyyn kysymyksiä. Näihin yhteyksiin on nyt panostettava.

Arvoisa rouva puhemies! Pohjois-Pohjanmaalla sijaitseva Oulu on Suomen viidenneksi suurin kaupunki ja teknologiakeskus. Oulun seutu on veturi, joka vie Suomea kohti uutta talouskasvua. Kaupungin rautatieaseman ratapiha, valtatie 4 ja Liminka—Oulunkaksoisraide ovat investointeja, jotka luovat sujuvampia kuljetusyhteyksiä alueelle ja parempia mahdollisuuksia niin ihmisille kuin elinkeinoelämälle.

Meidän tulee huolehtia siitä, että pohjoisen yhteydet maalla, merellä, ilmassa ja raiteilla toimivat kaikissa tilanteissa. Tie- ja rataverkoston kunnossapito ei saa jäädä korjausvelan alle. Hallituksen määrärahat teiden perusparannukseen ja uusien ratojen kehittämiseen ovat oikeansuuntaisia, mutta työ on vasta alussa.

Arvoisa rouva puhemies! Pohjoisen Suomen elinvoima, turvallisuus ja kansainvälinen kilpailukyky kulkevat käsi kädessä. Tämän päivän päätöksillä me varmistamme, että

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

jokaisella suomalaisella, asuipa hän Oulussa, Kuusamossa tai Kemissä, on mahdollisuus tehdä töitä, yrittää ja kasvattaa perhettään.

On muistettava, että turvalliset ja sujuvat kulkuyhteydet ovat myös huoltovarmuutemme peruste. Pohjois-Suomi on rajamaakunta, joka tarvitsee vahvan puolustuksellisen ja logistisen selkänojan. Jokaista päätöstä tehdessä on nähtävä pohjoinen myös strategisena alueena, jota ei voi unohtaa eikä sivuuttaa. Panostamalla pohjoisen infrastruktuuriin panostamme koko Suomen turvallisuuteen ja kasvuun. Tämä on meidän yhteinen velvollisuutemme. — Kiitos, arvoisa puhemies!

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laakso poissa, edustaja Lindén poissa. — Edustaja Löfström, varsågod.

18.54 Mats Löfström r: Tack så mycket, ärade fru talman! Förbättrandet av konkurrensen för fartyg som används för sjötransport brukar i debatten ibland utmålas som ett stöd till rederier, eftersom det är rederierna som får tillbaka pengar ur statsbudgeten för en del av de sociala avgifter man inbetalat för sin besättning. I själva verket är stödet inget stöd till rederier, utan till finländska sjömän och befäl, sjöfarare, och för att säkerställa att vi har en handelsflotta under finländsk flagg.

Den nedskärning som föreslås här i budgeten av både centern och de gröna skulle leda till en utflaggning av en stor del av Finlands handelsflotta, äventyra Finlands försörjningsberedskap och försvaga sysselsättningen, då fartygen skulle flaggas ut till Sverige eller Estland som har likvärdiga system för att säkerställa att de har en egen handelsflotta under egen flagga.

En stor del av Finlands handel med stycke gods — mat, medicin, paket — går nämligen på passagerarfärjornas bildäck. Finländskt flaggade fartyg har en stor betydelse för Finlands försörjningsberedskap, då 95 procent av vår utrikeshandel går med fartyg. Den får inte äventyras, i synnerhet inte i dessa tider, och därför är regeringens budgetförslag bra. Budgetförslaget och -betänkandet har också mycket stor betydelse för Åland, för Ålands försörjning, för Ålands ekonomi, för arbetsplatserna. Om man skär ner bara lite i bemanningsstödet kommer det leda till att finska flaggan tappar konkurrenskraft och att fartygen flaggar ut. Då minskar man budgetposten på utgiftssidan, men också intäktssidan och arbetsplatserna. Det går inte att äta kakan och ha den kvar.

Ärade fru talman! Man bör överväga att ändra bokföringsteknik för Finlands nettolönesystem. Systemet korrelerar i dag helt med antalet sjöarbetsplatser. Ju fler finska sjöarbetsplatser, desto större summa får man tillbaka och desto större verkar stödet i budgeten. Sveriges system gör att rederierna inte alls behöver betala in pengar för socialavgifterna för svenska sjömän, vilket gör att det inte heller uppkommer något behov av stöd. Det skulle också minska byråkratin, och det är något jag hoppas vi i Finland skulle titta på som modell.

Arvoisa rouva puhemies! Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn vahvistaminen kuvataan keskustelussa usein varustamoille myönnettäväksi tueksi, koska varustamot saavat osan miehistöstä maksamistaan sosiaalimaksuista takaisin valtion budjetista. Tosiasiassa tuki ei kuitenkaan ole tukea varustamoille vaan suomalaisille merenkulkijoille, ja sillä varmistetaan, että meillä on Suomen lipun alla toimiva kauppalaivasto.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Sekä keskustan että vihreiden esittämä leikkaus johtaisi siihen, että suuri osa Suomen kauppalaivastosta ulosliputettaisiin, mikä vaarantaisi Suomen huoltovarmuuden sekä heikentäisi työllisyyttä, kun alukset liputettaisiin Ruotsiin tai Viroon, joilla on yhtäläiset järjestelmät sen varmistamiseksi, että heillä on oma kauppalaivastonsa, joka liikennöi heidän oman lippunsa alla. Suomen lipun alla liikennöivillä aluksilla on suuri merkitys Suomen huoltovarmuudelle, sillä 95 prosenttia Suomen ulkomaankaupasta kulkee meriteitse. Sitä ei saa vaarantaa. Siksi hallituksen budjettiesitys on hyvä. Sen merkitys on erittäin iso Ahvenanmaalle, Ahvenanmaan huoltovarmuudelle, liikenneyhteyksille, taloudelle ja työllisyydelle. Laivat ovat Ahvenanmaan joukkoliikenne, koska Ahvenanmaa on ainoa maakunta Suomessa ilman raideyhteyksiä tai maantieyhteyksiä muualle.

Nykyinen järjestelmä korreloi täysin merityöpaikkojen määrän kanssa. Mitä enemmän meillä on suomalaisia merityöpaikkoja, sitä suurempi summa palautuu takaisin ja sitä suurempi vaikutus tuella on budjettiin. Ruotsin järjestelmässä varustamojen ei tarvitse kohdistaa lainkaan rahaa ruotsalaisten merenkulkijoiden sosiaalimaksuihin, jolloin myöskään tuen tarvetta ei synny. Muutos vähentäisi myös byrokratiaa. Toivon, että Suomikin voisi tarkastella tällaista mallia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

18.59 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Suomi on pitkien etäisyyksien ja laajalle levinneen asutuksen maa. Saavutettavuuden merkitys on alueiden elinkeinoelämän ja ihmisten arjen näkökulmasta koko Suomen kehittymisen kannalta tärkeimpiä asioita. Meidän on jatkossakin pidettävä kiinni liikennejärjestelmäsuunnitelmassa mainitusta kolmen tunnin saavutettavuusrajusta. Kestävällä liikennepolitiikalla on merkittävä rooli maamme huoltovarmuuteen ja kokonaisturvallisuuteen. Liikennepolitiikka on kytkettävä kokonaisvaltaisesti ja poikkihallinnollisesti elinkeinoelämän, työllisyyden, turvallisuuden sekä alueiden kehittämisen kehykseen. Parlamentaarinen yhteistyö Liikenne 12 -järjestelmätyössä on liikenteen pitkäjänteisen ja yhteisesti sovitun kehittämisen kannalta merkittävässä roolissa, ja mielenkiinnolla odotellaan kohta lausunnoille lähtevää luonnosta ohjelman päivityksestä.

Tähän mennessä Orpon hallituksen liikennepolitiikka on ollut poukkoilevaa, ennakoimatonta ja ehkä jopa kalliiksi käyvää liikennepolitiikkaa, jota harjoitetaan ja rahoitetaan myymällä valtion omaisuutta. Kun rahaa on vähän käytettävissä, pitää sen käytön periaatteiden olla selkeitä. Hallituksen päätökset leikata väyläinvestointien kehysrahoituksesta tulevat näkymään tiestön kunnossa. Huonossa kunnossa olevat tiet ruuhkautuvat, hankaloittavat liikennettä sekä lisäävät onnettomuuksien riskejä.

Koko Suomessa tulee olla toimiva liikenneverkosto — tästä meillä lienee parlamentaarisesti yhteinen näkemys. Hallituksen politiikka kuitenkin eriarvoistaa ihmisiä sekä alueita investointien kasautuessa kasvaville seuduille alemman tieverkon rapistuessa. Kaikista infrainvestoinneista Etelä-Savon maakunta jatkaa hallituksen kartalla mustana aukkona, joka ei ilmeisesti minkäänlaisia investointeja ansaitse. Saavutettavuus on niin työpaikkojen, investointien, koulutuksen kuin palvelujen järjestämisenkin kannalta oleellista, mutta yhtäkään esitystä ei tosiaan maakuntaamme tullut. Tieverkon, raiteiden ja ennen kaikkea siltojen korjausvelka on kestäättömän suuri, ja hallituksen toimia korjausvelan pysäyttämiseksi odotellaan.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Toimivien verkkoyhteyksien varmistaminen on myös osa saavutettavuutta. Nopeasti kehittyvät digitaaliset palvelut ovat osa huoltovarmuutta ja oikeusturvaa. Lentoliikenne on elinkeinoelämän ja erityisesti kansainvälisillä markkinoilla toimivien, työllistävien vientiyritysten kannalta tärkeää. Myös matkailu edellyttää säännöllisiä ja kohtuuhintaisia lentoja maan eri osissa. Maan sisäistä lentoliikennettä on, kuten muutakin liikennettä, kehitettävä pitkäjänteisesti, sillä luotettavuus ohjaa myös kuluttajien valintoja liikennevälineiden valinnassa. Lentokenttäverkoston sijoittuminen ympäri Suomen on myös turvallisuuskysymys. Raideliikenteen lisääminen ja palvelutason parantaminen edellyttävät vahvempaa kehittämistä. Poikittaiset junayhteydet läpi Suomen meiltä edelleen puuttuvat, ja niitä olisi syytä myös kehittää. Kunnille ja alueille tulee antaa mahdollisuus järjestää saavutettavaa ja esteetöntä lähijunaliikennettä. Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen tulisi myös olla kuntien kehittämisen keskiössä. Liikennepolitiikka on turvallisuuden, talouden ja tulevaisuuden rakentamista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ojala-Niemelä, poissa, edustaja Zyskowicz, poissa, edustaja Eskelinen, poissa. — Edustaja Kettunen, paikalla, tervetuloa.

19.03 Tuomas Kettunen kesk: Kiitoksia, kunnioitettu rouva puhemies! Tosiaan liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala on käsittelyssä, ja hyvää keskustelua on käyty. Kiitoksia ministerille, että oli kuuntelemassa aiemmin tänään puheenvuoroja.

Ehkäpä aloitan sillä, että kun puhumme nytten liikennepolitiikasta ja väyläpolitiikasta, niin kyllähän väyläpolitiikan kannalta suuri haaste meillä täällä Suomessa on se, että tämä politiikka on ollut aika poukkoilevaa. Voimassa olevan Liikenne 12 -suunnitelman pyrkimyksenä on ollut tehdä väyläpolitiikasta pitkäjänteisempää ja ennustettavampaa ja tällä turvata suomalaisten väylien kehittämistä ja kunnossapitoa ja pitää huoli, että korjaamiseen ja kunnossapitoon löytyy riittävä rahoitus. No, valitettavasti nyt hallitus on ohjelmassaan vesittämässä tätä Liikenne 12 -suunnitelmaa ja sen toteuttamista. Huonokuntoisten liikenneväylien — tähän kuuluvat siis tiestö, radat ja satamat — korjausvelkaa hallitus on hoitamassa alentamalla perusväylänpidon menokehystä, jota se nyt yrittää paikata valtion omaisuudesta saatavilla myyntituloilla.

Rouva puhemies! Tuossa aikaisemmassa keskustelussa käytin puheenvuoron juurikin tästä omaisuuden myynnistä. Nimittäin nythän ollaan antamassa mahdollisuus siihen, että VR:n ja Finavian osalta voidaan myydä valtion omaisuutta, kuitenkin niin, että valtiolla olisi enemmistöomistajuus jatkossa. Nytten menemme tuolta teiltä, tiestöstä ja rautateiltä ilmailun puolelle, ja nyt tullaan tähän Finaviaan. Elikkä Finavia omistaa meidän kentät, Helsinki-Vantaan ja useamman maakuntakentän tässä Suomenmaassa. Nyt jos käy niin, että valtio rupeaa myymään kansallisomaisuuttaan, johonka tämä Finaviakin kuuluu, niin toivoisin, että ette laita kaikkia rahoja tiestön ja varsinkin Turun tunnin junan rahoittamiseen, vaan osoittaisitte sieltä asianmukaisen panostuksen maakuntakenttien kehittämiseen ja ilmailun kehittämiseen.

Nimittäin kyllä, rouva puhemies, tulevaisuutta on se, että me lennämme tulevaisuuden sähkökoneilla pienille kentille ympäri maakuntia tässä maassa. Toivoisinkin, että näitä maakuntakenttiä ja pienempiä lentokenttiä lähdetäisiin kehittämään. Nyt varmasti, kun hallitus ensi keväänä puoliväliriiheen asteelee, toivoisin, että jos te tulette tekemään tällaisen työn, että esimerkiksi Finaviaa myydään — esimerkiksi Helsinki-Vantaan

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

lentokentästä vaikka puolet laitetaan myyntiin — niin niillä varoilla sitten ennemmin kehitetään lentokenttäverkostoa kuin että se ohjattaisiin tosiaan tämmöiseen Turun tunnin juna -hankkeeseen.

Puhemies! Lentoliikenne on tärkeää. Täytyy huomioida se, että kun vuoteen 2026 asti on tällä hetkellä päätös, että valtion toimesta on turvattu lentoliikenne maakuntiin, myös omaan maakuntaani Kainuuseen, ja kun maakuntiin on teollisuus investoinut, varsinkin vientivetoinen teollisuus, niin kyllä se viesti on aika selvä sieltä suunnalta, että nämä lennot tulee turvata paljon pitemmällekin aikavälille. Eivätkä pelkästään nämä yritykset vaan myös matkailupuoli, joka tekee pitkäjänteistä suunnitelmaa useitten vuosien päähän — jo niidenkin pohjalta toivoisin, että huomioidaan ne myös täällä päätöksenteossa tukien sitä, että lentoliikenne maakuntiin säilyy.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kopra.

19.08 Jukka Kopra kok: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on esittänyt määrätietoisen ja tasapainoisen budjettiesityksen, joka vastaa liikenne- ja viestintäverkon haasteisiin ja tukee koko Suomen elinvoimaisuutta. Liikenne- ja viestintäministeriön määrärahat, 3,8 miljardia euroa, ovat panostus niin perusväylänpitoon, liikenteen sujuvuuteen kuin alueiden saavutettavuuteenkin. On erityisen myönteistä, että perusväylänpitoon panostetaan ensi vuonna 1,5 miljardia euroa ja korjausvelkaa kurotaan kiinni.

Hallituksen sitoutuminen väyläverkon kehittämiseen ja ylläpitoon on välttämätöntä, sillä suomalainen vientiteollisuus ja tavaraliikenne nojaavat vahvasti maantie- ja rataverkkoihin. Hallitus kantaa vastuuta suomalaisten liikkumisesta ja liikenteestä esimerkillisellä tavalla.

On myös syytä nostaa esiin hallituksen 3 miljardin euron liikenneinvestointiohjelma. Ohjelmassa on huomioitu tärkeät väylähankkeet eri puolilla maata, tie-, raide- ja vesiväylät kehittyvät ja alueellinen saavutettavuus paranee. Investoinneillahan tuetaan kasvua, elinkeinoelämää ja työvoiman liikkuvuutta.

Erytisen tervetullut on Karjalan radan kehittäminen, johon hallitus osoittaa 90 miljoonan euron valtuuden. Toimenpiteet parantavat sekä liikenteen toimintavarmuutta että kapasiteettia, mikä on koko itäisen Suomen elinkeinoelämälle ja huoltovarmuudelle keskeinen asia.

Arvoisa puhemies! Hallitus on osoittanut, että se toimii johdonmukaisesti ja vastuullisesti myös vaikeassa taloustilanteessa. Liikenneverkostojen kehittäminen tukee Suomen kilpailukykyä ja alueellista elinvoimaa.

Lopuksi totean, että liikenneinvestointeja on jatkettava pitkäjänteisesti. Erityisesti Etelä-Karjalassa on vielä korjattavaa. Toivonkin, että seuraavassa Petteri Orpon hallituksen talousarviossa myös Moision mutka Lappeenrannan lähellä Pulsan suunnassa, Sarviniementie Taipalsaarella sekä Kuivasensaarentie Savitaipaleella saadaan viimein kuntoon.

Edelleen yhdyn edustaja Kettusen arvioon siitä, että maakuntien lentoliikennettä ja lentokenttiä olisi syytä kehittää. Toden totta me tarvitsemme tähän maahan kyllä toimivan lentokenttäverkoston. Tällä hetkellä oikeastaan mikään hallitus ei tunnu ottaneen tätä asiaa tosissaan ja vakavasti. Tällaisen ponnien tai toiveen voimme kyllä Orponkin hallituksen suuntaan tässä asettaa, että tähän asiaan paneudutaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen.

19.11 Tuomas Kettunen kesk: Rouva puhemies! Tosiaan tässä lentoliikenteessä, tulevaisuuden lentokenttätoiminna ja lentomatkailussa varmasti on paljon mahdollisuuksia. Niin kuin tuossa aikaisemmassa puheenvuorossani totesin, niin joku päivä — se olkoon myös minun unelmani — pääsee sähkölentokoneen kyydissä tai vaikka jopa itse lentäen täältä Helsingistä sinne omaan kotimaakuntaan.

Mutta tulen takaisin vielä tänne maan pinnalle. Nimittäin tämän hallituskauden aikana Suomen maanteiden korjausvelka kasvaa noin 500 miljoonalla eurolla vuoden 27 loppuun mennessä, ja samalla, kun nämä nykyiset raiteet ja tiestö rapistuvat, rahaa tuntuu nyt hallituksella edelleen riittävän tähän surullisen kuuluisaan tunnin junan edistämiseen. Tätä ei voi kuin vain ihmetellä. Nyt hallitus on ehdottamassa, että liikenne- ja viestintäministeriö oikeutetaan allekirjoittamaan Länsirata Oy:n rakentamisvaihetta koskeva osakassopimus siten, että valtion rahoitusosuus hankkeen kustannuksista on enintään 400 miljoonaa euroa edellyttäen, että muut omistajat rahoittavat hanketta vähintään 400 miljoonalla eurolla. Yksinomaan tällä vaalikaudella meidän veronmaksajien rahaa tähän hankkeeseen kiinnitettäisiin 800 miljoonaa euroa, joista puolet tosiaan valtion suunnalta. Keskusta ei hyväksy tätä. Keskusta ei näe edellytyksiä tähän niin sanottuun Turun tunnin junaan eli länsiradan toteuttamiseen.

Hallitus on laiminlyönyt itäisen Suomen auttamisen, vaikkakin muutamia hyviä hankkeita on, niin kuin edustaja Kopra tuossa toi esille ratahankkeittenkin osalta, mutta toivoisimmekin, että Suomen itärajan läheisyydessä oleviin alueisiin satsattaisiin voimakkaasti. Keskusta helpottaisi itäisen Suomen tilannetta 130 miljoonan euron potilla ja osoittaisi tästä 30 miljoonaa euroa pohjoisen Suomen kehittämiseen, mistä edustaja Hänninen ansiokkaassa puheenvuorossaan toi esille, että pohjoinen on myös tulevaisuutta. Toimenpidekokonaisuudella luotaisiin Venäjän sodankäynnin seurauksista kärsiville itärajan maakunnille kasvunäkymiä ja aloitettaisiin niin sanotun pohjoisen ohjelman toteuttaminen. Rahoitus saadaan perumalla tämä Turun tunnin junaan kaavailtu 400 miljoonan euron pääomitus.

Mutta, puhemies, vielä haluan mennä tuonne yksityisteiden rahoitustasolle. Suomessa on yksityisteitä noin 370 000 kilometriä. Niiden varsilla on arviolta noin 30 000 yritystä, 40 000 maatilayritystä, 250 000 omakotitaloa ja 190 000 kesämökkiä sekä tietenkin suuri määrä metsätilojen palstoja. Ja nyt tämä maan hallitus, Orpon hallitus, on jo leikannut yksityistieavustuksia, ja nyt avustuksia ehdotetaan leikattavaksi vielä entisestään, jolloin ensi vuonna, 2025, määräraha on enää 6,2 miljoonaa euroa. Edellisen hallituksen päättämänä vuonna 23 yksityisteiden valtionavustus oli vielä kuitenkin 25 miljoonaa euroa, ja nyt se tippuu tuonne 6,2 miljoonaan euroon.

Kun ajatellaan meidän teollisuuttamme pohjoisessa Suomessa, itäisessä Suomessa, eteläisessä Suomessa, niin kyllähän siellä puuhuoltokin liikkuu täällä yksityisteitten suunnalla, joten toivoisin, että jos ei puoliväliriihessä löydy lisärahoitusta tähän yksityisteitten avustamiseen, niin ainakin siellä Liikenne 12 -suunnitelmassa jollain tavalla huomioitaisiin tämä. Tarve panostaa yksityisteihin ei ole nimittäin hävinnyt mihinkään, mutta sen sijaan hallitus on määrätietoisesti heikentämässä huoltovarmuuden kannalta kriittistä infrastruktuuria ja maksattamassa tiekuntien osakkailta valtiovallan keskeistä velvollisuutta vahvistaa ja ylläpitää koko Suomen huolto- ja toimintavarmuudelle tärkeitä yksityisteitä.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Löfström.

19.16 Mats Löfström r: Tack, ärade fru talman! Vi talar här om flygtrafiken och möjligheten till elflyg i framtiden, och det här är en stor möjlighet för Åland. Då Mariehamns flygfält renoverades av Finavia för något år sedan gjordes förberedelser också för att i framtiden kunna ladda elflygplan.

Åland behöver bättre flygförbindelser än i dag. I dagens läge finns bara fyra turer per vecka mellan Åland och Helsingfors. Då regeringens Ålandsminister besökte Åland, liksom riksdagens stora utskott, behövde man resa via Stockholm-Arlanda både på vägen till Åland och på vägen tillbaka till Helsingfors, eftersom flygförbindelserna bara är tre dagar per vecka och alltså fyra flygturer per vecka.

Trafiken till Åland är inte en del av den upphandling som finns till fem stycken flygfält i Finland, utan den sker på marknadsmässig basis och Finnair upprätthåller trafiken. För två veckor sedan hade jag ett möte med Finnairs vd för att diskutera hur man kan få upp flygtrafiken till Åland ytterligare. Finnair kommer sätta in två turer till per vecka under sommarmånaderna, men vi hoppas så klart att det kommer fortsätta också till hösten och att man skulle komma till en nivå där Åland skulle ha minst tio turer per vecka mellan Mariehamn och Helsingfors.

När det gäller upphandlingen av flygtrafik är det inte bestämt hur den ska fortsätta, utan regeringen kommer att återkomma till den frågan i samband med halvtidsgranskningen för regeringen. Det är ändå skäl att också där ha Åland med i beräkningen. Om det inte på marknadsmässiga sätt är möjligt att trygga trafiken till Åland behöver också Mariehamn finnas med i en eventuell framtida upphandling, eftersom det är viktigt att säkerställa att hela landet har fungerande inrikestrafik till de orter där det inte är ändamålsenligt att åka med tåg eller där avstånden helt enkelt är för långa, vilket ju i synnerhet också gäller till Åland, som inte har någon fast förbindelse varken med landsväg eller järnväg.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Tack så mycket. — Ja sitten käännös.

[Tulkki esittää puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen.

19.20 Tuomas Kettunen kesk: Rouva puhemies! Kun vielä olemme tällä hallinnonalalla, niin tähän kuuluvat myös liikenneyhteydet, tietoliikenneyhteydet. Nythän hallitus lakkautti tänä kuluvana vuonna valtakunnallisen laajakaistaohjelman. Tämä päätös on siinä mielessä järjetön ajassa, jossa toimiva netti on yksi arjen perusturvaa luova palvelu ja digitalisaation vauhti yhteiskunnassa kuitenkin vain kiihtyy. Päätös tehtiin samaan aikaan kun 3G-verkkoa alettiin ajaa alas uudemman sukupolven verkkojen tieltä.

Puhemies! Tänään käytiinkin tästä kuulumattomuudesta laaja keskustelu, ja tähän myös liikenneministeri otti kantaa. Hallitus siis käytännössä päätti lakkauttaa kuluvalle vuodelle laajakaistarakentamisen valtiontuen ja poistaa sitä koskevan avustusmomentin talousarvioesityksestä, jolloin tätä määrärahoitusta on mahdoton esittää jatkossa. Keskustan mielestä hallitus on toiminut omaa ohjelmaansa vastaan. Se tehtiin ennen kuin hallitus oli teettänyt arvion tekeillä olevan selvityksen pohjalta. Lisäksi hallitus on ohjelmansa mukaan edistämässä julkisten palveluiden digitalisaatiota. Käynnissä olevassa

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

sosiaali- ja terveystalveluiden uudistamisessa on nimittäin paljon laskettu digitalisaation varaan. Myös viranomaisviestintää ollaan digitalisoimassa.

Puhemies! Keskusta muistuttaa, että 3G-verkkoa on ajettu alas uuden, rakenteilla olevan 5G-verkon vaatimien taajuuksien tieltä. Ja tänään, rouva puhemies, ministeri vastasi, kun kysyttiin siitä, että tuolla maakunnissa, varsinkin itärajalla mutta myös ympäri Suomen, kun mennään pohjoiseen vähän harvemmin asutulle alueelle, siellä ei, kuulkaa, puhelimet tänä päivänä toimi siten kuin ne toimivat ennen kun tämä 3G-verkko ajettiin alas. Ministerin vastauksesta sai semmoisen käsityksen, että se, että puhelimet kuuluisivat, ei johdu siitä, että 3G-verkko on ajettu alas noilta alueilta. No, tämän myötä kun tämä 3G-verkko ajettiin alas, ihmisten päätelaitteet ja puhelimet ovat lakanneet toimimasta ilman, että hallitus osoittaisi minkäänlaista kiinnostusta paitsi edistää toimivien laajakaistayhteyksien ulottamista yhä useamman saataville myös turvata nämä laajakaistayhteydet heille, joiden päätelaitteet ovat lakanneet toimimasta 3G-verkon lakkauttamisen myötä. Tuen jatkaminen on olennaista myös ihmisten yhdenvertaisuuden kannalta.

Puhemies! Tähän hallituksen hallitusohjelmaan on kirjattu laajakaistaselvitys. Se valmistui maaliskuussa 2024. Jälkiarvioinnin perusteella aiemmat vuosina 2010—2023 käytössä olleet tukiohjelmat olivat onnistuneita. Tässä selvityksessä myös todetaan, että tukiohjelmien ei ole katsottu häiritsevän markkinaehtoista rakentamista. Tuet on onnistuttu kohdistamaan alueille, joille verkot eivät olisi markkinaehtoisesti rakentuneet. Tässä selvityksessä sanotaan suoraan, että kaikista harvimmin asutuilla seuduilla ei tietoliikenneverkkoja nouse markkinaehtoisesti. Yhteiskunnallisesti katsottuna ne ovat kuitenkin erittäin tärkeitä muun muassa matkailijoille, mökkeilijöille, Suomen turvallisuudelle ja Suomen huoltovarmuudelle.

Toisin kuin liikenne- ja viestintäministeriön tiedotteessa 13.3.2024 luvattiin, ei julkisuuteen ole lausuttu mitään, mihin johtopäätökseen liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranteen johtamassa yhteiskunnan uudistamisen ministerityöryhmässä 15.3.2024 päädyttiin tämän selvityksen pohjalta. Sen sijaan pitkin vuotta on saatu viestejä eri puolilta Suomea toimimattomista puhelinverkoista ja tietoliikenneyhteyksistä. Ihmiset ovat muun muassa joutuneet kipeämään talojensa katolle puhumaan puhelimessa. Miettikää: meidän digitalisaatio- ja hyvinvointiyhteiskunnassa joutuu nousemaan talon katolle puhumaan puhelimeen. Hädän sattuessa hätäkeskuksiin ei ole saatu puhelinyhteyttä. Tästä huolimatta vastuuministeri Ranne on kuitannut asian lyhyesti, että Suomessa on kaikki hyvin. Tämän me kuulumme tänäänkin ministerin vastauksista.

Puhemies! Suomen keskustalle tällainen linja ei käy. Ei ole oikein, että asuinpaikan perusteella murennetaan tavallisten ihmisten arjen toimivuutta. Keskusta palauttaisikin laajakaistatuen takaisin, ja olemmekin omaan vaihtoehtobudjettiimme varanneet tähän viisi miljoonaa euroa. Se on pieni summa, mutta on se tyhjää paremmin.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

3.7. Pääluokka 33 Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Esitellään sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 33.

Pääluokan yleiskeskustelua jatketaan tässä vaiheessa enintään kello 15.30 asti. — Ensiksi jaoston puheenjohtaja, edustaja Reijonen, viisi minuuttia, sekä ministerit Juuso ja Grahn-Laasonen, molemmat viisi minuuttia. — Reijonen, olkaapa hyvä.

Keskustelu

13.34 Minna Reijonen ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokka elikkä pääluokka 33.

Arvoisa puhemies! Ensimmäiseksi haluan kiittää valiokuntaa erinomaisesta työstä. Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan 33 määrärahat ovat noin 15,3 miljardia euroa, mikä vastaa noin 17:ää prosenttia valtion budjetista. Määrärahataso alenee vajaalla miljardilla eurolla verrattuna vuoden 24 varsinaiseen talousarvioon. Hallituksen säästöpäätökset selittävät määrärahatason alenemista kaikkiaan noin 470 miljoonaa euroa. Lisäksi niin sanottu kanavointiratkaisu vähentää määrärahatarvetta nettona yhteensä 575 miljoonaa euroa.

Valiokunta pitää välttämättömänä suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan turvaamisessa, että julkista taloutta vahvistetaan ja työllisyyttä sekä työllisyysastetta nostetaan. Näihin tavoitteisiin liittyvät myös sosiaalietuuksia koskevat säästöpäätökset.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenojen yhteydessä tarkastellaan erityisesti laaturekisteritoiminnan ja hoitotyön tutkimuksen tilannekuvaa. Valiokunta pitää laaturekisteritoimintaa erittäin tärkeänä sosiaali- ja terveydenhuollon laadun, vaikuttavuuden ja kustannusten hillinnän näkökulmasta. Momentille ehdotetaan 400 000 euron lisäystä laaturekisteritoiminnan kehittämiseen ja laajentamiseen.

Valiokunta pitää hoitotieteellistä tutkimusta ja näyttöön perustuvan hoitotyön kehittämistä keskeisenä muun muassa hoitotyön käytäntöjen parantamisessa, kustannusvaikuttavuuden lisäämisessä ja hoidon tasalaatuisuuden takaamisessa. Momentille ehdotetaan 200 000 euroa lisäystä hoitotyön tutkimukseen.

Momentilla 33.03.63 on useita eduskunnan jakovarasta tehtäviä lisäyksiä hankkeisiin ja järjestöille. Esimerkiksi sairaanhoitajien kliinisen erikoistumiskoulutuksen käynnistämiseen ehdotetaan 500 000 euroa sekä kansallisen syöpästrategian toimeenpanoon 80 000 euroa.

Luvun 33.30 yhteydessä tarkastellaan lasten ja nuorten hyvinvointia ja siihen liittyviä lukuisia määrärahalisäyksiä ja -muutoksia. Valiokunnan saamissa asiantuntijalausunnoissa on kiitetty nuorten hyvinvointiin ja mielenterveyspalveluiden saatavuuteen kohdennetuista panostuksista mutta esitetty huolta toimien pysyvän rahoituksen riittävyydestä sekä palvelujärjestelmän sirpaleisuudesta. Valiokunta yhtyy näihin näkemyksiin. Valiokunta pitää lasten ja nuorten hyvinvoinnin sekä mielen-terveyspalveluiden nopean ja yhdenvertaisen saatavuuden parantamista tärkeänä ja päätöstä terapiatakuusta merkittävänä.

Momentille 33.30.60 on tehty tekninen korjaus. Tätä momenttia korjattaneen vielä, koska Kela-korvausuudistuksia koskevan hallituksen esityksen käsittely on sote-valiokunnassa kesken.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Momentin 33.60.32 yhteydessä tarkastellaan sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehitystoimintaa ja t&k-lisäpanostuksia. Valiokunta on tyytyväinen lisäpanostuksiin. Tutkimustiedon ja uusien innovaatioiden avulla voidaan parantaa sote-sektorin tuottavuutta, vaikuttavuutta ja hoidon laatua. Tällä on merkitystä myös alan kustannusten kasvun hillinnässä. Jatkovuosina tehtävissä t&k-lisärahoituspäätöksissä tulisi harkita vaikuttavuuden lisäämiseksi t&k-rahoituksen suuntaamista edelleen sote-alan tutkimus- ja kehittämistoimintaan, mikä tukisi myös sote-uudistuksen ja terveysalan kasvustrategian tavoitteita.

Momentilla 33.60.63 todetaan sosiaalialan osaamiskeskukseen kohdistuvien säästöjen tilannekuva. Valiokunta pitää säästöpäätöstä haasteellisena ja lisää momentille 200 000 euroa.

Lopussa tarkastellaan vielä STEA-säästöjä, joissa avustismääräraha laskee 79,5 miljoonalla eurolla. Valiokunta pitää perusteltuna sitä, että myös järjestöavustukset ovat mukana julkisen talouden sopeuttamisessa. Myös järjestökentän on mahdollista löytää uudenlaisia ratkaisuja, joilla voidaan tehostaa toimintaa sekä esimerkiksi purkaa päällekkäisyyksiä. Säästöjen kohdentamisessa tulisi kuitenkin suojata järjestöjen vaikuttavinta toimintaa. — Kiitoksia, ja kiitoksia myös ministereille jo etukäteen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi ministeri Juuso, olkaa hyvä.

13.39 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso: Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan määrärahasoksi ehdotetaan 15,3 miljardia euroa, mikä on noin miljardi euroa vähemmän kuin tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa. Määrärahoihin vaikuttavat erityisesti hallitusohjelman mukaiset, kehysriihessä päätetyt uudet sosiaaliturvan määrärahatarvetta pienentävät uudistukset, ja nämä uudistukset liittyvät asumistukeen, toimeentulotukeen ja niin sanottuun kanavointiratkaisuun.

Hallitusohjelman mukaisia tuottavuustoimenpiteitä ja kehysriihessä linjattuja toimintamenosäästöjä on kohdistettu hallinnonalalle yhteensä 29,3 miljoonaa euroa. Tästä säästöstä 28,7 miljoonaa euroa on kohdistettu virastoille ja laitoksille. Suurimmat säästöt koskevat isoimpia laitoksia, kuten Kelaa, THL:ää ja Työterveyslaitosta. Keskimäärin tuottavuussäästö on vajaa neljä prosenttia hallinnonalan virastojen ja laitosten tämän vuoden määrärahasosta.

Hyvinvointialueiden järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen tukemiseen ehdotetaan noin 358 miljoonaa euroa, tästä yliopistotasoiseen sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimukseen 40 miljoonaa euroa — tässä on lisäystä viisi miljoonaa.

Osana hallitusohjelman mukaista sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kokonaisuutta ehdotetaan nuorten huumekuolemien ehkäisyyn kolme ja puoli miljoonaa euroa. Päihteitä ja väkivaltaa käyttäviin nuoriin kohdistuviin toimiin ehdotetaan kaksi ja puoli miljoonaa euroa — tässä on siis kyse lastensuojeluyksikön yhteyteen perustettavasta uudesta yksiköstä. Matalan kynnyksen mielenterveyspalveluihin ja avun saatavuuden lisäämiseen ehdotetaan kaksi miljoonaa euroa, eli tässä puhutaan näistä niin kutsutuista walk-in-palveluista. Lastensuojelun hybridimallin käynnistämiseen sekä mielenterveyden matalan kynnyksen chat-palveluihin osoitetaan yhteensä miljoona euroa.

Vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenoihin osoitetaan 0,8 miljoonaa euroa. Tämä on tasokorotus vankimäärän kasvun ja Vantaan vankilan laajennuksen vuoksi.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Opiskelijaterveydenhuollossa Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön toteuttamaan opiskeluterveydenhuoltoon ehdotetaan valtion rahoitusta 72,7 miljoonaa euroa eli reilut 4 miljoonaa enemmän kuin kuluvan vuoden talousarviossa. Tästä määrärahasta 1 miljoonaa euroa on määräaikaista opiskelijoiden mielenterveyspalvelujen tukemiseen kohdennettavaa avustusta. Lisäyksestä 3,7 miljoonaa euroa johtuu opiskelijamäärän kasvusta ja 1,2 miljoonaa euroa terapiatakuun voimaantulosta 1.5.2025.

Veteraanien tukemiseen ehdotetaan 123 miljoonaa euroa, mikä on 11,5 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahatason lasku aiheutuu veteraanien määrän vähenemisestä. Terveyden ja toimintakyvyn edistämiseen ehdotetaan noin 59,7 miljoonaa euroa, mikä on miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 24 varsinaisessa talousarviossa. Osana hallitusohjelman toteutusta jatketaan siis ikäihmisten toimintakyvyn, kotona pärjäämisen ja omaishoitajien tukemista kuuden ja puolen miljoonan euron määrärahalla.

Nuoriin kohdistuvan erityisen huolenpidon rahoitusta jatketaan kahden ja puolen miljoonan euron määrärahalla, ja huumevalistustyöhön osoitetaan 0,5 miljoonaa euroa.

Avustuksiin yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen ehdotetaan 304,1 miljoonaa euroa, mikä on 79,5 miljoonaa euroa vähemmän kuin kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa. Vakinaistetun järjestöjen, yhdistysten ja seurakuntien kautta tehtävän ruoka-aputyön tukea jatketaan 3 miljoonan euron määrärahalla.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisessa tiedonhallinnassa jatketaan muun muassa Kanta-palvelujen kehittämistä ja tietotuotannon uudistamista. Tälle momentille ehdotetaan 26 miljoonaa euroa.

EU-hankkeiden kansallista vastinrahoitusta on huomioitu hallinnonalan tutkimuslaitoksille sekä sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämisen momentille yhteensä 7,2 miljoonaa euroa.

Kriisinhallintaveteraanien tukeen ehdotamme 250 000 euroa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja seuraavaksi ministeri Grahn-Laasonen.

13.45 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Haluan aloittaa kiitoksella eduskunnalle huolettisesta työstä ja hyvästä yhteistyöstä ja muistuttaa siitä, miksi hallitus päättäväisesti toteuttaa hallitusohjelman mukaisia uudistuksia. Niitä tehdään, jotta hyvinvointiyhteiskunta olisi olemassa myöskin tulevana vuosikymmeninä. Valtion menot eivät voi pysyvästi ylittää tuloja, ja kestävä hyvinvointi ei voi pohjautua velanoton varaan. Tarvitsemme Suomeen lisää työntekoa, yrittämistä ja kasvua. Se on ainoa keino pelastaa hyvinvointiyhteiskunnan elintärkeät palvelut myöskin huomiseen. Kuten valtiovarainvaliokunnan mietinnössä osuvasti todetaan, suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan turvaamiseksi on välttämätöntä, että julkista taloutta vahvistetaan ja työllisyysastetta nostetaan.

Keskeisessä roolissa ovat sosiaaliturvaa koskevat uudistukset ja säästöpäätökset, joista suureen osaan liittyy myöskin työllistymisen kannustimien parantaminen. Kuten valiokunnan mietinnössä todetaan, hallituksen työllisyysuudistusten mittaluokka on noin 73 000—74 000 lisätyöllistä, aivan viimeisimmät luvut ovat jo tämän päälle, ja niistä valtiovarainministeri ja pääministeri eduskunnalle kertoivatkin aiemmin sinä palautekeskustelun ensimmäisenä päivänä.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Arvoisa puhemies! Sekä valtiovarainvaliokunta että sosiaali- ja terveysvaliokunta katsovat hallituksen toimet tarpeellisiksi, mutta molemmat valiokunnat myös kiinnittävät huomiota siihen, että sosiaaliturvaan ja palveluihin tehtävien sopeutustoimien yhteisvaikutuksia eri ihmisryhmien perusoikeuksien toteutumiseen, toimeentuloon ja hyvinvointiin on tärkeää seurata. Olen tästä samaa mieltä, ja näin hallitus on myös toiminut. Sosiaali- ja terveysministeriö on julkaissut syksyllä 2024 kaksi muistiotta hallituksen toteuttamien muutosten yhteisvaikutuksista. Pääosin muutokset ovat seurausta jo vuonna 2024 toteutetuista sosiaaliturvan muutoksista, siis viime vuoden budjettiesityksen pohjalta tehdyistä muutoksista. Valtiovarainvaliokunta on myös nostanut esille mietinnössään tärkeän huomion: vaikutusarviot ovat niin sanotusti staattisia, eli niissä ei ole huomioitu mahdollisia käyttäytymisvaikutuksia ja näitä dynaamisia vaikutuksia, kuten työllistymistä. Valiokunta toteaaakin, että työllisyysvaikutusten huomioiminen lieventäisi arviota, ja korostaa sitä, kuinka työllistyminen parantaa taloudellista asemaa ja lisää hyvinvointia.

Tässä käytiinkin jo edellisissä puheenvuoroissa kattavasti läpi niitä pääkohtia sosiaali- ja terveysministeriön budjetista. Ehkä nostan sieltä suurimpana yksittäisenä määräraahatarvetta alentavana toimenpiteenä niin sanotun kanavointiratkaisun, joka on poikkeuksellinen. Se vähentää määräraahatarvetta nettona yhteensä 574,7 miljoonaa euroa, ja tämä kanavointiratkaisu toteutetaan, koska sosiaaliturvarahastojen menojen alentumisesta syntyvät menosäästöt eivät suoraan täysimääräisesti vähennä valtion ja kuntien velkaantumista, vaan tällä muutoksella pystytään säästöt ohjaamaan täysimääräisesti valtion ja kuntien velkaantumisen vähentämiseen. Ja tämä muutos tehdään nyt poikkeuksellisesti mutta kuitenkin pysyväksi ratkaisuksi.

Sen lisäksi tässä on otettu esille näitä budjetin ehkä suurimpia säästötoimia, jotka liittyvät omalla sektorillani muun muassa asumistukeen. Siinä on jo tehtykin isoja säästötoimia, mutta nyt kiristetään varallisuusharkintaa ja vielä tarkistetaan kuntaryhmittelyä. Jo aiemmin tehdyillä päätöksillä omistusasumisen tuki poistuu ja yrittäjien työtulot myöskin huomioidaan todellisempina. Ja lisäksi sitten kollega, ministeri Bergqvistin tontilla on tämä opiskelijoiden palauttaminen opintotuen asumislisän piiriin, mikä näkyy sitten asumistuen määräraahatarpeissa. Lisäksi sitten kuntoutusrahoihin tehdään useita muutoksia, muun muassa nuoren ammatilliseen kuntoutukseen.

Lääkekorvauksiin tehdään säästöjä melko mittavasti. Siitä saimmekin hyvän palautteen valiokunnalta, ja siinä oli monia toimia, joihin koko eduskunta yhtyi, mikä oli tietysti hyvä asia. Kansaneläkkeen ja kuntoutusrahan ikäraja nostetaan nykyisestä 16 vuodesta 18 vuoteen. Tämän taustalla on oppivelvollisuuden pidentäminen.

Ja lisäksi haluaisin vielä loppuun tehdä kaksi nostoa talousarvion lisäyksistä, jotka hallitus antoi täydentävän talousarvion yhteydessä. Ensimmäinen niistä on lääkekorvauksien vuosiomavastuun osittaminen niin sanottuna Kela-luottokokeiluna, joka käynnistyy ensi vuoden syksystä. Kokeilulla helpotetaan pienituloisten, paljon lääkkeitä tarvitsevien tilannetta, jossa omavastuun maksaminen on aiheuttanut suuren taloudellisen rasituksen alkuvuoteen. Hallitus myönsi kokeilurahoitusta kaksi ja puoli miljoonaa euroa täydentävässä talousarvioesityksessä, ja tällä lisäyksellä toteutuu myös sosiaali- ja terveysvaliokunnan lääkesäästöjä koskeneeseen hallituksen esitykseen jättämä lausuma, jossa edellytettiin lääkekorvausten vuosiomavastuun osittamismahdollisuuden toteuttamista. Hallitus myös esitti täydentävässä talousarviossa 8,48 miljoonaa euroa lisärahoitusta valtionosuutena Kelan harkinnanvaraiseen kuntoutukseen. Lisärahoituksella

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

halutaan turvata Kelan kuntoutuspalvelujen saatavuus, jatkuvuus ja kehittäminen sekä vastata harkinnanvaraisen kuntoutuksen tarpeen ja asiakasmäärien viime vuosien kasvuun. — Kiitos, ja odotan keskustelua kanssanne.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia oikein paljon esittelystä. — Nyt kaikki te, jotka haluatte käyttää vastauspuheenvuoron tähän debattikeskusteluun, painakaa V-painiketta ja nouskaa seisomaan. — Ja nyt sitten lähdetään liikkeelle, otetaan valiokunnan varapuheenjohtaja Laiho, olkaa hyvä.

13.51 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset ministereille tästä talousarviokatsauksesta. Täytyy sanoa samalla kiitokset siitä, mitä kaikkea se sisältää huolimatta siitä, että elämme haastavia taloudellisia aikoja. Tutkimukseen, tieteeseen, osaamiskeskittymään, kansalliseen syöpästrategiaan on löytynyt lisärahaa. On lasten ja nuorten terapiatakuuseen ja hoitotakuuseen — alle 14 vuorokautta — matalan kynnyksen mielenterveyspalveluihin, huumekuolemien ehkäisyyn, turvakodeille lisärahaa. Ja kuten ministeri Grahn-Laasonen tässä sanoi, on hienoa, että saadaan tästä lääkeomavastuukatosta, sen osittamisesta, pilotti.

Budjetissa on varattu rahaa myös vakavasti oireilevien nuorten palvelujen kehittämiseen. Kysyisinkin tästä ministeriltä: missä vaiheessa on näitten lastensuojeluyksiköiden, hybridiyksiköiden, kehittäminen ja lastensuojelulainsäädännön uudistaminen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Berg.

13.52 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen budjetti on hyökkäys suomalaisen hyvinvoinnin perustaa vastaan. Se ei turvaa peruspalveluita vaan tekee niistä entistä vaikeammin saavutettavia. Hallituksen ratkaisut ovat erityisen raskaita niille, jotka ovat jo valmiiksi heikossa asemassa. Terveystaloudessa olemme näkemässä tilanteen, jossa hoitoonpääsyn takuut on romutettu. Hallituksen malli pakottaa suomalaiset odottamaan hoitoa jopa kolme kuukautta, mikä on kohtuutonta niin potilaille kuin heitä hoitaville ammattilaisillekin.

Tällaisessa tilanteessa olisi ehdottoman tärkeää tukea hyvinvointialueita, mutta hallitus on päättänyt toisin. Hyvinvointialueiden alijäämien kattamisvelvoite pakottaa tekemään lyhytnäköisiä leikkauksia, jotka heikentävät palveluita pitkällä aikavälillä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mattila.

13.53 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Ja kiitoksia molemmille ministereille näistä esittelyistä ja kuluneesta syksystä — se on ollut kaikille meille raskas.

Minä kysyisin ministeri Juusolta: onko teillä ministeriössä tehty arviointia siitä, miten näitten sote-järjestöjen palveluja käyttäneiden ihmisten käy, kun järjestöjen toimintaa joudutaan nyt väistämättä supistamaan? Sote-järjestöt itse näkevät seurauksena sen, että niiden toimintaa ja tarjoamia palveluita tarvitsevat ihmiset siirtyvät hyvinvointialueiden ja kuntien palvelujonoihin. Samaan aikaan hallitus kuitenkin tiukentaa hyvinvointialueiden ja kuntien resursseja toimia. Hoitojonot ovat jo nyt todellisuutta. Miten hyvinvointialueet tulevat selviytymään entisten tehtäviensä lisäksi vielä sote-järjestöiltä jäävästä asia-

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

kasmäärästä? Me keskustan vaihtoehdossa lisätään 15 miljoonaa näitten sote-järjestöjen toimintaan, koska halutaan pehmentää tätä kovaa leikkausta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen.

13.54 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministereille esittelyistä, ja kiitän myös koko sosiaali- ja terveysvaliokuntaa kuluneesta syksystä — se on todella ollut raskas, mutta työt saatiin kuitenkin tehtyä.

Arvoisat ministerit, olisin halunnut kysyä teiltä siitä, mistä olen itse todella huolissani, näistä sosiaaliturvaan kohdistuneista leikkauksista, joista kaikki eivät ole tulleet vielä täysimääräisesti voimaan — ensi vuoden aikana sitten nämä loputkin tulevat voimaan. Meillä tällä hetkellä nämä sosiaaliturvaan jo tehdyt leikkaukset ovat vaikuttaneet esimerkiksi ruoka-avun tarpeen lisääntymiseen. Ruokajonoissa on nähty jopa nälkäisiä lapsia, ja se huolettaa minua. Miten olette ajatelleet ensi vuoden kohdalta, olisiko mahdollista saada näihin jotakin parannusta? Huomasin, että hallitus on suunnittelemassa 100 miljoonan euron leikkauksia sosiaalihuoltoon vuodesta 26 alkaen, ja nämä sitten taas kohdistuvat tähän samaan ihmisryhmään. Miten ajattelitte, voiko tähän tulla jotakin parannusta vielä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén.

13.56 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvinvointialueet ovat aikamoisessa taloustilanteessa ja kriisissä, ja todella monella alueella tehdään nyt aika nopealla aikataululla suoria leikkauksia, jotka pitkällä aikavälillä kyllä tuottavat sitten vaan lisäkustannuksia. Tällä hetkellä lääkäreitä lomautetaan samalla, kun terveysasemien jonot kasvavat, ja kalliita vuokratyövoimapalveluita hankitaan, kun pysyvää henkilökuntaa ei ole tällä hetkellä riittävästi saatavilla kaikkialla.

Hallitus on sote-politiikassaan korostanut yksityisen terveydenhuollon roolia. Yksityisen osallistuminen on tarpeellinen osa kokonaisratkaisua, mutta nyt yksityisen terveydenhuollon ja vuokralääkäreiden pariin joudutaan hallitsemattomasti. Syntyy tilanne, jossa samoilla verorahoilla saadaan entistä vähemmän.

Erityisesti kritiikkiä ovat herättäneet nämä Kela-korvausmallit, ja olen tyytyväinen siihen, että hallitus muutti sitä ensimmäistä mallia, mutta nyt nämä uudetkin Kela-korvausmallit ovat herättäneet kritiikkiä. Kilpailu- ja kuluttajavirasto kritisoi niitä ja esittää huolen, että voitot valuvat terveysalan yrityksille. Lääkäriliitto on myös kritisoinut sitä, että yhtä aikaa tehdään monenlaisia Kela-korvausuudistuksia. Olisinkin kysynyt vastuuministeriltä: voisitteko vielä edes tarkastella tätä Kela-korvausmallia, jotta sitten sillä rahalla saadaan mahdollisimman paljon?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wickström.

13.57 Henrik Wickström r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Kiitos ministereille esittelypuheenvuoroista, ja myöskin omasta puolestani kiitos koko sosiaali- ja terveysvaliokunnalle kuluneesta syksystä.

Me eletään haastavia taloudellisia aikoja. On ymmärrettävää, että kun on taloudellisesti haastavaa, niin täytyy myöskin tehdä sopeutuksia. Tässä kuitenkin on todettava, että

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

myöskin tämän syksyn aikana me ollaan saatu valiokunnasta läpi tiettyjä parannuksia, muun muassa lasten ja nuorten terapiatakuu. Ja sitten on pakko nostaa esiin myöskin se, että tällä viikolla myöskin on hyväksytty vammaispalvelulaki, jota monta vuotta veivattiin ja on veivattu, ja vihdoinkin ja viimein se saatiin myöskin eteenpäin. Suuri kiitos myöskin siitä ministereille.

Se, minkä tässä haluaisin nostaa esiin ja mistä olisi mukava kuulla ministereiltä, liittyy tähän omalääkärimalliohjelmaan, mitä nyt aiotaan lähteä hallituksen toimesta edistämään. Se on herättänyt suurta kiinnostusta hyvinvointialueilla. Kuten me kaikki tiedetään, hoidon jatkuvuus on äärettömän tärkeää perusterveydenhuollossa. Voisiko ministeri tässä jo hieman avata meille sitä, miten tätä asiaa lähdetään sitten ensi vuoden aikana edistämään, jotta jokainen suomalainen saisi oikea-aikaisen hoidon?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Merinen.

13.58 Ville Merinen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Samoin kuin muut tässä, kiitän tästä meidän hurjasta sote-syksystä ministereitä ja kaikkia valiokunnan jäseniä. On myös kiitoksen paikka siinä, että terapiatakuu saatiin yhdessä tehtyä, ja muutenkin oli kiva kuulla näistä nuorten ekstrarahoista, mitä ministeri Juuso äsken luetteli.

Olisin kaksi kysymystä esittänyt.

Vammaispalvelulaista olisin kysynyt: Kun siinä rahaa määritettiin tämän ikärajapyykälän poiston jälkeen 20 miljoonaa euroa, niin mikä teidän näkemyksenne on, riittääkö se, ja onko siitä tulossa lisäselvitystä? Ja mitenäs sitten, jos ei riitä? Ne aikaisemmat arviot ovat olleet huomattavasti korkeampia?

Sitten olisin kysynyt siitä, kun tässä taannoin — en muista nyt tarkalleen, milloin — muistaakseni ministeri Juuso puhui vuokralääkäritoiminnan selvityksestä. Olisin kysynyt siitä, että mitenkä se selvitys jakselee. [Puhemies koputtaa] Vieläkö on tuloksia? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa.

13.59 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministereille ja kunta- ja hyvinvointijaoston puheenjohtaja Reijoselle ja koko jaostolle tämän budjettimietintökohdan valmistelusta. Me olemme keskittyneet jaostossa erityisesti siihen, että onnistuttaisiin koko maassa tuottamaan yhdenvertaiset ja vaikuttavat terveyspalvelut.

Hyvä uutinen on se, että me valtiovarainvaliokunnan hallituspuolueiden edustajien kesken sovimme sairaanhoitajien kliinisen hoitotyön erikoistumiskoulutuksen käynnistämisestä ja myöskin määrärahasta siihen kehyksen puitteissa, eli siihen tulee puoli miljoonaa euroa. Tämä on erittäin tärkeä, kipeästi kaivattu startti valtakunnalliselle erikoistumiskoulutukselle, joka on hyvin hajanaista ja johon pääsy on hyvin eriarvoista.

Me myöskin linjasimme, että vaihtoehtojen kehittämistä on jatkettava hoitotyön laadun sekä alan pito- ja vetovoiman vahvistamiseksi. Tämä on vahva viesti hallitukselle, ja toivon, että tätä tarkastellaan puoliväliriihessä. Painotan myöskin sitä, että erikoistumiskoulutusta tarvitaan bioanalyytikoille ja röntgenhoitajille.

Sanon tässä vielä teille, arvoisa ministeri Juuso, että on mainiota, että hallitusohjelmassa on Hyvän työn ohjelma, jonka tarkoitus on lisätä sote-alan houkuttelevuutta, ja siinä on

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

tapahtunut hyviä asioita. Kysyn: mitä on luvassa ensi vuonna? Sote-alan henkilöstö odottaa edelleen lisätoimia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Jari.

14.01 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Ja kiitokset ministereille. Sote-uudistuksesta on vasta muutama vuosi, ja monet palaset hakevat vielä paikkaansa. Vastuunjaot kuntien ja alueiden välillä eivät ole vielä kovin selviä, sillä niiden välillä on paljon sellaista rajapintaa, niin sanottua harmaata aluetta. Vaikka sote-palvelut siirtyivät kunnilta pois, on kuntien vastuulla vielä hyvinvoinnin edistäminen ja varhainen puuttuminen. Se, mikä on varhaista puuttumista, ei ole aina niin yksiselitteistä. Olen korostanut tässä harmaan alueen yhteydessä hyvää johtamista ja koordinointia. Meillä on paljon päällekkäisiä tehtäviä ja vastuita, jotka aiheuttavat paljon tehottomuutta ja sitä kautta ylimääräisiä kustannuksia julkiselle sektorille. Kysynkin ministereiltä: millä tavalla olette huomioineet tämän rajapinnan eli harmaan alueen, ja millä toimin koordinointia kuntien ja hyvinvointialueiden välillä voitaisiin tehostaa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Päivi.

14.02 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! THL:n tuoreen selvityksen mukaan terveysasemien asiakkaat ovat pääosin erittäin tyytyväisiä saamiinsa palveluihin, ja on havaittu myös, että kriittisemmin suhtautuvat terveyspalveluihin ne, jotka eivät ole niitä käyttäneet, kuin ne, jotka ovat niitä käyttäneet. Meillä poliitikoilla on tietysti erittäin suuri vastuu siinä, että kun toisaalta nostamme epäkohtia ja huolia esiin, niin toisaalta emme sitten lietsoisi tarpeetonta pelkoa ja huolta. Nyt tämän sairaalaverkkokeskustelun yhteydessä varmasti näitä huolia on syntynyt, kun tässä on jouduttu tekemään ratkaisuja, joilla pyritään varmistamaan henkilöstön riittävyys myös tulevaisuudessa ja myös vahvistamaan potilasturvallisuutta. Kysynkin nyt ministeri Juusolta: kun on ollut puhetta nimenomaan kiirehoidosta ja ensipalveluista, niin millä tavalla niihin nyt aiotaan panostaa, jotta kaikki voivat olla turvallisella mielellä saamiensa päivystyspalveluiden [Puhemies koputtaa] suhteen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kymäläinen.

14.03 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan alkuun tuon tässä kansalaispalautteen. Tämä lähestynyt pyysi kertomaan, että hänen mielestään tämä hallitus on hengelle ja terveydelle vaarallisin hallitus koskaan ja jää surullisenkuuluisana muistiin. Ja totta, onhan tässä monia asioita, mitä te teette ja mikä huolta nostaa: asiakasmaksuja nostetaan, sairaalaverkkoa karsitaan, hoitotakuuta romutetaan, hyvinvointialueita alirahoitetaan, henkilöstömitoitusta pienennetään, asumistukea ja toimeentulotukea ja niin pois päin leikataan — on syntynyt uusi köyhyysryhmä, työssäkäyvät köyhät — leikkaatte myös sote-järjestöiltä ja niin edespäin.

Mutta varsinainen kysymys: Kun nyt on kaksi tehtyä päätöstä koskettaen vaalipiiriäni, Kouvola — on tehty päätös lääkärihelikopterin sijoituksesta Kouvolaan, ja siinä oli tällä akuuttisairaallalla suuri merkitys, ja nyt sitten on tehty päätös, että Kouvolaasta nämä

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

akuuttisairaalatason lääkäripalvelut poistetaan — [Puhemies koputtaa] niin onko näitä tarkasteltu keskenään? Tuleeko tässä nyt jompaakumpaa päätöstä uudelleen arvioida?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

14.04 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset minultakin ministereille. Kiitettävästi olette niitä esityksiä tuonne meille valiokuntaan puskeneet, ja niin kuin tässä edustaja Wickström toi esille, niin kyllä siellä jokunen ihan hyväkin esitys on ollut.

Palaan vielä tähän sairaalaverkkopäätökseen ja siihen hallituksen tavoitteeseen siirtää henkilöstöä näistä aluesairaaloista keskussairaaloihin. Niin kuin valiokunnan kuulemisissa kuultiin, henkilöstö ei aio siirtyä, ja se on tietysti ymmärrettävää, kun on pitkä matka keskussairaalaan, 80—90 kilometriä, ja perheet ja työpaikat ovat paikkakunnalla. Valiokunnassa kuultiin, että tämä voi mieluummin heikentää pitovoimaa ja henkilöstön saatavuutta. Huoleni oikeastaan liittyy siihen, että kun näillä yöpäivystyspaikkakunnilla, missä näissä sairaaloissa heikennyksiä tulee, toimii myöskin yksityisiä lääkärikeskuksia, yksityisiä toimijoita, niin päivystyksen henkilökunta saattaakin siirtyä sinne yksityiselle puolelle, eli tämä mahdollisesti heikentää julkisen puolen työntekijöitten määrää. [Puhemies koputtaa] Kysyisin, arvoisa ministeri Juuso: jaatteko tämän saman huolen, ja mitä aiotte tehdä, että näin ei tapahdu?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

14.06 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Grahn-Laasonen täällä kuvasi hyvin Suomen talouden hankalan tilanteen ja sen, miksi näitä sosiaaliturvaan tehtyjä muutoksia on tämän hallituksen toimesta tehty. Sosiaaliturvamuutoksia on tehty runsaasti, ja aikataulut ovat olleet hyvin nopeat. Tästä huolimatta Kela on pystynyt toteuttamaan muutokset omassa toiminnassaan erittäin hyvin. Kelan toimintakuluihin on kuitenkin myös tulossa sopeutuksia niin kuin moniin muihin valtion toimijoihin. Miten hallitus on varmistamassa Kelan toimeenpanokykyä tulevaisuudessa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää.

14.07 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministereille esittelystä näin alkuun.

Vastuullinen taloudenpito on parasta sosiaaliturvaa, mitä voimme tarjota suomalaisille. Se on edellytys sille, että meillä on peruspalveluja nyt ja myös tulevaisuudessa. Vaikka julkisen talouden tila on vaikea ja hallituksen on välttämätöntä tehdä sopeutustoimia, sisältää vuoden 25 talousarvio paljon muutakin. Mainitsen niistä nyt tässä muutaman: Lääkkeiden vuosittaisen omavastuun osittamiseksi tullaan käynnistämään kokeilu, jossa Kela luotottaisi lääkkeiden alkuomavastuuta tietyissä tilanteissa. Perustoimeentulotukeen esitetään 520 000 euron lisäystä, jotta keliakiasta aiheutuvien ruokakustannusten huomioiminen perustoimeentulossa nousisi 25 eurosta 38 euroon kuukaudessa. Osana hallituksen investointiohjelmaa jatkamme ikäihmisten toimintakyvyn, kotona pärjäämisen ja omaishoitajien tukemista. Meillä on valtava määrä iäkkäitä, jotka pärjäävät ja haluavat

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

edelleen asua kotona mutta tarvitsevat arkeen tukea. Lisäksi saamme vuoden 25 alusta alkaen voimaan uuden vammaispalvelulain, [Puhemies koputtaa] jota on odotettu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

14.08 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koska olen byrokraatti, niin keskityn pääluokkaan 33 enkä hyvinvointialuepääluokkaan 28.

Ensimmäiseksi kiinnitän huomiota siihen, että pääluokan menot vähenevät miljardilla eurolla. Sairausvakuutuksen momentilta vähenee 436 miljoonaa euroa. Pyytäisin, että ministeri vähän selvittäisi tätä, ja siihen ei riitä vastaukseksi kanavointi, koska sehän on vain nimi sille, eli jostakin kohtaa siellä rahaa vähenee, koska johonkin kohtaan on tarkoitus myös lisätä.

Sitten otan ihan pienen rahallisen mutta eettisesti tärkeän asian esille. Varsinaisessa budjettikirjassa esitetään miinus 300 000 euroa tästä paperittomien kiireettömän mutta välttämättömän hoidon rahoituksesta, minkä nykyinen laki sallii. Täydentävässä lukee, että sitä ei tehdäkään, eli se 300 000 palautetaan sinne. Oletteko luopuneet siitä lakihankkeesta, ministeri Juuso?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

14.09 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lapin yliopisto teki päätöksen, että vauvat ovat tervetulleita luennoille. Miksi otan tämän esille? Sen takia, että meidän yhteiskuntana pitäisi lähettää viesti, että vauvat ovat tervetulleita Suomeen. Meidän väestörakenne, sen nopea muutos, haastaa meidän julkisen talouden, se haastaa meidän palvelut. Me pyrimme sitä yhdessä työperäisellä maahanmuutolla tilkitsemään, mutta ongelmaa ei varmasti sillä tulla kokonaan ratkaisemaan. On tärkeää, että me teemme toimenpiteitä, konkreettisia toimenpiteitä, ja lähetämme myös viestin. Kaikki eivät maksakaan niin paljoa. Olemme siirtyneet tilanteeseen, jossa suomalaiselle nuorelleparille syntyy liian paljon lähinnä koiranpentuja. Ei minulla ole koiria vastaan sinänsä mitään, mutta silloin kun me ikäännyimme tai tarvitsemme palveluita, eivät koirat niitä tuota. [Sari Sarkomaan välihuuto] — Koirat voivat olla silloin turvana, mutta ne eivät tuota meille palveluita. — Anna Rotkirch toimi selvityshenkilönä syntyvyyden lisääntymiseksi. Nyt odotamme hallitukselta konkreettisia toimia, ja kysynkin ministeriltä: saammeko niitä ensi vuoden puolella, törmäkoita, konkreettisia toimia?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

14.10 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ennen hoitotakuulain muutosta vuonna 23 vain 58 prosenttia käynneistä toteutui kahdessa viikossa. Laki paransi tätä tilannetta aivan merkittävästi monella alueella, toki alueellista vaihtelua oli aika paljon. Mutta sitä on vaikea ymmärtää, miksi tätä kahden viikon hoitotakuuta haluttiin höllätä kolmeen kuukauteen. 80—90-luvun vaihteessa omalääkärikokeilussa oli tavoitteena lääkäriin pääsy kolmessa päivässä, ja on surullista nähdä, miten paljon me otetaan takapakkia tästä entisestä tilanteesta ja aiemmista tavoitteista. Nopean hoitoonpääsyn ja hyvän hoidon jatkuvuuden lisäksi tärkeää olisi panostaa ennaltaehkäiseviin palveluihin. Nyt leikataan merkittävästi järjestöiltä, jotka sitä tekevät,

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

ja hyvinvointialueet ja kunnat pallottelevat tätä ennaltaehkäisyn ja hyvinvoinnin edistämisen vastuuta toinen toisilleen. Mitä aiotte tehdä tämän edistämiseksi?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Meriluoto.

14.11 Laura Meriluoto vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen aika huolissani sosiaalihuollon arvostuksesta tässä hallituksessa ja muutenkin maassa ja myös sosiaalihuollon asiakkaiden asemasta. Siellähän on asiakkaita, jotka usein ovat erittäin haavoittuvassa asemassa olevia lapsia, aikuisia, perheitä. Hallitus muun muassa heikentää kelpoisuusehtoja tilapäisissä sosiaalityön tehtävissä, leikkaa sosiaalialan osaamiskeskuksilta ja on myös päättänyt aika sokkona 100 miljoonan euron lisäleikkauksista sosiaalihuollon palveluvalikoimaan ilman, että on mietitty, miten se voidaan toteuttaa. Samaan aikaan esimerkiksi nämä sosiaaliturvaan tehtävät päätökset tulevat varmasti kriisiyttämään ihmisten tilanteita ja lisäämään sosiaalihuollon tarvetta esimerkiksi niissä köyhissä lapsiperheissä.

Ministeri Juuso, kun näitä sosiaalihuollon palveluita jo aika paljon tässä heikennetään, niin mitä ajattelette, miten paljon sinne jää sitten vielä sitä leikkaamisen varaa ensi vuoden jälkeen, kun on määrä etsiä tämä 100 miljoonan euron leikkaus? Mistä ne rahat voisivat sieltä löytyä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

14.13 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kiitos alustuksista ja kiitos siitä, että näinä kaikkien tunnustamina hankalina aikoina meillä on mahdollisuus kuitenkin löytää panostuksia esimerkiksi laaturekistereihin, tki-toimintaan ja sitten etenkin lasten ja nuorten hyvinvointiin terapiatakuun ja päihdeongelmaisten lasten tukemisen ja huumekuolemien ehkäisyn kautta.

Mutta varsinainen kysymys ministeri Grahn-Laasoselle liittyen lääkekuluihin, joiden pienentäminen on kanssa tervetullut asia. Sille kaikki tuki, mutta yksi iso osa lääkekuluja ja niiden kasvua on lääkehävikki, jota tulee sekä terveydenhuollon toimintayksiköissä, apteekeissa että kodeissa, ja on esitetty lukuja, että se toisi jopa satojen miljoonien kustannukset yhteiskunnalle vuosittain. Minkälaisia ajatuksia meillä on jatkossa tämän suhteellisen monitahoisen ongelman kitkemiseksi hiljalleen pois? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

14.14 Anne Rintamäki ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan aluksi kiitos ministereille esittelystä ja tehdystä työstä — on ollut rankka syksy.

Vaikka niukkuutta jaetaan, rahaa suunnataan silti moneen erittäin tärkeään hankkeeseen, kuten esimerkiksi nuorten mielenterveystyöhön. Sosiaaliturvaan, työn verotukseen ja työmarkkinapolitiikkaan tehtävät uudistukset tähtäävät kokonaisuutena yhteen hyvin tärkeään asiaan: työn tekemisen pitää aina kannattaa, kotiin jääminen ei saa olla liian houkutteleva vaihtoehto. Tukiriippuvuuteen on kerta kaikkiaan puututtava, sillä taloutemme ei kestä sitä, jos yhä useampi jättäytyy tukien varaan. Tämän ainakin sosiaalidemokraatit ovat jo ymmärtäneet, kun vaihtoehdossa jätitte hallituksen sosiaaliturvauudistuksia voimaan. Suomessa on menty jo liian pitkälle, kun voi olla jopa

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

ideologisesti työtön. Minun mielestäni valtion tehtävä ei ole hyysätä työnvieroksujia. Sosiaaliturva on tarkoitettu hetkelliseksi avuksi vaikeassa paikassa oleville [Puhemies koputtaa] tai pysyväksi avuksi niille, [Puhemies koputtaa] jotka eivät oikeasti kykene työelämään.

Haluan kiittää [Puhemies: Aika!] sote-valiokunnan jäseniä tehdystä työstä tämän syksyn aikana ja toivottaa oikein [Puhemies koputtaa] hyvää joulua. — Kiitos. [Keskelä: Samoin, Anne!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen.

14.15 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä nämä leikkaukset nyt todella huolestuttavat. Hoitoonpääsystä leikataan, tämä hoitotakuu romutetaan kolmeen kuukauteen, ja kyllä se vaan on niin, ministeri, että eivät siellä jonossa vaivat parane, vaan varmasti tulee tästäkin iso lasku sitten tulevaisuudessa.

Pidän erittäin huolestuttavana ja ikävänä sitä, että myös vanhustenhoiva on leikkauslistalla. Minusta ei ole viisasta eikä ole oikein romuttaa myöskään hoitajamitoitusta, päinvastoin. Vanhustenhoiva tarvitsee, sekä ympärivuorokautinen hoiva että sitten kotihoito että omaishoito, kaikki tarvitsevat, lisää resursseja tässä yhteiskunnassa, ei niistä ole varaa eikä missään nimessä niistä saa tehdä säästöjä ja leikkauksia.

Olen huolissani myös esimerkiksi ikäihmisten ja monien ihmisten ostovoimasta tällä hetkellä, ja nämä asiakasmaksujen nousut ovat valtavia, mitä hyvinvointialueilla nyt pakotetaan hallituksen toimesta tekemään. Kun samaan aikaan lääkkeiden hinta nousee, eläkkeensaajille tehdään uusi ryöstövero ja muutenkin elämisen kustannukset kallistuvat, niin kyllä tässä kovaa jälkeä [Puhemies koputtaa] nyt tehdään, ministeri.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eestilä.

14.16 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme nyt asettaneet erittäin alas riman, millä valtio puuttuu hyvinvointialueitten autonomiaan, ja se on tietyllä tavalla ongelmallista, koska yleensä kaksipäinen johtajuus ei tahdo onnistua. [Aki Lindénin välihuuto]

Kysynkin arvoisalta ministeri Juusolta: kun valtio rahoittaa hyvinvointialueitten autonomiaa 26,2 miljardilla, niin oletteko ministeriössä pohtineet, olisiko valtiolla kuitenkin oikeus asettaa hyvinvointialueitten hallitukseen todellisia sosiaali- ja terveydenhuollon hallitusammattilaisia, jotka toisivat oman näkemyksen siitä, kuinka näitä prosesseja hallitaan? Kyllähän talouden hallinta on aina prosessien hallintaa ja hyvää johtamista, ja tässä on nyt se ongelma, että me täällä keskustelemme vain rakenteista, kun pitäisi keskustella prosesseista. Siellä ne isot taloudelliset rahat ja säästöt pyörivät.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laakso.

14.17 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla ei kyllä ollut varattuna puheenvuoroa, mutta kun kuitenkin tässä ylös sitten nousin, niin kerrottakoon siitä, että haluan tuoda tällaisen asian esiin: Tätä hallitusta on nyt syytetty esimerkiksi tästä sairaalaverkkotilanteesta jopa kohtuuttomasti sen vuoksi, että tämä koko

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

esityshän on kuitenkin lähtenyt seitsemän vuotta sitten olevan hallituksen pöydältä, [Markus Lohen välihuuto] ja sen esityksen mukaan esimerkiksi Kouvolastakin olisi yöpäivystys lakannut. Ja edellinen hallitus olisi äärettömän hyvin voinut olla antamatta näitä poikkeuslupia jatkossa ja muuttaa sen asian edellisen hallituskauden aikana, mutta viime kaudellakin annettiin kahden vuoden siirtymä [Suna Kymäläisen välihuuto] eli siirrettiin vaan ainoastaan ongelma seuraavalle hallitukselle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pahoittelet, ei ollut tarkoitus yllättää, mutta se nimi vilahti täällä [Puhemies naurahtaa] ja oletin, että oli puheenvuoropyyntö. — Mutta nyt edustaja Lohi, vastauspuheenvuoro.

14.18 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on viitattu monesti siihen, että kaikki nämä hallituksen huonot päätökset ovat edustaja Saarikon vika. Hän on kyllä nyt vanhempainvapaalla, hän ei ollut edes tekemässä näitä, ja silloin kun hän tuli tänne, [Sheikki Laakso: Olihan hän eilen täällä!] niin hän äänesti niitä vastaan. Kyllä minusta kannattaa kuitenkin — vaikka on vaikea päätös — yrittää perustella niitä järjellä eikä niin, että niitten peruste on se, että kun edelliset hallitukset ja sitä edelliset hallitukset ovat tehneet tällöistä, niin siksi me teemme nyt näin. Ei näin, vaan pitää lähteä siitä, mikä on tämän hetken tilanne, ja katsoa eteenpäin.

Edustaja Eestilä käytti erinomaisen puheenvuoron. Tässä mennään hyvin pitkälle mikromanageeraamiseen, ja olen aivan vakuuttunut siitä, että kaavamaisilla leikkauksilla meidän hyvinvointialueitten tilannetta ja meidän palveluita ei pelasteta, vaan meidän on pakko alkaa katsomaan, mitä tehdään ja miten tehdään palveluiden sisältöihin, rohkeasti, ja myös sitä, mitä kuuluu julkiselle puolelle. Niin kauan kuin tätä keskustelua ei uskalleta lähteä käymään avoimesti, me olemme vain kurjistamassa hyvinvointialueita ja näitä palveluita [Puhemies koputtaa] ja ongelmaa siirretään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Perholehto.

14.20 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viimeisen 30 vuoden aikana jotakin huumetta käyttäneiden suomalaisten määrä on lähes viisinkertaistunut. Noin miljoona suomalaista on kokeillut tai käyttänyt huumeita, noin 100 000 suomalaista käyttää niitä kuukausittain. Samaan aikaan tuntuu — ja kun tätä keltaista kirjaakin katsoo, niin sieltä luvuista näkee — että kuitenkin päihdepolitiikassa, päihdekuntoutuksessa, päihdehuollon puolella, ei tehdä juurikaan mitään uutta. Sosiaali- ja terveysvaliokunnassa taannoin käsiteltiin käyttöhuonekokeilua, joka torpattiin. Samaan aikaan hyvinvointialueilla heikon rahoitustilanteen takia karsitaan juuri esimerkiksi päihdekuntoutuksesta. Kesästä, tai siis oikeastaan kevästä, lähtien on nähty, että ympärivuorokautisen laituskuntoutuksen palveluita romahdutetaan, koska maksusitoumuksia ei enää saada, ne ovat kiven alla. Kysyisin hallitukselta: millä tavalla aiotte reagoida tähän päihdepoliittiseen tilanteeseen, etenkin kun samaan aikaan hoitotakuun romuttaminen osaltaan vaikeuttaa myös päihdekuntoutukseen pääsemistä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

14.21 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nykyisessä hallitusohjelmassa on useita kirjauksia, joilla tuetaan omaishoitajia, ja ministeriön on tarkoitus aloittaa kokonaistarkastelu. Yhteiskunnan näkökulmasta omaishoidon tukeminen on kannattavaa. Omaishoidolla saavutetaan merkittävä säästö julkisissa menoissa. Siksi ilman omaishoitajia yhteiskuntamme sosiaali- ja terveydenhoito kaatuisi.

Lokakuun alussa 2024 uutisoitiin, että omaishoidon alueellisissa tuissa on huomattavia eroja. Joillain alueilla on kolme hoitoluokkaa, toisilla neljä. Luokkien sisällä tukisummat vaihtelevat suuruudeltaan huomattavasti ja ovat enimmillään jopa 1 000 euroa kuukaudessa suuremmat kuin toisella alueella. Ottaen huomioon omaishoitajien yhdenvertaisuuden, olisi toivottavaa, että käytänteet lähentyisivät toisiaan valtakunnallisesti. Arvoisa ministeri, kysyn: Missä vaiheessa omaishoitajien kokonaisuudistus on, ja millä aikataululla se tulee voimaan? Miten uudistuksessa on huomioitu omaishoitajien yhdenvertaisuus palkkasummien sekä luokkien suhteen valtakunnallisesti? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

14.22 **Saku Nikkanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä kun tuntuu, että jaetaan paljon tunnustuksia ja kiitosta, niin kyllä minäkin yhden tunnustuksen teille, hyvät hallituspuolueiden edustajat, haluan antaa, nimittäin sen, että kyllä te olette todella taitavasti tätä sysimustaa sosiaali- ja terveystaloutta valkoiseksi maalanneet täällä salissa näillä puheilla.

Mutta, ministeri Juuso, minulla on teille kaksi kysymystä. Ensinnäkin, nyt kun saitte runnottua läpi tämän sairaalalain ja hyvinvointialueet ja — kuten meillä Varsinais-Suomessa on osoittautunut — säästöjä ei synny, niin miten aiotte varmistaa sen, että nyt ne rahat, mitkä te leikkaatte, ne miljoonat, mitkä te leikkaatte sieltä meidän hyvinvointialueiltamme, eivät sitten leikkaannu sieltä peruspalveluista, kun te nyt perustelette tämän muutoksenkin myötä, että nyt siirretään painopistettä peruspalveluihin? Miten te varmistatte sen, että hyvinvointialueet eivät nyt joudu näistä leikkaamaan, sillä niitä säästöjä ei tule syntymään sieltä päivystyksen siirrosta ja leikkaussalitoimintojen siirrosta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunistola.

14.23 **Mari Kaunistola kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ja kiitokset ministereille. Tutkittu tieto ja uudet innovaatiot auttavat meitä parantamaan sote-sektorin vaikuttavuutta, tuottavuutta sekä hoidon laatua. Hallituksen panostukset tki-toimintaan näkyvät vahvasti myös tällä sektorilla. Merkittävänä esimerkkinä yliopistotasoiseen sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimukseen esitetään tuo 40 miljoonan euron raha, joka on viisi miljoonaa euroa enemmän kuin tänä vuonna. Lisäksi toimintameno- ja säästöistä huolimatta kansallisten tutkimuslaitosten tki-toiminnan näkymät säilyvät edelleen kohtuullisen hyvinä. Tätä kokonaisuutta täydentää paitsi tämä viiden miljoonan euron rahoitus myös terveys- ja hyvinvointialan kasvua ja uudistumista vauhdittava tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-ohjelma. Tästä olisinkin kysynyt: mitä kaikkea tämä pitää sisällään? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hamari.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

14.24 **Lotta Hamari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos jaoston puheenjohtajalle ja ministereille. Täällä on hienoja asioita, ja kiitokset tulevat ensin, eli kiitokset nimenomaan tutkimukseen kohdistuvista rahoituksista. Siellä on sairaanhoitajien erikoistumiskoulutuksen käynnistäminen, laaturekisterit, syöpästrategia ja sosiaalialan osaamiskeskuksille lisärahoitusta — hienoja asioita. Toki sosiaalialan osaamiskeskukset olisivat tarvinneet vielä lisää.

Mutta sitten on mentävä tähän kokonaiskuvaan. Nimittäin lapsiperheköyhyys lisääntyy. Ruokajonot pitenevät, siellä on lapsia ilman aikuisia. Sosiaaliturvaministeri Grahn-Laasonen usein sanoo, että työllisyys on parasta hoitoa ja parasta sosiaaliturvaa näille perheille, mutta tilanne on kuitenkin se, että näissä perheissä suuri osa vanhemmista on jo töissä — ja lapsilla on nälkä. Millä tavalla te, sosiaaliturvaministeri, vastaatte tähän? Miten te ehkäisette lapsiperheköyhyyttä, jos se vastaus ei voi olla se, että äidit ja isät töihin? Entä miten huomioitte lisääntyvää asumisneuvonnan tarvetta ja lisääntyvää painetta [Puhemies koputtaa] hyvinvointialueiden sosiaalityön palveluihin?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

14.25 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä tässä, kun täällä tietysti viime aikoina on ollut paljon huomiota sairaalaverkko-asiassa ja ei ehkä niin paljon — kun on puhuttu vain siitä, missä nyt sitten sairaaloista loppuvat päivystykset — vaikka tästä oli Hesarissakin juuri juttu, miten tämä avaa yksityisille terveysyrityksille entistä laajemman pääsyn julkisen puolen alihankkijoiksi. Millä tavalla te olette tätä nyt sitten, arvoisa ministeri, hallituksessa pohtineet? Onko nyt näin, että tässä, kun hallitus purkaa kirurgian nykyisen lainsäädännön tiukkuutta ja haluaa keskittää sitä suurempiin sairaaloihin, on takana nyt yksityisille terveysyrityksille entistä laajempi pääsy julkisen puolen sairaalaverkon ikään kuin korvaajaksi? Tätäkö olette tällä takaa ajaneet? Tästä olisi hyvä kuulla lisää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kauma.

14.27 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa on paljon puhuttu hoitajonoista, ja ihan aiheesta. Hoitoonpääsyä nopeuttaisi merkittävästi toki se, että osa lääkäreistä tarvitsevista henkilöistä ei jonottaisi siellä julkisella puolella vaan voisi käyttää yksityisiä palveluita. Ja tähän tarvitaan tietenkin Kela-korvausta, että mahdollisimman moni sen pystyisi tekemään. Näitä Kela-korvauksen käyttäjiähän on jo toista miljoonaa suomalaista. Hallituksen uudistusten myötä aito vaihtoehto Kela-korvausten käyttöön on nyt myös hedelmöityshoitojen, fysioterapian, hammaslääkärin ja mielenterveyspalveluiden osalta. Mutta kysyisin nyt arvoisalta ministeri Sanni Grahn-Laasoselta: kun on tämä yli 65-vuotiaille tarkoitettu valinnanvapauspilotti, jossa he pääsisivät julkisen palvelun hinnalla yksityiselle lääkärille, niin millä tavoin tämä hanke etenee ja milloin saamme kuulla, miten se tullaan toteuttamaan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

14.28 **Anna-Kristiina Mikkonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen sote-politiikka on tosiaan sysimustaa: leikataan voimakkaasti sote-rahoitusta,

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

nostetaan lääkkeiden hintoja, korotetaan asiakasmaksuja, pienennetään henkilöstömitoitusta ja heikennetään hoitotakuuta — melkoinen lista. Samalla kun leikataan hyvinvointialueilta, ohjataan sitten suuria varallisuuksia yksityiseen terveydenhuoltoon. Hyvinvointialueilla alijäämien kattamiselle tulisi antaa enemmän aikaa, lyhytnäköiset leikkaukset siellä johtavat vain kasvaviin kustannuksiin.

Tähän tulee toki vielä päälle tämä hallituksen lailla tekemä sairaalaverkon karsinta niin sanotusti itsehallinnollisilta hyvinvointialueilta. Yhdenvertainen, saavutettava ja toimiva sairaalaverkko oli tavoitteena. Herää kysymys, eikö koronasta opittu mitään. Perjantaina kuultiin, että hallitus voi tehdä uutta tarkastelua sairaalaverkkoon liittyen. Voisitteko, ministeri Juuso, avata, miten nopealla aikataululla aiotte mahdollisesti vielä uudelleen tarkastella [Puhemies koputtaa] tätä sairaalaverkkoasiasiaa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

14.29 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näillä uudistuksilla vahvistamme taloutta, luomme kannustavampaa sosiaaliturvaa ja pidämme huolen siitä, että Suomi säilyy pohjoismaisena hyvinvointivaltiona, jossa jokaisella on mahdollisuus hyvään elämään ja onnellisuuteen.

Pari asiaa. Me poliitikot ollaan aika paljon huolissamme erinäköisistä asioista: lasten ja nuorten mielenterveydestä ja päihdepalveluasiasia, mikä on lähellä sydäntä. Oikeastaan se mielenterveysasia saadaan selkeästi paremmalle tolalle tämän terapiatakuun kautta. Mutta millä tavalla aiotte kehittää meidän päihdekuntoutusasiasia tässä maassa? Missä vaiheessa saadaan myös yksityinen sektori vahvemmin mukaan? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkinen.

14.30 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalaiset sote-järjestöt toimivat julkisen palvelun tukena, vähentävät painetta terveyspalveluissa ja säästävät näin myös sote-rahoituksen tarpeesta ja sen kustannuksista. Ensi vuodelta rahoitusta ollaan nyt kuitenkin leikkaamassa lähes 80 miljoonaa euroa, ja tämä on todella merkittävä summa ja kohtuuttoman paljon. Tästä syystä myös SDP on esittänyt näiden leikkausten merkittävää kohtuullistamista. Nämä sote-järjestöt paikkaavat nimenomaan palvelujärjestelmän aukkoja ja toimivat ihmisiä lähellä. Esimerkiksi lukuisat mielenterveys- ja päihdejärjestöt tekevät korvaamattoman arvokasta työtä. Nämä leikkaukset ovat ongelmallisia siksi, että hallituksen tekemät lukemattomat muut heikennykset sosiaaliturvaetuksiin ja sote-palveluihin kohdistuvat käytännössä samoihin ihmisiin. Asiantuntijakuulemisten mukaan leikkaukset tulevat näkymään myös julkisten palvelujen tarpeen kasvuna, kasvavina sote-menoina ja ihmisten pahoinvointina. Arvoisa ministeri Juuso, kuinka hallitus varautuu avuntarpeen kasvuun ja leikkausten aiheuttamiin nouseviin kustannuksiin?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan vielä kaksi vastauspuheenvuoroa tässä vaiheessa, sen jälkeen ministereiden vastaukset, ja sen jälkeen voimme jatkaa. Jos nyt oikein luen näitä muistiinpanoja, niin kaikki, ketkä ovat pyytäneet, ovat saaneet sen ensimmäisen puheenvuoron. Eliikkä edustaja Lyly, sen jälkeen edustaja Räsänen ja sen jälkeen ministeri Juuso. — Edustaja Lyly.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

14.31 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin semmoisesta asiasta, että toimeentulotuki oli viime vuonna noin 700 miljoonaa, tänä vuonna noin 800 miljoonaa ja ensi vuoden budjetissa noin 1 090 miljoonaa euroa, eli noin 400 miljoonaa on kasvua. Voisitteko selittää tätä kysymystä? Kuinka paljon sitä oli kotouttamisen osalta ja kuinka paljon on tullut tästä syystä, että nyt ihmiset ovat pudonneet ansioturvalta ja työttömyysturvalta toimeentulotuelle? Kuinka paljon sitä porukkaa tässä jo nyt näkyy? Tämä on olennainen kysymys sen vuoksi, että tästä momentista puolet maksavat kunnat, ja se tulee kunnille kahden vuoden viipeellä. Tässä mielessä kunnille on tulossa semmoinen 200 miljoonan lasku tästä viime vuodesta tuleviin vuosiin nähden. Nämä ovat todella merkittäviä suuruusluokkia, niin että voisitte avata tätä momenttia enemmän. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

14.32 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan itse asiassa tästä samasta aiheesta, jonka edustaja Lyly nosti esille. Todella, kun nyt käsitellään pääluokkaa 33, mikä on yksittäinen momentti, joka eniten kasvaa? No, se on juuri nämä toimeentulotukimenot. Tällä kaudella pelkästään toimeentulotukimenot ovat kasvaneet 400 miljoonaa. Totta kai siihen vaikuttaa useampi muutos, mutta se, mikä tässä varmaan montaa ihmistä kiinnostaa, on se, että kun hallitus omassa hallitusohjelmassaan päätti, että toimeentulotukimenoja vähennetään 100 miljoonaa, ja nyt kun ne ovat 400 miljoonaa kasvaneet, niin jotta hallitus tämän oman tavoitteensa saavuttaisi, teidänhän pitäisi saavuttaa toimeentulotuessa 500 miljoonan euron vähenemä. Nyt kysyisin, kun hallituskautta on kohta puolet jo kulunut ja puolet on jäljellä: Miten toimeentulotuen kokonaisuudistuksessa aiotaan saavuttaa tämä tavoite, että menot vähenisivät oikeasti puolella miljardilla eurolla nykytasosta? Voitteko avata tätä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan molemmat ministerit, mutta ensin ministeri Juuso. — Olkaa hyvä.

14.34 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä tuli taas paljon kysymyksiä, jotka koskettavat hyvinvointialueita ja pääluokkaa 28, mutta pyrin nyt vastaamaan niihinkin, koska en ole paikalla silloin huomenna, kun tämä pääluokka varsinaisesti käsitellään.

Tässä kysyttiin hybridiyksiköiden kehittämisestä ja lastensuojelulainsäädännön uudistamisesta. Lastensuojelulainsäädäntöä valmistellaan koko ajan, ja se on tarkoitus saada lausunnolle huhti—toukokuussa ihan ennakkosuunnitelmien mukaisesti. Siihen liittyy myöskin tämä hybridiyksikön kehittäminen. Mitään varsinaista esitystä meillä ei siitä vielä ole, mutta se on kyllä tulossa ja etenee ihan suunnitelmien mukaisesti.

STEA-rahoituksista on kysytty aika paljon juuri sen vuoksi, että niistä on nyt noin 80 miljoonaa euroa leikattu. Nämä avustusehdotukset ovat lähteneet järjestöille jo pari kolme viikkoa sitten, ja ilmeisesti kuitenkin se hätä ei siellä niin iso ole, koska ainakaan minun korviini ei ole tullut mitään kovin vakavaa pettymystä. Sehän tehtiin sillä tavalla, että siitä 80 miljoonasta 60 miljoonaa vähennettiin sillä, että ei myönnetty uusia avustuksia. Se 20 miljoonaa sitten jyvitetiin tietyllä tavalla näille yhdistyksille, jotka olivat isompia

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

tuensaajia. Oletan, että tämä on aika hyvin nyt onnistunut huolimatta siitä, että vähennys oli iso.

Omalääkäri-ohjelman edistymisestä: Se edistyy, ja me teemme vielä viime hetken tarkistuksia siitä seurantaryhmän kokoonpanosta. Tarkoitus on julkaista se toivon mukaan tässä vielä tämän vuoden puolella, ja työ alkaa heti ensi vuonna. On suuret odotukset tämän asian suhteen, ja kyllä uskon myöskin, että me parannamme sitä hoitoonpääsyä myöskin tällä, emmekä vain hoitoonpääsyä vaan sitä, että saisi mennä samalle lääkärille.

Vammaispalvelulain rahoituksesta: Vammaispalveluthan tällä hetkellä maksavat meillä noin kaksi ja puoli miljardia euroa vuodessa. Alkuperäinen esitys oli, että tämän vammaispalvelulain myötä kulut nousisivat noin 25 miljoonaa, ja valiokunnassa tehtyjen muutosten jälkeen siihen lisättiin vielä noin 20 miljoonaa. Esityksenä on nytten, että 45 miljoonaa nousisivat vammaispalveluiden kustannukset ensi vuonna. Näitä tietysti seurataan koko ajan, ennen kaikkea sitä soveltamista, mistä on ollut nyt hiukan epätietoisuutta, miten sovelletaan, mutta seuraamme asiaa tarkasti ja ohjeistamme. THL on tehnyt myöskin ihan oppaan siitä, millä tavalla sitä sovelletaan. Se on verkosta löydettävissä.

Vuokralääkäriselvityksen odotan tulevan tammikuun puolivälissä. En ole sitä vielä nähnyt. Uutiset, ennakkouutiset, kyllä kertovat, että hyvin on otettu vastaan hyvinvointialueilla ja ne ovat ottamassa sitä käyttöön, mutta varsinainen raportti ei ole vielä tullut minulle.

Hyvän työn ohjelma etenee. Meillä on käynnissä useita pilotteja liittyen työnjakoon ja myöskin ulkomaisen työvoiman hankintaan ja siihen, millä tavalla sitä selkeytetään, jotta saadaan ne pätevyudet kuntoon, että meillä on ulkomailta sairaanhoitajia, jotka oikeasti täyttävät kaikki ne pätevyysvaatimukset, mitä myöskin suomalaisilta sairaanhoitajilta vaaditaan. Ammattihenkilölainsäädäntöä valmistellaan koko ajan. Siitä on ensimmäiset esitykset tulossa keväällä. Sen haluan eduskunnallekin kertoa, että se hoitajapula, mistä on kovasti puhuttu ja mikä on ollut tosi vaikea, on vähän helpottanut viime aikoina. [Aki Lindén: Yleensä talouslaman syvetessä se helpottaa!] — Kyllä, juuri näinhän siinä käy. — Kyllä pulaa on edelleenkin, se vaihtelee hyvinvointialueittain, mutta sanotaanko niin, että se pahin kärki on siinä mennyt. Meillä ei ole enää niin kova pula sen osalta. [Puhemies koputtaa] — Saanko ylittää ajan hieman? Minulla on tosi monta asiaa. [Puhemies: Sopii!] — Kiitos.

Kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyöstä: Siinä on ongelmia monella alueella Suomessa. Mietitään koko ajan sitä, mikä kuuluu kunnille, mikä hyvinvointialueille. Hyvinvointialueilla on ainakin Lapissa tällainen yhdyspintalautakunta, mikä miettii näitä asioita ja sitä yhteistyötä ja tukea. Mutta toki tässä myöskin ohjauksellisesti, vuorovaikutusohjauksella, haetaan ja tehdään sitä rajanvetoa, mikä on kunnan ja mikä hyvinvointialueen vastuulla.

Tässä oli puhe myöskin tästä sairaalaverkkouudistuksesta ja yöpäivystysten lakkaamisesta, siitä, siirtykö yksityiselle ja näin poispäin. Ei tässä ainakaan lainsäätäjillä ja valmistelijoiden ole ollut minkään näköistä ajatusta siitä, että jos ei pääse yöpäivystykseen tai yölliseen leikkaussaliin, niin se johtaisi siihen, että siirryttäisiin yksityiselle. En pidä sitä mitenkään todennäköisenä. Tässä haluan vielä sanoa, että näillä alueilla, missä tämä yöpäivystys lakkaa, tullaan vahvistamaan ensihoitoa ja myöskin kiirevastaanottoja, todennäköisesti — ainakin Pohjois-Pohjanmaa on näin jo ilmoittanut — ja me tietysti valvomme ja huolehdimme siitä ohjauksesta, että näin todellakin tehdään.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Haluan sanoa tuosta ensihoidosta sen, mitä kaikkea meidän ensihoito tällä hetkellä tekee. Eli ensihoito pystyy ottamaan EKG:n, se katsoo verensokerit, happisaturaatiot, pikaserpit, sillä on etäyhteys lääkäriin, eli periaatteessa ensihoito pystyy hoitamaan ja tekemään sen hoidontarpeen arvioinnin ihan samalla tavalla kuin siellä päivystyksessä. Eli monta kertaa se hoito saadaan oikeastaan nopeammin ensihoidon avulla, ja heillä on myöskin siis etäyhteys lääkäriin, elikkä voidaan jo siellä katsoa, mitä kannattaa potilaan kanssa tehdä ja mihin viedään.

Vielä sen verran siitä sanon, että vaikka sairaalassa ei ole yöaikaista perusterveydenhuollon päivystystä, niin siellähän pyörivät kuitenkin nämä vuodeosastojen päivystykset ihan normaalisti. Ja kyllä näinkin voi tehdä, että ensihoito ottaa yhteyden vaikka sinne sairaalapäivystykseen, että voiko tuoda potilaan vaikka yöksi sinne tarkkailuun, ilman että siellä on sille väestölle avointa päivystystä. Eli käytännössä tämä kyllä hoituu. Ei tämä ihan niin mahdotonta ole kuin tässä on nyt annettu ymmärtää.

Paperittomien terveydenhuollon osalta: Emme ole siitä esityksestä luopuneet. Uusi versio on lähtenyt lausunnolle eilen.

No, nyt menee aikaa jo niin paljon, että jätän seuraavaan kertaan loput. [Suna Kymäläisen välihuuto] — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Grahn-Laasonen.

14.41 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Kiitos, arvoisa puhemies! Aloitan tästä toimeentulotukea koskeneesta kysymyksestä: Toimeentulotuen saajien määrän kasvu on johtunut suurimmaksi osaksi siitä, että Ukrainasta paenneita tilapäistä suojelua saavia henkilöitä on siirtynyt kuntalaisiksi perustoimeentulotuen piiriin. Kelan lausunto valiokunnalle kuului seuraavasti: ”Vuonna 2024 tammi—syyskuussa tukea saaneita kotitalouksia on ollut 228 311, mikä on lähes sama määrä kuin vuonna 2023 vastaavana aikana. Saajakotitalouksia on ollut huhti—syyskuussa 2 000—7 000 enemmän kuukautta kohti kuin vuotta aiemmin samana kuukautena. Toimeentulotuen saajien määrän kasvu vuonna 2024 on toistaiseksi ollut vähäistä ja perustunut suurimmaksi osaksi valtion kokonaan rahoittamaa tukea saaneisiin.” Jatkona tähän vielä todettakoon, että valtaosa valtion kokonaan rahoittamaa tukea saavista on tänä vuonna ollut ukrainalaisia. Ei se tietenkään ole toivottavaa, että toimeentulotuen saajien määrä kasvaa, mutta samaan aikaan on tärkeää muistaa, että hallitus nimenomaan myös halusi suojata kaikkein pienituloisimpien tilannetta, kun tiettyihin ensisijaisiin etuuksiin kohdistuu säästötoimenpiteitä.

Toimeentulotukeen kyllä suunnitellaan melko mittavia muutoksia, ja hallitusohjelmassa on kuvattukin näitä muutoksia. Nämä virkamiesesitykset saadaan ensi vuoden alussa, tammikuussa, ja sen jälkeen sitten vasta on poliittisten linjausten aika, ja tähän tulemmme varmasti palaamaan. Se esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle ensi syksynä budjettilakiaikataulussa.

No sitten oli runsaasti muita kysymyksiä. Aloitan väestöpoliittisesta ohjelmasta ja syntyvyydestä, jotka edustaja Lohi nosti esiin:

Hallitus pitää erittäin tärkeänä sitä, että etsimme ja toivon mukaan myöskin löydämme keinoja, joilla voidaan tukea lapsitoiveiden toteutumista mahdollisimman monen suomalaisen kohdalla. Tämä syntyvyys huolettaa kyllä Suomessa, ja se huolettaa laajemminkin kansainvälisesti. Se on nouseva puheenaihe, miksi lapsia syntyy niin vähän.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Se, mihin haluamme erityisesti keskittyä, on ne lapsitoiveet. Eli meillä jopa joka kolmas toivottu lapsi jää syntymättä. Väestöpoliittista ohjelmaa valmistellaan hallituksen puoliväliriiheen, ja tässä ovat myös maan parhaat asiantuntijat tätä työtä tukemassa. Eli viemme sitä eteenpäin.

Yksi toimi on tietysti hedelmöityshoitojen Kela-korvaukset, jotka palautetaan korotettuina. Oli tietenkin murheellista, että tämä esitys ei ehtinyt eduskunnasta tänä syksynä, ennen kaikkea siksi, että sitä kovasti toivotaan ja odotetaan, mutta uskon, että eduskunta pystyy käsittelemään tämän mahdollisimman nopeasti ensi vuonna, kun istuntokausi taas alkaa ja saadaan perustuslakivaliokunnalta myöskin lausunto asiasta.

Kela-korvauksista tuli runsaasti kysymyksiä, ja hallituksella on niihin liittyen mielestäni erittäin hyvin laaditut suunnitelmat:

Yhdessä Kansaneläkelaitoksen kanssa on tehty sitä työtä, miten Kela-korvauksia kohdennettaisiin entistä vaikuttavammin ja saataisiin myös auttamaan meidän palvelujen tarvetta tässä maassa. Kela-korvauksia kohdennetaan vaikuttavammin niihin palveluihin, joita julkinen puoli tarjoaa liian vähän. Näitä ovat esimerkiksi naisten gynekologipalvelut, joita ei ole juurikaan saatavilla julkisella puolella, sitten hammashoito on toinen, myöskin suuhygienistien suoravastaanotot tulevat Kela-korvattaviksi, ja fysioterapia palaa Kela-korvausten piiriin. Nämä ovat erittäin kaivattuja ja toivottuja muutoksia — kuten se hedelmöityshoitoja koskeva muutoskin.

Olen samaa mieltä siitä, että Kela-korvauksiin pitää saada enemmän tasa-arvoa, ja se tulee sitä kautta, että tämä 65 vuotta täyttäneille toteutettava Kela-korvauspilotti sisältää myös hintakaton. Siinä ideana on se, että 65 vuotta täyttäneet voisivat saada yleislääkäripalveluja julkisen terveydenhuollon asiakasmaksun hinnalla. Tämän valmistelu on käynnissä, ja siitäkin tiedotamme heti alkuvuodesta, kun virkamiehet ovat päässeet piirustuspöydällä pidemmälle. Elikkä tätä valmistellaan parhaillaan, jälleen asiantuntijavedolla, niin että siellä mukana valmistelussa on myöskin Kilpailu- ja kuluttajavirasto, joka on tästä puheenvuoroja käyttänyt, ja heillä tietenkin on myös mahdollisuus vaikuttaa tähän malliin asiantuntijoina siellä työryhmässä.

Samoin omalääkärimallia valmistellaan, ja siinäkin voidaan käyttää Kela-korvauksia yhtenä väylänä ja keinona.

Edustaja Valtola kysyi Kelan toimeenpanosta: Kansaneläkelaitos toimeenpanee sosiaaliturvaa luotettavasti ja turvallisesti ja hyvin Suomessa, ja myöskin näitä isoja muutoksia, joita nyt on tehty sosiaaliturvaan, Kansaneläkelaitos on saanut toimeenpantua hyvin. Kelalla myöskin on parhaillaan lukuisia toimia, miten he parantavat heidän toimeenpanokykyään ja myös näitä järjestelmiä. Kiitän myöskin Kelan valtuutettuja täällä eduskunnassa siitä yhteistyöstä, jota on tehty. Kelahan on eduskunnan alainen, ja valvonta on teillä.

Sitten oli vielä monia muita kysymyksiä. Edustaja Lindén kysyi kanavointiratkaisusta ja sairausvakuutusmomentista: Sairausvakuutusmomentin menoja vähentävät myös muun muassa lääkekorvauksiin ja kuntoutusrahoihin liittyvät säästöt, mutta suurin vaikutus on tällä kanavointiratkaisulla. Vuoden 2025 alusta valtion osuus sairausvakuutuksen sairaanhoitokorvauksen rahoituksesta vähenee noin kahdesta kolmasosasta noin puoleen eli 51,4 prosenttiin. Tämä kanavointiratkaisu on yhdessä valtiovarainministeriön kanssa laadittu, ja se on selvennetty siinä budjettikirjassa — hyvin tekninen ja aika vaativa hahmottaa, mutta eduskunnalta tähänkin saimme siunauksen, ja siitä kiitos.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Nuorten huumekuolemat ovat tärkeä asia. Se on myöskin hallitusohjelmassa vahvasti linjattu. Valitettavasti viimeaikaiset luvut näyttävät nuorten huumekuolemien kaksinkertaistumista, ja se on kansallinen hätätila. Eli meidän pitää pystyä hyvinvointivaltiona tekemään enemmän estääksemme huumekuolemia yleensä, ja erityisesti nuoriin kohdistuvia, koska kyse on siitä, miten suojellemme ihan jopa alaikäisiä, hyvinkin nuoria lapsia. Nuorten huumekuolemien ehkäisyyn on varattu myöskin lisärahoitusta, tulevankin vuoden budjetissa ja kaikkiaan kymmenen miljoonaa euroa tällä hallituskaudella. Tässä myöskin ollaan asiantuntijaryhmän linjauksista etenemässä ensi vuoden alusta. — Nyt aikaa on kulunut yli kaikkien rajojen, joten jatketaan mielellään vielä vastaamista näihin kysymyksiin ja keskustelua kanssanne.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Joo, otetaan tässä vielä tätä lyhyttahtista keskustelua ja sitten lopuksi ministereiden vastaukset. — Edustaja Berg.

14.48 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sairaalaverkosta on puhuttu paljon, mutta hallitus ei tunnu ymmärtävän, että sairaalaverkon tiivistäminen vaarantaa erityisesti alueellisen tasa-arvon, joka oli itse asiassa yksi sote-uudistuksen tärkeimmistä tavoitteista. Kun sairaaloiden resursseja leikataan ja palveluita keskitetään kuuntelematta alueita itseään, luomme Suomeen eriarvoisuuden vyöhykkeitä, joissa maantiede määrittää, millaista hoitoa saat. Jokaisella suomalaisella tulisi olla yhtäläiset mahdollisuudet saada laadukasta hoitoa riippumatta siitä, missä he asuvat.

SDP on sitoutunut puolustamaan alueellista tasa-arvoa terveydenhuollossa ja jättäisi hyvinvointialueille päätösvallan siitä, minkälainen palvelurakenne kullakin hyvinvointialueella nähdään järkevimmäksi suhteessa valtiolta saatavaan rahoitukseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila.

14.49 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan jatkaisin tuosta aiheesta, mihin ministeri Grahn-Laasonen lopetti, eli näistä huumekuolemista. Suomi on todellakin surullisenkuuluisa tällä hetkellä siitä, että Euroopan mittakaavassa meillä on suurin kuolleisuus nuorten huumekuolemissa. Ja tähän tosiaan paitsi on aina henkilökohtainen, suuri inhimillinen tragedia myös koskettaa läheisiä, ja myös yhteiskunnan kannalta tämä on hyvin kallista, kun tiedetään, että nämä hoitokulut ovat äärettömän suuret. Siksi on ihan tosi järkevää panostaa tähän ennaltaehkäisevään työhön, ja on ihan ilahduttavaa, että — oliko näin? — huumevalistustyöhön varataan puoli miljoonaa ja sitten tähän huumekuolemien estämistyöhön kymmenen miljoonaa. Ja oikeastaan kysyisinkin, olisin vilpittömän kiinnostunut kuulemaan, mitä sisältöjä näillä panostuksilla pystytään saamaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Forsgrén.

14.51 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuuntelin tarkasti, ministeri Juuso, teidän puheenvuoronne, ja sieltä tarttui viesti sosiaali- ja terveysjärjestöjen osalta — tuli kuva, että järjestöillä ei olisi ollut isoa huolta näitten leikkauksien toimesta. Näin ei ainakaan minun osaltani ole ollut, vaan minulle on tullut ihan äärettömän paljon yhteydenottoja, huolestuttavia yhteydenottoja, siitä, että moni sellainen järjestöjen tekemä

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

työ, mitä he ovat pitkäjänteisesti tehneet ennaltaehkäisevän työn eteen, että ihmisiä pystytettäisiin auttamaan riittävän ajoissa, ja monet projektit ja prosessit on nyt lopetettava, koska rahoitus ei enää riitä. Olenkin huolissani, jos tämä viesti ei ole tullut ministerille asti.

Sosiaali- ja terveysjärjestöt ovat pitkään olleet merkittävä osa suomalaista hyvinvointijärjestelmää. Ne ovat erittäin tärkeitä auttaessaan haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä, jotka eivät aina saa riittäviä palveluita julkisen taikka yksityisen puolelta. Järjestöjen toiminnan kautta saadaan apua esimerkiksi mielenterveysongelmista kärsiville ja syrjäytymisvaarassa oleville nuorille sekä perheväkivallan uhreille.

Toivottavasti järjestöjen tosiasiallinen vaikea tilanne tulee ministerille tietoon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

14.52 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä sote-keskustelussa kehittyi semmoisia tietynlaisia poliittisia one-linereita, mitkä sitten jäävät aina elämään tänne. Tähän Kela-korvausasiaan, mistä on puhuttu paljon, tulee toistuvasti tämä argumentti, että me ikään kuin luodaan jonkunlainen tyhjiö yksityiselle puolelle, että heille tulee kauhea tarve rekrytoida julkiselta puolelta työntekijöitä pois. Se sinänsä nopeasti ajatellen on looginen ajatus, mutta kun tuossa taas katsoin aikani kuluksi huomaisille aamulle tästä kaupungista yhden yksityisen palvelutuottajan tarjontaa kello 8—10, niin lopetin laskemisen sadan vapaan ajan kohdalla, eli siellä sitä tarjontaa on. Ja nyt jos me ajatellaan, että näihin Kela-korvauksiin liittyisi jollakin lailla ihan valtavasti tämä työvoiman liikkuminen, niin edellinen hallitus lopetti Kela-korvaukset kokonaan, jolloin voisi ajatella, että olisi ihan valtava määrä siirtynyt yksityiseltä puolelta julkiselle, mutta siellä he edelleen odottelevat niitä huomaisia potilaita. Eli ehkä meillä se realiteetti on tällä hetkellä se, että työvoima on siellä ja se kannattaa jollakin lailla saada käyttöön. Näkisin, että jos me löydetään toimiva instrumentti, niin silloin tämä mahdollisuus kannattaa käyttää ja miettiä pitkällä aikavälillä, miten me hoidetaan hyvinvointialueitten houkuttelevuus kuntoon. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pekonen.

14.53 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa tästä edustaja Väyrysen puheenvuorosta onkin hyvä jatkaa. Olisin kysynyt ministereiltä, millaisena te näette julkisen perusterveydenhuollon tulevaisuuden, kun nyt tämän vaalikauden aikana on todella tarkoitus 500 miljoonaa euroa siirtää yksityisen hoidon Kela-korvauksien muodossa rahaa sinne yksityiselle sektorille ja ne rahat ovat ainakin tässä vaiheessa valuneet pääosin terveysfirmojen hinnankorotuksiin. Nyt olette myös pilotoimassa kokeilua, jossa Kela-korvauksilla korvattaisiin yli 65-vuotiaille henkilöille yksityistä terveydenhuoltoa. Huomasin vain tänään aamulla, että Terveystalon toimitusjohtaja totesi aamu-tv:ssä, että tämä kohderyhmä on hyvä, koska nämä henkilöt pääsääntöisesti putoavat — putoavat — työterveyshuollon piiristä julkisen perusterveydenhuollon piiriin. Eikö nyt nimenomaan pitäisi panostaa sinne julkiseen terveydenhuoltoon [Puhemies koputtaa] ja laittaa nämä rahat sinne, jotta kaikilla olisi mahdollisuus saada hyvää hoitoa perusterveydenhuollon piirissä? [Ben Zyskowiecin välihuuto]

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wickström.

14.54 **Henrik Wickström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Kiitos ministereille vastauksista ja myös kiitos ministeri Juusolle eritoten siitä, kun mainitsitte, että tämän omalääkäriohjelman edistäminen lähtee nyt nopeasti liikenteeseen sosiaali- ja terveysministeriössä. Se kuulostaa todella hyvältä.

Haluaisin tässä vielä nostaa esiin keskusteluun vammaispalvelulain ja käytännössä myöskin sen toimeenpanon. Sehän nyt tulee voimaan 1.1.2025, ja tiedän, että hyvinvointialueilla tätä on valmisteltu jo kauan ja sekä THL että STM ovat jo ohjanneet alueita siihen, että kannattaa varautua siihen, että nyt tämä muutos astuu voimaan. Kysyisin eritoten ministeri Juusolta vielä sitä, millä tavalla nyt tätä seurantaa tullaan tekemään STM:n puolella siinä suhteessa, että me myöskin nähdään, että tämä laki ja sen toimeenpano nyt etenevät sillä tavalla kuin vaikkapa myöskin valiokunta mietinnössään totesi, esimerkiksi vaikkapa juuri välinpitoajaryhmien näkökulmasta, jotka nyt sitten myöskin kuuluvat tämän lain piiriin. Tämä on todella hyvä ja tervetullut muutos monen suomalaisen näkökulmasta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Päivi.

14.56 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Juuso hyvin avasi sitä, mitä moderni ensihoito on, ja se on kyllä mielestäni erittäin tärkeä vastaus tähän koko keskusteluun, jota me päivystyksistä täällä olemme käyneet. Luulen, että monella kansalaisella on vielä sellainen käsitys, että ambulanssit ovat sairaankuljetusta varten, eikä ymmärretä sitä, mitä tämä ensihoito on.

Nyt nostan esiin sen, että omalla alueellani Kanta-Hämeessä on myös kehitetty tällainen ikäihmisten, yli 75-vuotiaiden, liikkuva kotisairaala GerBiili, joka myös on tuottanut erittäin hyvää tulosta. Siinä matalammalla kynnyksellä kuin ensihoitopalveluissa voidaan mennä kotiin tai hoivakotiin, jos on tarvetta. Siinä ollaan yhteydessä lääkäriin, voidaan tehdä toimenpiteitä. Ja tulokset ovat olleet hyviä, päivystyskäyntejä ikäihmisten osalta on pystytty merkittävästi vähentämään. Siinä mielessä toivoisin, että tällaiset hyvät käytänteet leviäisivät ympäri Suomen. Ainahan on helpompaa [Puhemies koputtaa] asiakkaalle, että se apu tulee kotiin kuin että tarvitsee lähteä sinne päivystyspoliklinikalle istumaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laiho.

14.57 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa joka kolmas 15–74-vuotias nainen joutuu lähisuhteissaan väkivallan kohteeksi tai sen uhan alaiseksi ja myös moni lapsi joutuu näkemään väkivaltaa kotonansa. Haluankin kiittää ministeri Grahn-Laasosta turvakotien rahoituksen lisäämisestä miljoonalla eurolla, ja myöskin viime vuoden budjetissa sitä lisättiin. Samoin lähisuhdeväkivallan sovittelun lopettaminen on myöskin viesti siitä, että se ei ole sellainen asia, mitä voi sovittaa.

Haluaisin tässä kysyä ministeri Juusolta samasta, mistä edustaja Hänninen, tästä päihdehoidon kehittämisestä. Miten se on etenemässä? Siitä on myös hallitusohjelmassa maininta.

Ja lisäksi kiitokset näistä tutkimussatsauksista, mitä on mittavasti tässä esityksessä. Kysyisin niiden osalta: miten tullaan valvomaan, että ne tutkimukseen suunnatut rahat

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

menevät oikeasti tutkimukseen eivätkä esimerkiksi alijäämän paikkaukseen hyvinvointialueilla?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Merinen.

14.58 Ville Merinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies ja arvoisat ministerit! Hieman jäi semmoinen... Tämän syksyn asia oli tietysti tuo terapiatakuu niin kuin mielenterveysjuttuja ajatellen, mutta nyt viime päivinä on uutisoitu paljon mielenterveyspohjaisten poissaolojen määrästä ja siitä, miten paljon ne ovat taas kasvaneet. Vähän huolestaa ehkä tuo ikärajauspykälä — raja on 23. Minkälaisia toimia te olette ajatelleet, millä me voitaisiin parantaa tämän palvelun ulkopuolelle jäävien nuorten aikuisten tilannetta?

Mietin ihan semmoisia yleisasioita, että meillä on esim. Kelan kuntoutuspsykoterapian korvaussumma ollut jo vuosikausia sama, ja tässä ovat tietysti hintatasot muuttuneet aika kovasti. Itse muistan, että kun aikanaan olin psykoterapeutti, niin korvaus oli tuo sama 57,6, ja terapiatunnin hintaan on sen jälkeen tullut varmaan ainakin viisikymppiä [Puhemies koputtaa] lisää. Olisin kysynyt siitä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

15.00 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä edustaja toi esille tätä, että Helsingistä löytyy satoja aikoja tällä hetkellä yksityiselle lääkärille. Oikeastaan jatkan siitä, että tässä tilanteessa ihmettelen, että sinne yksityiselle puolelle vielä satoja miljoonia euroja laitetaan lisää rahaa tässä tilanteessa, kun nähdään, että siellä homma toimii. Ja tässä tulee STT:n uutinen maanantailta: ”Yleislääkäripalkkioiden Kela-korvausten nosto on lisännyt käyntejä vain noin kolme prosenttia viime vuodesta, mutta kustannukset ovat lähes kolminkertaistuneet. [Aino-Kaisa Pekonen: Nimenomaan!] Hallituksen kaavailemista uusista Kela-korvausten korotuksista valtaosa valuu todennäköisesti jälleen terveysalan yritysten voittoihin, kritisoi Kilpailu- ja kuluttajavirasto.”

Arvoisa rouva puhemies! Kun nähdään, miten tänä vuonna kävi näitten Kela-korvausten kanssa, ja kun sinne on tulossa muutoksia seuraavalle vuodelle — siellä on ihan hyviäkin kohteita — mutta valtaosaltaan tämä summa, niin eikö olisi nyt järkevää laittaa tämä raha ennemmin siihen omalääkärimallin kehittämiseen, [Puhemies koputtaa] josta meillä on täällä yksimielisyys, kuin siirtää sitä tänne yksityiselle puolelle? [Aino-Kaisa Pekonen: Juuri näin, hyvä puheenvuoro!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkomaa.

15.01 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän eduskuntakauden tärkeä tavoite on kehittää sosiaali- ja terveyspalveluita niin, että ihmiset pääsevät sinne palveluihin. Viime kaudellahan painopiste oli vahvasti hallinnossa. [Aino-Kaisa Pekosen välihuuto]

Kun katsoo ensi vuoden budjettia, niin siitä näkyy hyvin se, että me, hallituspuolueet ja hallitus, olemme ymmärtäneet hyvin sen, että me emme saavuta yhdenvertaisia, laadukkaita palveluita koko maassa, [Aino-Kaisa Pekosen välihuuto] jos me emme panosta

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimukseen. On mainiota, että yliopistollisen terveystutkimuksen määrärahat nousevat. Ja se on uutta, että Suomen Akatemian myöntövaltuutta suunnataan kliiniseen tutkimukseen, ja siellä on myöskin määrärahoja yliopistosairaaloiden ja hyvinvointialueiden t&k-toimintaan, eli kiitos näistä. Eduskunnassa me saimme yhdessä sovittua myöskin, että hoitotyön tutkimuksen määrärahat nousevat, ja on tärkeää, että sosiaalialan tutkimukseen on panostuksia. Me tarvitaan tutkimusta, sen avulla me saadaan vaikuttavaa hoitoa.

Mutta totean, että me lisäsimme syöpästrategian toimeenpanoon rahaa nyt vielä eduskunnassa ja kuulimme sen, että terveyden ja hyvinvoinnin kasvuohjelman määrärahoja voi käyttää syöpästrategiaan. Tämä on todella tärkeä asia. Toivon, että ministeri vahtii, että näin tapahtuu. [Puhemies koputtaa] Ja muistutan siitä, että muissa maissa on toteutettu komission ehdotus, että syöpäseulonnat laajennetaan 45–74-vuotiaisiin, ja sitä ei ole vielä Suomessa tehty. Toivon, [Puhemies koputtaa] että tämä toimi tulee sitten seuraavan vuoden, vuoden 26, budjettiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

15.02 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuuntelin tuossa tarkalla korvalla, ministeri Juuso, kun äskeisessä vastauspuheenvuorossanne kävitte läpi tätä päivystysten ja ensihoidon kokonaisuutta ja viittasitte siihen, että vaikka nyt todella eri puolilla Suomea näitä yöpäivystyksiä lakkaa, niin ei tarvitse kenenkään olla huolissaan, koska ensihoito kuitenkin toimii. Ja se, mikä nyt itseäni ihmetytti, oli se, kun totesitte, että ensihoito voi viedä potilaan sitten myös sellaiseen yksikköön, josta nyt se ympärivuorokautinen päivystystoiminta on lakkautettu. Eli siis ensihoito voi kuitenkin viedä potilaan sellaiseen sairaalaan, josta nyt yöpäivystykset on lakkautettu, eli ihminen ei voi omin voimin mennä sinne enää, mutta ensihoidon kyydissä hän voi kyllä mennä. Voitteko vielä nyt avata tätä, mitätöikö tämä teidän lausuntonne nyt sen koko päätöksen? Jos sinne sitten potilaita viedään, niin kai siellä joku henkilökuntaankin kuuluva sitten näiden potilaiden perään katsoo. Ja millä tavalla [Puhemies koputtaa] tässä nyt sitten nämä säästöt toteutuvat, jos tällä tavalla voidaan kiertää [Puhemies koputtaa] tämä päivystysten sulkeminen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

15.04 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä edustaja Väyrysen kanssa siitä, että meidän pitäisi järjestelmää muuttaa niin, että me saataisiin kaikki yhteiskunnassa olevat resurssit käyttöön. Meillä on paljon nyt vapaita aikoja yksityisellä puolella. En tyrmää Kela-korvauksien kehittämistä, mutta suhtaudun hieman kriittisesti siihen, että me lähdetään nyt luomaan rinnakkaisia järjestelmiä. Siinä on se riski, että me emme saa todellista vaikuttavuutta tällä rahalla. Nyt kun hallitus on samaan aikaan monessa suunnassa kehittämässä palveluita — samaan aikaan omalääkärimallia ollaan kehittämässä, ja keskustakin esittää vaihtoehdossaan perhelääkärimallia, joka on siis omalääkärimalli — haluaisin tässä esittää yhteistyön tarjouksen, että kun tätä omalääkärimallia ei saada varmuudella toimimaan vielä tällä vaalikaudella koko valtakunnan tasolla, vaan se tulee myös seuraavalla vaalikaudella olemaan, niin kannattaisikohan tämä nytten hoitaa niin, että laitammekin yhdessä nämä resurssit tämän

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

kehittämiseen ja lähtisimme yli puoluerajojen parlamentaarisesti rakentamaan Suomeen mahdollisimman pian toimivaa omalääkärimallia ottaen myös ammatinharjoittajamallin käyttöön siihen rinnalle, jotta me saamme kaikki nämä resurssit käyttöön, kuten tuolla [Puhemies koputtaa] edustaja Väyrynen totesi. [Aino-Kaisa Pekonen: Oikein hyvä!] Eli lähdetään näin tekemään [Puhemies koputtaa] yhdessä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

15.05 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Joo, lämpimästi kannatan tätä parlamentaarista yhteistyötä, että saadaan oikeasti meidän sote-palveluita edistettyä, on se sitten omalääkärimalli, hoitoonpääsy, hoidon jatkuvuus. Näitä asioita pitäisi ratkoa yli vaalikausien. Tänään oli kyllä hyvä keskustelu aamulla radiossa, ilmeisesti samat keskustelijat kuin televisiossakin, ja heillä oli nimenomaan viesti siitä, että meidän pitää myös julkista puolta kehittää ja nähdä sitten meidän palveluiden kokonaisuus ja hyödyntää myös sitä yksityistä puolta.

Mutta halusin itse asiassa nostaa kaksi tuntemiltani tutuilta henkilöiltä tullutta palautetta, jotka liittyvät etuuksiin ja tukiin. Ehdin niistä kertoa ehkä ainakin toisen, joka liittyy asumistuen muutoksiin. Kyseessä on koulunkäynninohjaaja, joka on tehnyt lähes 20 vuotta työtä täällä pääkaupunkiseudulla, mutta nyt asumistuen muutos johtaa tilanteeseen, että hänellä ei ole tätä osa-aikaista työtä mahdollista enää jatkaa tai hänellä ei ole varaa sitten asua täällä. Nämä ihmiset ovat aivan kultakimpaleita, jotka ovat pystyneet pitkään sitoutumaan työelämään [Puhemies koputtaa] myös näillä pienipalkkaisilla aloilla. Miten tällaisen työn jatko turvataan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

15.06 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä tuli samasta puolueesta kaksi aika vastakkaista kommenttia allekirjoittaneelle.

Minä tarraan tähän edustaja Siposen kommenttiin, joka tietyllä tavalla ehkä demonstroin sen pikkuisen vasemmistolaisen ideologisen ajattelun Kela-korvauksia vasten elikkä sen, että tilanne, jossa meillä on jossain resursseja tarjolla ja me sinne laitettaisiin panostuksia, olisi se, että ikään kuin automaattisesti laitetaan rahaa sinne yksityiselle, kun me taas ajatellaan, että me panostetaan siihen, että me saadaan potilaita hoitoon sinne, missä resursseja on tarjolla. Ja silloin jos meillä on järjestelmä, jossa meillä on yliesursseja jossain, niin kyllä meidän kannattaa miettiä julkisia rahoja, miten me pystytään käyttämään ne vaikuttavasti ja tehokkaasti, niin että me saadaan ne resurssit käyttöön eikä vain lyödä päätä seinään.

Edustaja Lohen kanssa olen täysin samaa mieltä, että meidän pitää pitkällä jäniteellä kehittää tätä systeemiä, niin että me päästään omalääkärimalliin, ammatinharjoittajamalliin, mutta meillä ehkä välillä häviää se fokus siinä mielessä, että meidän pitää vähän kahdella rintamalla tässä mennä: meillä täytyy olla lyhytjäniteisiä, nopeita ratkaisuja, joihin Kela-korvaukset ovat aivan erinomainen instrumentti silloin, kun ne toimivat. Ja ministeri Grahn-Laasonen tehnyt erinomaista työtä. Me ollaan alkuvuodesta tultu sillä Kela-järjestelmällä, mitä nyt on kritisoitu paljon, mutta se ollaan pistämässä täysin uusiksi saadun palautteen ja saatujen tuloksien perusteella. Näin tätä järjestelmää täytyy kehittää sekä lyhyellä jäniteellä että sitten pitkällä tähtäimellä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Meriluoto.

15.08 **Laura Meriluoto vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä kaipaisin vähän täsmennystä tähän vammaispalvelulakiin, joka tosiaan nyt ensi vuonna astuu voimaan. Hallitus sitä aikaisemmin jo lykkäsi, koska oli tavoitteena rajata ihmisiä sen lain soveltamisalan ulkopuolelle. Nyt hallitus on sitten muuttanut vammaisen henkilön määritelmää tavalla, joka ei täysin vastaa YK:n vammaissopimusta, jossa vammaisuus määrittyy vammaisuuden sosiaalisen mallin mukaisesti erityisesti yhteiskunnan tuottamien esteiden kautta. Tämä näkökulma on nyt tästä hallituksen esityksestä jätetty pois. Olen huolissani erityisesti niistä väliinpuotoajaryhmistä, jotka eivät välttämättä saa tätä vammaispalvelua mutta eivät ehkä sitten oikein muitakaan palveluita. Olen saanut huolestunutta viestiä esimerkiksi neurokirjolla olevien lasten vanhemmilta. Monet vammaisjärjestöt ovat nostaneet esiin huolta siitä, että tämä laki tällaisenaan synnyttäisi väliinpuotoajaryhmiä. Haluaisin kysyä ministeri Juusolta: miten näihin huoliin nyt voisi vastata, kun se ei oikein riitä, että seurataan sitä soveltamista, vaan jotenkin pitäisi saada rauhoitettua ihmiset siitä, että esimerkiksi heidän lapsensa tulevat saamaan tarvitsemansa palvelut?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kari.

15.09 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Berg tässä puhui hyvinvointialueiden päätösvallasta. Itse edustan Päijät-Hämeen hyvinvointialuetta sen valtuuston puheenjohtajana ja olen saanut lukuisia kysymyksiä meidän aluevaltuutetuilta siitä, mikä alueiden todellinen itsehallinto tänä aikana on. Tämä sairaalaverkkoasia omalla tavallaan myös alleviivaa kysymyksen arvoa. Olen saanut toimia 12 vuoden ajan hallintovaliokunnassa, kolmen eri sote- ja kunta- ja alueuudistuksen keskellä. Täällä ovat kaikki ne parlamenttipuolueet, niin hallituksessa kuin oppositiossa, jotka näitä harjoituksia ovat tehneet. Kaiken keskuudessa aina on puhuttu itsehallinnosta, päätösvallasta ja nimenomaan siitä, että alueilla itsellään on vaikutusmahdollisuudet omaan tulevaisuuteen. Kysyisin ministereiltä: miten te näette tämän demokratia-kysymyksen ratkaisun? Itselleni tämä avautuu kyllä nyt tämän sairaalaverkkoasian osalta todellakin toisessa kulmassa kuin siinä, mistä eduskunnassa me kaikki olemme aikanaan olleet puhumassa, kun puhumme alueiden todellisesta itsehallinnosta — vaikka raha kiertääkin tässä mallissa valtion kautta, niin silti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Yrttiaho.

15.10 **Johannes Yrttiaho vas** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Eduskunta päätti eilen yöpäivystysten lakkautuksista. Vähemmälle huomiolle jäi, että lakimuutos otti ison askelen sairaalatoiminnan yksityistämisen suuntaan. Terveystenhuoltolaki on tähän saakka määrännyt, että leikkaussaliolosuhteita ja anestesiaa vaativat leikkaukset tulee koota sairaaloihin, joissa on yhteispäivystys. Lainmuutoksen jälkeen leikkauksia voi tehdä muissakin kuin yhteispäivystyssairaaloissa. Uusi laki laajentaa yksityisten terveysyritysten markkinoita leikkaustoiminnassa. Sairaalaverkon karsiminen pidentää leikkausjonoja julkisella puolella ja lisää yksityistä ostopalvelua, sen käyttöä, ja hyvinvointialueiden kustannukset nousevat.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Sairaalapalveluiden yksityistäminen näyttää koko ajan olleen pääministeripuolueen ykköstavoite sairaalaverkkoasiassa. Tekin, ministeri Juuso, olette useasti todenneet, että tarkoitus on ottaa yksityiset mukaan. Kysyn: Mikä on tämän ostopalveluiden kasvun volyymi? Paljonko ne lisääntyvät? Ja paljonko [Puhemies koputtaa] hyvinvointialueiden kustannukset kasvavat? Lakiesityksen vaikutusarvioissa tätä ei ollut, vaikka ehdottomasti sen olisi pitänyt siellä olla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kauma.

15.12 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on enemmän lääkäreitä kuin koskaan aikaisemmin, THL:n tilaston mukaan 23 350, joista 74 prosenttia työskentelee julkisella sektorilla ja 24 prosenttia yksityisellä puolella. Tämän hallituksen tavoite on tietenkin se, että koko tämä lääkäriarsenaali, mikä meillä on koulutettuja työkäisiä, saataisiin mahdollisimman hyvin palvelemaan koko tätä yhteiskuntaa. Aivan kuten edustaja Värysen puheenvuorosta kuultiin, meillä on osittain tyhjäkäyttöä tässä, ja nyt pitäisi saada mahdollisimman hyvä järjestelmä tähän.

Arvoisa puhemies! Varsinainen kysymykseni koskee vuokralääkäreitä, joista monet ovat nuoria ja vastavalmistuneita, mutta silti he saavat aika hyvää palkkaa verrattuna pitkään palvelleisiin lääkäreihin. Tämä herättää tietenkin närää myöskin lääkärikunnassa. Kysyisin nyt ministeriltä: onko tähän tulossa jotakin sääntelyä, että näiltä vastavalmistuneilta vuokralääkäreiltä, joiden osaaminenkaan ei vielä ole aivan parhaalla mahdollisella tasolla, [Puhemies koputtaa] edellytettäisiin vähän pidempää kokemusta ennen kuin he pääsevät vuokralääkäreiksi?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hamari.

15.13 Lotta Hamari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuossa ministerin vastauksessa ei kuulunut nyt tähän lapsiperheköyhyyteen vielä vastausta. Toivottavasti saan siihen vastauksen. — Jopa lastenpsykiatrialla joudutaan kirjoittamaan hoitajien toimesta psykiatrisessa hoidossa olevista lapsista lausuntoja Kelalle, että näiden ei hoidon aikana tarvitsisi muuttua. Näitä kehotuksia on Kelalta tullut kymmenille-tuhansille lapsiperheille. Jotakin tälle tilanteelle täytyisi tehdä, joten mikä on suunnitelmanne, muu kuin että aikuiset menevät töihin, vaikka he ovat jo töissä?

Sitten luin tässä Samuli Saarnin kolumnia Medi uutisista, ja tässä on hyviä kysymyksiä, mitkä itse asiassa ehkä kuuluvat sinne ministereiden suuntaan: ”Mikä ministeriö johtaa sote-asioita? Onko tarkoitus vahvistaa vai heikentää julkisia sote-palveluita? Miksi perusterveydenhuollon hoitotakuuta heikennettiin ja Kela-korvauksia korotettiin, vaikka näin siirretään sekä rahaa että lääkäreitä yksityiselle?” Näitä kysymyksiä on tosi paljon enemmänkin tässä kolumnissa, ja kannattaa se lukea, mutta aika ei riitä enempään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm.

15.14 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen politiikka sote-palveluiden kehittämiseksi on ollut saamatonta. Päinvastoin leikkauksia on saatu valtava määrä aikaan. Mitään todellisia toimia ei alueiden tilanteen

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

parantamiseksi ole tullut, ei ensimmäistäkään. Päinvastoin ministeri sanelee hyvinvointialueiden yli näitä järjettömiä päätöksiä, ja viimeisin esimerkki siitä on tämä sairaalaverkkopäätös. Esimerkiksi Salon yöpäivystyksen lakkauttaminen ja eräiden toimintojen siirtäminen pois ei tuo säästöjä, ei tuo hyötyjä, vaan kasvattaa kuormitusta ja painetta Turussa ja vaarantaa potilasturvallisuuden. Kysynkin nyt ministeriltä: Mikä järki tässä on, ja miten tästä tilanteesta selvittää? Jätetäänkö jatkossa joitakin potilaita sitten hoitamatta, kun se paine on liian iso? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

15.15 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Jatkan tästä oikeastaan vielä edustaja Furuholmin kysymyksellä, ja toistan sen ensimmäisen kysymyksen, jonka puheenvuorossani esitin. Eli kun niitä säästöjä nyt ei sinne Varsinais-Suomeen tästä lakimuutoksesta synny, niin onhan se nyt sitten täysin kohtuutonta, että te leikkaatte sieltä miljoonia ja hyvinvointialue joutuu sitten niitä säästöjä siellä jostain muualta kaivamaan. Ja siitä ”jostain muualta” me tiedetään, että se on silloin perusterveydenhuollosta, koska tämmöinen aikataulu on mahdoton, kun muutenkin ollaan jo säästöohjelmissa. Vastatkaa nyt tähän.

Sitten toinen kysymys näistä järjestöjen leikkauksista. Ensi vuosi käynnistää tällaisen oikeastaan ennennäkemättömän sosiaali- ja terveysjärjestöjen alasajon: hallituskauden loppuun mennessä kolmannes rahoituksesta ollaan leikkaamassa. Millä tavoin aiotte korvata sen työn, mitä sosiaali- ja terveysjärjestöt tekevät eri paikkakunnilla?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

15.16 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lasten ja nuorten hyvinvointi on Suomen tulevaisuuden perusta. Budjettiesitys sisältää merkittäviä parannuksia nuorten mielenterveyspalveluihin, kuten tuossa aiemmin totesinkin. Terapiatakuu toteutuu. Tämä takaa avun alle 23-vuotiaille ja vahvistaa perusterveydenhuollon kykyä vastata mielenterveyden haasteisiin. Samalla panostamme syrjäytymisvaarassa oleviin nuoriin. Ammatillisen kuntoutuksen uudistus kohdistaa tuen niille, jotka siitä eniten hyötyvät, ja ohjaa nuoria takaisin opiskelun ja työelämän pariin. Hallitus varmistaa myös, että turvakotien rahoitus kasvaa ja vammaispalvelut saavat tarvitsemansa resurssit. Näillä toimilla tuemme kaikkein haavoittuvimpia ryhmiä.

Se varsinainen kysymys on: arvoisa ministeri, miten saadaan hyvinvointialueille aito itsehallinto? Nyt tehtävät tulevat STM:ltä ja THL:ltä ja rahat VM:ltä, joten oikeaa itsehallintoa ei ole. [Mika Kari: Hyvä kysymys! — Aino-Kaisa Pekonen: Näin on!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg.

15.18 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tärkeänä esimerkkinä hallituksen välinpitämättömyydestä on valitettavasti vammaispalvelulaki. Sen toimeenpano on edelleen jätetty epävarmuuden tilaan, vaikka esityksen tavoitteena on turvata kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien oikeudet. Myös sairaalaverkon alasajo uhkaa lisätä alueellista epätasa-arvoa entisestään, kuten edellisessä puheenvuorossa toin

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

esille. Sairaalaverkon tiivistäminen ei ole tehokasta hallintoa vaan vaarantaa potilaiden hoidon saatavuuden ja laadun.

Valiokuntatyössä näimme myös konkreettisesti hallituksen kiireellisesti valmisteltujen esitysten aiheuttamia ongelmia. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan työmäärä on kasvanut kohtuuttomasti, mikä on selkeä osoitus hallituksen huonosta lainvalmistelusta. Yhden valiokunnan harteille on kasattu valtava määrä kriittisiä asioita lyhyessä ajassa käsiteltäviksi, mikä osoittaa selvästi hallituksen kyvyttömyyden priorisoida tai tukea eduskunnan työtä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ja sitten ministeri Juuso, olkaa hyvä.

15.19 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso: Arvoisa rouva puhemies! Jatkan siitä, mihin jäin. Täällä on tullut kovasti kysymyksiä, yritän nämä nopeasti käydä läpi.

Edustaja Eestilä kysyi, voitaisiinko hyvinvointialueiden hallituksiin palkata hallitusammattilaisia. Vastaus siihen on, että no ei varmaan ainakaan tällä hallituskaudella olla tämmöistä tekemässä. Kyllähän tämä luottamushenkilöorganisaatio, mikä sote-uudistuksen yhteydessä on määritelty, varmasti toimii edelleenkin.

Myöskin omaishoidon osalta oli kysymys. THL:hän on nyt selvittänyt omaishoidon osalta, millaisilla kriteereillä mihinkin omaishoidon palkkioluokkaan ihmiset kuuluvat ja mitä palkkioluokkia alueilla on. Ja summa summarum voidaan todeta, että hyvin erilaisia: palkkiotasot vaihtelevat, luokat vaihtelevat, kriteerit vaihtelevat. THL on tämän raportin myöskin julkaissut ja antanut jokaiselle hyvinvointialueelle suosituksen siitä, millä tavalla voitaisiin yhtenäistää toimintaa. Toistaiseksi tätä ohjausta tehdään vuorovaikutus-ohjauksella, mutta me mietimme myöskin sitä, olisiko mahdollista näitä kriteereitä ja palkkioita yhdistää ihan sillä tavalla, että ne olisivat ihan samat kaikilla hyvinvointialueilla, mikä toisi sitä yhdenvertaisuutta. Tässä mennään eteenpäin kyllä, asia on huomattu.

Sairaalaverkon osalta joku kysyi, miten me varmistamme, kun se 26,3 miljardia menee hyvinvointialueille, että rahoitusta ei vähennetä perusterveydenhuollosta. No, kun se rahoitus on yleiskatteellista, niin meidän emme pysty ministeriössä määräämään, mihin ne rahat kohdistetaan, vaan se menee yleiskatteellisena ja hyvinvointialue itse päättää, mihin ne rahat kohdistetaan. Tämä rahoituslaki on ilmeisen vaikea myöskin oppositiolle, vaikka on itse ollut sitä viime kaudella säätämässä, ainakin kaikki aikaisemman kauden kansanedustajat. [Pia Lohikosken välihuuto]

Yöpäivystysten lakkauttamisesta: Jos joku epäili, että ne olisi tarkoitus lakkauttaa nyt sen takia, että me halutaan ohjata potilaita yksityisille, niin ei todellakaan, tämä ei todellakaan ole ollut tämän asian tarkoituksena. Tässä joku puhui myöskin alueellisesta yhdenvertaisuudesta, mihin sotella pyrittiin. Olen sitä myöskin itse miettinyt ja pohtinut, mitä se voi tarkoittaa, mitkä ovat ne yhdenvertaiset palvelut, ja tullut siihen tulokseen, että jos me alamme etäisyyksillä mittaamaan yhdenvertaisia palveluita, niin me emme ikinä pääse yhdenvertaisiin palveluihin, koska Lappiin pitäisi rakentaa ainakin kolme sairaalaa lisää. Eli meidän täytyy miettiä, mitä yhdenvertaisuus on: se on yhtenäiset palvelukriteerit, samanlainen hyvä hoito kaikille Käypä hoito -suositusten mukaisesti ja muilla kriteereillä. Mutta emme me etäisyyksillä voi sitä yhdenvertaisuutta alkaa mittaamaan, se on käytännössä aivan mahdotonta.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Vammaispalvelulaista kysyttiin, miten seurataan, ettei ole väliinputoajia. Koko vammaispalvelulain uudistamisen tarkoitus oli nimenomaan se, ettei olisi näitä väliinputoajia. Ja totta kai me seuraamme tiiviisti, ohjeistamme. THL tekee siitä käsikirjaa, ja vuorovaikutusohjauksella koko ajan käymme tätä asiaa läpi, erityisesti nyt näitten muutosten osalta, mitä tuli sosiaali- ja terveysvaliokunnasta.

Tutkimusrahojen valvonta: Joku kysyi sitä, miten valvomme, että se ei mene yleiskatteelliseen rahoitukseen. Näiden tutkimushankkeiden osalta tehdään jälki-käteisvalvontaa, ja se rahankäyttö dokumentoidaan kyllä. Eli en olisi huolissani siitä, että se valuisi sinne yleiskatteelliseen rahoitukseen.

Ja sitten vielä palaan tähän ensihoitoon, kun tämä äsken kertomani ilmeisesti hämmästytti. Kerrataanpa vielä tämä tilanne: Jos perusterveydenhuollon yöpäivystys lakkaa, niin ensihoito toimii, ja sairaaloissa pyörivät ihan normaalit vuodeosastot — siellä voi olla eri sisätautien vuodeosastoja, yleislääketieteen vuodeosastoja, mitä vain — ja niiden vuodeosastojen vaatima lääkäripäivystys, mikä voi olla joko takapäivystystä tai etäpäivystystä, eli nämähän pyörivät siellä sairaaloissa edelleenkin. Jos meillä on potilas, jonka ensihoito tarkistaa ja katsoo, että okei, tämä potilas tarvitsee kuljettaa, tämä ei riitä, häntä ei voi jättää kotiin, niin he tietenkin tekevät sen hoidon arvion, millaista hoitoa tämä potilas tarvitsee. Jos hän tarvitsee leikkaussalia, jos hän tarvitsee jotain semmoista erikoishoitoa, mitä ei ole kaikissa sairaaloissa, niin totta kai ensihoito kuljettaa silloin sinne. Mutta jos kysymys on esimerkiksi saattohoitopotilaasta tai potilaasta, jolla on jo olemassa oleva hoitosuhde siihen sairaalaan, missä ei sitä väestölle avointa yöpäivystystä ole, niin totta kai ensihoito silloin konsultoi sitä sairaalaa, että voidaanko tuoda sinne vai viedäänkö sitten jonnekin muualle. Siis tämä on ihan normaali käytäntö, ja se on myöskin siellä hallituksen esityksessä selostettu. Toivottavasti nyt selitin tämän sillä tavalla, että kaikki ymmärtävät, mistä on kysymys, ettei jää enää kysymysmerkkejä sen osalta.

Oli hyvä kysymys, mikä on alueiden todellinen itsehallinto — tämä on erittäin hyvä kysymys. Olen itsekkin sitä pohtinut, kun sote-uudistusta viime kaudella tehtiin, että no miten tämä voi olla itsehallinto, kun rahoitus tulee valtiolta ja vastuu palveluista on hyvinvointialueilla. Siis tässähän on kysymys rajatusta itsehallinnosta, ja on aivan selvää, että lainsäädäntövallanhan totta kai täytyy pysyä valtioneuvoston ja eduskunnan tasolla. Lainsäädäntövaltaa ei voi viedä hyvinvointialueille. Eli tällä hetkellä se hyvinvointialueiden itsehallinto tarkoittaa sitä, että se toimii lainsäädännön puitteissa, mutta lainsäädäntövaltaa ei voi eduskunnalta ottaa pois eikä siirtää hyvinvointialueille.

Omalääkärimallista tuli ehdotus, että se haluttaisiin tehdä parlamentaarisesti. Toki voidaan ehkä ottaa jossakin vaiheessa se parlamentaarisestikin mukaan, mutta minulla on sellainen kokemus, että kun lähdetään tekemään parlamentaarisesti isoilla ryhmillä, se tekemisen tahti hidastuu välttämättä. Mutta se on vielä hiukan kesken, katsotaan, voidaanko se ottaa. Tiedän, että totta kai kaikki haluavat omalääkärimallin, kaikki haluavat, että se toteutuu, kaikki puolueet. Ja kyllä me sitä yhdessä tehdään, ja ihan varmasti työ jatkuu sitten vielä ensi kaudellakin riippumatta siitä, ketkä ja mitkä puolueet siellä hallituksessa sitten ovat.

Vuokralääkäreiden palkkioista on nyt viimeinen vastaus, vuokralääkäreiden palkkioista ja siitä, että vastavalmistuneiden lääkäreiden, vuokralääkäreiden, ansiot nousevat todella paljon korkeammalle kuin mitä esimerkiksi yliopistosairaaloissa pätevillä lääkäreillä on. Tämä on epäkohta, ja tähänhän tämä vuokralääkäribisnes on johtanut. Siinä, mikä meillä nyt on tekeillä, tässä tietynlaisessa kattohintamallissa, minkä hyvinvointialueet voivat

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

ottaa käyttöönsä, määritellään nimenomaan se, millä pätevyyksillä voi mitään palkkaa maksaa, eli katsotaan hiukan myöskin sitä pätevyyttä. Mitä kokeneempi ja pätevämpi lääkäri olet, sitä korkeammalla on se kattohinta, sitä korkeampaa palkkaa voidaan sitten hyvinvointialueelta maksaa. Tällä pyritään nyt siihen, että se vääristymä ainakin jonkin verran korjaantuisi.

Mutta kiitos kysymyksistä ja kiitos eduskunnalle. Tämä on ollut haastava syksy, ja tarvitsemme kyllä kaikki voimia, tässä joulun aikaan pitää levätä ja vähän kerätä itseämme. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille — Ja sitten ministeri Grahn-Laasonen.

15.27 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Kiitos myös minun puolestani kaikista näistä puheenvuoroista ja kysymyksistä ja tärkeästä keskustelusta. Pyrin vielä vastaamaan mahdollisimman kattavasti.

Ensinnäkin kysyttiin lapsiperheiden toimeentulosta ja vanhempien työllistymisestä. Vanhempien työllistyminen on kestävin keino parantaa perheiden toimeentuloa — tämä on voitava sanoa ääneen. Paljon puhuttiin tässä myöskin osa-aikatyöstä, ja tietenkin on niin, että osa-aikatyö on parempi kuin ei työtä ollenkaan, eikä osa-aikatyö ole lähellekään aina oma valinta. Se, mihin hallitus on pyrkinyt kiinnittämään huomiota, on se, että kokoaikatyön kannusteita vahvistetaan suhteessa osa-aikatyöhön, ja pyritään tietenkin myös työllisyystoimilla siihen, että kokoaikainen työllistyminen olisi mahdollisimman monen kohdalla mahdollista. Tämä siksi, että kyllä osa-aikatyö voi myös aiheuttaa köyhyysriskin, ja tämä näkyy erityisesti naisilla. [Pia Lohikoski: Kokoaikatyö myös!] Viime vuosina, silloin kun työllisyysaste kehittyi hyvin, viime hallituskauden aikana, siinä oli toisaalta se haaste, että tehtyjen työtuntien määrä ei kasvanut. Se, mitä tarvitsemme, kun meillä on pienenevät työikäiset ikäluokat, on tietysti se, että mahdollisimman moni työkykyinen ja työikäinen suomalainen olisi työelämässä ja saisi kokoaikaisen työn, jolla pystyttäisiin turvaamaan perheiden toimeentuloa ja hyvää tulevaisuutta, mahdollisuutta vaikuttaa omaan suuntaan. Eli tämä työllisyyden vahvistaminen on meidän keskeinen tavoitteemme, ja toivon, että eduskunta siinä ponnistelisi yhdessä, koska tämä suhdannetilanne ei meitä auta ja on haastava tilanne työmarkkinoilla. Pyritään tietenkin siihen, että tehdään kaikki ne keinot — työllisyysuudistukset, sosiaaliturvauudistukset — joita tarvitaan, jotta Suomessa työllisyysastetta ja tehtyjen työtuntien määrää saadaan nousuun. Se on myös hyvinvointivaltion rahoituksen kannalta kriittinen asia.

Perheiden toimeentulosta haluan nostaa esiin myöskin sen, että toimeentulotuella on rooli siinä, että se on kompensoinut niitä muutoksia, mitä on tullut sosiaaliturvaan, erityisesti juuri kaikkein pienituloisimpien perheiden kohdalla. Lisäksi perheiden kohdalla tässä mainittiin yhdessä puheenvuorossa, edustaja Hamarin puheenvuorossa, tähän toimeentulotukeen tulleet muutokset, ja siellä pykälissä ja myöskin pykälien perusteluissa on kuvattu se, että lapsen etu on yksi huomioitava poikkeus niissä hyväksyttävissä toimeentulotuen asumismenoissa. Jos on erityistä tuen tarvetta tai esimerkiksi vuorovanhemmuustilanne, voidaan hyväksyä Kelan asumisnormia korkeammat asumismenot tällaisissa tapauksissa lapsen edun näkökulmasta. Sen lisäksi monia toimia on tehty sen eteen, että myös lapsiperheiden tilannetta voitaisiin helpottaa. Lapsilisän korotus yksinhuoltajaperheille, vauvaperheille ja monilapsisille perheille muun muassa on

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

tällainen. Sitten on terapiatakuu palvelujen puolella erityisesti lapsiin ja nuoriin kohdennettuna. Viimeisin päätös tästä harkinnanvaraisen kuntoutuksen määrärahojen lisäämisestä Kelaan auttaa nepsy-perheitä, ja myös siitä on saatu tietysti paljon tärkeää palautetta, eli se on ollut semmoinen kohta, missä meidän on tarvinnut määrärahalisäyksiä tehdä.

Sitten haluaisin vielä vastata myös kysymykseen näistä huumekuolemien ehkäisyohjelman toimista, mistä kysyttiin. Kyllä se monella tavalla pysähdyttää, kun Onnettomuustutkintakeskus analysoi nuorten huumekuolemat yksi kerrallaan, mikä siellä on ollut taustalla ja minkälaisia palveluja nuori on ehkä saanut ennen sitä ja mikä meni pieleen. Pysähdyttävää on se, että likimain kaikissa näissä toistuu se, että kokonaiskuvaa nuoren tilanteesta ei ole ollut kenelläkään. Eli tämä meidän palvelujärjestelmä ja hyvinvointivaltion turvaverkot ovat pettäneet näiden nuorten kohdalla, ja yksi tunnistettu haaste on se, että nuorille suunnattuja päihde- ja riippuvuuspalveluja ei oikeastaan ole tai ne eivät erityisen hyvin toimi. Tämä moniammatillinen yhteistyö nuoren tilanteessa lastensuojelun, terveydenhuollon ja muiden palvelujen välillä ei toimi saumattomasti, niin että saataisiin nuoria autettua näissä vaikeissa päihde- ja riippuvuustilanteissa. On tunnistettava tosiasia, että jo hyvin pienillä lapsilla on päihderiippuvuutta ja huumeongelmaa, ja heille suunnattuja palveluja meidän pitää pystyä parantamaan. Siihen meillä on tälle hallituskaudelle kymmenen miljoonan euron lisärahoitus, jota lähdetään nyt sitten ohjelman muodossa viemään eteenpäin, ja tässä myös lapsiasiavaltuutettu ja monet muut asiantuntijat ovat meillä tuomassa näkemyksiä tähän työhön.

Kela-korvauksista kysyttiin jälleen paljon. Haluan nyt edelleen jälleen kerran sanoa tämän — toivottavasti kuitenkin jo selväksi tulleen — asian, että Kela-korvauksiahan maksetaan potilaille eli ihmisille, ei yrityksille. Puolitoista miljoonaa suomalaista sai viime vuonna yksityislääkärikäynneistä Kela-korvauksen, eli kyse ei ole mistään pienestä joukosta. Näissä tehdyissä korotuksissa korostuvat nyt erityisesti nämä 65 vuotta täyttäneiden yleislääkäripalvelut, joissa on myös paljon palvelutarvetta. Se johtuu pitkälti siitä, että kun siirrytään eläkkeelle, niin työterveyspalvelut päättyvät näiden henkilöiden kohdalla ja palvelutarvetta olisi kasvavasti. Niin kuin tiedämme, 65 vuotta täyttäneillä ja siitä eteenpäin eläkkeellä olevilla on terveyshuolia, sekä hoidon jatkuvuutta edellyttäviä pitkäaikaissairauksia että sitten yksittäisiä terveyshuolia, joista tarvitaan lääkärikäynti. Tähän kohderyhmään pyritään nyt kohdentamaan Kela-korvauksia, jotta sitä terveydenhuollon saatavuutta voidaan lisätä. Tämä ei ole julkiselta puolelta euroakaan pois, vaan 335 miljoonaa euroa tämän hallituskauden aikana lisätään Kela-korvauksiin yksittäisenä investointina valtion omaisuustuloista. Eli se ei ole hyvinvointialueiden rahoituksesta pois — korostan tätä — vaan se tulee lisää hyvinvointialueiden kasvavan rahoituksen päälle. Hyvinvointialueiden rahoitus kaikkiaan on yli 26 miljardia euroa ensi vuonna, ja se kasvaa kahdella miljardilla ensi vuoden budjettiin, joten hyvinvointialue ja julkinen terveydenhuolto on se pääpaino meidän terveydenhuollossa niin nyt kuin tulevaisuudessakin — yksityinen sektori sitä voi täydentää.

Sitten haluan kiittää siitä, että naisiin kohdistuva väkivalta ja lähisuhdeväkivalta nostettiin esiin. Kiitän myös eduskuntaa sovittelun lopettamisesta lähisuhdeväkivaltatapauksissa — tämä on tärkeä tasa-arvotoimi. Turvakotien rahoitusta vahvistetaan, ja naisiin kohdistuvaan väkivaltaan puututaan monin eri keinoin.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Paljon jäi vielä sanomatta, mutta paljon on tänä vuonna tullut myöskin sanottua. Kiitos vielä kerran eduskunnalle yhteistyöstä. Jatkamme sosiaali- ja terveydenhuollon ja tasa-arvoasioiden parissa jälleen ensi vuonna. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Nyt keskustelu keskeytetään, ja sitä jatketaan myöhemmin tässä istunnossa.

Pääluokan yleiskeskustelu keskeytettiin kello 15.35.

Pääluokan yleiskeskustelua jatkettiin kello 19.26.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua sosiaali- ja terveysministeriön pääluokasta 33. — Puhujalistalle. Edustaja Koskela, Jari, poissa, edustaja Viljanen poissa, edustaja Kaunistola poissa. — Mutta sitten edustaja Hänninen. Olkaa hyvä.

19.27 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvokas rouva puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan budjettiesitystä vuodelle 2025 leimaa merkittävä sopeutustyö. Ministeriön määrärahojen lasku, yli miljardi euroa, on osa hallituksen tavoitetta kääntää Suomen julkinen talous kestäväälle uralle. Tämä on välttämätöntä maamme tulevaisuuden turvaamiseksi. Hallitus tekee sosiaaliturvan ja palveluiden uudistuksia, jotka vahvistavat työllisyyttä ja talouskasvua. Näitä päätöksiä ei tehdä kevyesti, mutta vastuu suomalaisista, myös tulevista sukupolvista, vaatii rohkeita ja määrätietoisia tekoja.

Arvoisa rouva puhemies! Työntekoon kannustava sosiaaliturva on hyvinvointiyhteiskunnan kulmakivi. Työn tekeminen ei ole vain keino ansaita elantoa vaan myös tapa osallistua yhteiskuntaan ja luoda merkityksellisyyttä elämään. Siksi hallitus uudistaa asumistukea ja muita etuuksia siten, että ne kohdentuvat paremmin niitä aidosti tarvitseville. Samalla varmistamme, että jokaisella on kannustin ja mahdollisuus tehdä työtä — työtä, jolla tulee toimeen. Esimerkiksi asumistukeen palautettava varallisuusharkinta ja yrittäjien tulojen määrittelyn korjaukset ovat vastuullisia ja perusteltuja. Näiden muutosten myötä varoja voidaan kohdentaa paremmin heille, joilla on todellinen tarve tuelle.

Arvoisa puhemies! Lasten ja nuorten hyvinvointi on Suomen tulevaisuuden perusta. Budjettiesitys sisältää merkittäviä parannuksia nuorten mielenterveyspalveluihin, kuten terapiatakuun toteuttamiseen. Tämä takaa nopean avun alle 23-vuotiaille ja vahvistaa perusterveydenhuollon kykyä vastata mielenterveyden haasteisiin. Samalla panostamme syrjäytymisvaarassa oleviin nuoriin. Ammatillisen kuntoutuksen uudistus kohdistaa tuen niille, jotka siitä eniten hyötyvät, ja ohjaa nuoria takaisin opiskelun ja työelämän pariin. Hallitus varmistaa myös, että turvakotien rahoitus kasvaa ja vammaispalvelut saavat tarvitsemansa resurssin. Näillä toimilla tuemme kaikkein haavoittuvimpia ryhmiä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitykset eivät ole helppoja, mutta ne ovat tarpeellisia tulevaisuutta silmällä pitäen. Näillä uudistuksilla vahvistamme taloutta, luomme kannustavampaa sosiaaliturvaa ja pidämme huolta siitä, että Suomi säilyy pohjoismaisena

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

hyvinvointivaltiona, jossa jokaisella on mahdollisuus hyvään ja onnelliseen elämään — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén poissa. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

19.30 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Vastuullinen taloudenpito on parasta sosiaaliturvaa, mitä voimme tarjota suomalaisille. Se on edellytys sille, että meillä on peruspalveluja nyt ja myös tulevaisuudessa. Vaikka julkisen talouden tila on vaikea ja hallituksen on välttämätöntä tehdä sopeutustoimia, sisältää vuoden 2025 talousarvio paljon muutakin. Haluan niistä mainita tässä muutamia.

Lääkkeiden vuosittaisen omavastuun osittamiseksi tullaan käynnistämään kokeilu, jossa Kela luotottaisi lääkkeiden alkuomavastuuta tietyissä tilanteissa. Tähän kokeiluun esitetään kahden ja puolen miljoonan euron määrärahaa vuodelle 25.

Perustoimeentulotukeen esitetään 520 000 euron lisäystä, jotta keliakiasta aiheutuvien ruokakustannusten huomioiminen perustoimeentulossa nousisi 25 eurosta 38 euroon kuukaudessa. Tällä helpotetaan niiden vähävaraisten perheiden tilannetta, joissa sairastetaan keliakiaa.

Osana hallituksen investointiohjelmaa jatkamme ikäihmisten toimintakyvyn, kotona pärjäämisen ja omaishoitajien tukemista. Meillä on valtava määrä iäkkäitä, jotka pärjäävät ja haluavat edelleen asua kotona mutta tarvitsevat arkeen tukea. Tähän investointiohjelmaan on varattu yhteensä 6,5 miljoonan euron määräraha.

Lisäksi saamme vuoden 2025 alusta alkaen voimaan uuden vammaispalvelulain, jota on odotettu. Uuden lain myötä myös esimerkiksi autismin kirjolla olevat henkilöt huomioidaan, mikäli heillä on tarvetta vammaispalveluille. Tämä vastaa paremmin nykytilanteeseen, jotta tukea voidaan tarjota monipuolisesti.

Ruoka-aputoimintaan on vakiinnutettu vuosittainen kolmen miljoonan euron tuki, joka on tärkeää tukea monelle ympäri Suomen.

Turvakotitoimintaan osoitetaan noin 27,5 miljoonaa euroa, joka on yhteensä miljoona euroa enemmän kuin vuoden 24 varsinaisessa talousarviossa.

Arvoisa puhemies! Lasten ja nuorten hyvinvointi on hallitukselle erityisen tärkeää, joten siihen on panostettu myös ensi vuoden talousarviossa. Nuorten pärjäämistä elämän alkutaipaleella täytyy joskus tukea moninkin eri keinoin, jotta he pärjäävät tulevaisuudessa ja voivat seistä yhteiskunnassa omilla jaloillaan. Hallitus tulee kehittämään vakavasti oireilevien nuorten palveluja. Vuosille 25—27 on tarkoitus osoittaa yhteensä seitsemän ja puoli miljoonaa euroa toimiin, jotka kohdentuvat vakavasti päihteiden käytöllä, rikoksilla ja väkivallalla oireilevien lasten ja nuorten auttamiseen. Tässä tilanteessa oleville nuorille on kohdennettu kahden ja puolen miljoonan euron lisäys kuntouttavan palvelun perustamiseen. Näiden nuorten tarpeet ovat monialaiset, ja he tarvitsevat tukea päihteettömyyteen ja turvalliseen elämään. Samalla lisäämme 500 000 euroa niin sanotun hybridimallin kehittämiseen lastensuojeluun. Ja nuorten huumekuolemien ehkäisyyn panostetaan kolme ja puoli miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Haluan tuoda esille ajatuksiani tulevasta lasten ja nuorten terapiatakuusta. Tämä muutos on tärkeä askel kohti yhdenvertaisia mielenterveyspalveluja meidän lapsille ja nuorille. Haluan kuitenkin muistuttaa, ettei mikään rahallinen panostus tule helpottamaan tai auttamaan mielenterveyttä, jos nuoren perusasiat eivät ole kunnossa.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Tarkoitin tällä sitä, että lasten ja nuorten mielenterveyden tila on yhteydessä kasvuympäristöön, perheeseen, kavereihin, harrastuksiin, kouluun ja niin edelleen. Se yhteys on molemminsuuntaista, ja siinä kumpikin vaikuttaa toiseen — lapsi kasvuympäristöönsä ja kasvuympäristö lapseen. Tämä on asia, joka on olennaista tiedostaa, kun puhumme mielenterveyteen liittyvistä haasteista, toimista ja ratkaisuksista.

Tarve terapialle tai muulle keskusteluavulle syntyy oireesta tai oireista, joihin lähdetään hakemaan apua. On kuitenkin selvää, että mielenterveysongelmien jatkuvasti lisääntyessä emme voi keskittyä hoitamaan vain ja ainoastaan näitä oireita. Se ei ole millään tavalla kestävä, eikä se ratkaise ongelmia oireiden taustalla. Oireiden syyt täytyy selvittää, jotta voimme puuttua oireiden juurisyihin ja ratkaista ne. Esimerkiksi lapsi, joka kärsii koulukiusaamisesta, epävakasta perheoloista tai yksinäisyydestä, ei tule hyötymään pelkästään terapiasta. Tilanne ei tule muuttumaan mihinkään, jos taustasyille ei tehdä mitään. Kun lapsen kasvu- ja elinympäristö on turvallinen, myös terapian voi kokea hyödyllisemmäksi, jos perusasiat on ensin laitettu kuntoon. Eli pelkkä terapia ei tule riittämään tai olemaan ratkaisu, jos emme korjaa ongelmien aiheuttajia ja ne voivat edelleen jatkua lapsen elämän taustalla.

Arvoisa puhemies! Lapset ja nuoret tulevat kohtaamaan lukuisia haasteita elämänsä aikana. Elämään kuuluu surua, vastoinkäymisiä ja ahdistusta. Vaikka me vanhemmat haluaisimme suojella lapsiamme näiltä tunteilta, me emme voi ryhtyä silottelemaan liikaa teitä lapsiamme varten. Elämäntiet ovat toisinaan kivikkoiset ja täynnä kuoppia. Meidän tehtävämme on luoda se turvallinen ympäristö, jossa lapset voivat kohdata näitä negatiivisia mutta välttämättömiä tunteita elämässä. Ahdistus tunteena ja kokemuksena itsessään ei ole häiriö, se on täysin normaali tunne, jota koetaan niin lapsena kuin vanhuksenakin. Sitä tunnetta ei pidä ryhtyä tulkitsemaan virheellisesti häiriöksi tai asiaksi, jonka takia olisi välttämätöntä päästä terapiaan. Erityisesti vanhemmat ja lapsen kasvuympäristö ovat tärkeässä asemassa, kun lapselle opetetaan, mistä ahdistuksen tunne voi syntyä, miten sitä hallita ja miten se on normaali, ohimenevä tunne. Tilanne muuttuu toki silloin, jos tunne ei mene ohi ja taustalla on muuta suurempaa, joka vaikuttaa ahdistuneisuuteen.

Haluan nostaa tähän esimerkkinä keskittymishäiriöt. Tiedämme kaikki, kuinka iso osa sosiaalinen media ja erilaiset pelit ovat nykynuorten elämää. Lapsia ja nuoria kannustetaan katsomaan sisältöä, joka on nopeasti saatavilla, ja pyritään koukuttamaan katsoja sisältöön. — Saako, puhemies, jatkaa loppuun, niin että olisi kerralla valmista?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Jos ihan lyhyesti.

Olisi tässä vielä muutama lause.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No ihan muutama.

Keskittymishäiriöt: Tiedämme kaikki, kuinka iso osa sosiaalinen media ja erilaiset pelit ovat nykynuorten elämää. Lapsia ja nuoria kannustetaan katsomaan sisältöä, joka on nopeasti saatavilla, ja pyritään koukuttamaan katsoja sisältöön. Uusi video, uusi kuva, uusi peli — lisää, lisää ja lisää. Me suorastaan annamme somelle mahdollisuuden ruokkia keskittymiskyvyn puutetta, johon lapset opetetaan valitettavan varhain. Näissäkin tilanteissa olisi hyvä palata perusasioiden äärelle ja todeta, etteivät kaikki keskitty-

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

misvaikeudet viittaa keskittymishäiriöön, jota tarvitsisi hoitaa lääkkeillä. Joskus riittäisi ihan vain se, että lasten somen ja digimaailman käyttöä rajoitettaisiin. — Jospa jätän tähän. Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitos paljon. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

19.37 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Eilinen oli synkkä päivä Suomen sote-palveluille. Hallituksen esityksestä päätettiin eduskunnassa hallituksen enemmistön äänillä muun muassa, että Savonlinnassa 24/7-päivystystä supistetaan, perus- ja erikoistason päivystys loppuu Oulaisista, Iisalmen 24/7-päivystys loppuu, Varkauden 24/7-päivystys loppuu, Kemissä 24/7-päivystystä supistetaan, perus- ja erikoistason päivystys loppuu Salossa sekä Kouvolan akuuttilääketieteen päivystys 24/7 loppuu. Tämä hallituksen eduskunnasta läpi mennyt sairaalaverkkoesitys ei huomioi millään tavalla vaikutustenarviointeja, joissa todetaan, että tällä sairaalaverkolla ei säästöjä synny mutta pysyvää vakavaa vauriota terveydenhuollon saatavuudelle ja terveysturvallisuudelle syntyy.

Osalla väestöä matka-aika kotoa ympärivuorokautisen päivystyksen yksikköön pitenee, osalla jopa merkittävästikin, mikä voi muodostua riskiksi potilasturvallisuudelle. Hallitus tavoittelee esityksellään hoidon yhdenvertaisuutta, laatua ja vaikuttavuutta sekä asiakas- ja potilasturvallisuutta. Tämä on jalo tavoite, mutta todellisuus taitaa olla melko kaukana yli tunnin matkan ja sadan kilometrin matkan päähän karkaavilla palveluilla.

Arvoisa puhemies! Jos tarkastellaan tämän hallituksen sotu- ja sote-tekosia, niin onhan tämä hallituksen politiikka melkoisen sysimustaa. Hallitus tekee historiallisen suuret sosiaaliturvaleikkaukset, leikkaa voimakkaasti soten rahoitusta, nostaa lääkkeiden hintoja, korottaa asiakasmaksuja, pienentää henkilöstömitoitusta ja heikentää hoitotakuuta. Samalla kun hyvinvointialueilta leikataan, ohjataan suuria varoja yksityiseen terveydenhuoltoon.

Hyvinvointialueiden alijäämien kattamiselle tulisi antaa enemmän aikaa, sillä lyhytnäköiset leikkaukset alueilla johtavat vain kasvaviin kustannuksiin — tähän päälle tosiaan vielä hallituksen lain kautta tekemä sairaalaverkon karsinta niin sanotusti itsehallinnollisilta hyvinvointialueilta. Meidän olisi varmasti syytä saada eduskuntaan hyvinvointialueiden itsehallinnon asemasta oikeudellinen selvitys pikimmiten.

Hallitus leikkaa merkittävästi myös sosiaalialan osaamiskeskusten rahoituksesta. Osaamiskeskuksilla on tärkeä rooli tutkimus-, kehitys- ja innovaatioyhteistyössä tutkimuslaitosten ja yliopistojen kanssa sekä ylipäätään sote-uudistuksen tavoitteiden tukemisessa. Osaamiskeskusten toimintamahdollisuudet on turvattava palvelujen kehittämisen, tutkimuksen ja koulutuksen tukemiseksi. Valtioneuvosto antoi kuluvana syksynä asetuksen, jolla muutetaan sosiaalialan osaamiskeskusten lukumäärää ja toimialueita Suomessa. Jatkossa jokaisella yhteistoiminta-alueella olisi yksi sosiaalialan osaamiskeskus, mikä onkin hyvin perusteltu esitys.

Sote-järjestöt edistävät hyvinvointia ja terveyttä sekä vähentävät julkisen sote-sektorin kustannuksia tekemällä korvaamattoman arvokasta työtä asiakasrajapinnassa. Vapaaehtoistyön arvo Suomessa on lähes 3,2 miljardia euroa vuosittain. Hallituksen leikkaukset kohdistuvat järjestöjen ydintoimintaan, kuten neuvontaan, koulutukseen ja vertaistukeen, mikä uhkaa heikoimmassa asemassa olevia ja yhteiskunnan hyvinvointia.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Järjestöjen toimintaedellytykset on turvattava pitkäjänteisillä valtionavustuksilla, ja hallinnollista taakkaa tulisi vähentää. Leikkausten vaikutukset olisi arvioitava kattavasti. Pieni säästö valtion budjetissa saattaa olla kohtalokas leikkaus maakunnan toimijoille. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas poissa. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

19.42 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Ajattelin puheessani korostaa budjetissa olevia sosiaali- ja terveysalan tki-toimintaan ja lääketieteelliseen tutkimukseen ja kehittämiseen kohdistuvia panostuksia ja kiittää niistä.

Tutkimustiedon ja uusien innovaatioiden avulla voidaan parantaa sote-palveluja ja koko sektorin tuottavuutta, vaikuttavuutta ja hoidon laatua. Voidaan tuottaa uudenlaisia palveluita ja tuotteistamista, aiempaa parempia ja tieteelliseen näyttöön perustuvia hoitokäytänteitä sekä yhteistyöverkostojen laajentumista ja tiedon laajempaa levittämistä.

Suomi on maailmanlaajuisesti arvostettu lääketieteellisen tutkimuksen kentällä. Suomessa on muun muassa korkea tieteen taso ja julkaisuaktiivisuus. Suomalainen lääketieteellinen tutkimus on erittäin kilpailukykyistä tieteellisen vaikuttavuuden mittareilla, kuten viittausindekseillä, mitattuna. Suomi osallistuu myös aktiivisesti kansainvälisiin tutkimusverkostoihin ja on tunnettu klinisen tutkimuksen laadusta ja turvallisuudesta.

Monikansalliset lääkeyritykset pitävät Suomea houkuttelevana kohteena klinisille lääketutkimuksille, sillä maan terveydenhuoltojärjestelmä on yhdenmukainen ja potilaiden rekrytointi on tehokasta.

Meillä Suomessa on myös erinomaiset kansalliset terveysrekisterit ja biopankkijärjestelmät. Meillä on muun muassa tutkimusta, joka yhdistää geneettisiä tietoja kansallisiin terveysrekistereihin ja mahdollistaa huippuluokan genomi- ja epidemiologisen tutkimuksen. Suomi on edelläkävijä myös pitkittäistutkimuksissa, joissa yksilöitä seurataan vuosikymmeniä.

Tälläkin hetkellä meillä on rekistereissä paljon tietoa saatavilla, tärkeää tutkimusdataa, joten onkin tavoiteltavaa, että saamme nämä tiedot tutkimuksen käyttöön uudistaessamme toisiolakia. Vaikka Suomi on väkiluvultaan pieni maa, se sijoittuu lääketieteen tutkimuksessa maailman kärkijoukkoon. On hienoa, että tutkimus huomioidaan myös budjetissa ja tulevaisuutemme tekijänä jatkossakin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää.

19.45 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Jatkan vielä loppuun tämän, mikä jäi sanomatta.

Korona-aika jätti valtavan jäljen nuorten mielenterveyteen. Kun ihmiset ajettiin pysymään kodeissaan, digimaailman merkitys kasvoi. Se oli monelle ainoa keino olla yhteydessä kodin ulkopuolisiin ihmisiin, sukulaisiin ja kavereihin. Voimme myös miettiä, mitä some-maailma teki tuohon aikaan — ja toki tekee tänä päivänäkin — meidän lapsille ja nuorille. Sosiaalinen media on siitä julma, että se usein tarjoaa aina vain lisää samankaltaista sisältöä kuin mitä katsoja on jäänyt tuijottamaan. Kun kerran jää katsomaan haitallista sisältöä, sen määrä lisääntyy ja lisääntyy. Nuoren mieli on herkkä, ja nuoren

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

katsoessa tietynlaista sisältöä somesta se voi väistämättä vaikuttaa mieleen negatiivisesti. Erityisesti tytöillä kuvapohjaisen somen on todettu aiheuttavan ahdistusta ja lisäävän ajatuksia vääristyneestä kehonkuvasta. Jos nuori siis katsoo tarpeeksi päivittäin videoita ja sisältöä siitä, minkälainen pitäisi olla, miten pitäisi käyttäytyä tai miltä kuuluisi näyttää, tämä väistämättä aiheuttaa ongelmia tai pahimmillaan ajaa nuoren ajattelemaan, että on väärässä kehossa tai sukupuoleessa, vaikka todellisuudessa tämänkaltaisesta asiasta ei olisi kyse.

Some voi olla siis vaarallinen, ja meidän aikuisten tehtävä on suojella lapsiamme haitalliselta sisällöltä. Jos emme suojele lapsiamme näiltä asioilta, tilannetta ei pelasta terapiatakuu. Siksi onkin erityisen tärkeää, että huolehdimme perusasiat kuntoon, tuemme vanhemmuutta ja perheitä. Vasta kun se arkielämä on kunnossa, voimme tarjota lasten ja nuorten mielenterveyshaasteisiin terapiatakuun alaisia palveluita.

Arvoisa puhemies! Kiitos hallitukselle erityisesti lasten ja nuorten huomioimisesta vuoden 2025 talousarviossa. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

3.8. Pääluokka 30 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Esitellään maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 30.

Pääluokan yleiskeskustelua jatketaan tässä vaiheessa enintään kello 17 asti. — Keskustelun aloittaa edustaja Eestilä, esittelypuheenvuoro mietinnöstä. Olkaa hyvä.

Keskustelu

15.35 Markku Eestilä kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, arvoiset kollegat! Pääluokkaan 30 maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle esitetään yhteensä 2,6 miljardia euroa, joka on 30,9 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 24 varsinaisessa talousarviossa. Valiokunta pitää oikeana ratkaisuna sitä, että hallinnonalan säästöjä ei kohdisteta ruuantuotantoon ja maataloustukien määrät pysyvät vuoden 24 tasolla.

Maataloustuotannon kannattavuus on edellytys tilanpidon pitkäjänteiselle jatkamiselle ja kehittämiselle sekä kotimaiselle, kestäväälle elintarviketuotannolle. Valiokunta toteaa, että hallitusohjelman tavoite elintarvikeviennin kaksinkertaistamisesta vuoteen 2031 mennessä on kunnianhimoinen. Valiokunta pitää viennin edistämisen parantamista välttämättömänä tavoitteiden saavuttamiseksi ja korostaa, että elintarvikeala tulee ottaa huomioon teollisuuspoliittisessa strategiassa.

Valiokunta nostaa myös esiin Suomessa tehdyn mittavan työn salmonellan torjunnassa. Saadun selvityksen perusteella tilannetta helpottaisi kansallisen salmonellarahaston perustaminen, johon valiokunta suhtautuu myönteisesti ja kiirehtii asian tarkempaa selvittämistä.

Energia-, kasvu- ja kuiviketurve: Kotimaisen energian huoltovarmuuden turvaamisen lisäksi turpeella on useita ominaisuuksia, jotka ovat tehneet siitä muun muassa ylivoimaisen taimien kasvualustan ja eläintuotannossa käytettävän kuivikkeen. Valiokunta

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

kiinnittää huomiota lisäksi siihen, että turveraaka-aineen jatkuva saanti edistää myös elintarvikevientiä.

Arvoisa puhemies! Valiokunta nostaa myös esiin niin sanotun ravinnekiertotuen. Se on toimintatuki biokaasulaitoksille, jotka vastaanottavat kotieläinten lantaa ja vesikasvillisuuden biomassaa ja tuottavat niistä biokaasua ja markkinoille saatettavia, jalostettuja lannoitevalmisteita. Valiokunta painottaa, että tuen toimivuutta tulee seurata ja arvioida mahdollisia asetuksen muutostarpeita esimerkiksi teknologianeutraliteetin osalta.

Valtionavustus maatalouden neuvontapalveluihin: Momentille esitetään vajaata 4,1:tä miljoonaa euroa, joka on lähes 1,2 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 24 varsinaisessa talousarviossa. Valiokunta lisää momentille 575 000 euroa, josta kohdistetaan 400 000 euroa neuvontapalveluihin kotimaisen ruuantuotannon edistämiseksi (ProAgrialle).

Hevostalouden edistäminen: Momentille esitetään noin 30,7 miljoonaa euroa, joka on 8,5 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2024. Valiokunta lisää momentille 400 000 euroa suomenhevosen aseman turvaamiseen kasvattajatukijärjestelmän kautta.

Arvoisa puhemies! Valtionavustus 4H-toimintaan: momentille esitetään noin 3,8 miljoonaa euroa, joka on 150 000 euroa vähemmän kuin vuoden 24 varsinaisessa talousarviossa. Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa.

Valiokunta lisää myös 200 000 euroa kylätoiminnan valtionapuun ja 150 000 euroa kyläkauppatukeen.

Maa- ja elintarviketalous: Suomen maataloustukijärjestelmä on monimutkainen. Suomen CAP-suunnitelmissa on niin sanottuja interventionimikkeitä yhteensä 125, kun esimerkiksi Ruotsissa niitä on vain 50 kappaletta. Näin ollen suomalainen maataloustukijärjestelmä on kotikutoinen ja monimutkainen. Valiokunta pitää tilannetta valitettavana, koska Suomen pitkäaikaisena tavoitteena on ollut järjestelmän yksinkertaistaminen. Järjestelmän toimivuuden kannalta yksinkertaistaminen olisi keskeistä.

Arvoisa puhemies! Afrikkalaisen sikaruton vastustamiseen valiokunta lisää 100 000 euroa villisioista aiheutuvan riskin pienentämiseen.

Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen: Momentille esitetään vajaata 8,9:ää miljoonaa euroa, joka vastaa vuoden 24 varsinaisen talousarvion tasoa. Valiokunta pitää välttämättömänä valtion varojen vaikuttavaa käyttöä ja painottaa, että petovahingot ja niistä maksettavat korvaukset on saatava kääntymään nopeasti alenevalle uralle.

Tuki puuntuotannon kestävyys turvaamiseen: momentille esitetään vajaat 37,3 miljoonaa euroa.

Kalatalouden edistäminen: valiokunta korostaa, että päätettäessä kalastuksenhoitomaksuista kertyneiden varojen jakamisesta tulee ottaa huomioon etenkin kalakantojen hoidon ja istutusten turvaaminen.

Elinkeinokalatalouden edistäminen: Tavoitteeksi on asetettu kotimaisen viljellyn kalan tuotannon kolminkertaistaminen vaarantamatta vesiympäristön hyvän tilan saavuttamista. Tämä vaatii vesiviljelyn edellytysten selvää parantamista ja etenkin ympäristölupamenettelyiden nopeuttamista hallitusohjelman mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousministeriö on alustavasti asettanut Metsähallituksen liiketoiminnan vuoden 25 tulostavoitteeksi 135,3 miljoonaa euroa.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Lopuksi kiitän ministeriä, jaoston jäseniä ja valiokunnan jäseniä hyvästä yhteistyöstä ja erinomaisesta keskustelukulttuurista sekä jaostossa että valiokunnassa. [Mikko Savola: Se oli asiallinen!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset jaoston puheenjohtajalle. — Nyt ministeri Essayah, olkaa hyvä.

15.41 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousministeriön talousarvio vuodelle 2025 luo luonnonvaroista kasvua, hyvinvointia ja turvallisuutta. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 2,6 miljardia euroa, jossa on vähennystä 28 miljoonaa euroa verrattuna vuoden 24 varsinaiseen talousarvioon. Hallinnonalan määrärahoista pääosa liittyy vuonna 23 käynnistyneeseen Suomen CAP-suunnitelman toimeenpanoon Manner-Suomessa.

Aluksi haluan kiittää valiokuntaa erittäin hyvästä mietinnöstä. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tehtävien perustavaa laatua oleva merkitys yhteiskunnalle on vallitsevassa globaalissa tilanteessa ymmärretty laajasti. Maa- ja metsätalousministeriön tehtävälista on pitkä ja erittäin merkittävä koko maamme huoltovarmuudelle.

Kuten valiokunta toteaa, perusongelmaksi on muodostunut maatilatalouden tulojen riittämättömyys suhteellisesti nopeammin kasvaneiden kustannusten kattamiseen. Valiokunta painottaa, että maatalouden yrittäjätulo on saatava kasvuun ja negatiivinen kierre katkaistua, jotta alan houkuttelevuutta voidaan lisätä tulevaisuuden tuotantomäärien turvaamiseksi. Eduskunnan näkemykseen siitä, että tilanteen helpottamiseksi tarvitaan monipuolisia keinoja, on helppo yhtyä.

Valiokunta pitää myös hyvänä, että hallitus aloitti heti kautensa alussa parlamentaarisen arviointiryhmän esitysten toimeenpanon. Lisäksi olemme asettaneet ohjausryhmän edistämään ja ohjaamaan suomalaisen ruuantuotannon strategian ja ruoka-alan kasvuohjelman toimenpiteiden sekä tunnistettujen lainsäädäntöhankkeiden sekä muiden poikkihallinnollista yhteistyötä edellyttävien toimien toteutusta.

Arvoisa puhemies! Haluan kiittää maa- ja metsätalousministerin roolissa eduskuntaa tärkeistä talousarvioesitystä koskevista valinnoista. Jaoston puheenjohtaja luettelikin tuossa jo koko joukon näitä erittäin hyviä lisäyksiä, ja näillä lisäyksillä edistetään maaseudun elinvoimaisuutta, vahvistetaan matkailualan tulevaisuuden edellytyksiä, vahvistetaan alan järjestökentän toimintaedellytyksiä sekä tuetaan maanviljelijöille tärkeitä neuvontapalveluita. Myös kalastus- ja hevosala saavat tukea.

Kiitän eduskuntaa erikseen määrärahalisäyksestä 4H-toiminnalle. 4H-nuorisotyö tukee lasten ja nuorten kasvua sekä kykyä ja halua ansaita toimeentulonsa omalla työllä ja yrittäjyydellä. 4H-toiminta luo tulevaisuudenuskoa tietenkin kaikille lapsille ja nuorille mutta erityisesti maaseudun lapsille ja nuorille, ja se on myöskin suuri nuorten työllistäjä.

Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousministeriö osallistuu omalta osaltaan julkisen talouden sopeuttamiseen. Merkittävimmät kevään kehysriihen sopeutuspäätökset vuoden 25 talousarvioesityksessä liittyvät Metsähallituksen voiton tuloutukseen ja hevostalouden edistämisen valtionavustusleikkaukseen.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Hallitus ei ole kohdistanut hallinnonalan säästöjä ruoantuotantoon, mikä mahdollistaa maataloustukien määrien pysymisen ennallaan. On tärkeää, että valiokunta näkee tämän oikeana ratkaisuna.

Ja vielä muutama sana hallituksen keskeisistä määrärahalisäyksistä. Hallitus kohdistaa myös maa- ja metsätalousministeriön t&k-toiminnan lisärahoitusta. Jokioisten tutkimusteknologiaa uudistetaan, ja MMM osallistuu tutkijatohtoriohjelmiin, ja myöskin kansallisesta EU-vastinrahoituksesta huolehditaan.

Ruokaviraston toimintaedellytyksiä parannetaan noin 4,1 miljoonalla eurolla ensi vuonna. Muun muassa maataloustukien maksuaikataulut on pystytty pitämään täysin ilmoitetun aikataulun mukaisesti yt-neuvotteluista ja henkilöstöleikkauksista huolimatta, mistä haluan tässä yhteydessä myöskin kiitoksen sanan lausua Ruokavirastolle.

MMM vahvistaa ilmastotoimiaan ensi vuonna. Tuhkalannoitusta lisätään, kosteikkojen perustamiseen panostetaan Sotka-ohjelman kautta, ja Nousu-, Helmi- ja Metso-ohjelmia myöskin jatketaan.

Ja lopuksi haluan vielä tähdentää, että hallitus tukee toimenpiteillään kestäväää talouskasvua koko Suomessa. Hallituksen kasvupaketin kymmenen miljoonan euron panostuksesta merkittävä osa suunnataan elintarvikeviennin tukemiseen. Suomessa on kaikki edellytykset tuottaa laadukkaita, korkean lisäarvon elintarvikkeita kansainvälisille markkinoille ja myöskin vaativille asiakkaille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Edustaja Östman.

15.46 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensiksi kiitos jaoston puheenjohtajalle, edustaja Eestilälle pääluokan hyvästä esittelystä ja ministeri Essayahille vastauspuheenvuorosta. — Kun katsoin opposition tehdyt muutosesitykset maa- ja metsätalousministeriön pääluokkaan, panin merkille, että keskusta esitti pääosin hyviä lausumaehdotuksia, [Mikko Savola: Niin me yleensä teemme!] päinvastoin kuin muu oppositio, joka esittää miljoonien ja miljoonien edestä lisää rahaa eri hankkeisiin, muttei kuitenkaan ruokaa tuottaville viljelijöille. Keskusta ei vaadi lisää määrärahaa maatalouteen. Tämä minusta osoittaa, että te tunnette maataloussektorin varsinaiset haasteet ja ymmärrätte valtiontalouden tilanteen myöskin. Lisäksi tämä osoittaa, että olette samoilla linjoilla hallituksen maatalouspoliittisista linjauksista. [Mikko Savola: Ei kaikista!] Painotatte ihan oikeutetusti hallinnon ja byrokratian keventämistä, ruokaviennin edistämistä ja vielä muutostarpeita petopoliitiikkaan. Kysyn ministeriltä, oletteko samaa mieltä kanssani, kun luette opposition muutosesitykset. Ja vielä: eivätkö juuri nämä asiat ole osittain menneet eteenpäin tai ovat [Puhemies koputtaa] ikään kuin putkessa ja menossa eteenpäin?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eestilä.

15.47 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmistan ministeriltä vain yhden asian. Kun nyt meni läpi tämä ennallistamisasetus vähän erikoisella tavalla jonkun takinkäännon kautta ja kun meidän pitäisi se toimintasuunnitelma tehdä käsitykseni mukaan 1.9.2026 mennessä, niin voimmeko me kansanedustajat olla varmoja,

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

että maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö yhdessä tekevät tämän suunnitelman niin, että se on käytännönläheinen? Ja voimmeko edelleen olla varmoja, että Suomen talousmetsät eivät sitten johdu minkään anekaupan, luontoarvokaupan tai muun kohteeksi siinä määrin, että Suomen metsäteollisuuden ja sahateollisuuden puunsaanti vaikeutuu? Totean vielä ikään kuin vertailun vuoksi, että jos ajattelemme vientiä ja teollisuutta yleensä, niin Saksan autoteollisuus on yhtä suuri Saksassa kuin meillä on metsäteollisuus. Kun me tiedämme, mihin vaikeuksiin Saksan autoteollisuus on joutunut, niin emmehän me halua ajaa Suomen metsäteollisuutta vastaavaan asemaan Suomessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elomaa.

15.48 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos jaoston puheenjohtaja Eestilälle ja ministerille esittelystä, ja kiitän myös valiokunnan puheenjohtajaa ja kaikkia valiokunnan jäseniä, koska meillä on ollut hyvin rakentavia keskusteluja ja hyviä kokouksia.

On täysin oikein, että hallinnonalan säästöjä ei kohdisteta ruoantuotantoon ja että maataloustukien määrät pysyvät vuoden 2024 tasolla. Hallitus on näin tunnistanut maatalouden pitkään jatkuneen vaikean tilanteen ja sen vaikutukset huoltovarmuuden perustana olevaan ruoantuotantoon. Perusongelmaksi on muodostunut maatilatalouden tulojen riittämättömyys suhteellisesti nopeammin kasvaneiden kustannusten kattamiseen. Markkinat eivät ole tällä hetkellä oikeudenmukaiset. Maailmantilanne on hyvin epävakaa, joten huoltovarmuuden ja omavaraisuuden tärkeyttä ei varmaan ole mahdollista enää vahvemmin alleviivata.

Arvoisa ministeri, millaisia keinoja kannattavuuskriisin korjaamiseksi on tarjota? Ja vielä kiitän, että suomenhevonen ja turpeen sivutuotteena nostetut kasvuturve ja kuivikuturve ovat hallitusohjelmassa, koska ne ovat ehdottoman tärkeitä eläinten hyvinvoinnille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

15.50 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensimmäisenä haluan kiittää ministeriä Välitä viljelijästä -hankkeesta silläkin uhalla, että viimeksi kun yritin ministeriä kehua, niin kehuja ei kyllä tänne suuntaan sadellut.

Mutta toinen asia, joka ehkä tässä jo edellisessäkin, STM:n, pääluokassa nousi esille ja on pitkin tätä viikkoa tietysti aiemminkin jo noussut, on ostovoima, ja se on iso asia nimenomaan siinäkin näkökulmassa, että suomalaisilla täytyy olla rahaa ostaa suomalaista ruokaa. Ja tämä ei ole vain kuluttajien asia, vaan tämä on myös kuntien ja hyvinvointialueitten asia. Meillä täytyy olla kuntien ja hyvinvointialueiden siinä asemassa, että myös hankinnat voidaan suunnata kotimaiseen ruokaan ja voidaan valita se kotimainen valinta. Ja tästä ehkä kysyisinkin ministeriltä: mitä toimia tämän edistämiseksi tehdään?

Niin kuin tässä edustaja Eestiläkin edellä kertoi, maatalouden tukijärjestelmä on monimutkainen, ja olemmekin saaneet kuulla, että Luken arvion mukaan 86 miljoonaa menee tukia sellaisille tiloille, jotka eivät ole viiteen vuoteen mitään myyneet sieltä tilalta. Ja tämä on toinen kysymys, josta haluaisin ministeriltä kysyä: kuinka voimme varmistaa, että maksamamme tuet kohdistuvat nimenomaan suomalaisille ruoantuottajille?

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

15.51 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ennen vaaleja viime kaudella salin oikea laita teki välikysymyksen maatalouden tilanteesta, vaikka sitä oli autettu 300 miljoonalla eurolla. Nyt erityisiä apuja ei ole tullut euroakaan lisää, vaikka maatalouden yrittäjätulo laskee kahdeksan prosenttia kuluvana vuonna. No, ymmärrämme kyllä valtion taloudellisen tilanteen, mutta tässä tilanteessa ei soisi, että maataloudelle aiheutetaan lisää kustannuksia, ja hallitusohjelmassa luvattiin, että niitä ei tule. Te olette tehneet sosiaalisen ehdollisuuden, mutta ennen kaikkea te olette lisänneet maa- ja metsätalouden liikenteen päästökauppaan. Ministeri Essayah lupasi kyselytunnilla kompensatiota tästä. Missä ovat ne valmistelut? Milloin kompensatio tulee? Vai onko se vain puhetta, joka jää seuraavan hallituksen harteille?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

15.52 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maataloudella on keskeinen merkitys yhtäältä ruokaturvan ja toisaalta yhteiskuntamme ekologisen kestävyyskannalta. Maataloutta on ohjattava ympäristön kannalta kestävässä suuntaan samalla parantaen alan kannattavuutta.

Uudet ravitsemussuositukset ovat herättäneet paljon keskustelua. Ne osoittavat, että ruuan terveellisyys ja ympäristöystävällisyys kulkevat käsi kädessä. On huolestuttavaa, että hallituksen suunnalta on kyseenalaistettu ravitsemussuositusten terveysperustaisuus ja tiedepohjaisuus.

On tärkeää, että myös eläinten hyvinvointi on noussut laajemmin julkiseen keskusteluun. Lihantuotannon ja -kulutuksen vähentäminen mahdollistaa nykyistä paremmin myös eläinten eettisen kohtelun. Kysynkin ministeriltä: miten kasvipohjaisen ruuantuotannon edistäminen näkyy ensi vuoden talousarviossa?

Ja lopuksi totean, että turkistarhaus on myös viimein saatettava historiaan luopumistukien avulla. [Mikko Savolan välihuuto]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

15.53 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On surullista, että maankäyttösektorin nettonielun kasvattaminen kiireesti on akuutein ilmastopoliittinen haaste Suomelle mutta hallitus ei vastaa tähän millään lailla. Tähän mennessä hallitus on lähinnä laiminlyönyt maankäyttösektorin ilmastotoimet aivan täysin. [Mikko Savola: Ruoantuotanto on tärkein!]

Nostaisin tässä esille myös turkistarhauksen, josta itse olen kysynyt jatkuvasti tämän hallituskauden alusta lähtien, että eikö voida edes selvitystä tehdä, miten hallittu alasajo tehtäisiin. Tällä hetkellä turkistarhausta eivät kannata paikalliset, eivät kannata myöskään sijoittajat. Enemmistö Suomen kansasta ei kannata turkistarhausta. Tämä, että tätä alasajoa ei edes aloiteta tai sitä ei edes harkita, aiheuttaa epäeettisen tilanteen myös näille turkistarhaajille, kun heitä pidetään tällä tavalla löysässä hirressä. Miksi ette voi, ministeri, edes selvittää asiaa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Norrback.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

15.54 **Anders Norrback r** (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! Jag vill börja med att tacka sektionens ordförande, ledamot Eestilä, och minister Essayah för presentationerna. Jag ska inte gå närmare in på dem utan konstatera att mycket är på gång, mycket har blivit gjort. Men samtidigt vill jag konstatera att mycket finns kvar att göra när det gäller framför allt jordbrukets lönsamhet men också våra stora rovdjur. Jag önskar ministern lycka och framgång i det arbetet.

Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, ruokasuositukset nostettiin tässä keskusteluun. Minullakin on jonkin verran kysymyksiä sen osalta. Minun mielestäni on hyvä, että ruokasuosituksia tehdään. Aikanaan tehtiin sellainen päätös, että ne tehdään ihan sellaiselta pohjalta, joka on terveyden kannalta tärkeää, eikä sekoiteta muita asioita tähän. Nyt on kuitenkin Pohjoismaitten yhteisymmärryksen kautta tullut myös se, että ympäristöasiat otetaan mukaan. Sekin voi olla hyvä, mutta se, mikä ehkä mietityttää jonkin verran, on huoltovarmuusasiat, kun näen, että sellaisten tuotteiden, joita nyt suositellaan, hinta tulee nousemaan ja kotimaisuusaste tulee laskemaan. Millä tavalla ministeri näkee nämä kysymykset? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kinnari.

15.56 **Teemu Kinnari kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos esittelyistä. — Minuutti on lyhyt aika, kaksi asiaa:

Ensin maatalous sinällään: Tässä on tilannekuvaa käyty, mutta minun mielestä keskeisiä toimia, mitä hallitusohjelmassa on kirjattu, on tietysti elintarvikemarkkinalain päivittäminen. Ykköspaketti on tehty, kakkonen työn alla. Oikeastaan ministerille siitä kysymys, että missä vaiheessa se kakkospaketti tulee. Samoin sitten, minä näen ihan keskeisimpänä ruokaviennissä onnistumisen. Me tarvitsemme rahaa markkinoilta, ja paras tapa on se, että me saadaan viennin kautta meidän elintarvikevientiiä vahvistettua ja korkean lisäarvon tuotteilla tuotua maksukykyä koko ketjulle.

Toinen asia: Kun käytiin tuossa tuota maankäyttösektoria, niin metsiin liittyvä keskustelu on ollut värikästä. 20-luvulta tähän päivään asti Suomen metsien hakkuut ovat olleet aina alle kasvun. Kokonaispoistuma on ollut viimeksi 69 suurempi kuin kasvu, ja miljardi kuutiometriä lisää puuta. Siellä on hyvä toimenpideohjelma professori Maarit Kallion käsistä tullut, ja siellä on selkeä toimenpideohjelma, [Puhemies koputtaa] ja nämä ovat itse asiassa toimenpiteitä, joita meidän kannattaisi tehdä: eliikkä vahvistetaan metsien hiilinieluja. — Tähän vähän kommentteja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Simula.

15.57 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos maatalous- jaoston puheenjohtajalle esittelystä, ja niin hänelle kuin ministeri Essayahille kiitos myös oikein hyvin sujuneesta vuodesta. Niin teidän kuin maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsentenkin kanssa työskentely on ollut äärimmäisen sujuvaa. Asiat voivat riidellä, ja erilaisia näkemyksiä voi sinne ihan vapaasti tuoda, ja ollaan käyty tosi rakentavaa ja hyvähenkistä keskustelua. [Veronika Honkasalo: Kyllä!] Työskentely on ollut äärimmäisen kitkatonta maaseutuasioissa, iso kiitos siitä kaikille.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Kaksi vuoden kenties puhuttavinta asiaa ovat olleet maatalouden kannattavuus ja suurpedot.

Ensimmäisen osalta valiokunta on todellakin saanut käsiteltyä lakimuutosten ykköspaketin. Kakkospaketti on tulossa. Se on se tärkeämpi. Valiokunta pitää tärkeänä, että sitä kiirehdytettiin ja se tuotettiin eduskunnan käsittelyyn suunniteltua nopeammin.

Suurpetojen osalta työryhmän työ on saatu valmiiksi, ja lakiesitykset siirtyvät valmisteluun. Toimia tehdään myös näiden viitearvojen osalta. Hyvä ministeri, avaatteko tätä suurpetotoimien aikataulua, ja saadaanko esitykset eduskuntaan heti ensi vuoden alussa ja eteneväthän myös nämä viitearvoasiat?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Marttila.

15.59 Helena Marttila sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä taloudellisessa tiukassa tilanteessa ei olisi varaa maksaa maatalouteen tukia, jotka kohdentuvat huonosti. Luonnonvarakeskuksen selvityksen mukaan jopa 86 miljoonaa kohdentuu tukea tiloille, joilla ei ole lainkaan tuloa maataloudesta, kuten edustaja Rantanenkin täällä jo toi esille. Voisiko ministeri avata, mitä tälle epäkohdalle ollaan tekemässä, tai ollaanko tätä tukipolitiikkaa kenties selvittämässä tarkemmin?

Käsittelemme täällä ensi vuoden talousarviota, mutta mittavat kulut liittyvät tulevaisuudessa ilmastokriisin hoitamiseen. Maataloudessa päästöt eivät ole käytännössä vähentyneet viimeisen 15 vuoden aikana. Toimet ovat tiedossa, mutta resursseja ei ole. Kuivuus, luonnonilmiöt ja esimerkiksi kasvitaudit voivat aiheuttaa mittavia kuluja yhteiskunnalle, ja on selvää, että halvemmaksi tulisi torjua näitä haittoja ennalta. Kysynkin ministeriltä vielä tarkemmin: jos voisitte avata niitä toimia, joilla maatalouden päästöt saadaan vähenemään ja tulevat kalliit korjaustoimet ennaltaehkäistyä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

16.00 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy aluksi todeta, että kyllä sydänelästä lämmitti, kun kristillisdemokraattien ryhmäpuheenjohtaja Östman kehui keskustan johdonmukaista maatalouspoliittista linjaa, jossa ei ole ongelma kehua hallituksen hyviä esityksiä ja hyviä aikomuksia. — Toki toimeenpanossa on vielä toivomisen varaa.

Mutta, arvoisa rouva puhemies, ministerin aloittaessa maa- ja metsätalousministerinä lupasitte täyskäännöksen maatalouspolitiikkaan ja nimenomaan viljelijöiden ja maatalouden kannattavuuteen ja nimenomaan käännöksen parempaan suuntaan. Tätä käännettä emme valitettavasti ole nähneet. Taannoin aivan viime vaalikauden lopussa te olitte ensimmäinen allekirjoittaja välikysymyksessä, jossa tähän samaan kannattavuushuoleen keskityttiin, ja nostitte esille esimerkiksi sen, että edellisen hallituksen tekemä määräaikainen kiinteistöveron vapautus maa- ja metsätaloudelle oli oikeansuuntainen mutta kankea ja riittämätön toimi. Haluankin nyt kysyä: tuoko hallitus ensi kauden aluksi kiinteistöverouudistuksen eduskuntaan ja sisältäähän se maa- ja metsätaloussuunnitelmien vapauttamisen kiinteistöverosta? Ja eihän tässä tule käymään [Puhemies koputtaa] niin kuin on metsävähennyksen korotukselle käynyt, elikkä lykkääntyy vuosi vuodelta vain eteenpäin?

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

16.01 Milla Lahdenperä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä ja kiitos myös budjetista, joka tämmöisessä taloudellisessa tilanteessa kuitenkin kohtuullisesti pysyy ennallaan ja erityisesti kohdistuu ensisijaisesti ruokatuotantoon.

Täällä nostettiin esille nämä ruoka-ainesuositukset, joista haluaisin kysyä: pystymmekö me täältä eduskunnasta käsin tai sieltä ministeriöstä vaikuttamaan näihin suosituksiin sillä tavalla, että ne lähtökohtaisesti pohjautuisivat kotimaisiin tuotteisiin, kotimaiseen ruokatuotantoon?

Ja toinen kysymys kohdistuu suurpetoihin, mutta edustaja Simula kysyikin tähän liittyen jo. En toista kysymystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jari Koskela, olkaa hyvä.

16.02 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! Kiitokset jaoston puheenjohtaja Eestilälle ja ministeri Essayahille ja myöskin jaoston muille jäsenille ja neuvokselle. Meillä oli hyvin rakentava syksy, ja samaan suuntaan olimme kaikki matkalla.

On tärkeää, että tässä julkisen talouden tilanteessa säästöjä ei kohdisteta ruoantuotantoon. Tosin maatalousyrittäjiltä ei paljon voisi enää ottaakaan, koska kannattavuus on heikkoa ja tulot eivät nouse kustannusten kanssa.

Kannan suurta huolta erityisesti pienten tilojen pärjäämisestä. Koko maataloustukijärjestelmä ohjaa tilakokojen kasvattamiseen, kuten VTV:kin on raportissaan todennut. Silloin pienet eivät pärjää, ja tiloja on nytkin ensi vuonna 1 400 vähemmän kuin viime vuonna. Mutta kuinka kauan tilakoot voivat kasvaa? Onko päätepisteenä sellainen tilanne, että meillä on vain muutama valtakunnallinen maatila. Sellaista kehitystä ei pidä tukea, vaan jossain vaiheessa tilamäärä pitää vakauttaa jo huoltovarmuudellisistakin syistä ja myös pienelle tilalle tarjota mahdollisuudet kukoistaa. [Puhemies koputtaa]

Kysynkin maatalousministeriltä: miten kannatte [Puhemies koputtaa] huolta pienten tilojen mahdollisuuksista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

16.03 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluaisin nostaa tässä puheenvuorossa esiin eläinten hyvinvointikysymykset. Tuossa jo lähetekeskustelussa aikanaan annoin tukeni tälle turkistarhauksen lopettamista ajavalle aloitteelle, mikä täällä eduskunnassakin on. Ja nyt haluaisin nostaa esiin tämän eläinsuojeluvaltuutetun viran, josta olen täällä useana vuotena monta kertaa puhunut. Nimittäin tässähän on sellainen historia, että aikanaan Kataisen hallitukseen mentäessä sosiaalidemokraatit saivat sinne neuvoteltua eläinsuojeluvaltuutetun viran, jonka sitten seuraava hallitus, Sipilän hallitus, lakkautti. No, viime hallitus jälleen kerran otti tämän eläinsuojeluvaltuutetun viran käyttöön, ja nyt sitä ei taaskaan ole. Ja, ministeri, minä niin toivon, että tämä pieni raha — se on alle 200 000, mitä tämä maksaisi — voitaisiin ottaa käyttöön ja ajatella näin, että

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

myös eläinten hyvinvointikysymykset ovat suomalaiselle yhteiskunnalle tärkeitä. Se on tärkeä asia tavalliselle suomalaiselle ihmiselle, arvostetaan eettisiä näkökulmia.

Toivoisin, ministeri, että voisitte vielä harkita, että tämä eläinsuojeluasiamiehen virka palautettaisiin ja tehtäisiin myös ihan pysyväksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

16.05 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavan usein, kun puhumme maataloudesta ja ilmastopolitiikasta, monet katsovat, että nämä ovat jotenkin vastakkaisia, kun sen sijaan meillä on paljon maatalouden toimia, millä voimme samanaikaisesti sekä varmistaa ruokaturvaa että varmistaa myös ilmastopäästöjen vähenemistä ja toisaalta myös monimuotoisuuden lisäämistä.

Mutta valitettavasti kuitenkin tästä budjetista aika lailla nuo keinot puuttuvat, ja toivoisinkin, että voisimme tukipolitiikkaa sekä kansallisesti että EU-tasolla enempi suunnata siihen suuntaan.

No, me tiedämme, että esimerkiksi monimuotoisuuden kannalta luomutuotanto on huomattavasti parempaa, tai esimerkiksi, kun ruoantuotantoa tehdään niin sanotuin hiiliviljelymenetelmin, tai luonnonlaitumet ovat aivan korvaamattomia monimuotoisuuden näkökulmasta. Nyt kuitenkin esimerkiksi luomutuottajat ovat hyvin suuressa hädässä, samoin ovat luonnonlaidunviljelijät, tai ne eläintuotteet, jotka käyttävät luonnonlaitumia. Lammasalalta tuli juuri hätäviesti. Miten voimme parantaa monimuotoisuuden ja ruoantuotannon yhteensovittamista? [Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

16.06 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Te, ministeri Essayah, tosiaan viime kaudella lupasitte täyskäännöksen maanviljelijöitten arkeen ja maatalouspolitiikkaan. Viljelijöiden harmit eivät ole kuitenkaan vähentyneet. Kustannusten nousu vaivaa, ja tuottajahinnat tulevat perässä liian hitaasti.

Te, arvoisa ministeri, sanoitte Maaseudun Tulevaisuuden haastattelussa, että 8 500 aktiivitilaa on se määrä, joka jatkossa voisi tukia kenties saada. Nyt tällä hetkellä on 42 000 tilaa Suomessa. Olen itsekin maanviljelijä, tuotan ruokaa, ohraa, kauraa, vehnää, nurmea, on luonnonhoitopeltoa. Teen yhteistyötä karjatilan kanssa. Olen ostanut peltoa, vuokrannut peltoa. Meillä on lannanlevityssopimus, on nurmikiertoa, luonnon monimuotoisuudesta huolehditaan. Meillä on perhetila, kolme sukupolvea tänäkin keväänä oli pellolla yhtä aikaa. Toivoisin nyt, että te, arvon ministeri, selventäisitte minullekin sen, onko minun tilani arvoton ja pitääkö minun sanoa pojalle, että ei kannata maanviljelijäksi ryhtyä, maatalousministeri on sitä mieltä, että vain 8 000 tilaa riittää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ingo, varsågod.

16.07 Christoffer Ingo r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! I ramrian i våras linjerade regeringen att man gör livsmedelsexportsatsningar efter att projektet Food from Finland har avslutats. Man talar alltså om permanenta satsningar och för det allokerar man 10 miljoner.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Kevään ja kesän aikana on järjestetty kokouksia, joissa yhdessä eri sidosryhmien kanssa on kehitetty malli, jonka mukaan valtio tulisi osakkaaksi Viexpon osuuskuntaan, joka alan enemmistön mielestä soveltuu parhaiten viennin edistämiseen, uusien markkinoiden löytämiseen ja siten hallituksen tavoitteen eli elintarvikeviennin kaksinkertaistamisen saavuttamiseen hallituskauden aikana.

Arvoisa ministeri Essayah, kenttä kokee nyt, että syksyn aikana ei ole tapahtunut edistyksiä. Vuosi 2024 on hävitty ja sama on vaarana 2025, jos emme näe edistyksiä. Voimmeko odottaa hyviä uutisia lähitulevaisuudessa?

Kommer Viexpo att få ansvaret att agera huvudman för exportbefrämjande inom livsmedelssektorn?

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

16.08 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän pääluokan osalta keskustelu menee aina tähän ruuantuotannon kannattavuuteen, ja hyvä niin, mutta siinä olisi tärkeää nyt muistaa, että se kannattavuus ei tule koskaan paranemaan, ellei kuluttajilla ole enemmän varaa ostaa suomalaista ruokaa. Viime kädessä tämä kannattavuuskysymys ratkeaa markkinoilla, ei täällä tukipolitiikassa. Senpä takia on syytä todella tässäkin keskustelussa nostaa esille nyt tämä suomalaisten ostovoiman kehitys, joka valitettavasti edelleenkin ei ole palautunut sille tasolle, millä se oli ennen tätä inflaation räjähtämistä käsiin. Eilenhän saimme jälleen uutisia, joissa todettiin, että ensi vuodelle itse asiassa tavallisten suomalaisten verorasitus on korkeimmalla tasolla 10 vuoteen, joten ei myöskään ihme, jos suomalaisilla ei ole varaa käyttää enemmän suomalaisen ruokaan. Jos tämä suunta halutaan muuttaa, niin silloin pitää tehdä toimenpiteitä, joilla suomalaisten ostovoima paranee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

16.10 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitushan on ollut erittäin toimeenpanokykyinen. Se on päättänyt yhdeksän miljardin euron sopeutuksesta julkiseen talouteen, jotka valtaosin säästöjä, tehnyt historialliset työmarkkinauudistukset, vahvistanut Suomen sisäistä ja ulkoista turvallisuutta ja oikeusvaltiota suurilla panostuksilla. Listaa hyvistä teoista voisi jatkaa.

Mutta, puhemies, hallitus ei vielä ole onnistunut saamaan kahta elinvoimaista lintulajia eli valkoposkihanhea ja merimetsoa nykyistä tehokkaamman ja laajemman suojametsästyksen piiriin. Asiahan on hallitusohjelmaan hyvin selkeästi kirjattu, ja kysyn ministeriltä, koska tämä muutos tapahtuu. Totean myös, että siihen ei tarvita muutosta EU:n lintudirektiiviin eikä poikkeusta lintudirektiivistä. Ruotsi saman direktiivin nojalla käyttää alueellista suojametsästystä valkoposkihanheen, ja Ahvenanmaalla merimetsoa metsästetään tehokkaasti saman lintudirektiivin nojalla. [Eduskunnasta: Hyvä kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.11 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Jari Koskela äsken puheenvuorossaan todisti ihan oikein, että maatilojen taloustilanne on

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

kammottavan huono, mutta siitä huolimatta te, arvoisa ministeri, olette ollut tekemässä päätöstä, jossa polttoaineet menevät päästökaupan puolelle koskien myös maataloutta. Ollaksemme suorasanaisia, niin tämän olisi voinut maatalouden osalta kokonaan heittää pois, ettei se olisi ollenkaan päästökaupan piirissä mitenkään. Elikkä tilanne olisi sen suhteen pelastettu.

No, nyt sinne ollaan sitten menossa, ja kun tietää maatilatalouden kannattavuuden, niin se tietää lisää konkurssseja ja lopettavia viljelijöitä. Puheet kompensatioista ovat mielestäni harkitsemattomia sen takia, koska ne kompensatorahathan kerätään suomalaisilta veronmaksajilta. Onko se sitten... Maksavatko ne tilan rahat verona valtiolle polttoaineessa vai kompensatiota yritysverona tai omana tuloveronaan, elikkä suo siellä, vetelä täällä.

Ja toinen kysymys, tämä suurpetosasia: Meillä on tilanne Itä-Suomessa ja koko Suomen alueella susien suhteen se, että joku lapsiraukka vielä joutuu suden suuhun. Niitä on niin paljon, kun kymmenen suden laumoja juoksentelee pihuille. Niistä tehdään raportteja, mutta kukaan ei välitä mistään mitään. Milloin te, arvoisa ministeri, aiotte puuttua tähän? Tilanne on erittäin vakava. Meidän ihmisten hengen [Puhemies koputtaa] suojaaminen on tärkeää, varsinkin pienten lasten.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

16.12 Mikko Polvinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuosi 2025 tulee olemaan suurpetopolitiikan supervuosi. Tällä hallituksella on uskottava suunnitelma muuttaa suurpetopolitiikkaa [Välihuutoja keskeltä] metsämiesmuistiin.

Suurpetopolitiikan muuttamisen tueksi tarvitaan hyvää tutkimusta. Suurpetopolitiikan kantojen tutkimus vaatii resursseja ja rahoitusta. Kysynkin arvoisalta maa- ja metsätalousministeri Essayahilta: kuinka hallitus varmistaa sen, että nyt vuoden alusta pystytään suorittamaan sellaista tutkimusta, jonka tuloksia voidaan hyödyntää, kun uutta lakia aletaan soveltamaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

16.13 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maankäyttösektorin päästöt ovat yksi suurimpia ongelmia ilmastolain sekä EU:n päästövähennystavoitteen saavuttamisen kannalta, ja maa- ja metsätalousministeriö on tässä avainpaikalla. Metsien osalta keskeinen ratkaisu on hakkuutasojen laskeminen kestäväälle tasolle. Suojelun ohella yksi keino tähän on metsien kiertoajan pidentäminen. Metsänomistajille tarvitaan tähän kannusteita.

Iso kysymys on myös turvemailta aiheutuvat päästöt. Kosteikkoviljely on yksi kustannustehokkaaksi ja vaikutuksiltaan merkittäväksi todettu toimi, mutta hallitus on nyt kuitenkin leikannut siltä tuet pois. Myös joutoalueiden metsitystuki tulisi palauttaa yhtenä tehokkaana keinona hiilinielun vahvistamiseksi.

Hallitus on toistaiseksi sinnikkäästi kieltäytynyt päivittämästä maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaa, vaikka sille on aivan ilmeinen tarve. Kysynkin vielä ministeriltä: miten, hallitus ja te, varmistatte, että hiilinielu saadaan Suomessa kasvuun?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

16.14 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä on nyt käyty hyvää keskustelua esimerkiksi elintarvikeviennin suhteen. Ajattelen itse niin kanssa, että se on aivan avainasemassa sen suhteen, mitenkä kannattavuus maataloudessa tulee tulevaisuudessa kehittymään.

Mutta kun ensimmäisessä puheenvuorossani näillä kiitoksilla aloitin, niin jatkanpa tällä samalla linjalla ja otan täältä tämän marja-alan muutoksen marja-alan toimijoitten toimintaan ja sen lakimuutoksen. Se ansaitsee kanssa kyllä ison kiitoksen. On erinomaista, että siihen on tartuttu. Poliitikassa on tietenkin aina puolueilla erilaisia näkemyksiä, mutta kyllä ajattelen myös niin, että tämä EU:sta johdettu työntekijöitten oikeuksia turvaava sosiaalisen ehdollisuuden laki ja sitä kautta direktiivi on äärimmäisen tärkeä. Mutta kun molemmissa oikeastaan, tässä sosiaalisen ehdollisuuden ja marja-alan asiassa, on se, että ne eivät yksinään kuitenkaan mitään ratkaise, niin kuinka varmistetaan se, että valvonta riittää siihen, että molempia näitä voidaan valvoa, että toiminta tosiasiallisesti tapahtuu oikein?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

16.15 Janne Jukkola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalous on Suomen huoltovarmuuden ja talouden perusta. Hallituksen päätös olla kohdistamatta säästöjä kotimaiseen ruoantuotantoon on tärkeä, sillä kriisiaikoina varautumisen merkitys korostuu entisestään. Myös alkutuottajien aseman vahvistaminen ja elintarvikeketjun oikeudenmukaisuuden parantaminen ovat välttämättömiä askeleita, joista hallitus on jo tehnyt hyviä päätöksiä.

Hallituksen toimet metsätalouden tukemiseksi ja tuloutuksen kasvattamiseksi ovat tärkeitä, mutta samalla metsäteollisuuden raaka-aineen saatavuus on myös turvattava. Kysynkin ministeriltä: miten hallitus aikoo varmistaa, että metsäteollisuus saa jatkossakin riittävästi puuta toimintansa tueksi ja Suomen vientikilpailukyvyn vahvistamiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

16.17 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viikonloppuna Pielavedellä sain palautetta, että liian vähän ollaan puhuttu huoltovarmuudesta. Tietenkin elävä maaseutu kantaa meillä keskeisesti vastuuta huoltovarmuudesta, ja maaseutu tarvitsee myöskin hyvät palvelut. Monia valtion työpaikkoja ja palveluja on nyt kaikonnut, ja tietysti viimeisimpänä on tämä sairaalapäätös, joka kohdistuu sinne aivan keskeisille alueille Pohjois-Pohjanmaalle ja Ylä-Savoon, joissa meillä on kaikista voimallisinta maaseutualuetta.

Arvoisa puhemies! Mutta huoltovarmuuden kannalta keskeisintä ovat omavaraisuus, suomalainen maatalous ja maatalouden kannattavuus. Maatilojen määrä laskee tänäkin vuonna jyrkästi. 1 400 maatilaa lopettaa, ja kannattavuus on heikko. Tänä vuonna yrittäjätulo laskee peräti 8 prosenttia.

Arvoisa puhemies! Jos aivan rehellisiä ollaan, niin kyllähän meillä ne tehokkaat konkreettiset keinot maatalouden kannattavuuden parantamiseksi tällä hetkellä puuttuvat, ja kysyn, ministeri Essayah, missä nämä todelliset vaikuttavat toimet odottavat?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

16.18 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisen maaseudun pärjääminen on elinehto Suomelle. Tärkeää on, miten ja missä ruoka tuotetaan, mistä teollisuus saa raaka-aineita ja millaiset palvelut ja saavutettavuus maaseudulla on. Kotimaista ruoantuotantoa ei saa vaarantaa, sillä se on varautumisen ja huoltovarmuutemme tärkein asia.

Tulen Etelä-Savosta, maakunnasta, joka juuri valittiin Euroopan luomumaakunnaksi. Maaseudun ruoantuottajien arvostusta tulee nostaa, byrokratiaa tulee karsia, yhteyksien niin mobiiliverkkojen kuin teidenkin suhteen tulee olla toimivia.

Jokainen meistä tässäkin salissa voi näyttää kansamme edustajana esimerkkiä kotimaisen ruoan valinnassa joka päivä. Suomalaisen puhtaan ruoan vientiä on edistettävä. Meillä on metsät täynnä marjoja, jotka ovat kovaa valuuttaa ulkomailla. Niitä arvostetaan erityisesti luonnonmukaisuuden, ravintoarvojen ja puhtaan alkuperän vuoksi. Suomalaisten metsämarjojen vienti vuonna 2021 oli 27 miljoonaa kiloa.

Arvoisa ministeri! Mitkä ovat konkreettiset toimenpiteet suomalaisen ruoantuotannon ja viennin edistämiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

16.19 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri, te aloitte puheenne puhumalla alan kasvupotentiaalista, ja Luonnonvarakeskuksen selvityksen mukaan tosiaan suomalaisen ruoka-alan kasvupotentiaalista merkittävän osan, jopa yli puolet, ennustetaan tulevan jatkossa kasviproteiineista ja solumaataloudesta. Siksi on tärkeää, että hallitus aidosti ymmärtää kasviproteiinien merkittävän potentiaalin. Tätä toivovat myös alan toimijat, joilla on aidosti halu rakentaa menestystarinoita Suomeen. Kasvisruoka on hyväksi ihmisille, eläimille, luonnolle. Me kaikki tiedämme tämän, ja tämä siirtymä on myös välttämätön.

Kasvispohjaiselle ruoalle tarvittaisiin toimialakohtainen strategia ja toimenpidesuunnitelma uusien arvoketjujen kehittämiseksi, jotta tämä ennakoitu taloudellinen potentiaali realisoituu. Myös investointiohjelmaa kaivataan. Miten te, ministeri, suhtaudutte näihin esityksiin? Ja miten te aiotte itse toimia, jotta suomalainen kasvisruoan ruokaketju saa hyödyn tästä kasvusta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

16.20 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Essayahille budjetin puolustamisesta ja sen tason säilyttämisestä ja myös valiokunnalle ja jaokselle hyvästä työstä.

Itse jatkaisin tällä suurpetopoliittikkakysymyksellä. Eli susien määrä on todella kasvanut. Nyt niitä on erityisesti läntisessä Suomessa, ja ne herättävät pelkoa ja aiheuttavat kotieläintuhoja. Nythän ollaan EU:sta saatu jo vihreää valoa sille, että suojelua voidaan keventää, ja suurpetotyöryhmä on saanut työnsä päätökseen. Kysynkin ministeriltä: Milloin kannanhoidollinen metsästys Suomessa on mahdollista? Saadaanko se nyt jo seuraavalle metsästyskaudelle, niin kuin tavoite olisi?

Toinen asia: Tuon tässä esille vielä Välitä viljelijästä -projektin, joka tämän hallituksen myötä on saatu nyt pysyväksi toimintamalliksi. Se ei ole maa- ja metsätalousministeriön

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

budjetin alla, se on tuolla STM:n alla, mutta tärkeä projekti ja työkyvyttömyyden ja tapaturmien [Puhemies koputtaa] osalta tärkeää viljelijöille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

16.22 **Mika Riipi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä tuolla pohjoisessa alkaa mitta täyttyä Metsähallituksen kanssa. Hakkuut ovat kasvaneet paikallisten näkökulmasta aivan kestävämmälle tasolle, kaikki vuokrat nousevat, tiehankkeista vetäydytään, metsästysluvat ja maastoliikenneluvat — se politiikka on täysin poukkoilevaa. Nyt kun te olette nostaneet tuloutustavoitteen aivan ennätystasolle, haluaisin kysyä, mitä aiotte tehdä omistajaohjauksessa, jotta edes pieni paikallinen hyväksyttävyyss säilyisi. [Mai Kivelä: Hyvä kysymys, hyvä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

16.22 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, kiitos! Maataloustuottajilla on jo vuosia ollut suuria haasteita. Kannattavuusongelma on vakava, ja tilanne ei tunnu helpottavan. Ruokavienti Suomesta on Euroopan heikointa, ja tämä hallitus pyrkii nyt parantamaan tilannetta. Se on erittäin hyvä asia, koska se vaikuttaisi myös alkutuottajien aseman kohentamiseen. Business Finlandin toimia siirtyy ulkoministeriön alle. Ruokaviraston toiminnan hitautta ei välttämättä selitä pelkkä resurssipula. Kysynkin ministeriltä — täällä on jo aikaisemminkin kysytty samaa asiaa: Onko ruokaviennin kasvussa valoa näkyvissä? Se on pitkä urakka ja se ei hetkessä käy, mutta onko jotain pientä valoa jo mahdollisesti?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

16.23 **Olga Oinas-Panuma kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin kiitos tietenkin esittelyistä ja kiitos myös rakentavasta valiokuntatyöskentelystä. — Hallituksen tavoitteet maa- ja metsätaloudessa ovat tosi hyviä, ja toivotaan, että ne alkaisivat myös konkretisoitua jossain vaiheessa.

Haluan yhtyä edustaja Riipin sanoihin Metsähallituksesta, että kyllähän se tulostavoite on tällä hetkellä liian kova. Se ei näy suoraan täällä Helsingissä varmasti, mutta kyllä se meillä tuolla Pohjois-Suomessa ja maakunnissa näkyy. Tuulivoimaa suunnitellaan suorastaan vastuuttomasti poronhoitoalueella semmoisille alueille, minne se ei kerta kaikkiaan sovi. Retkeilyreitistöä jätetään kunnostamatta ja ylläpitämättä ja kyltityksiä uusimatta — kyse on turvallisuudesta. Metsää hakataan hyvin ronskilla kädellä, ja maanvuokria pyydetään entistä enemmän, mutta siitä huolimatta sitten paikan päälle kuitenkin niitä tuloja ei tule tai se hyöty ei meillä näy. Mielestäni sen pitäisi mennä niin, että Metsähallitus panostaisi rahaa sinne, mistä Metsähallitus sitä saa. Elikä jos se metsä hakataan Pohjois-Pohjanmaalta tai Kainuusta, voisiko Metsähallitus sitten taas vastaavasti tuoda sitä rahaa meille esimerkiksi retkeilyreitistöjen, asiakaspalvelun ja muitten muodossa, jotta se sosiaalinen hyväksyttävyyss säilyisi? Eli, arvoisa ministeri, kysymys on: näettekö Metsähallituksen tulostavoitteet kestävinä, [Puhemies koputtaa] ja voisitteko harkita näitten tuottojen kohdistamista niin, että sitä tulisi enempi maakuntiin?

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kinnari, olkaa hyvä.

16.25 **Teemu Kinnari kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Hyvää keskustelua on käyty. — Tuossa aikaisemmin edustaja Mikkonen otti esille tämän lammastalouden hätähuudon. Me ollaan varmasti kaikki saatu se kirje, ja se pitää paikkansa. Yksi keskeinen asia nimenomaan ovat siellä nämä susivahingot, mitä on tapahtunut merkittävästi. Ja jos tai kun ollaan huolissaan näistä luontokatoasioista, niin ne maan perinnebiotoopit ovat se yksi kohde, missä sitä tapahtuu, ja siihen liittyen nimenomaan nämä metsästyksen ongelmat pitää ratkaista.

Kun loppui aika äsken, niin noista hiilikeskusteluista sen verran, että nythän me tunnistetaan se tilanne, että Venäjän tuontipuu on lakannut ja meidän teollisuus tarvitsee puuta ja Suomi tarvitsee toimivaa metsäteollisuutta. Tähän liittyen on käyty Luken johdolla tutkimustyötä, ja sinällään nähdään mahdollisuus lisätä kymmenen miljoonaa kuutiometriä Suomen metsien kasvua, ja siinä ei tarvita oikeastaan mitään uutta. Siellä tehdään metsänhoitotoimenpiteet ajallaan, käytetään jalostettua puuainesta, tehdään kasvulannoituksia ja oikeastaan semmoista hyvää metsänhoitoa ja nähdään, että se kymmenen miljoonan kuutiometrin kasvunlisäys pystytään saavuttamaan. Oikeastaan kysymys ministeriltä: mitä toimenpiteitä voitaisiin tehdä, jotta tähän tavoitteeseen päästäisiin metsien kasvun lisäämisessä? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

16.26 **Timo Mehtälä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä puheenvuoroista, mitä täällä on kuultu.

Ministerille: hallitusohjelmassa te lupasitte olla lisäämättä kustannuksia maa- ja metsätalouteen. On kiistatonta, että tämän lupauksenne olette rikkoneet jo monessa kohtaa. Hallituksen toimesta turpeen käyttöä on vaikeutettu, biokaasun byrokratiaa ja kustannuksia on lisätty, ja viimeiseksi päätitte ulottaa päästökaupan koskemaan myös maa- ja metsätaloutta. Jakeluvetoitteen joustomekanismin osalta maa- ja metsätalouden tulomahdollisuudet vesitettiin kaksoislaskennan kautta hallituksen toimesta. Nämä kaikki ovat asioita, joita ei olisi tarvinnut tehdä. Nämä ovat kaikki myös asioita, jotka ovat aivan suorassa ristiriidassa teidän oman hallitusohjelmanne kanssa. Arvoisa ministeri Essayah: voisitteko avata, miksi hallitus toimii ohjelmansa vastaisesti — siis toimii ohjelmansa vastaisesti?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

16.27 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitusohjelmassa haluamme edistää villien vaelluskalakantojen olosuhteita Lapissa. Meillä on kaksi vapaata lohijokea, Tornionjoki ja Tenojoki. Kiitos, ministeri, että olette vierailut näillä paikkakunnilla ja käynyt katsomassa paikan päällä tätä tilannetta. Parhaina vuosina Tornionjokeen on noussut noin 100 000 lohta. Kahtena viimeisenä kesänä lohia on noussut alle puolet 44 000:n lohen kutukantatavoitteesta. Meripyyntikiintiöitä lohen osalta laskettiin, mutta todennäköisesti toimenpide ei ole riittävä. Hienoa, että saimme näistä joululahjarahjoista molempien jokien seuroille nyt sitten tähän kalakantojen elvyttämiseen

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

tarkoitettua rahaa. Kysyn ministeriltä: mihin kansallisiin toimenpiteisiin ryhdytään ensi kesänä näitten kalakantojen elvyttämisen osalta, jotta vältytään totaaliselta katastrofalta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta, olkaa hyvä.

16.28 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puurakentamista sivuttiin myös tässä keskustelussa, ja ajattelen niin, että se on meidän hiilivarastojemme suhteen yksi tärkeimmistä asioista. Jotenkin olemme hallitus hallitukselta epäonnistuneet siinä, että emme ole pystyneet puurakentamista edistämään riittävällä tasolla.

Muutamia aikoja sitten meillä olivat keskustelussa isosti raakkuasiat. Sen tiimoilta ovat eri puolueet tehneet erilaisia ehdotuksia, ja siinä voi ajatella ehkä niin, että kierroksetkin ovat nousseet aika koviksi. Se on johtanut siihen tilanteeseen, että meillä yhä enemmän ja enemmän muodostuu tällaista ”harmaata suojelua” eri alueille. Itse ajattelen niin, että se ei ole varmasti kenenkään — ei metsänomistajien, eikä metsäteollisuuden, ei myöskään valtion — etu, että meille muodostuu tällaisia tilanteita. Tästä asiasta haluaisin kysyä: kuinka voimme estää tällaisen harmaan suojelun muodostumista metsäteollisuuteen tai metsäalalle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

16.29 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edellisen puheen innoittamana vaihdoin aihetta, mistä meinasin puhua.

Syyskuussahan kuultiin ministeri Mykkäsen suulla, että valtio ei maksa kaikesta suojelusta korvauksia, ja kohta sen jälkeen ministeri Essayah kirjoitti Maaseudun Tulevaisuudessa, että käypä korvaus maanomistajille velvoittavista suojavyöhykkeistä on perusteltu. Nämä ovat ristiriitaisia, kuten kaikki ovat huomanneet. Elikkä joitain kysymyksiä: Mikä on hallituksen virallinen kanta korvausvelvollisuudesta metsänomistajien maihin kohdistuvista rajoitteista päätettäessä? Aikooko hallitus varmistaa, että metsänomistajat ovat myös jatkossa mukana näissä keskusteluissa, kun näistä rajoitteista päätetään? Ja kumpi on nyt se virallinen kanta? Onko se ministeri Mykkäsen kanta, vai onko se teidän kantanne? Yli 600 000 yksityismetsänomistajaa varmasti odottaa edelleen tätä vastausta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

16.30 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maankäyttösektorin ilmastokysymys on tietysti iso ja haasteellinen ja voi tarkoittaa Suomelle myös kallista laskua, jos toimia ei tehdä enemmän. Ministeri, kerroitte, että nyt on tulossa pieni lisäys tuhkalanhoitukseen. No, sen vaikutukset näkyvät varsin viiveellä, mutta hyvä, että niinkin, koska muutoinhan tämä hallitus on lähinnä vain leikannut niitä, kuten esimerkiksi kosteikkoviljelyn tuki lakkautettiin jo ennen kuin se haku avautui, ja joutomaiden metsitystukea on karsittu.

Ja tietysti se iso kysymys on, että miten pystymme turvemaiden päästöjä vähentämään. Kysyisinkin: kun meillä on myös näitä turvemaita, jotka eivät ole ruoantuotannossa, niin voisiko tämä nyt olla se ensimmäinen askel, että sieltä huolehtisimme, että nämä pellot,

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

jotka eivät todellakaan ole siellä ruoantuotannossa, otettaisiin muuhun, vaikka kosteikkoviljelyyn?

Ja tietysti liian rajut harvennushakkuut. Yhä nuoremmat päätehakkuut ovat myös iso haaste. Niin kuin tässä pohjoisen edustajat kertoivat, se näkyy myös vahvasti tuolla pohjoisessa Metsähallituksen mailla. Miten tähän aiotaan puuttua?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja vielä maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Simula, ja sitten ministerillä on vastauspuheenvuoro. — Olkaa hyvä, edustaja Simula.

16.31 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kävin läpi nuo opposition tekemät muutosehdotukset, ja ne ovat kyllä hämmentäviä. Siellä ehdotetaan mittava määrä lisäkustannuksia muun muassa kosteikkoviljelyyn ja luonnonsuojeluun taloustilanteesta välittämättä. Eläintilojen osalta esitetään taasen tukien karsimista. Tämä hallitus ei ole leikannut euroakaan maataloustuista, ja se on arvovalinta meille.

Keskustaa täytyy kiittää ehdotuksista. Suurin osahan niistä on jo hallitusohjelmassa ja siten ministerin työpöydällä. Hyvä, että kannatatte niitä.

Arvoisa puhemies! Palaan vielä näihin valiokunnan jakovarapäätöksiin. Ne ovat varsin perustavanlaatuisia ja tärkeitä kaikki. Yhtenä nostona sikayrittäjille ohjattava määräraha, jolla torjutaan sikaruttoa. Se on vaativa tehtävä, joten ajattelisin, että rahoitus olisi turvattava. Olisiko mahdollista, että sille löydetäisiin jatkuva rahoitus?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ja ministeri Essayah, noin 5 minuuttia joustavasti, olkaa hyvä.

16.33 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Teillä oli erittäin hyviä kommentteja, edustajat hyvät. Myöskin kysymyksiä menttiin joittenkin kohdalla toista ja kolmattakin kierrosta, ja pyrin niihin mahdollisimman hyvin vastaamaan.

Ensinnäkin edustaja Eestilä, jaoston puheenjohtaja, nosti jo siinä esittelypuheenvuorossaan esille nämä yksinkertaistamistoimet. Tästä kuuluu myöskin EU:n suunnasta nyt hyvää, elikkä uusi komissaari Hansen on luvannut keväällä tuoda yksinkertaistamispakettia ja nimenomaan juuri niin, että katsottaisiin vielä, pystytäänkö kansalliselle tasolle suuntaamaan niitä yksinkertaistamisia, koska kaikille eivät kaikki yksinkertaistamiset toimi. Tässä on minun mielestäni nyt hyvä ajatus siellä komission päässä.

Sitten täällä nostettiin myöskin ennallistaminen esille. Tässähän tosiaan ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö tekevät yhteistyötä. Siellä ohjausryhmä on kokoontunut jo maanantaina, ja käytännönläheisesti tietenkin pyrimme tämän suunnitelman tekemään. Tässähän on korostettava sitä, että nämä ennallistamistoimet ovat maanomistajille vapaaehtoisia, ja varmasti tulemme myöskin huolehtimaan siitä, että esimerkiksi meillä metsäteollisuuden puun saatavuus ja tämäntyyppiset kansallisesti tärkeät asiat tulevat huomioitua. Meillä on kaksi vuotta aikaa tehdä tämä kansallinen ennallistamissuunnitelma.

Sitten täällä kysyttiin useammankin edustajan suulla, että millä tavalla etenevät nyt sitten nämä elintarvikemarkkinalain uudistukset. Tämä ykkösenhän on nyt käsitelty ja on eduskunnasta jo ulkona, ja sillä siis lisätään nimenomaan niitä tiedonsaantioikeuksia, joita meillä elintarvikemarkkinavaltuutettu tarvitsee, ja kakkonen on tulossa sitten heti vuoden

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

26 alusta. Tähän vuoteen sisältyy lukuisia erilaisia selvityksiä, jotka liittyvät esimerkiksi näihin sopimuksissa oleviin mahdollisiin indeksiehtoihin ja esimerkiksi tähän private label -kysymykseen ja tämäntyyppisiin asioihin. Sen lisäksi on hankintalaki, johon täällä edustaja Rantanen muun muassa viittasi. Se ei ole meidän ministeriömme alla, ja silloin kun me hankimme julkisia hankintoja, niin siellä ehdottomasti huoltovarmuus-, turvallisuuskysymykset, tämäntyyppiset asiat, pitää olla nykyistä paremmin otettu huomioon. Varmastikin sitten sieltä TEMin puolelta odottelemme tätä, ja olemme toki pystyneet sinne vaikuttamaan juurikin näitten omien näkökohtien esille saamiseksi.

Sitten täällä edustaja Kalmari nosti esille tämän sosiaalisen ehdollisuuden — se onkin teille tuttu, koska keskusta oli itse neuvottelemassa tämän sosiaalisen ehdollisuuden osana tätä CAPia. Sosiaalisessa ehdollisuudessa ei ole tulossa lisäkustannuksia viljelijöille, koska sen ehdollisuuden ehdot ovat sellaiset, että kun me noudatamme ihan meidän nykyistä työsuojelulainsäädäntöä, ihan sitä suomalaista työsuojelulainsäädäntöä, työehtosopimuksia, tämäntyyppisiä asioita, joita kuuluu noudattaa, työturvallisuuteen liittyviä säännöksiä, niin ei ole tulossa mitään lisäkustannuksia. Mutta todellakin sitten siinä, miten olemme sen toimeenpanneet, olemme tietenkin halunneet sen kansallisen liikkumavaran täysimääräisesti käyttä.

Sitten täällä edustaja Elo, muistaakseni myös edustaja Kivelä, kysyi tästä kasviproteiiniohjelmasta. Tässä on tulossa nyt alkuvuodesta VTT:n ja Luken yhteinen tutkimus, jossa nimenomaan kestävää kasvua uusista arvoketjuista ollaan etsimässä. Siihen liittyy myös tämä solumaatalouskysymys, mutta kasvisproteiini ylipäänsä liittyy myöskin tähän meidän kasvuohjelmaan, se on osana sitä.

Sitten täällä edustajat Norrback ja Lahdenperä kyselivät näistä kansallisista ravitsemussuosituksista. Niitten osalta on todettava, niin kuin olen todennut sen julkisuuteen useamman kerran, että tämä ravitsemussuositusneuvottelukunta on siis riippumaton, mutta tässä jatkotyössä edellytän sitä, että tutkitaan myöskin ympäristöasiat. Tietenkin ilmastoasiat ovat tärkeitä, mutta huoltovarmuus on tärkeää. Elikkä jatkotyössä, niin kuin lakisääteisestikin neuvottelukunnan tehtäviin kuuluu, heidän tulee selvittää nämä asiat. Sen lisäksi, kun näitä laitetaan nyt toimeen — elikkä nämä ravitsemussuosituksethan viedään sitä kautta osaksi meidän kansallista ruokajärjestelmäämme, että niistä tehdään esimerkiksi vaikkapa nyt päiväkotikäisten suositukset, koulun ruokailusuositukset ja suositukset vanhusten sote-ruokailuihin — näissä suosituksissa selkeästi nyt pidättäydytään siinä kliinisessä ravitsemustieteessä. On hyvä selvittää näitä muitakin asioita, mutta suositusten tulee perustua kliiniseen ravitsemustieteeseen, ja itse katson, että tässä nimenomaan haluan puolustaa tätä tieteellistä näkemystä.

Sen lisäksi tietysti — jos on vielä mahdollista, arvoisa puhemies, sen verran jatkaa — täällä tuli useita kysymyksiä näihin petoihin liittyen. Nyt on erittäin hyvä juridinen selvitys tehty siitä, millä tavalla tätä meidän kotimaista petopolitiikkaamme voidaan viedä eteenpäin, koska tämä nyt on juuttunut sellaisen konkeloon, jossa tosiaankin ovat paitsi nämä Bernin sopimukset ja sitten luontodirektiivi mutta myöskin ennen kaikkea kansalliset oikeusistuimen päätökset ja myöskin EU-oikeuden päätökset. Nyt sitten tältä pohjalta, miten tämä työ on nyt tehty, me voimme tuoda viikolla 12 eduskuntaan nämä metsästyslain muutokset.

Ensinnäkin metsästyslakiin tuodaan nämä Bernin sopimuksessa ja luontodirektiivissä mukana olevat huomiot siitä, että me tarvitsemme paitsi ekologisen kestävyuden myöskin sosiaalisen kestävyuden ja me tarvitsemme taloudellisen kestävyuden, kun me teemme

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

petopolitiikkaa. Sen lisäksi tässä metsästyslain muutoksessa tuodaan asetuksenantovaltuus. Ja sitten asetukset tuodaan sen jälkeen, koska asetuksilla pystytään ilmaisemaan se päämäärä, mikä metsästyksellä tulee olla. Nämä valitukset ovat oikeusistuimessa menestyneet sen takia, että meillä ei ole ollut sellaisia päämääriä ilmaistuna kunkin suurpedon kohdalta, ja siksi tämä päämäärä pitää tuoda asetuksilla. Sen lisäksi myöskin näissä kannanhoitosuunnitelmissa, joita aletaan samanaikaisesti tekemään, tuodaan myöskin tämä viitearvotarkastelu. Tämä on erittäin tärkeää, ja sen lisäksi myöskin tämä alueellinen tarkastelu. Nämä ovat olleet niitä asioita, joiden takia tällä hetkellä nämä valitukset ovat menestyneet, koska näitä perusteita ei ole pystytty ilmaisemaan sillä tavoin. Nämä asiat otetaan nyt sitten tosiaankin näissä tulevilla valmisteluissa huomioon.

Kalakannoista kysyttiin täällä. Kalakantojen kohdalla ehdottomasti siellä on meillä Nousu-hanketta, TRIWA-hanketta, vaelluskalojen esteitä puretaan koko ajan, ja sitten sen lisäksi totta kai katsotaan niin alueellisesti kuin myöskin esimerkiksi pyynnin kannalta selkeitä kansallisia toimenpiteitä. Nyt juuri on toimeenpantu kala-applikaatio, jossa on esimerkiksi näitä harvinaisempia kaloja, joita on siis mahdollisuus vielä kalastaa. Kuitenkin halutaan tietää niistä kalakannoista enemmän, eli nämä kala-applikaatiot ovat nyt käytettävissä vapaa-ajankalastukseen, ja toivon että ne saavat suosiota. — Tässä hetkessä ei taida... Vai onko vielä mahdollisuus kommentoida? [Mai Kivelä: Turkistarhaus!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Jos siellä on vielä kysymyksiä vastaamatta, niin olkaa hyvä.

Joo. — Kiitoksia, arvoisa puhemies! Täällä olisi vielä monta tärkeää. [Eduskunnasta: Liikenteen päästökauppa!]

Nostan nyt ehkä vielä esille täältä sen, kun edustaja Mikkonen ja moni muu on kysynyt näistä maatalouden päästöistä ja millä tavalla näihin kysymyksiin ollaan otettu kantaa. No, ensinnäkin meillä on tällä hetkellä metsän kasvun lisäämiseen liittyvä ohjelma, jota olemme tuomassa varmastikin ensi kevään jälkeen eduskuntaan, kun katsomme niitä toimenpiteitä, ja sitä on jo sidosryhmille esitelty. Elikkä haluamme sitä kautta tietenkin päästä hiilinieluja kasvattamaan.

Sitten maatalouden päästöihin liittyvät biokaasu- ja kiertotalouskysymykset. Juurikin tuolla EU-pöydissä nostin tämän asian esille, että siellä on jonkun verran EU-sääntelyssä sellaisia kohtia, jotka estävät tällä hetkellä tämän biokaasun vahvemman käyttöönoton [Anne Kalmarin välihuuto] sitä kautta, että tiloilta voitaisiin myydä sitä ulkopuolelle menevää biokaasua. Nämä ovat olleet yhteisiä esteitä, eli tällä hetkellä meillä esimerkiksi EU-maista myöskin Ruotsi oli mukana tässä meidän AOB-kohdassa, jota neuvostossa nostin esille.

Sitten täällä nostettiin eläinsuojeluasiamiehen viran kohtalo. No, tämä oli käsittääkseni edellisen hallituksen väliaikainen virka, ja se lakkautui, koska sille ei ollut jatkoa.

Sitten nostettiin vielä esille myöskin tämä luomukysymys. Tämä luomuasia on myös nostettu esille EU-pöydissä, koska tällä hetkellä luomun ympärille liittyy paljon sellaista sääntelyä ja sellaista byrokratiaa, jota pitäisi pystyä nyt ennen kaikkea helpottamaan. Luomuun liittyy myöskin mielikuva siitä, että luomu on kalliimpaa, ja tällä hetkellä se on sitten esimerkiksi kaupoissa näkynyt ihmisten kuluttajakäyttäytymisessä siten, että luomutuotteet eivät ole välttämättä samalla tavalla liikkuneet kuin aiemmin. Luomun eteen

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

tehdään kyllä koko ajan myöskin kovasti töitä, että pystymme varmistamaan luomutuotannon. Onnittelut Etelä-Savolle tosiaankin tästä luomutuotannon huomioimisesta.

Sitten täällä oli vielä omavaraisuudesta, jonka edustaja Siponen nosti esille. Omavaraisuus meillä on 80 prosenttia, ja se on edelleenkin Euroopan mittakaavassakin huippua. Ruokaturvassa olemme tuoreen tutkimuksen mukaisesti tällä hetkellä maailman ykkösen.

Sitten lakimuutokset, joilla pyrimme tuottajan asemaa parantamaan, edustaja Siponen ja useampi muukin nosti tämän esille. Nimenomaisesti elämme edellisten hallitusten aikana toimeenpantua CAPia, elikkä silloin, kun me puhutaan niistä tukieuroista, ne ovat edellisen hallituksen CAPin mukaisia. Mutta sitten, kun me puhutaan siitä, mitä rahaa me pystymme saamaan markkinoilta, niin siihen tähtäävät juurikin nämä erilaiset lakimuutokset, joilla tuottajan asemaa sieltä markkinoilta saatavasta rahasta pyritään saamaan paremmaksi. Ja CAPin kohdalta on tietysti todettava, että tällä hetkellä sitten neuvotellaan jo tulevaa CAPia, ja siinäkin on erittäin tärkeitä, voisi sanoa, kansallisia etuja meillä puolustettavana.

Vielä täällä edustajat Riipi ja Oinas-Panuma nostivat esille, että he ovat huolissaan tästä Metsähallituksen hakkuutasosta. No, tämä tuloutustaso ei liity hakkuutasoon, vaan tämä liittyy siihen, että puun hinta on tällä hetkellä niin sanotusti kohdillaan. Elikkä sekin ihme on nähty, että suomalaisessa markkinassa, puumarkkinassa, oikeasti se markkina toimii, ja tällä hetkellä se toimii sillä tavalla hyvin, että puun hinta on sen verran reippaassa nousussa, että Metsähallitus pystyy tulouttamaan enemmän valtiolle. Tämä ei tapahdu siis hakkuutason noston kautta. Tietysti totta kai sitten osittain tulevina vuosina se varmasti myöskin liittyy [Puhemies koputtaa] Metsähallituksen huutokauppaan liittyen tähän [Puhemies koputtaa] merituulivoimaan. Uskomme, että myöskin siltä puolelta on tulossa jatkossa tuloutusta lisää. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten siirrymme puhujalistalle. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä. — Edustaja Hoskonen, olemme puhujalistalla. — Mikrofon!

16.45 Hannu Hoskonen kesk: Ensinnäkään siihen asiaan, mitä tulee maatalouden päästökauppaan, ette vastannut. Onhan tämä käsittämätöntä, että meille esitetään asioita... Voimme kysyä, mutta emme saa vastausta. Me tiedämme kaikki maatilatalouden kannattavuuden tänä päivän. Se on aivan kammottava.

Toinen asia on tämä suurpetoasia. Olen teille monta kertaa jo ennen tämän hallituskauden aikaa ja aikaisemmin henkilökohtaisesti sanonut, että niin sanottuja läheltä piti -tilanteita pienten lasten kanssa on ollut Ilomantsissa kaksi kappaletta ja vain pelkällä tuurilla ne kaksi pientä tyttöä jäivät elämään — aivan kammottava tilanne. Minulla on lastenlapsia, ja pelkään, kun he asuvat semmoisissa maaseutumaisissa olosuhteissa. Siellä sudet kulkevat ihan pihamailla. Pitäähän teidän tähän ruveta jotenkin reagoimaan. Ei se teidän vikanne ole, että tilanne on tällainen, mutta korjaamaan pystyy kyllä.

Ja sitten kolmas asia, tämä maatilatalouden byrokratia. Se on ihan kammottavalle tasolle viety. Alkavat olla maatilatalouden harjoittajat semmoisessa orjuudessa — ennen oli maaorjuus, nyt on tällaisissa kirjaamisongelmissa orjia, jotka joutuvat kirjaamaan varmaan kohtapuoliin päivittäiset askareetkin paperille saadakseen jonkun tuen itselleen. Tämän takia toivon, että siihen byrokraattiaan puututaan.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Todellisuudessa isot ongelmat ovat metsätalouden puolella. [Puhemies koputtaa] Ensinnäkin tämä päästökaupamme... [Puhemies koputtaa — Puhemies: Korjaan, anteeksi!] — Joo, ei mitään. Minä olin juuri pääsemässä aiheeseen, kiitoksia. [Naurua] — Metsätalouden puolella on todelliset ongelmat. Kun täällä vihreät puhuvat jatkuvasti päästökaupasta, siitä, miten pitää metsiä rauhoittaa, niin me olemme hiilineutraali maa, kunhan hoidamme nämä väärät päästöluvut kuntoon. Ei ole oikein, että suomalaisilla maksatetaan metsiä. Emme ole saaneet laskea päästökaupassa eduksemme niitä asioita, mitä meillä on. Aiotteko te ministerinä näihin puuttua? Siellä on suopelloille laskettu kahdeksan miljoonaa tonnia päästöjä, mikä on aivan huuhaata. Samoin neitseellisten soiden päästöjä emme saa laskea eduksemme emmekä koko metsien tuottoa. Ja nyt sitten vaaditaan jo avoimesti, että meillä ruvetaan heikentämään hakkuusuunnitelmia sen takia, että vihreiden tavoitemaailma, unimaailma toteutuu. Ajatelkaapa tilannetta. Kauppalehti 12. päivä tätä kuuta: Siellä oli aivan selvä viittaus siihen, kun nyt tämä turve lopetettiin näillä valheellisilla luvuilla. Se tulee aiheuttamaan, arvoisa ministeri, sen, että ensi keväänä — pahoin pelkään — sellutehtaita pannaan kiinni. Siinä toki toteutuu vihreiden haave siitä, että metsien käyttö loppuu, koska kun jalostus loppuu, niin metsän käyttöarvoa ei enää ole.

Mutta aiotteko toimia todella tämän metsätalouden kannalta niin, että saisimme hyödyntää metsiämme? Meidän koko eduskunnan on syytä muistaa se, että tämä suomalainen elintaso, mistä me parhaillaan tänäkin päivänä tässä hienossa talossa olemme saaneet nauttia, on suurimmalta osalta rakentunut metsäteollisuuden ja metsätalouden tuottojen kautta verotuloina suomalaisten taskuista suoraan verottajan taskuun. Olkaamme siitä kiitollisia, ja vietetään hauskaa, rauhallista joulua, mutta tunnustetaan tosiasiat: Tämä ilmastopolitiikka tappaa meidän kansantalouden, ja kohta olemme siinä tilanteessa, että joudumme maksamaan mainituista päästökauppamaksuista EU:lle miljardeja. Se on tämän kansantalouden loppu. Sitten ollaan niin isoissa vaikeuksissa, että niistä emme selviä.

Kiitoksia tästä mahdollisuudesta. En saanut vastauksia, mutta kärsivällisenä miehenä jaksan odottaa niitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen nosti esiin kysymyksiä, joihin ei ainakaan kokenut saaneensa aiemmin vastausta, joten annan ministerille minuutin mittaisen vastauspuheenvuoron.

16.48 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ensinnäkin sen verran on oikaistava, kun täällä on nyt käytetty monta kertaa sellaista termiä kuin ”maatalouden päästökauppa”, että maatalous ei ole päästökaupassa. Varmaankin puhutaan liikenteen päästökaupasta, ja tässä liikenteen päästökaupan kohdalla on nyt huomioitava se, että ensinnäkin tämäkin asia on aikanaan edellisen hallituksen neuvottelema. Tämä hallitus on tässä tilanteessa tietenkin nyt toimeenpanemassa sitä, mikä on teidän neuvottelemaanne. [Anne Kalmari: Kansallisesti!] Esimerkiksi suuressa valiokunnassa itse äänestin tätä vastaan. Tällä hetkellä sitten mietitään, miten tämä kansallisesti voidaan toimeenpanna siten, että mahdollisimman vähäisesti esimerkiksi maa- ja metsätaloudelle tästä koituisi lisäkustannuksia. Tarkoituksena on tämä kompensatiojärjestelmä saada aikaiseksi, ja tätä kompensatiojärjestelmää ihan normaalisti valmistellaan osana virkamiesten työtä. Eliikä siinä ollaan etenemässä ihan normaalia tahtia.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Ja tähän petopolitiikkaan mielestäni kyllä pyrin vastaamaan niin, että tosiaankin nyt sitten viikolla 12 pyritään tuomaan eduskuntaan ensimmäiset esitykset, joilla pystymme sitten tätä meidän kannanhoidollista metsästystä myöskin viemään eteenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Hyvä, kiitoksia. — Ja sitten takaisin listaan. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

16.49 Vesa Kallio kesk: Kiitos, arvoisa puhemies! Minäkin käytän puheenvuoron, joka liittyy tuolla debatissa esittämiini kysymyksiin, kun ne jäivät ajanpuutteen vuoksi — tai sitten en huomannut, tuliko niihin vastauksia.

Tosiaan syyskuussa kuultiin ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkäsen viesti, että valtio ei maksa kaikesta suojelusta korvauksia maanomistajille, ja kohta tämän jälkeen oli tosiaan ministeri Essayahin kirjoitus, jossa ainakin pohdittiin sitä, että korvaus laajoista velvoittavista suojavyöhykkeistä on perusteltu — nämä ovat toki ristiriidassa, niin kuin kaikki ymmärtävät. Tässä oli taustalla tämä raakkukysymys, jossa niiden esiintymää vahingoitettiin, ja siitä ei ole kenelläkään epäselvyyttä, etteikö se ollut tilanne, jossa toimittiin väärin. Mutta sitten ministeri Mykkänen kävi syyskuussa keskustelua suurten puunostajien kanssa vapaaehtoisista suojavyöhykkeistä ilman valtion korvaustoimia, ja siellä ei ollut metsänomistajien edustajia, eikä metsien taloudellisesta käytöstä vastaava ministeri Essayah myöskään käsittääkseni ollut siellä mukana. Suora sitaatti tästä ministerin kolumnista Maaseudun tulevaisuudessa: ”Usein varovaisuus on perusteltua. Se ei kuitenkaan saisi ohjata toimintaa ilman selvyyttä siitä, onko oikeasti varottavaa. Siksi pörssikursseistaan huolestuneiden metsäyhtiöiden nopeaa ulostuloa rajata puukaupoissa 50 metriä puronvartta hakkuiden ulkopuolelle voi pitää hätiköitynä.”

Arvoisa puhemies! Kyseessä on metsänomistajan kannalta äärimmäisen tärkeä ja merkittävä asia niin taloudellisesti kuin periaatteellisesti. Nyt tapaus liittyy raakkuihin, mutta hallituksen epäselvä linja herättää huolen siitä, mikä on seuraava tilanne, jossa metsänomistajien ohi saatetaan sopia uusista rajoitteista ilman korvausta.

Opposition edustajilla on niukasti virallisia kanavia saada selvyyttä kulloisenkin hallituksen tekemisistä — eikä se liity vain tähän hetkeen vaan yleensäkin — ja yksi sellainen on kirjallinen kysymys, johon hallitus on velvoitettu vastaamaan, ja yli 600 000 metsänomistajan oikeusturva on sen mittaluokan asia, että vastattavaksi annettiin seuraavat kysymykset eli ne samat, mitkä äsken debatissa esitin: Mikä on hallituksen virallinen kanta korvausvelvollisuudesta metsänomistajien maihin kohdistuvista rajoitteista päätettäessä? Aikooko hallitus varmistaa, että metsänomistajat ovat jatkossa mukana siinä päätöksenteossa, jossa heidän omaisuutensa käyttöä rajoitetaan? Ja kumpi on hallituksen virallinen kanta maanomistajille metsien käytön rajoittamisesta maksettaviin korvauksiin: ministeri Mykkäsen julkilausumakanta, että ei makseta, vai ministeri Essayahin kanta, että korvaukset pitää maksaa? Usein kirjallisiin kysymyksiin saadut vastaukset eivät vastaa itse kysymyksiin, eikä tämä ole mitenkään poikkeuksellista tämänkään hallituksen aikana. Olen antanut itseni ymmärtää, että se on hyvin tyypillistä ylipäättään. Ikävä kyllä niin voi todeta myös nyt, kun vastaus saatiin ministeri Mykkäseltä mutta ei ministeri Essayahilta.

Arvoisa puhemies! Positiivista oli, että lokakuun alussa maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön toimesta järjestettiin tapaaminen, jossa olivat mukana myös metsänomistajan edustajat. Tässäkään tapaamisessa ei käsitelty metsänomistajien asemaa,

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

vaan asialistalla olivat lajien säilyttäminen, tiedonkulku, luontoarvojen huomioiminen ja jälkivalvonta — kaikki tärkeitä asioita, mutta ilmeisesti maa- ja metsätalousministeriö ei asialistan laadintaan osallistunut, koska käsitellyt asiat liittyivät ainoastaan ympäristöministeriön suojelunäkökulmaan. Ministeri Essayahin aiemmin esille ottamista korvauksista ja teollisuuden hätiköidystä rajauksesta ei saadun vastauksen perusteella keskusteltu.

Kirjallisen kysymyksen vastauksessa maalailtiin laajasti, millä tavoin eläimiä liikkuu paikasta toiseen ja yksilöitä syntyy ja kuolee sekä mistä virastosta saa hallituksen suuren hallintouudistuksen jälkeen ohjeita ja neuvontaa. Myös metsien satelliittivalvontaa luvattiin lisätä. Metsänomistajan asemaa vastaus lähestyi vain ympäristöjuridiikan näkökulmasta. Vastauksen mukaan valtion korvausvelvollisuus rajoittui vain niihin tilanteisiin, joissa sille on lainsäädännössä määritetty korvausvelvollisuus. Edelleen tuotiin esille, että markkinaehtoisissa ja lainsäädännön ulkopuolisissa tilanteissa korvausvelvollisuutta ei valtiolla ole, vaan kyse on markkinaosapuolten välisestä asiasta.

Arvoisa puhemies! Metsänomistajia jopa syyllistäväksi voi tulkita vastauksessa sen, että omien toimintatapojen kriittinen tarkastelu kuuluu myös metsäalalle, ja että toiminta tulee sovittaa ja toteuttaa elinympäristöjen vaatimukset huomioon ottavalla tavalla. Aivan kuin näin ei toimittaisi. Jos ministeri Mykkäsen vastauksen tiivistää, niin puun ostajien ja urakoitsijoiden virheet sekä siitä seuranneet metsänomistajien ohi sovitut rajoittavat toimenpiteet ovat metsänomistajien omaa syytä, eikä heille aiheutetusta vahingosta tarvitse muiden kantaa vastuuta.

Huolestuttavinta on, mikäli ympäristöministerin vastaus on yhtä kuin hallituksen virallinen kanta. Toivomme, että saamme myös maa- ja metsätalousministerin vastauksen tähän. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

16.54 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Maataloudella on tosiaan keskeinen rooli Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Ekologisesti kestävä ruoantuotanto on avain myös ruokaturvan parantamiseen. Maataloutta on uudistettava, jotta se olisi kestävää sekä tuottajien että ympäristön kannalta. On tärkeää, että Suomi tekee vaikuttamistyötä maatalouden ekologisen kestävyysparantamiseksi paitsi kansallisesti myös EU-tasolla.

Tässä salissa ja myös maa- ja metsätalousvaliokunnassa on puhuttu paljon kotimaisen ruoantuotannon kannattavuudesta. Myös vihreät ovat vahvasti sitoutuneet kotimaisen ruoantuotannon turvaamiseen.

On maataloustuottajienkin etu, että varmistamme maataloustuotannon ilmastokestävyys. Tätä keskustelua on tärkeä jatkaa. Kuten edustaja Krista Mikkonen täällä hyvin perusteli, maataloudessa ruoantuotanto ja ekologinen kestävyys eivät ole vastakkaisia vaan toisiaan tukevia tavoitteita. Esimerkiksi elinvoimainen maaperä tuottaa hyvin ja on luonnoltaan monimuotoinen. Se kestää myös ilmaston kuumenemisen vaikutuksia paremmin.

Kuten debatissakin totesin, keskeinen keino maatalouden ekologisen kestävyysparantamiseen on painopisteen siirtäminen lihantuotannosta kohti kasvipohjaista tuotantoa. Suomella on mahdollisuus luoda kasvua kasvipohjaisesta ruoantuotannosta ja viennistä, mutta se vaatii niin ajattelutavan kuin tukipolitiikankin muutosta. Oli hyvä

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

kuulla tänään ministeri Essayahilta, että kasvipohjaiset proteiinit ja solumaatalous ovat mukana kasvuohjelmassa.

Arvoisa puhemies! Meillä on vielä paljon tehtävää eläinten oikeuksien ja hyvinvoinnin vahvistamisessa. Turkistarhaus on viimein siirrettävä historiaan luopumistukia tarjoten, ja myös tehoeläintuotannossa laajemmin eläinten hyvinvointia on parannettava. On valitettavaa, että Orpon hallitus ei ole eläinsuojeluvaltuutetun virkaa jatkanut. Sille olisi ilmeinen tarve, jotta eläinten ääni maatalouden kehittämisessä kuuluisi paremmin.

Arvoisa puhemies! On harmillista, että hallitus tarjoaa niin vähänlaisesti panostuksia maatalouden tuottavuus- ja kestävyystoimiin. Vaatimustaso vastuullisuudelle vain kasvaa, ja edelläkävijäyys sillä saralla on elinehto alan yritysten selviytymiselle.

Sitten muutama sana vesiensuojelusta. Hallitus kertoo mielellään Saaristomerialueohjelmastaan esimerkkinä vesiensuojelun saavutuksesta, mutta samaan aikaan se kuitenkin leikkaa vesiensuojelusta toisaalla ja tämä kokonaisuus jää miinuksen puolelle. Yksi keskeisimmistä ongelmista Saaristomeren rehevöitymisessä liittyy ravinteiden kierrätykseen, ja sen tuen hallitus lakkauttaa. Paljon on puhetta kierrätysravinteista ja niiden edistämisestä, mutta jostain syystä tällä alalla ei ole päästy eteenpäin, ja se on todella iso ongelma vesien rehevöitymisen kannalta. Sama koskee biokaasun tuotannon rahoitusta, joka sekin on ongelmassa, vaikka olisi ilmeinen tuki siinä, että me lannasta pystyttäisiin biokaasua liikenteen käyttöön tuottamaan.

Todella valitettava ja lyhytnäköinen päätös vesiensuojelun kannalta on myös fosforiasetuksen lantapoikkeuksen jatkaminen. Tämä tulee osaltaan lisäämään rehevöittäviä päästöjä. Todella toivon, että hallitus ja myös maa- ja metsätalousministeri näihin vesiensuojelukysymyksiin ottavat vielä tomeramman kannan ja pyrkivät siltä osin varmistamaan, että meidän vesiemme tila paranee.

Aivan lopuksi, puhemies, nostan vielä metsäteollisuudesta muutaman huomion. Metsäteollisuus on myös uudistumisen edessä. Tällä hetkellä me emme käytä meidän metsiämme luonnon kannalta kestävästi. Meidän on pystyttävä nostamaan metsäteollisuuden jalostusastetta, jotta rajallisesta puuraaka-aineesta saadaan enemmän irti.

Tähän loppuun vielä totean, että maa- ja metsätalous ovat molemmat Suomelle valtavan tärkeitä elinkeinoja, joiden varaan meidän taloutemme ja huoltovarmuutemme rakentuvat, ja ne tekevät sen myös tulevaisuudessa. Nyt on kyse siitä, miten nämä elinkeinot onnistuvat uudistumaan ja miten me onnistumme sitä uudistusta vauhdittamaan, kun maailma ympärillä muuttuu. Näillä aloilla on todella paljon mahdollisuuksia muun muassa hiilensidonnassa ja luontoarvoissa. Varmaan näistä keskustelu jatkuu myöskin ympäristöministeriön pääluokan käsittelyn yhteydessä, mutta sen totean, että Suomen todella kannattaa olla tässä uudistamistyössä etujoukoissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Keskustelu keskeytetään, ja sitä jatketaan myöhemmin tässä istunnossa.

Pääluokan yleiskeskustelu keskeytettiin kello 16.59.

Pääluokan yleiskeskustelua jatkettiin kello 19.47.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua maa- ja metsätalousministeriön pääluokasta 30. — Keskustelu siis jatkuu. Edustaja Koskela, Jari, poissa, edustaja Viljanen poissa, edustaja Ingo poissa, edustaja Mehtälä poissa, edustaja Mikkonen, Krista, poissa, edustaja Strandman poissa, edustaja Seppänen poissa. — Edustaja Kettunen on paikalla.

19.47 **Tuomas Kettunen kesk:** Kunnioitettu rouva puhemies! Huomasin, että pääluokka on maa- ja metsätalous, ja olen vähän hämilläni ja yllättynyt, nimittäin tämän pääluokan lopussahan on ollut aina tämä legendaarinen kuttupuhe, ja kuttupuheenhan on yleensä aina pitänyt Pirkanmaan kansanedustajat. Itsehän tulen sieltä Kainuusta, ja olen hieman kyllä harmissani, että kun olisin tämän tiennyt, niin olisin valmistautunut tähän ihan ansiokkaasti, mutta nyt en ole tähän valmistautunut.

Mutta totean, rouva puhemies, teille ja koko eduskunnalle, että halusin tämän puheenvuoron ottaa sen vuoksi, että tämä kuttupuheen perintö säilyy. Toivoisinkin, että jatkossa tähän pikkuisen paremmin Pirkanmaan kansanedustajat valmistautuvat ja valveutuvat. Toivonkin, että ensi vuonna sitten vähän pitempi kuttupuhe pidetään ihan tuolta puhujapöytästä.

No, kutuista puhe... — Mitä susiin tulee, niin totta kai susipolitiikka keskusteluttaa aika paljon, ja tänään siitäkkin olemme keskustelua käyneet. Toivon suurta viisautta maa- ja metsätalousministeriöön ja maa- ja metsätalousministerille, että suurpetoasiat saadaan kuntoon asianmukaisesti ja kannanhoidolliseen metsästykseseen liittyvät laki- ja lainsäädäntökirjaukset saadaan mahdollisimman nopeasti ensi vuonna aikaiseksi ja nopeasti sitten myös tähän taloon käsiteltäväksi.

Rouva puhemies! Mutta haluan tällä omalla puheenvuorollani kiittää tästä kuluva vuodesta ja toivottaa teille ja koko eduskunnalle hyvää ja rauhaa joulunaikaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia, samoin teille, edustaja Kettunen.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

3.9. Pääluokka 35 Ympäristöministeriön hallinnonala

Puhemies Jussi Halla-aho: Esitellään ympäristöministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 35.

Pääluokan yleiskeskustelua jatketaan tässä vaiheessa enintään kello 18.30 asti. — Keskustelu. Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.59 **Pia Viitanen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esittelen mietintömme pääluokan 35 eli ympäristöministeriön osalta. Tämähän on pienin pääluokka, mutta sillä on kokoaan suurempi merkitys ohjausroolinsa myötä. Nostan joitakin kannanottojamme pääluokan osalta.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Kohdassa Avustukset järjestöille korostamme, että järjestöjen työ on merkittävää ja arvokasta. Toteamme muun muassa, että hallituksen tulisi harkita henkilöverotuksessa lahjoitusvähennyksen käytön laajentamista ympäristö- ja luonnonsuojelujärjestöihin. Tässä kohtaa esitetään määrärahaa Metsästäjäliitolle ympäristötöihin.

Ympäristön ja luonnonsuojelun osalta toteamme, että Metso-ohjelman toteuttaminen on edennyt aikataulussa, ja pidämme tarpeellisena, että ohjelman jatkokauden valmistelu on jo aloitettu. Helmi-elinympäristöohjelman osalta tuomme esiin, että esitetyllä rahoitustasolla tavoitteita ei saavuteta vuoteen 2030 mennessä.

Luonnonvaraisten eläinten hoidon määrärahaa pidämme tärkeänä ja tarvetta esitettyä suurempana. Tässä lisätään määrärahaa Heinolan lintutarhalle.

Valiokunta pitää tärkeänä kansallista kiertotalousohjelmaa, sitä, että sitä jatketaan, ja painottaa, että kiertotalousliiketoiminnalla on suuri kasvupotentiaali. Itämeren ja vesiensuojelun edistämisen määrärahalla jatketaan muun muassa vesien- ja merenhoitosuunnitelmien toimeenpanoa. Tässä kohtaa valiokunta painottaa, että niukkenevat resurssit tulee kohdentaa kustannustehokkaasti vaikuttavuuden perusteella. Viittaamme VTV:n raporttiin ja toteamme, että lainsäädännön ja taloudellisten ohjauskeinojen tulee olla johdonmukaisia. Kiirehdimme tuloksellisuutta parantavia toimia ja pidämme myönteisenä, että selvitykset mallien kehittämiseksi on jo aloitettu.

Metsähallituksen osalta valiokunta korostaa Metsähallituksen merkittävää roolia kansalaisten hyvinvoinnin ja ulkoilun edistämisessä. Tälle momentille esitetään määrärahoja yhdeksään kohteeseen.

Vesien- ja ympäristönhoidon määrärahaa pidämme tärkeänä. Toteamme muun muassa, että pilaantuneiden alueiden kunnostuksen määrärahat ovat tarpeeseen nähden niukat.

Sitten asumisen puolelta muutama nosto. Tässä kokonaisuudessa on merkittäviä muutoksia.

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen, ARAn, tehtävät siirretään ympäristöministeriöön vuonna 25. Myös Valtion asuntorahaston, VARin, toiminta talousarvion ulkopuolisena rahastona lakkautetaan, ja rahasto sulautetaan osaksi valtion talousarviota vuoden 26 alusta. ARAn tehtäviensiiro toteutetaan melko nopeassa aikataulussa, ja se voi vaikeuttaa muutosten hallittua toteutusta. Toteamme, että on hyvä, että siirtoa hieman lykättiin vuoden alusta. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on nostettu esille huolta siitä, heikkenevätkö muutoksen myötä sekä valtion asuntopolitiikan ennakoitavuus että mahdollisuus vastasykliseen rakennusalan elvytykseen.

Asumisneuvonnan osalta me kiinnitämme huomiota siihen, että asumisneuvontaan tulleiden yhteydenottojen määrä on kasvussa. Nostamme esiin myös häätöjen määrän kasvun. Valiokunta on huolissaan häätömäärien kasvusta sekä siitä, onko asumisneuvontaa riittävästi saatavilla suhteessa tarpeeseen.

Pitkäaikaisasunnottomuuden poistamisen osalta valiokunta toteaa, että asunnottomuuden tilastokehitys oli suotuisaa vuonna 23. Kuluvin vuoden häätötilastot enteilevät kyllä käännettä heikompaan. Näiden korkotukivaltuuksien osalta me toteamme, että kuluvin vuonna valtuus on ollut ennätyskorkea. Tulevana vuonna sen määrä laskee tässä, mutta ensi vuoden valtuus on edelleen kohtuullisen korkea, ja valiokunta pitää sitä suhdannetilanteeseen nähden hyvänä. Toteamme, että valtuuden riittävyyttä on syytä seurata edelleen vuoden 25 aikana.

Sitten vielä näihin erityisryhmiin, joiden investointiavustuksiin osoitetaan 15 miljoonaa euroa. Valiokunta pitää valitettavana sitä, että tämä investointiavustus alenee

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

merkittävästi, ja toteaa, että avustusvaltuuden taso on niin matala, että se ei riitä jatkossa enää ikääntyneiden ja opiskelijoiden asumisen tukemiseen. Erityistä huomiota valiokunta kiinnittää ikääntyneiden asumisen investointitarpeisiin. Hyvinvointialueilla on painetta niin ympärivuorokautisen asumisen kuin erityisesti kevyempiin yhteisöllisen asumisen ratkaisuihin. Ja ARAn käsittelyjonossa on runsaasti ikäihmisten asumisen hankkeita. Kaiken kaikkiaan pidämme tärkeänä, että ikääntyneiden asumisen haasteisiin löydetään yhteiskunnan kannalta kokonaistaloudellisesti kestäviä ratkaisuja. Myös opiskelija-asumisen hankkeita on runsaasti vireillä, ja valiokunnan asiantuntijakuulemisessa nostettiin esiin myös huoli opiskelija-asuntojen riittävästä saavutettavuudesta. Valiokunta toteaa, että muun muassa näitä erityisryhmien kysymyksiä käsitellään parhaillaan valtion tukeman asuntorakentamisen kehittämisen työryhmässä.

Näin. Tässä oli, puhemies, vain muutamia nostoja. Haluan tähän loppuun mainita: ministerille suuret kiitokset yhteistyöstä kanssamme. Haluan myös sanoa kiitokset kaikille jaoston jäsenille hyvästä yhteistyöstä ja sujuvasta asioiden käsittelystä. — Kiitokset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja ministeri Mykkänen, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

17.05 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin hallinnonalan tulosten kannalta ehkä lyhyenä yhteenvetona. Fossiilipäästöjen vähentämisen osalta tuoreimpien tilastojen perusteella kehitys on ollut päästöjen vähentämisessä kiihtyvää ja myöskin näkymät seuraavan kymmenen vuoden osalle ovat melko lailla rohkaisevat. Hallitus toki ensi vuonna laatii energia- ja ilmastostrategiassaan toimenpiteiden ja niiden vaikutusarvioinnin pohjalta uudet skenaariot, mutta näyttää sillä puolella, että menemme hyvin eteenpäin osaltaan niillä toimilla, joita hallitus tekee eri hallinnonaloilla, myös ympäristöministeriössä ja työ- ja elinkeinoministeriössä energiaosastolla.

Luonnonsuojelun puitteissa Metso-ohjelmaan ja Helmi-ohjelmaan panostetaan molempiin hieman lisää ensi vuodelle kuluvaan vuoteen verrattuna ja myöskin suojelumetsän ja suojellun suoalueen pinta-alatavoitteet ovat ensi vuodelle hieman korkeammat kuin tälle vuodelle. Metsähallituksen luontopalveluiden osalta, jotka kansalaisia palvelevat luonnon virkistyskäytössä, määrärahapaineet näkyvät kunnossapidossa. Kiitos eduskunnalle siitä, että näihin kohteisiin on kohdennettu täällä hieman lisävaroja. Sisäisessä työssä pyrimme fokusoimaan mahdollisimman paljon nimenomaan siihen maastoon, ihmisten auttamiseen ja siihen liittyviin palveluihin. Luontopalvelut tekee sillä puolella hyvää työtä myös.

Ravinnepäästöistä vesistöihin täytyy nostaa esiin, että itse asiassa nyt ensimmäistä kertaa kymmeniin vuosiin Saaristomeren alueelle tulevat fosforikuormituksen päästöt, kuten valiokuntakin mietinnössään kuvaa, ovat tilastollisesti laskusuunnassa. Tuoreimmissa tilastoissa toki puhutaan vielä hyvin pienestä muutoksesta, ja sitä täytyy vahvistaa monin toimin, joita muun muassa tässä hallituksen Saaristomeren-ohjelmassa kolmen keskeisimmän valuma-aluekeskittymän osalta kohdennetusti tehdään.

Asuntopolitiikan puolella, kuten tässä valiokunnan puheenjohtaja hyvin kuvasi, on suhdanneluontoisesti, vastasyklisesti nostettu valtion tukeman asuntotuotannon toimintavolyymia siten, että tälle vuodelle tullee sidottua yli kahdella miljardilla eurolla uutta korkotukilainavaltuutta, ja se näkyy siinä, että yli puolet asuntotuotannon kaikista

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

aloituksista on valtion tukemaa tänä vuonna, ja kun puhutaan kerrostaloasunnoista, niin todennäköisesti mennään kolmeen neljäsosaan kaikista aloituksista. Ensi vuonna vielä valtuus on perussuhdannetta korkeammalla tasolla, mutta voidaan todeta, että näin korkeita osuuksia on epätarkoituksenmukaista ylläpitää, kun mietitään, minkälaisia alueiden liiallisia keskittymiä valtion tukemaan saattaa silloin syntyä. Asuntotuotannon puolella meillä on laaja asuntopolitiikan uudistushanke juuri työryhmämietintöä vaille valmis, ja sitä käsitellään varmasti alkuvuodesta.

Ympäristön- ja luonnonsuojelun taso ensi vuoden osalta voidaan säilyttää myös rahamääräisesti varsin kohtuullisena tuottavuustoimista ja -vaateista huolimatta. Valtiovarainvaliokunnan mietinnön mukaan ympäristöministeriön hallinnonalalle kohdennetaan määrärahoja yhteensä reilu 250 miljoonaa euroa, mikä on noin 10 miljoonaa euroa enemmän kuin tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa, mikä selittyy pääosin EU-hankkeiden rytmityksillä, mutta kuvaa sitä, että taso noin suurin piirtein säilyy. Tuottavuustoimia kohdennetaan toimintamenosäästöissä yhteensä noin 5 miljoonan euron edestä. Ne on jyvitetty hallinnonalan eri virastoille, kuten budjetista tarkemmin ilmenee.

Arvoisa puhemies! Olemme onneksi tosiaan päässeet irti fossiilisista jo ensi vaiheessa sähköntuotannossa ja nyt itse asiassa viime vuosien aikana yhä kiihtyvällä tahdilla lämmityssektorissa ja teollisuudessa. Meidän kilpailuetumme Suomessa perustuu nimenomaan puhtaan sähkön hyvään saatavuuteen. Lähivuosina kiihdytämme puhtaan siirtymän investointeja etenkin historiallisella luvitusreformilla, jossa ensi vuoden kevään aikana annetaan ratkaisevat lait yhden luukun palvelumalliin siirtymisestä ja erilaisista takuuajoista teollisuuden puhtaan siirtymän luvitukseen liittyen. Eduskunta on nyt jo hyväksynyt rakennuslain yhteydessä puhtaan siirtymän sijoittamisluvan, joka luo itse asiassa yhden uuden hyvinkin nopean käyttökelpoisen tavan suurten puhtaan siirtymän hankkeiden luvittamiseen.

Polttoaineen jakeluvelvoitelainsäädäntö, joka myös on eduskunnassa hiljattain hyväksytty, mahdollistaa uudentyyppisenä keinona myös niin sanotun joustomekanismin ja sitä kautta hiilensidontamarkkinoiden syntymisen maankäyttösektorilla eli maanomistajien mahdollisuuden tienata sillä, että hiiltä sidotaan toimenpiteillä enemmän kuin nyt tapahtuisi, ja tämä kytketään sitten siihen, että silloin, jos se on halvin tapa täyttää meidän päästövähennystavoitteita, niin tehdään siitä myös mahdollista. Tätä koskeva asetusvalmistelu on viime metreillä työ- ja elinkeinoministeriön, ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhteistyönä.

Lukuja jos katsoo, niin iso muutos itse asiassa varsinaiseen talousarvioon on se, että ensi vuonna energiainvestointitukeen varattuja määrärahoja työ- ja elinkeinoministeriön puolella on noin 450 miljoonaa euroa, kun varsinaisessa esityksessä oli 245 miljoonaa euroa, mikä johtuu siitä, että EU:n RRF- ja REPower-valtuuksien sitomisia siirtyy ensi vuodelle runsaasti, ja näin ollen investointitukea pystytään jatkamaan päätösten osalta varsin korkealla tasolla. Lisäksi on tulossa käyttöön teknisten nielujen erillinen 140 miljoonan euron tukiohjelma ja tunnetusti hallituksen juuri esinotifioinnissa läpi saama suurten puhtaan teollisuuden investointien verohuojennus sekä 400 miljoonan euron erillinen teollisuuden puhtaan siirtymän tukiohjelma.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Näyttää olevan jonkinlaista mielenkiintoa debattiin. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

17.12 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. Nostitte vesiensuojelun, ja se on hyvä. Vesiensuojelusta on toki leikattu valtavan paljon, mutta on hyvä, että hallitus kiinnittää siihen huomiota, koska tarve on tietysti suuri. Nyt te kuitenkin olette ilmeisesti hyväksymässä tämän karjanlantapoikkeuksen jatkoon. Elikkä karjalantapoikkeus olisi päättymässä tämän vuoden lopussa, mutta hallituksella on ainakin ohjelmansa mukaan halu sitä jatkaa, ja se tarkoittaa sitä, että fosforin määrää ei rajoiteta, sitä, kuinka paljon sitä saa levittää pellolle. Ja me tiedämme, että pelloilta se valitettavasti aika lailla valuu vesistöihin. Nimenomaan saaristo-ohjelman yhteydessä suurimmaksi ongelmaksi oli nostettu nämä ravinteet, samoin kuin vesiensuojelussa muutoinkin, ja myös Valtion tarkastusvirasto kiinnitti tähän huomiota. Nyt uhkaa käydä niin, että tällä karjalantapoikkeuksen jatkolla te vesitätte kaiken sen muun vesiensuojelutyön, mitä tämä hallitus on tekemässä. Onko se todellakin nyt järkevä siirto? Eikö olisi fiksua antaa tuon poikkeuksen, [Puhemies koputtaa] joka on päättymässä, päättyä ja näin varmistaa vesiemme hyvää tilaa jatkossakin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

17.13 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen kyllä, ministeri, hyvin huolissani nyt tästä asuntopolitiikan kokonaisuudesta. Tässähän tapahtuu iso suunnanmuutos, ja käytännössä siinä tapahtuu kyllä myös täydellinen alasajo. Kaksi esimerkkiä:

Toinen on tietenkin tämä Valtion asuntorahaston, VARin, sulauttaminen valtion budjettiin. Kyllähän se tosiasiaa tulee tarkoittamaan vuosien varrella sitä, että me menetämme välineen, jolla rakennetaan ihmisille kohtuuhintaisia koteja ja peruskorjataan niitä. Samoin menetämme välineen, joka sitten tällaisessa suhdannetilanteessa kuin esimerkiksi nyt voisi toimia sitten tietynlaisena elvyttäjänä ja tilanteen parantajana.

Toinen suuri huoli koskee sitä, mistä kovasti asiantuntijatkin kantoivat huolta ja mistä jatkuvasti tulee palautetta, ainakin tuolta omilta asuinseuduiltani Tampereelta ja Pirkanmaalta ja varmasti koko Suomesta, erityisryhmien tilannetta, sekä ikäihmisten että opiskelijoiden. Käytännössä tämä investointiavustuksen osuus heidän osaltaan loppuu. Tarve on valtava, ja nyt se sitten vedetään kokonaan alas. Tämä on erittäin huolestuttavaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Fagerström, olkaa hyvä.

17.14 **Noora Fagerström kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Ja kiitoksia ministerille. Haluaisin nostaa keskusteluun sähkön ja sähkön hinnan. Tänään ollaan huomattu taas, että sähkön hinta on aika korkealla varsinkin tuossa aamusta. Olen sitä mieltä, että tämä hallitus on tehnyt valtavan hienoa työtä puhtaan siirtymän osalta, ja kuten kerroittikin, ensi vuonna tapahtuu jälleen lisää.

Mutta haluaisin kysyä: Mikä on tilanne näiden pienydinvoimaloiden osalta? Missä mennään niiden kanssa? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

17.15 **Petri Huru ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esityksestä. Avasittekin tässä näitä hallituksen toimia muun muassa liittyen luvitukseen,

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

yhden luukun periaatteeseen ja myös hiilensidontaan sekä teknisiin neluihin, ja täällähän myös hallitus panostaa näihin tki-panostuksiin. Avaatkeko vielä näitä hallituksen tässä vaiheessa tekemiä toimia ja sitä, mitä lisäystä myös hallitusohjelmassa on näihin tulossa? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

17.16 Johan Kvarnström sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Tähän pääluokkaan kuuluu asuntopolitiikka, ja sillä saralla hallituksen valitsema linja on mielestäni ristiriidassa pitkäjänteisyyden kanssa. Tästä löytyy valitettavan monia esimerkkejä.

Arvoisa puhemies! Hallitus on ollut kyvytön ja haluton vastaamaan rakennusalan kriisiin. Tarjolla on ollut useita vaihtoehtoja ja välineitä, jotka eivät vaadi velkarahaa. Myös valtiovarainvaliokunta kiinnittää mietinnössään huomiota erityisryhmien investointiavustuksen alhaiseen tasoon ja pitää sitä valitettavana. Myös toisenlainen päätös olisi ollut mahdollinen. Investointiavustuksen tasoa olisi voinut korottaa, ei leikata. SDP ehdottaa avustustason nostamista vähintään 100 miljoonaan euroon ja turvaisi näin myös opiskelijoiden ja senioreiden kotien rakentamisen myös jatkossa.

Ärade talman! Vi bör inte tömma Statens bostadsfond, inte lägga ned Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet, inte stoppa byggandet av bostadsrättsbostäder, inte halvera bostadsrådsgivningen och så vidare. Listan kan tyvärr göras lång.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

17.17 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lapissa on ennennäkemätön matkailubuumi. Minkä takia ulkomaalaiset matkailijat tänne tulevat? No, tietenkin meidän luonnon takia. Nyt kuitenkin hallitus leikkaa aika rajusti kansallispuistoista ja Metsähallituksen toiminnasta, ja sieltä Luontopalveluistakin lähtee aika rajusti. Sitä kautta Metsähallitus pystyy huonommin pitämään yllä kansallispuistojen edellytyksiä, jotka taas pitävät kansallispuistot kestävässä kunnossa. Eli kun ohjataan opastuksilla matkailijat ja muut kulkijat sinne tietyille urille, niin aina se on järkevää luonnon käyttöä.

Onko teillä tulossa jotain apupakettia tähän asiaan, ja miten vastaatte tähän kysymykseen? Tämä on kuitenkin tosi tärkeä kilpailukykytekijäkin. Siitä paljon saadaan nyt tällä hetkellä Lapissa tuloja. Myös meillä Saimaalla ajatellaan niin, että luonto on meillä [Puhemies koputtaa] se juttu, jonka takia toivomme lisää matkailijoita, eikä se luonnossa liikkuminen meille kenellekään huonoa tee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

17.18 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri, teidän kautenne ministerinä loppuu, ja on hyvä katsoa, mikä on ollut panoksenne ilmaston ja ympäristön suhteen.

Ensinnäkin ympäristöministeriöstä on leikattu suhteellisesti eniten, ja Orpon hallituksen ilmasto- ja ympäristöpoliittiset toimet ovat loistaneet poissaolollaan. Päinvastoin tänne

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

eduskuntaan on tuotu lakeja, joilla päästöjä lisätään ja ympäristötoimia vaikeutetaan. Jopa ihmisten ympäristöperusoikeuksiin kajottiin, kun rakentamislain kautta veitte pois ihmisten oikeutta puolustaa ympäristöä. Hallituksen linja on siis pikemminkin ollut vesittää tarvittavia ilmasto- ja ympäristötoimia — on poistettu rahoitusta, on heikennetty sääntelyä. Tämä on johtanut siihen, että Suomi ei ole saavuttamassa ilmastolain mukaisia tavoitteita eikä myöskään kansainvälisiä ilmasto- ja ympäristösitoumuksiaan.

Ministeri, nyt kun kautenne loppuu, minkä arvosanan te antaisitte itsellenne ja hallitukselle ilmaston ja luonnon puolustajana?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ingo, varsågod.

17.19 Christoffer Ingo r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Ensi vuoden alussa voimaan tuleva rakennuslaki saatiin vihdoinkin korjattua tämän hallituksen toimesta. Korjaussarja sisältää monia tärkeitä huomioita, jotka vähentävät byrokratiaa ja parantavat edellytyksiä rakentaa sekä yksityisihmisille että yrityksille. Laki sisältää mahdollisuuden purkaa käyttökelvottomia kuntaomisteisia kiinteistöjä ja helpottaa huomattavasti rakentamista sekä taajama-alueilla että maaseudulla.

Mutta seuraava iso projekti on jo tulossa. Uuden alueidenkäyttölain on tarkoitus tuoda helpotusta kuntien kaavoituspaineisiin ja vähentää byrokratiaa sekä kaavoittajille että sitten kiinteistönkäyttäjille. Erityisesti suunniteltu kaavoituksen yksityiskohtaisuuden vähentäminen ja kumppanikaavoitus on otettu toimenpiteiksi hallitusohjelmassa.

Kysynkin ministeriltä: mitä voimme odottaa uudelta alueidenkäyttölailta, ja millaiset vaikutukset tulevat olemaan kuntien asukkaille ja yrityksille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

17.21 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Todellakin asuminen haukkaa monien suomalaisten käytettävissä olevista tuloista jopa kolmanneksen, ja sen takia kaikkien yhteinen tehtävä pitäisi olla edistää kohtuuhintaista asuntopolitiikkaa. Valitettavasti tämä ympäristöministeriön hallinnonala budjetista ja hallituksen esitykset laajemmin eivät toteuta tämänkaltaista periaatetta. Esimerkiksi ARAn lakkauttaminen ja tämä jo aiemmin esiin noussut erityisryhmien investointiavustuksen leikkaaminen lähes nollaan sotivat oikeastaan tätä vastaan. Todellakin vielä vuonna 23 erityisryhmien investointiavustus oli noin 120 miljoonaa, tänä vuonna noin puolet siitä ja ensi vuonna ei sitäkään vähää. Tämä tarkoittaa paitsi sitä, että opiskelijoiden asuntohankkeet menevät jäihin, myös sitä, että ikääntyneiden tarpeet joudutaan jatkossa väistämättä sivuuttamaan.

Kysyisin teiltä, ministeri Mykkänen: millä tavalla aiotte taata sen, että kohtuuhintainen asuminen onnistuu myös ikäihmisten osalta jatkossa? Moni hyvinvointialue on myös ladannut paljon paineita esimerkiksi näihin yhteisöllisen asumisen hankkeisiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

17.22 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sähkön hinnan rajusta heilunnasta näyttää tulleen säännönmukaista. Aamulla sähkö maksoi yli 60 senttiä kilowattitunnilta, ja nyt se maksaa alle viisi senttiä. Tähän tarvitaan totta kai toimenpiteitä,

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

koska sähkön ennustettava hinta ja se, että sähköä ylipäätään on saatavilla joka tilanteessa, on kriittinen kysymys paitsi suomalaisille kotitalouksille myös uusille puhtaan teollisuuden investoinneille, joita toivottavasti Suomeen saadaan.

Tiedän, että hallitus selvittää fossiilittoman jouston tukea tällaisella kapasiteettimekanismilla, jolla voitaisiin näitä huippuhintoja leikata. Kannan kuitenkin huolta siitä, etenevätkö ydinvoiman kannusteet riittävästi. Ruotsihan on tässä selkeästi edellä — siellä ydinvoima-asiamies on esittänyt massiivista tukiohjelmaa sisältäen valtion järjestämiä lainoja ja takuuhintaa. Miten turvataan se, että Suomi on kannustava investointiympäristö tulevaisuudessa myös ydinvoimalalle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

17.23 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! ”Osa alueista tippuu pysyvästi vakuudellisilta asuntomarkkinoilta”, ”Muutaman kasvukeskuksen ulkopuolella asuntojen hinnat ovat laajalti laskussa”, ”Suurkaupungistumisen aika näkyy asuntomarkkinoilla — erot alueiden välillä repeävät”. Nämä otsikot ovat Hypo-konsernin tuottamia, jonka kädestä media nöyrästi syö vuodesta toiseen — ”konserni” on toki mahtipontinen ilmaus helsinkiläiselle marginaalipankille, jonka osuus on noin prosentti asuntomarkkinoista. Viesti on kuitenkin selvä: Älä osta äläkä asu muualla kuin pääkaupunkiseudulla, mieluiten Helsingissä. Espoo, Vantaa, Turku ja Tampere vielä menettelevät, ja muu Suomi kannattaa unohtaa. Älä puhu kodista, puhu sijoituksesta. Älä välitä ihmisistä, välitä rahasta. Tämä on Hypon ja median viesti.

Arvoisa puhemies! Erästä eteläsavolaista vanhaapoikaa lainaten: mieluummin kärsin puutetta kuin kurjuutta. Hypon edun mukaista on kylvää kurjuuden mielikuvaa oman kohdealueensa ulkopuolisista asuntomarkkinoista ja aikaansaada sen myötä sukupolvelta toiselle periytyvää puutetta.

Koska asumisen ja rakentamisen asiat kuuluvat ympäristöministeriön hallinnonalaan, kysymys ministerille: mitä mieltä te olette, onko meillä suomalaisilla oikeus saada asua siellä, missä koemme olevamme kotona, [Puhemies koputtaa] myös meillä itäisessä Suomessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

17.24 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus jatkaa Metso-ohjelman rahoitusta ja panostaa vapaaehtoiseen suojeluun. Suomi elää metsässä ja metsästä. Meidän on muistettava suunniteltaessa hakkuumahdollisuuksien pienempää hyödyntämistä, että metsäteollisuuden tuotantorakenne on kiinnitetty vuosiksi eteenpäin laitoksiin tehdyillä investoinneilla. Jokainen hiilinielun tai muun hakkuiden kanssa kilpailevan tavoitteen vuoksi pudotettu kymmenen prosenttia suurimmasta hakkuumäärästä vastaa kuutiometreinä karkeasti Äänekosken tai Kemin uusien tuotantolaitosten puunkäyttöä. Jos sitoumukset esimerkiksi metsien käyttämisestä hiilinieluiksi lisääntyvät, vähenee puun tarjonta teollisuudelle ja puuta hyödyntäviä laitoksia tarvitaan vastaavasti vähemmän. Niiden sulkemisella puolestaan on epätasaisesti jakautuneita alueellisia ja kerrannaisvaikutuksia. Arvoisa ministeri, miten turvaamme jatkossakin metsäteollisuuden mahdollisuudet Suomessa?

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

17.26 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhutaan ilmasto-kriisistä ja luontokadosta ja niiden ratkaisusta, on tärkeä tunnistaa, että näiden ympäristökriisien juurisyynä on luonnonvarojen ylikulutus. Viime kaudella tehtiin kiertotalouden strateginen ohjelma, jossa tavoitteeksi asetettiin muutos, jolla kiertotaloudesta luodaan talouden uusi perusta vuoteen 2035 mennessä. Ohjelmassa asetettiin ensimmäistä kertaa konkreettinen, mitattava tavoite uusiutumattomien luonnonvarojen kulutuksen vähentämiseksi.

Ministeri Mykkänen, te olette myös puhunut kiertotalouden puolesta, mutta kovin paljoa konkretiaa ei ole näkynyt, ja nyt hallitus päinvastoin on pienentämässä kiertotalouden edistämisen rahoitusta, mikä on täysin vastoin myös hallituksen omaa kiertotalouden vauhdittamistavoitetta. Haluaisinkin kysyä, onko hallitus sitoutunut kiertotalousohjelman tavoitteeseen ja luonnonvarojen kulutuksen vähentämiseen ja mitä konkreettista ollaan tämän eteen nyt lähitulevaisuudessa tekemässä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

17.27 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asumisen osalta tälle hallitukselle ei valitettavasti kovin hyvää arvosanaa voi todellakaan antaa. Tähän rakennusalan kriisiin hallitus on aika verkkaisesti lähtenyt etsimään ratkaisuja, ja sehän näkyy esimerkiksi siinä, että työllisyys ja myös alan konkurssit ovat kehittyneet erityisen heikosti. Niin kuin tässä keskustelussa on tullut esille, myös sitten näillä hallituksen muilla päätöksillä vaikeutetaan vastaavan kaltaisiin kriiseihin reagoimista myös tulevaisuudessa, koska kun ne välineet, joita meillä on ollut käytössä, nyt lopetetaan, niin jatkossahan tämä on pelkästään budjettirahoituksen varassa. Veikkaisinpa, ettei tämä ainakaan tule helpottumaan.

Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, kun tämä on nyt ainakin tällä erää teille varmaan viimeinen budjettikäsittely, niin muuten täytyy kyllä antaa kiitosta, että olette kyllä pyrkinyt ainakin omasta mielestäni tässä hallituksessa viemään eteenpäin monia hienoja asioita, mutta kaikki valitettavasti eivät vielä tulleet tehdyksi. Mutta toivottavasti seuraavissakin hommissa pystytte näitä samoja asioita edistämään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

17.28 **Mika Riipi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jaan kyllä tuon edustaja Kososen huolen näistä Luontopalveluiden leikkauksista, ja Lapissa ne todellakin näkyvät: viisi miljoonaa yöpymistä, ja paine luonnon käytölle on todella suuri.

Mutta varsinainen kysymys koskee oikeastaan Euroopan unionin vesiputedirektiiviä ja siitä nyt Suomelle koitunutta rikkomusmenettelyä. Meillä Lapissa tietenkin tämä nyt tiivistyy näihin meidän vaelluslakysymyksiimme ja vesivoimayhtiöiden vesitalouslupiin. Paljon on käyty keskustelua siitä, että nyt vihdoinkin ja viimein Suomessakin pitäisi löytyä rohkeutta avata nämä vesitalousluvut ja katsoa se vaelluslakysymys lainsäädännöllisesti kuntoon. Kysynkin: miten, ministeri, tähän aiotte nyt ensi vuonna reagoida?

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

17.29 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan tähän yhteyteen nostaa myös erään minulle hyvin tärkeän sydänkysymyksen, nimittäin lähiöt ja asuinalueet ja niiden eriytymisen ehkäisyn ja lähiöiden kehittämisen. Olen ollut siellä Espoossakin joskus aikanaan asuntonministerinä lähiökierroksella, kävin ympäri Suomea. Olen siitä huolissani, että hallitus lakkautti nämä lähiöiden kehittämisohjelmat, koska niillä kuitenkin saatiin tietyille asuinalueille eri puolille Suomea hyviä myönteisiä, eripainotteisia kehittämisohjelmia. Pystyttiin sitten vähän monistamaan sitä tietotaitoa, mitä tästä tuli, ja toivoisin kyllä näille ohjelmille jatkoa.

Toinen asia, mikä tätä eriytymisen torjuntaa haittaa, on tietenkin se, että tätä aso-tuotantoa halutaan nyt väen vängällä lopettaa, eikä oikein mitään tuppaa tilallekaan tulemaan. Eli toivoisin, että tämä aso-tuotanto saisi vielä jatkoa.

Ja, ministeri, kolmas asia: kun näihin MAL-sopimuksiin ei enää oteta valtion toimesta kohtuuhintaisen asumisen tavoitteita, niin sekin olisi kyllä tärkeää, että tulisi näitä monipuolisia asuinalueita. Tiedän kyllä, että Tampereen seudulla ihan vapaaehtoisesti näitä tavoitteita lisättiin, mutta näitä huolia tässä on.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

17.30 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysyttävää olisi paljon, mutta keskityn vain valkoposkihanheen.

Tämä talo on päättänyt ja edellyttänyt, että hallitus vaikuttaa aktiivisesti komissioon ja EU:n jäsenvaltioihin, jotta Bernin sopimusta muutetaan ja sen myötä valkoposkihanhi siirretään lintudirektiivin liitteeseen II. Eduskunta on edellyttänyt, että poikkeusmahdollisuuksia hyödynnetään ja lintujen karkottaminen ampumalla sallitaan myös keväällä pesintärauha huomioiden. Kolmanneksi eduskunta on edellyttänyt, että poikkeusluvalla ammuttujen valkoposkihanhiin hyödyntäminen sallitaan ja että hallitus valmistelee esityksen luonnonsuojelulain muuttamisesta siten, että lintudirektiivin 9 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisen poikkeuksen perusteella mahdollistetaan tapetun valkoposkihanhiin haltuunotto ja asiallinen hyötykäyttö. Ja vielä, että valkoposkihanhea koskevat poikkeuslupa-asiat siirretään Varsinais-Suomen elystä Pohjois-Karjalan elyyn ja samalla lupamenettelyä sujuvoitetaan.

Nämä ovat tässä talossa päätettyjä asioita. Ne eivät vaadi työryhmiä. Miten nämä asiat ovat edenneet?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, olkaa hyvä.

17.31 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tänään aiemmin saanut liikenneministeriltä vastausta siihen, onko hän sitoutunut ilmastotavoitteisiin, mutta tiedän, että te olette hyvin vahvasti niihin sitoutunut, ja haluan kiittää siitä. Valitettavasti tällä hallituskaudella ei kuitenkaan vielä tähän mennessä ole päästy kunnolla eteenpäin, vaikka nyt on käsittelyssä jo toinen hallituksen kokonainen budjetti. Ne toimet, mitä siellä on, ovat asioita, jotka tapahtuvat ehkä joskus tulevaisuudessa, mutta niihin välittömiin toimiin, joita tarvitaan nyt taakanjakosektorille ja maankäyttösektorille, ei ole löytynyt ratkaisuja.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Haluan myös kiittää siitä, että olette rohkeasti haastanut metsäteollisuutta uudistumaan. Me tiedämme, että hakkuumääriä tulee vähentää ja jalostusastetta lisätä, jotta me saamme metsistämme ja puusta korkeampaa arvoa. Myös olette haastanut siihen, että riittävät suojavyöhykkeet vesistöjen äärelle säilytetään. Se on hieno asia.

Toivoisin, että vielä ennen siirtymistä toisiin tehtäviin te toisitte päätöksen valtion vanhojen metsien suojelusta, [Puhemies koputtaa] kuten hallitusohjelmassa on todettu ja miten biodiversiteettistrategia meitä myös velvoittaa, niin että todella saamme ne kaikki valtion vanhat metsät suojeluun.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Mykkänen, noin viisi minuuttia.

17.33 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Kiitos lukuisista hyvistä kysymyksistä, aina enemmän kuin mihin ehtii vastatakaan.

Edustaja Vestman ja myös edustaja Fagerström puhuivat sähkön saatavuudesta ja aivan erityisesti ydinvoiman tarpeesta, johon täysin yhdyn. Voikin sanoa, että samalla, kun sinänsä Suomi on hämmästyttävän hyvin onnistunut siinä, että meillä on keskimäärin sähkön hinta Euroopan halvin Ruotsin kanssa — viimeksi maanantaina, kun käytiin energianeuvostossa näitä läpi, niin muut kadehtivat — olemme samalla pystyneet 90 prosenttia laskemaan sähköntuotannon päästöjä 15 vuodessa.

Toisaalta meillä ovat todella hintavaihtelut ennennäkemättömän suuria, perustuen tietysti siihen, että tuulivoiman osuus sähköntuotannossa on noussut rajusti ja erityisesti sitten ihmisen kädellä säädettyä polttotuotannon osuus on pienentynyt. Ja tässä suhteessa haaste tosiaan näkyy nyt vaikka tänään hyvin, että meillä kävi 60 sentissä kilowattitunnilta hinta aamulla ja nyt ollaan viidessä sentissä, ja joka oikein ahkerasti jaksaa optimoida, niin ensi aamuna kello 5 pääsee jo yhteen senttiin, jos haluaa silloin käyttää sähköä.

Mutta vakavammin ottaen se haaste on tuossa tammikuussa sitten, kun tulee pitkä tuuleton jakso, ja siksi tarvitsemme puhdasta perusvoimaa. Ydinvoiman ratkaisusta tietysti yksi tärkeä, joka Ruotsilla on takamatkalla meihin verrattuna, on pitkäjänteinen, uskottava sääntely-ympäristö ja Säteilyturvakeskuksen ammattitaito luvittamisessa, johon kaikkien säästöjen keskelläkin olemme lisää panostaneet, erityisesti modulaaristen reaktoreiden luvituksen luomiseen ja ydinvoimalainsäädännön uudistamiseen, joka ensi vuoden kevään aikana on tarkoitus lausuntokierrokselle saada ja jossa on tarkoitus tehdä Suomesta, samalla, kun ylläpidämme turvallisuutta, maailman houkuttelevin paikka säädösympäristön kannalta investoida turvalliseen ydinvoimaan.

Tarvitaan myös rahoitusriskin jakamista, jos halutaan lisää ydinvoimatuotantoa, ja tätä työtä tehdään parhaillaan valtioneuvoston sisällä ja myöskin neuvotellen todennäköisten investoreiden kautta. Se, että Ruotsi on julkaissut varsin avokätisen selvityshenkilöraportin, ei välttämättä vielä tarkoita, että he ovat edellä sen enempää päätöksissä kuin myöskään investojien silmissä. Mutta tämä tilanne toivottavasti vuoden sisällä näyttää selkeämmältä ja toivottavasti siltä, että Suomi näitä investointeja saa. Siihen myös paljon tulee perustumaan energia- ja ilmastostrategian sähköntuotannon toimitusvarmuuden parantamiskyky, ja sitä kautta itse asiassa myös puhtaan siirtymän nopeutuminen.

Tästä päästäänkin sitten siihen, että kun täällä, edustajat Kivelä, Mikkonen, ehkä muutama muukin, puhutaan vihreästä siirtymästä, niin meillä on ehkä tässä semmoinen

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

perusero, että mitä sillä tehdään. Te jatkuvasti peräätte, aivan ymmärrettävästi teidän näkökulmastanne, että missä on lakiesityksiä, joilla ikään kuin käsketään päästöjä vähenemään tai rajoitetaan niitä jollain hinnalla. Nämäkin ovat omissa kohdissaan tärkeitä, mutta jos kysytte teollisuudelta, mikä ratkaisee sellaiset investoinnit, joilla päästään fossiileista eroon, oli se sitten energian tuotantoa tai jalostusta, niin top kolmosessa on luvituksen nopeuttaminen, ja sitten puhutaan kannattavuuteen vaikuttavista asioista eli investointituista, investointien verotuksesta — ja kappas, juuri näihin hallitus on tarttunut. Meiltä on tulossa historiallisen määrätietoinen luvituksensuoritusreformi. Meillä on tulossa voimaan alkuvuodesta historiallisen suuri investointien verohelpotus nimenomaan puhtaan siirtymän investoinneille. Meillä on niihin yli puoli miljardia tämän hallituksen aikana kaivettua uutta investointirahaa, plus sitten vielä EU-rahastoista on suuret tuet olemassa, jolloin on kyllä väärin sanoa, ettei hallitus tällä puolella mitään tekisi. Ja kyllä se minusta näkyy myös niissä tuloksissa, että jos katsotaan VTT:n ja Luken laskemia perusskenaarioita — ja ensi vuoden aikana, kun energiastrategia tulee, tulette saamaan ne paljon tarkemminkin — niin kyllä siellä näkyy se, että jos meillä on uskottavasti investointeja sähköntuotantoon, jalostavan teollisuuden sähköistämiseen ja hiilidioksidin talteenottoon, niin niissä fossiilipäästöjen määrissä me olemme pääsemässä niihin kaikkiin hyviin tavoitteisiin, joita edellisen vaalikauden osalta Suomen osalta myös sovittiin.

Suuri haaste on metsien hiilensidontakyky, ja sen osalta hallitus Suomessa, Ranskassa, Ruotsissa, kaikissa muissa maissa joutuu arvioimaan sitä, millä toimilla saadaan metsät kasvamaan enemmän ja mikä on kestävä taso hakkuille niin nieluun kuin sitten luonnonarvojen kannalta. Sinänsä on aivan totta, että nykyisten nielumallien maailmassa on selvää, että nykyisen kokonaishakkuusurituksen taso on niin korkea, että sillä ei nieluissa päästä niihin tavoitteisiin, jotka Suomella ja Euroopalla on. Ja tässä suhteessa, kun täällä kysyttiin myös metsäteollisuuden tulevaisuudesta, itse uskon vahvasti, että sen täytyy löytyä jalostusarvon nostamisesta. Sen täytyy löytyä tavasta, jolla hyödynnetään se puu, myöskin se hiilidioksidi, joka piipuista tulee, pitkäaikaisiin synteettisiin tuotteisiin, ja sen täytyy löytyä myös paremmasta luonnon ja metsätalouden yhteensovittamisesta, jota sinänsä tässä on sata vuotta kehitetty asteittain, ja niin se tulee jatkossakin menemään.

Sinänsä rakennuslakiin ehkä vielä se täytyy sanoa myös, että niiden valitusoikeuksien suhteellinen, aika maltillinen karsiminen ja investointipäätösten nopeuttaminen ovat nimenomaan niitä asioita, joilla me näemme, että edistetään eroonpääsyä fossiilisista. Ne eivät ole päinvastoin ympäristövastaisia tekoja. Tässä suhteessa meillä on selvästi ainakin edustaja Kivelän kanssa vaan erilainen näkökanta siihen, mikä on toteutuvaa, kehityksen kannalta tärkeätä, ja mikä ei.

Elvytystä ilman velkarahaa. Sanon tähän sen, että hyvä ajatus, mutta kun edustaja Kvarnström sitä peräänkuulutti ja sanoi ratkaisuksi sen jälkeen sata miljoonaa euroa velkarahaa investointitukiin, niin tämä yhtälö ei oikein toimi. Tähän voi tietysti vastata, että ei se tule velkarahasta, kun meillä on olemassa Valtion asuntorahasto, mutta tässä samalla vastaan edustaja Viitaselle, jonka kanssa tästä on usein keskusteltu, ja arvostan teidän pitkäaikaista asiantuntemustanne alalta, että tosiasia kuitenkin on se, että Valtion asuntorahasto on kuoleutumassa, tehtiin sille mitä tahansa, koska se ei enää niillä vanhojen ARA-lainojen korkomaksuilla elä, kun ne vanhat ARA-lainat loppuvat ja uudet ARA-lainat on 2007 lähtien annettu liikepankeista valtion takauksilla. Tätä kautta ne väistämättä tulevat veronmaksajien puolelle, nämä kaikki asuntopolitiikan tukipuolen asiat, ja totta kai

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

niitä pitää kohtuusuhtaisesti jatkaa, mutta se ei ole ratkaisu, että kuvitellaan, että ne ovat kehyksen ulkopuolella.

Hanhista ja metsoista voin edustaja Kalmarille itse asiassa todeta, että viimeksi toissa päivänä Brysselissä uuden ympäristökomissaarin, ruotsalaisen Jessica Roswallin, kanssa näistä keskustelimme, ja täytyy toivoa, että nyt päästään nimenomaan tuossa EU-säännösten tulkinnassa ja myöskin näissä direktiiviliitteissä eteenpäin. Helppoa se ei selvästi ole, kun katsoo, miten komissio asiaa tulkitsee, ja uskon, että tästä asiasta meillä ehkä ainoana asiana näistä, mistä olemme puhuneet, on jo tässä salissakin varmaan aika laaja konsensus. Ainakin hallituksella on täysin yhteinen tahtotila siihen, että ei voi olla niin, että luonnonsuojelu kääntyy itseään vastaan sillä, että tällaisia merimetso- ja valkoposkihanhikantoja suojellaan nykyisellä tavalla aiheuttaen vahinkoja niin alkutuotannolle kuin monelle muullekin ihmisten toiminnalle. Ja Ruotsi todella tulkitsee EU-direktiiviä omien tuomioistuimiensa siunauksella hyvin toisella tavalla kuin useat muut jäsenmaat, ja tämä on yksi asia, jota nyt käsitellään myöskin työryhmässä MMM:n ja YM:n välillä, että mitä voimme tehdä kansallisesti, mutta me tarvitsemme siihen EU-komission tulkintoja, ohjeita, mielellään myös liitemuutoksia, ja tätä asiaa neuvotellaan koko ajan eteenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Hyvä, kiitoksia. — Otamme vielä lyhyen debattikierroksen. — Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

17.40 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille vastauksista. Ymmärrän hyvin sen, että rahat ovat tiukassa ja samaan aikaan esimerkiksi luonnonsuojelun puolella paine lisätä rahoitusta on kova, ennallistamisasetuksen toimeenpano osaltaan esimerkiksi sitä varmasti lisää. Julkista rahaa siis tarvitaan enemmän. Samalla täällä on nostettu ihan aiheellisesti esiin yhteistyö yksityisten kanssa, esimerkiksi metsänomistajien kanssa. Metso on ollut siitä loistava esimerkki, ja kiitän myös osaltani, että sitä on pyrkimys jatkaa ja uudistaa.

Mutta koska todellisuus on se, että rahaa on niukasti, niin olisi tärkeää, että hallitus käyttäisi aktiivisesti myös muita toimia, esimerkiksi lainsäädännöllisiä sellaisia. Viime kaudella selvitettiin luontolakia. Täällä on esitetty useasti vesilain päivittämistä, jotta pienvesiä suojeltaisiin paremmin. On käyty keskustelua valtion vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojelusta tieteseen pohjaten.

Ministeri Mykkänen, onko mahdollista, että voisitte evästää vähintäänkin seuraajaanne sitten tällaisia toimia vielä kirittämään, kun niitä ei toistaiseksi ole vielä kuulunut?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Fagerström, olkaa hyvä.

17.42 Noora Fagerström kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ensi vuoden talousarvioesityksessä todetaan, että ympäristöministeriö torjuu luontokatoa muun muassa uudistetun luonnonsuojelulain, Helmi-elinympäristöohjelman ja Metso-ohjelman toimenpiteiden sekä muiden luontotyyppien ja lajien suojelutoimien avulla sekä kehittämällä luontoarvomarkkinoita. Tämä on kyllä erittäin hieno asia.

Haluaisin kysyä näistä Helmi- ja Metso-ohjelmista: Miten metsänomistajia kannustetaan osallistumaan Metson toimeenpanoon? Millaiset kannusteet tätä varten on luotu, ja miltä Helmi-ohjelman tulokset näyttävät toimeenpanon osalta?

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

17.42 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minäkin osaltani kiitän ympäristö- ja ilmastoministeri Mykkästä hyvästä yhteistyöstä. Täällä on yhdeksän ja puoli vuotta reilusti yhdessä matkaa taivallettu, ja ikävähän sinua tulee, mutta päästetään irti — sekin on hyvä oppi elämässä.

Olisin kysynyt näistä suunnitelmista, jotka tuolla mediassa hallituksella mahdollisesti ovat. Ovatko ne totta? Eli tuulivoiman tuottojahan ovat kunnat aikaisemmin saaneet hyvin kiinteistöverojen kautta, ja tämä on ollut hyvä kannustin kunnille ottaa yleensä tuulivoimaa sinne mailleen. Suomessa on monia kuntia, jotka ovat siitä hyvin tuottoa saaneetkin, ei tosin siellä Itä-Suomessa, mutta ei mennä nyt siihen. Nyt on mediassa ollut tietoja, että tämä tuotto saatettaisiin jakaa kaikille kunnille tasapuolisesti. Ruotsissahan ollaan tulossa Suomen suunnalle, jotta kannustettaisiin kuntia ottamaan sitä tuulivoimaa sinne alueelle. [Puhemies koputtaa] Kuinka tämä asianlaita on?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

17.44 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nykyinen hallitus varmistaa sen, että ilmastositoumuksista pidetään kiinni ja luontokatoa hillitään siten, ettei politiikkatoimilla nosteta kansalaisten arjen kustannuksia tai heikennetä elinkeinoelämän kilpailukykyä. Näin ilmastolain mukaisesti ilmastotoimet toteutetaan taloudellisesti, sosiaalisesti, alueellisesti ja ekologisesti kestäväällä ja oikeudenmukaisella tavalla.

Kunnianhimoiset ilmastositoumukset ovat valitettavasti perustuneet osittain harhalle oman pesän puhtaana pitämisestä, esimerkiksi energian ja puun tuontiin Venäjältä. Nykyinen hallitus katsoo kokonais kuvaa ja tavoittelee sitä, etteivät päästöt globaalisti kasva. Hallitus on harvinaisen johdonmukainen toimissaan edistää ilmastopoliittisia, luontokadon ehkäisemiseen liittyviä toimenpiteitä globaalisti ja kestävästi.

Arvoisa ministeri Mykkänen, mitkä uudet puhtaat teknologiat näet merkittävimpinä vientituotteina Suomen kannalta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

17.45 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunta on nyt yksimielisesti vaatinut hallitukselta lisää ilmastotoimia. Missä ne viipyvät? Teidän ilmastovuosikertomuksessakin todetaan jo toista vuotta peräkkäin, ettette toimi kuten ilmastolaki edellyttää. Sen takiahan hallitus on myös haastettu oikeuteen, enkä kyllä suoraan sanottuna ihmettele. Ihmisillä on oikeus päättäjiin, jotka ottavat ilmastokriisin tosissaan — se ei ole liikaa vaadittu.

Suomen ilmastotavoitteen saavuttamisen kannalta maankäyttösektorin nettonielun kasvattaminen on niitä akuuteimpia kysymyksiä, ja te johdatte ilmastotyötä. Tämä hiilinielun pienentyminen johtuu pääasiassa liian suurista hakkuista ja tarkoittaa myös sitä, että nielun romahdus on pitkälti kumonnut nämä muualla saavutetut päästövähennykset. Samaan aikaan meillä olisi keinoja reagoida tähän tilanteeseen, kasvattaa hiilinielua. Miksi te ette ole edistänyt niitä, ja onko mitään, mitä te aiotte vielä tehdä tämän nieluongelman ratkaisemiseksi?

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

17.46 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Vuodesta 2015 alkaen on ollut käytössä vuosittain 100 miljoonaa euroa asunto-osakeyhtiöiden peruskorjauslainaan valtiontakauksilla. Arvoisa ministeri Mykkänen, kävimme jo vuosi sitten hyvää keskustelua tästä valtiontakauslainasta ja lähinnä siitä, miten näitä takausperusteita voisitte ehkä muuttaa tai muokata siihen suuntaan, että tämä laina tulisi paremmin käyttöön, koska me tiedämme, että peruskorjaustarpeita asunto-osakeyhtiöillä on, ja tämä laina on tarkoitettu nimenomaan siihen. Tavallaan takausperusteitten osalta kyselisin vielä sen perään, että mitä te olette nyt tehneet tämän vuoden aikana tai minkälainen tilanne tällä hetkellä sen suhteen on olemassa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

17.47 **Heikki Vestman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen suurin yksittäinen ilmastoteko lähivuosiin on ollut siis se, että Olkiluoto kolmosen ydinreaktori tuottaa Suomen sähköjärjestelmään sähköä. Valitettavasti on tosiaan niin, että nykyinen sähkömarkkina ei kannusta investoimaan tällaiseen toimitusvarmaan kapasiteettiin, ei sellaiseen, jota tarvitaan harvemmin, tai sitten sellaiseen, jonka tuotto on muutoin epävarmaa.

Tosiaan tämä maatuulivoiman kannibalisoiva ilmiö on syönyt paitsi tuulivoiman itsensä kannattavuutta myös muun voimantuotannon. Oli hyvä kuulla, että ydinvoiman kannusteitakin hallitus arvioi ja toivottavasti valmistele. Ei saa käydä niin, että meidän ohi menevät esimerkiksi pohjoismaiset ydinvoimainvestoinnit, joita suomalaisetkin yhtiöt arvioivat.

No sitten tästä valkuposkihanhesta vielä. Kyllähän asia on niin, että se on meidän suomalaisten käsissä. Jos Ruotsi kykenee tulkitsemaan direktiiviä tällä tavalla kuten tulkitsee ja sallii alueellisen suojametsästyksen, niin aivan varmasti tämä toimeenpanokykyinen hallitus kykenee samaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

17.48 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sen verran vielä tästä Valtion asuntorahastosta, että nythän kyllä hallitus sitä kaikin puolin myös edesauttaa, että se rahasto tyhjenee. Tällä kaudella 800 miljoonaa siirretään sieltä ihan muihin kuin asumistarkoituksiin, ja tämä on tietenkin huolestuttavaa. Kaiken kaikkiaanhan kyllä olisi ollut mahdollista kehitellä joitakin keinoja, millä rahasto olisi voitu pääomittaa.

Mutta, puhemies, vielä yhden asian haluan nostaa ministerille tässä, koska varmasti olette myös itse siitä huolissanne, nimittäin tämän häättöjen määrän kasvun. Pienituloisia on entistä enemmän, ja ihmisillä on vaikeita tilanteita. Esimerkiksi omassa kotikaupungissani valitettavasti suurista kaupungeista kaikkein eniten kasvoivat hädät, jopa 44 prosenttia, ja tämä on ihan hurjaa. Samaan aikaan, kun tätä asumisneuvonnan määrärahaa sitten ollaan leikattu puoleen, huoli siitä on kyllä noussut. Toivon, että tähän voitaisiin vielä tarttua ja miettiä erilaisia keinoja.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Puhemies! Osaltani, vaikka tuossa jo esittelypuheenvuorossa kiitin ministeriä, haluan nyt tässä myös edelleen kiittää ja toivottaa teille oikein hyvää menestystä sitten tulevilla tehtävissänne. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja vielä ministerille kahden minuutin vastauspuheenvuoro, olkaa hyvä.

17.49 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Jälleen kiitoksia lukuisista hyvistä kysymyksistä tässä.

Ehkä aloitan vaikka ilmastokysymyksistä. Tässä edustaja Kivelä otti esiin — mainitsitte ehkä dramatiikkaakin koskettelevilla sanakäänteillä — että hallitus on haastettu oikeuteen. Täytyy todeta, että niin haastettiin saman ilmastolain nojalla oikeuteen edellisenkin hallitus [Petri Huru: Juuri näin!] ja moni muukin Euroopan hallitus. Eli tämä sinänsä on sentyyppinen kynnys, että totta kai järjestöillä on mahdollisuus koetella sitä kysymystä. Se, onko käsittely lähdössä käyntiin, on sitten toinen asia, ja se on tietysti korkeimman hallinto-oikeuden käsissä.

Mitä tulee ilmastovuosikertomukseen, niin siitä hyvin näkee juuri sen, että fossiilipäästöt ovat noin 40 prosenttia pienemmät kuin 15 vuotta sitten, ja sen, että viime vuonna niiden väheneminen kiihtyi ja että olemme matkalla 60 prosentin päästövähennyksiin 2030, kuten ilmastolaissa sanotaan, ja senkin, että nielu on meillä se iso haaste, koska metodologia on muuttunut. Itse asiassa kolme vuotta sitten, jo edellisen hallituksen aikana, se tuli näkyviin, että meidän nieluennuste romahtaa. Siihen tarvitaan toimia, mutta niiden toimien tekeminen vaatii tarkkaa valmistelua ja punnintaa ja on erittäin vaikeaa niillä mittakaavoilla, mitä tarvitaan, minkään hallituksen toimesta missään maassa. Mutta prosessina toimia valmistellaan, ja siinä, aivan kuten edellisen hallituksen ajanakin, metsänkäyttöön liittyvissä kysymyksissä valmisteluvastuu on sinänsä maa- ja metsätalousministeriöllä. Hallitus keväällä punnitsee sitten niitä toimia, joita tässä kohtaa pystytään viemään eteenpäin.

Edustaja Kosonen kysyi voimaloiden kiinteistöverosta. Tosiaan on julkaistu ulkopuolinen selvitys, jossa osana valtioneosuusjärjestelmän laajempaa uudistusta taidettiin ehdottaa, että voimalaitosten osalta puolet kiinteistöverosta olisi mukana tasausjärjestelmässä, kuten ydinvoimaloiden osalta on, mutta tästä hallituksella ei siis mitään johtopäätöksiä ole. Ja yhdyin siihen, että se on keskeinen hyväksyttävyyys ja myöskin meidän puhtaan siirtymän eteenpäin vievä voima, että niillä paikkakunnilla, joilla tuulivoimainvestoinnit ovat runsaita, ne myöskin näkyvät kunnilla tuloina siten, että pystytään ihmisille palveluita tuottamaan.

Tässä oli erinäisiä kysymyksiä vielä myös asuntopolitiikasta. Sanoisin Valtion asuntorahaston osalta vielä sen, että kyllä tiedän, että silloin 2007, kun siirryttiin pois siitä, että Valtion asuntorahasto suoraan myöntää lainoja, joista saa tuloja, ajateltiin, että ehkä voitaisiin löytää muita tapoja Valtion asuntorahastolle luoda tuloja, joilla se voisi pyöriä ikään kuin ikiliikkuja. Mutta näitä ei kuitenkaan nyt jo kohta 20 vuoden aikana ole löydetty — tässä ovat hallitusten kokoonpanot sinä aikana runsaasti vaihdelleet — niin etten tiedä, onko se kuinka mahdollinen tie.

Häätöjen lisääntyminen on tietysti aina huolestuttava asia. Hallituksella on pitkäaikaisasunnottomuuden torjuntaohjelma erillisenä ja myöskin erillisillä panostuksilla. Keskeistä tässä kokonaisuudessa on se, että pidetään huolta meidän vuokra-

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

asuntomarkkinan riittävästä tarjonnasta pitkäjänteisesti ja niissä paikoissa, joissa ihmiset asuntoja tarvitsevat, ja pyritään tukemaan sitten tietysti moniongelmaiseen tilanteeseen ajautuvia ihmisiä siinä, että asunto löytyy ja siihen pääsee kiinni.

Takauslainoista on edustaja Suhonen todella kysynyt myös pitkäjänteisesti, jo useammin, viime vuonna. Sen voi sanoa, että itse asiassa tänä vuonna niitä on nyt mennyt enemmän eri syistä, ja osana tätä asuntopolitiikan reformointia mietitään myös niiden ehtoja. Perushaaste on toki se, että kovin paljon riskiä lisää valtiolle ei voi ottaa, varsinkin kun puhutaan semmoisistakin taloista, joilla ei välttämättä sitten jälleenmyyntiarvoa ole.

On, kuten edustaja Vestman sanoo, varmasti paljon asioita myös valkuposkivanhojen ja merimetsojen osalta, jotka ovat suomalaisten käsissä, mutta aina ne eivät ole välttämättä pelkästään suomalaisten poliitikkojen käsissä, jos katsotaan tuomioistuinjärjestelmän tekemiä tulkintoja. Tämän takia tässä joudutaan liikkumaan aika kapeassa polussa siinä, miten näitä asioita pystytään kohtuullistamaan. Mutta ehdottomasti hallitus tekee töitä sen eteen, että saadaan kestävä ratkaisu, joka mahdollistaa nykyisestä poikkeavan tilanteen valkuposkivanhoihin ja myöskin merimetsoihin liittyvien ongelmien hallinnassa.

Edustaja Seppänen kysyi, mitkä ovat todennäköisesti niitä potentiaalisimpia puhtaita vientituotteita. Niissähän Suomella tietysti on jo pitkä historia monissa tuotteissa, mutta tulevaisuuteen päin katsoen meillä kyllä varmasti sinänsä keskeisiä kysymyksiä on semmoinen, että mitkä tuovat älyä energiajärjestelmiin, on joustokykyyn liittyviä asioita, joita meillä tekevät teknologiateollisuudessa useat toimijat. Ehkä tulevaisuudessa myös, kun olemme suurvalta siinä biogeenisen hiilidioksidin varannossa ja olemme ensimmäisten joukossa puhtaaseen sähköön kehittämässä myös vetytaloutta ja tänne niihin liittyviä investointeja suuntautuu, hiilidioksidin ja vedyn, synteettisten polttoaineiden tuotanto voi olla sellaista, jossa myös osaaminen ja teknologia muodostuvat Suomessa vientikärjeksi.

Ja vielä lopuksi haluan sanoa myös kiitos lämpimistä kiitoksista tässä monille edustajille, joiden kanssa on — teistä monien kanssa tosiaan kohta kymmenen vuotta — täällä yhteistyötä tehty. Myös omalta osaltani lämmin kiitos kaikesta yhteistyöstä. Välillä tämä elämä on vastakkainasetteluakin, mutta tiedämme, että yhteistyöhakuisia pyrimme olemaan. Oikeasti tulee myös itselleni [Puhemies koputtaa] ikävä tätä Eduskuntataloa. Jatkossa toivon hyvää yhteistyötä sitten muilla foorumeilla — ei tässä ole tarkoitus kokonaan yhteiskunnasta poistua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten siirrymme puhujalistalle. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

17.55 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! Itsekin haluan kiittää ministeri Mykkästä, vaikka meidän tutustumisemme on ollut varsin ohikiitävä hetki tässä lyhyellä ajalla.

Ympäristöministeriön hallinnonalalla on tehtäviä, joita sen tulee kyetä suorittamaan tasapuolisesti koko maassa. Talousarvioesitys nostaa esiin huolen siitä, pystyykö ministeriö suoriutumaan sille kuuluvista tehtävistä ja velvollisuuksista niukoilla määrärahoilla. Myös suuri tulossa oleva hallinnon uudistus herättää monenlaisia ajatuksia.

Arvoisa puhemies! Hallitus panostaa merkittävästi Saaristomeren kunnon parantamiseen, mutta samaan aikaan sisävesien ja muun Itämeren tilasta huolehtimisen varat vähenevät. Saaristomeren on ehdottomasti suojelunsa ansainnut, mutta hallituksen mielestä sisävesien hyvästä tilasta huolehtiminen ei näytä olevan yhtä tärkeää kuin

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Saaristomeren huonon tilan parantaminen. Vaarana on, että vapaaehtoisten toimien puuttuessa ympäristöhallinto alkaa haikailla pakottavan lainsäädännön perään, kuten hallitus on tehnyt muun muassa sote-asioissa.

Helmi- ja Metso-elinympäristöohjelmat vahvistavat Suomen luonnon monimuotoisuutta ja turvaavat luonnon tarjoamia elintärkeitä ekosysteemipalveluja. Samalla hillitään ilmastomuutosta ja edistetään siihen sopeutumista. Molemmat ohjelmat pohjautuvat vapaaehtoisuuteen ja ovat osoittautuneet menestykseksi. Vapaaehtoisuus on ollut siinä aivan keskeinen tekijä, että ohjelmista on tullut suosittuja, ja mallilla on ehdottomasti hyvä jatkaa. Metso-ohjelma on jäämässä tavoitteestaan kymmenisen prosenttia. Tavoite on 82 000 hehtaaria vuoden 2025 loppuun mennessä, mutta esitetyllä rahoituksella päästään arviolta reiluun 73 000 hehtaariin. Hallituksen talousarvioesitys ei sisällä riittäviä määrärahoja vapaaehtoisen suojelun tavoitteiden toteutumiseksi.

Myös tutkimusinfraan toimintaedellytykset ja investoinnit ovat vaarassa leikkausten takia. Tki-panostusten tulisi noudattaa parlamentaarisen tki-työryhmän sopua ja varmistaa perusrahoitus sekä toimintaedellytykset valtion tutkimuslaitoksille.

Metsähallituksen toimintaan kohdistuvat leikkaukset vaarantavat sen kyvyn vastata sille kuuluvista tehtävistä, kuten täällä on tullut tänään pariinkin otteeseen ilmi. Erityisesti tämä kohdistuu Luontopalveluihin, jonka tehtävät ovat lisääntyneet viime vuosina. Metsähallitus onkin esittänyt useaan eri kohteeseen lisärahoitusta.

Arvoisa puhemies! Suomen asuntorakentamisen näkymät ovat edelleen heikot. Siitä huolimatta hallitus leikkaa korjausrakentamisen määrärahoista tilanteessa, jossa varsinkin itäisessä Suomessa asunto-osaakeyhtiöiden tarve korjauksille on kasvava ja resurssit väheneviä. Myös energia-avustusten loppuminen hallituksen leikkausten myötä osuu samalle tontille. Energia-avustuksilla on parannettu rakennuskantaa ja tuotu työtä ympäri Suomea.

Kuten tuossa aiemmin jo totesin, rakennuksia ei voi eikä saa katsoa pelkästään sijoituskohteina, vaan ne tulee nähdä koteina ja työpaikkoina. Rakennukset ovat koteja ja työpaikkoja. Terveet ja toimivat rakennukset parantavat elämänlaatua ja mahdollistavat pidempään kotona asumisen sekä terveenä ja motivoituneena työskentelyn. Korjausrakentaminen ja energia-avustukset vastaavat myös Suomen ilmastotavoitteisiin, kun rakennusten energiatehokkuutta saadaan parannettua.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tulee viestittää, että suomalaiset kaupungit pitävät ehdottomasti kiinni alueellisen eriytymisen torjunnasta. Matalarahoitteista vuokra-asumista tarvitaan niin kasvukeskuksissa kuin väestöltään hupenevilla alueilla. Keskittyvät päätökset kiihdyttävät muuttoliikettä, mutta kokonaisturvallisuuden kannalta on oleellista, että muissakin kuin kasvukeskuksissa on erilaisia asumismuotoja tarjolla.

Ikääntyneiden asumisen järjestäminen on kriisiytymässä nopeaa vauhtia, kun hyvinvointialueet eivät hallituksen leikkausten takia osoita tarvitsijoille palveluasuntoihin paikkoja. Tämän seurauksena moni vanhus asuu yksin olosuhteissa, joissa hän ei millään tavoin enää pärjää. Tarvetta ja kysyntää on erityisesti opiskelija-asunnoille sekä iäkkäille ja muistisairaille sopiville asunnoille ja asumismuodoille. Tähän vuoden 2025 talousarvioesitys ei tuo vastausta vaan heikentää edellä mainittujen ihmisryhmien tilannetta.

Arvoisa puhemies! Kuten täällä on tullut esille, hallitus on päättänyt lakkauttaa Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARAn. Näin suuren muutoksen nopea toimeenpano vaarantaa tai ainakin uhkaa vaarantaa ARAn tehtäviin kuuluvan toiminnan

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

sujuvuuden ja jatkuvuuden. Nopea aikataulu vaikuttaa myös henkilöstön asemaan ja työssäjaksamiseen. Hallituksen esitys ARAn lakkauttamisesta ei sisällä arviota saavutettavista säästöistä eikä siitä, miten ARAn keskeinen rooli MAL-neuvotteluissa, asumisen kehittämisessä, rakennusten energiatehokkuusdirektiivin toimeenpanossa sekä asuntokannan esteettömyyden edistämisessä aiotaan hoitaa jatkossa. Epäselvää on myös se, millä tavoin tukien myöntäminen ja niiden käytön valvonta tapahtuu laissa edellytettävällä tavalla ja miten ne pysyvät erotettuina säädösvalmistelusta ja ministeriön päätöksenteosta. Hallituksen perustelut ARAn lakkauttamiselle jäävät varsin keveiksi aiheutuviin ongelmiin verrattuna. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen on poissa. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

18.00 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Ilmastokriisi ja luontokato etenevät, ja niiden vaikutukset alkavat näkyä myös jo Suomessa. Siksi on raskasta seurata, kun Orpon hallitus ottaa ilmasto- ja luontotavoitteissa takapakkia. Ensi vuoden talousarviossa riittävät toimet Suomen luonto- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi loistavat poissaolollaan. Kokonaisuudessaan hallitus leikkaa luonnonsuojelusta yli kolmanneksen. Vaikka hallitus tekee yksittäisiä pieniä panostuksia, on kokonaisvaikutus negatiivinen. Kyseessä on myös ensimmäinen hallitus, joka päätöksillään tietoisesti lisää ilmastopäästöjä. Haluan nostaa tätä esiin, koska aika ilmastokriisin ja luontokadon hillitsemiseksi käy vähiin. Meillä ei ole aikaa hukattavaksi, ja mitä pidemmälle toimia lykätään, sitä kalliimmaksi niiden toimeenpano tulee.

Joka yhdeksäs laji ja joka toinen Suomen luontotyypeistä on uhanalainen, ja Suomi on sitoutunut pysäyttämään luontokadon vuoteen 2030 mennessä. Hallitus kuitenkin leikkaa mittavasti luonnonsuojelun rahoitusta. On totta, että suomalaista luontoa ei pelasteta pelkästään julkisin varoin, mutta kyllä niitäkin tarvitaan. Sen lisäksi tarvitaan lainsäädäntöä luontoarvoja turvaamaan. Vihreät ovat esittäneet ilmastolain kaltaista luontolakia, joka asettaisi luonnon monimuotoisuuden suojelulle sitovat tavoitteet. Raakkutuhot olivat rujo osoitus siitä, että esimerkiksi virtavesien suojelu ei ole lainsäädännössä riittävällä tavalla turvattu. Hallitus ei kuitenkaan uutta lainsäädäntöä ole eduskuntaan tuomassa.

Ilmastopäästöt laskevat tällä hetkellä päästökauppa- ja energiateollisuuden sektorilla, ja se on totta kai erinomainen asia. Hallitus kuitenkin sivuuttaa taakanjako- sekä maankäyttösektorin täysin. Suomi ei voi saavuttaa ilmastotavoitteitaan, jos päästöjä ei saada laskuun myös taakanjako- ja maankäyttösektorien osalta. Myös hiilinielut on pelastettava.

Hallituksen ilmastotoimet jäävät kokonaisuudessaan aivan liian ohuiksi. Hallitus ei vielä kukaan koske merkittävällä tavalla ympäristölle haitallisiin yritystukiin, vaikka ne parantaisivat sekä talouden että ympäristön tilaa. Sen sijaan rahaa riittää esimerkiksi suuripäästöisten autojen autoveron keventämiseen 50 miljoonalla samalla, kun sähköautojen verotusta kiristetään 34 miljoonalla eurolla. Aiemmin hallitus on jo keventänyt fossiilisten tuontipolttoaineiden verotusta 168 miljoonalla eurolla. Nämä ovat osoituksia kestävästä liikennepolitiikasta, jotka tähän ilmastopolitiikkaan myös olennaisesti vaikuttavat.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Suomen ympäristökeskuksen tuoreiden tarkastelujen pohjalta metsien lisäsuojelu toimisi myös merkittävänä hiilinielujen lisäyksenä. Silti hallitus ei ole valmis tarkastelemaan esimerkiksi metsien suojelun merkittävää kasvattamista.

Arvoisa puhemies! Hallituksen säästöt vaarantavat koko ympäristöhallinnon toimintaa ja sen tehokkuutta. Huolta herättää esimerkiksi se, miten viranomaisresurssit riittävät ympäristölainsäädännön vaatimien ympäristölupien asianmukaiseen nopeaan käsittelyyn. Samaan aikaan paineet ympäristöhallinnolle kasvavat esimerkiksi vihreän siirtymän hankkeiden vauhdittamisen ja lupien sujuvoittamisen osalta.

Arvoisa puhemies! Tässä kun ympäristöministeri on vielä paikalla ja siltä varalta, että edustaja Krista Mikkonen ei ehdi käyttää puheenvuoroaan, uudistan vielä kysymyksen vesiensuojeluun liittyen. Kun Saaristomeren tilan parantaminen aivan oikein ja mainiosti on hallituksen kärkihankkeita, niin on huoli ja kysymys ja ihmetys siitä, miksi jatkatte fosforiasetuksen karjalantapoikkeusta, joka aiheuttaa lisäravinnevalumia myös Saaristomereen. Voisitteko vielä tämän poikkeuksen perumista harkita tai tehdä sen, kun asiantuntijatkin ovat hyvin yksiselitteisesti todenneet, että se on vesiensuojelulle ja vesien tilalle haitallinen?

No, arvoisa ympäristöministeri, meillä tosiaan yhteistyö Espoossa tulee jatkumaan varmasti myös ympäristöasioiden teemoissa, mutta tähän loppuun haluan vielä kerran teihin vedota vanhojen metsien suojelun osalta. Hallituksella on ollut suunnattomia vaikeuksia tehdä päätöksiä, ja näyttää siltä, että kriteerit vanhojen metsien osalta eivät meidän arvokkaita metsiämme tule suojelemaan. Vielä vetoan teihin, että viime töiksenne teette kaikkenne viedäksenne maaliin vastuullisen päätöksen siitä, että vanhat metsät saadaan suojeltua, ja vielä varaatte metsiensuojeluunkin riittävän rahoituksen, jotta myös yksityisten metsien puolella kaikki arvokkaat metsät saadaan suojelun piiriin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela.

18.06 Jari Koskela ps: Kiitoksia, rouva puhemies! Ympäristöministeriön pääluokka on kooltaan pieni, puhutaan noin 250 miljoonasta. Ympäristöministeriössä kuitenkin tapahtuu paljon sellaista, mikä vaikuttaa talouskasvuun ja sitä kautta koko julkiseen talouteen. On hyvä, että hallitus on tehnyt ja tekee paljon lainsäädäntömuutoksia, joilla esimerkiksi energiahankkeiden luvitusta helpotetaan ja nopeutetaan ja muutakin byrokratiaa puretaan. Luvitusprosessien hitaus on yksi merkittävä pullonkaula suurille ja pienemmillekin teollisille investoinneille.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on sitoutunut viime kaudella hyväksytyyn ilmastolakiin, jonka mukaan Suomen pitäisi olla vuonna 2035 hiilineutraali. Me perussuomalaiset olemme suhtautuneet tähän vuosilukuun kriittisesti, sillä emme pidä sitä realistisena, ja katsomme, että sen toteutuminen vain sulkisi tehtaita ja siirtäisi niitä maihin, joissa ilmastotavoitteet ovat vähemmän kireitä. Euroopan maiden olisi syytä pyrkiä yhteiseen tavoitteeseen, vuosiluku voisi olla myöhemmin. Kiinassa esimerkiksi yritetään saada hiilineutraalisuus vuonna 2060. Se jää nähtäväksi, mutta sen tiedän, että siellä joka viikko perustetaan uusia hiilivoimaloita, millä ilmastoa saastutetaan.

EU:n sisällähän päästöjen vähentämiseen ohjaa päästökauppajärjestelmä. Päästökauppajärjestelmässä on tietty määrä päästöoikeuksia, joita saa käyttää. On järjetöntä, jos Suomi, jossa on maailman puhtain ilma — siis toistan: maailman puhtain ilma — joutuisi ostamaan päästöoikeuksia Keski-Euroopan maista, joissa

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

ilmastopolitiikkaa tehdään paljon löysemmin. Päästökauppa on nyt laajentumassa edellisen hallituksen päätöksellä myös tieliikenteeseen, ja se tulee olemaan ongelma.

Päästökauppajärjestelmä toimii ehkä näennäisesti hyvin. Sen kautta pystytään vähentämään EU:n sisällä tapahtuvia päästöjä, mutta se on myös omiaan siirtämään päästöjä muualle. Jonkin verran jo onkin tutkimusta siitä, että päästökauppa on lisännyt EU:n tuonnin päästöjä. Sitä voi miettiä, mikä on tällaisen järjestelmän vaikutus globaaleille päästöille. Itse en pidä järkevänä, että hinnoittelemme omilla päätöksillämme itsemme ulos erilaisilta tuotannoilta, jotka sitten siirtyvät Kiinaan tai Yhdysvaltoihin. Nytkin Trumpin kaudella Yhdysvallat varmasti entisestään kiihdyttää valtion tukipolitiikkaansa siten, että monet investoinnit päätyvät Euroopan sijaan Yhdysvaltoihin. Ei ole ihme, että Euroopan talous on alamaissa.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa tunnustetaan hyvin turvetuotannon moninainen merkitys niin huoltovarmuuden kuin maataloudenkin kannalta. Turvetuotantoa on viime vuodet ajettu alas, mikä on johtanut jopa ainespuunpolttoon lämmöntuotannossa, mikä ei millään mittarilla ole järkevää. Turvetuotannon järjestöjen alasajon sijaan olisi tarvittu malttia ja luottoa siihen, että turvetuotanto taipuu niin moneen muuhunkin kuin vain energiaksi. Ei Norjakaan ole ajanut alas öljyntuotantoaan vaan on rikastunut sillä ja kyennyt vauraudellaan panostamaan esimerkiksi hiilidioksidin talteenottoon, liikenteen sähköistymiseen ja vetytalouteen. Suomessa valitettavasti on valittu toinen tie ja suorastaan hävetty tätä ehkä merkittävintä luonnonvaraamme, ja siitä maksamme kovaa hintaa. Täälläkin hyvin tiedetään, että kolmasosa maapinta-alasta Suomessa on turvepohjaista eli metsiä kasvaa, nurmea kasvaa. Sen lisäksi myöskin peltopinta-alasta 12 prosenttia on turvepohjaista, ja kuivina kesinä ne tuottavat parhaan sadon, elikkä se on myöskin huoltovarmuusasia. Onko se nyt niin, että nyt pannaan vettä päälle ja ollaan tyytyväisiä? Mielestäni suunnanmuutos on edelleen mahdollinen, ja se on tehtävissä. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen poissa. — Edustaja Kosonen.

18.10 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Määräraha ympäristöministeriön hallinnonalalle pysyy suunnilleen samalla tasolla tämän ja seuraavan vuoden osalta, mutta tässä kohtaa ei ole syytä unohtaa, että tämä määrärahataso putosi dramaattisesti tämän hallituksen toimesta juuri viime vuodelle — tai siis tälle vuodelle, tarkoitan, viime vuosi oli vielä Marinin hallituksen aikaa.

Tässä on erittäin oleellisena osana esimerkiksi tämä Saaristomeren Ahti-projekti, 11,9 miljoonaa menee Saaristomeren suojeluun ja tärkeä alue — hienoa, että siellä on saatu jo näitä arvojakin parannettua, mutta edelleen on huomattava se, että olen todella huolissani muualla Suomessa tapahtuvasta vesiensuojelutyöstä, johon rahoitusta nyt ei sitten tämän hallituksen aikana välttämättä tule juuri ollenkaan.

Tiedämme hyvin, että erityisesti meidän pienvedet ovat huonossa kunnossa, ja nämä ovat myös ennallistamisasetuksen, näiden tausta-aineistojen, mukaan ne eniten rahoitusta kaipaavat alueet Suomessa, ja se oli silloin asetuksen läpikäynnin aikaan noin puoli miljardia euroa vuodessa, mitä näiden parantamiseen tarvittaisiin. Nyt tiedämme, että asetushan on tullut voimaan elokuussa 2024, ja nyt on aikaa sitten kaksi vuotta tehdä ennallistamissuunnitelma, eli tämän hallituksen ajalle sekin osuu. Sitten elokuussa 26 on

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

oltava se valmis, ja sitten toteutus alkaa siitä tai on jo alkanut, mutta tiedämme myös sen, että EU-rahoitusta tuskin on tulossa. Toki uusi komissio ja parlamentti tämän päättävät, mutta siltä ei näytä, että siihen rahoitusta saisimme. Siksi toivon kovasti kyllä hallitukselta sitä, että muitakin alueita kuin vain Saaristomerta näissä vesiasioissa ajatellaan ja niille myös rahaa löydetään niiden kuntoon saattamiseen.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen suuri hanke, yksi niistä suurista hankkeista, on luvituksen sujuvoittaminen, ja se on tietenkin kannatettavaa, jotta saadaan osaamista tietyillä alueilla aina keskitettyä, jotta parhaat voimat Suomessa ovat sitten näitä päätöksiä tekemässä, jotta me saamme yrityksille myös ennustettavan ympäristön ja sitä kautta myös näitä vihreän investoinnin hankkeita Suomeen lisää. Mutta valtionhallinnon tuottavuusohjelma on hyvin raju, ja se leikkaa valtionhallinnosta suoraan henkilöstöresursseja. Olen saattanut tämän aikaisemminkin nostaa esille, mutta jotta me todella saadaan tämä luvitus toimimaan ja sen muut tavoitteet ja oikeastaan kaikki tavoitteet toteutettua — eli se nopeus ja sitten toisaalta se, että ne päätökset edelleen ovat kaikkien ympäristölakienkin voimaisia — niin me tarvitaan tosi paljon siinä luvituksessa sen sujuvuuden lisäksi osaamista ja paikallista ymmärrystä ja resursseja. Toivottavasti tämä valtionhallinnon tuottavuusohjelmassa todellakin huomioidaan.

Arvoisa puhemies! Sitten vielä lopuksi vähähiilisestä energiamurroksesta. Meillä on vety ollut paljon keskusteluissa, ja Euroopassakin se on noussut isoksi aiheeksi, koska siinä nähdään paljon mahdollisuuksia nimenomaan sitten esimerkiksi logistiikan korvaamiseksi puhtaalla energialla. Meillä Suomessa onkin tästä suurta osaamista, elikkä esimerkiksi Wärtsilä on kehittänyt laivan moottoreihin semmoista teknologiaa, joka mahdollistaa ammoniakkin käytön polttoaineena, ja tämä on yksi iso osa sitä, kuinka raskas liikenne nimenomaan saadaan sitten vähähiiliseksi. Se olisi iso päästölähteen pienentäminen, jos näin kävisi, ja vedyn kauttahan tämä ammoniakki voisi toteutua. Meillä ympäristövaliokunnan lausunnossa on vahvat sanat siitä, että toivomme todella, että täällä Suomessa nimenomaan sitä vetyä eteenpäin jalostetaan, ettemme vain kuljeta puhdasta sähköä eteenpäin tai sitten tätä vetyä jalostamattomana.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aalto-Setälä, poissa. — Edustaja Mikkonen, Krista, olkaapa hyvä.

18.16 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä on hyvä oikeastaan aloittaa vesiensuojelusta, mistä edustaja Kosonenkin tuossa edellä puhui, ja edustaja Elo. Tosiaan vesiensuojelussa on oleellista, että kun rahaa on nyt huomattavasti vähemmän kuin aiemmin, niin tehdään sitten toimet tehokkaasti, ja ympäristövaliokuntakin oli lausunnossaan kiinnittänyt tähän huomiota, samoin kuin Valtion tarkastusvirasto. Sen takia pidän nyt äärimmäisen tärkeänä, että emme ainakaan tee toimia, joilla lisäisimme ravinnekuormaa. Saaristomeren ohjelmassakin nostetaan nimenomaisesti suurimmaksi haasteeksi nämä ravinnevalumat ja fosfori, ja nyt todellakin jos hallitus aikoo jatkaa tätä karjanlantapoikkeusta, joka ei aseta fosforin levittämislle tai fosforipitoisuudelle mitään rajaa, niin kyllä se kaikki työ menee hukkaan, mitä vesiensuojelussa on tehty tai hallitus tekee tällä kaudella. Sitten hukkaamme myös sen mahdollisuuden, miten me pystyisimme tätä karjanlantaa hyötykäyttämään ja sitä kautta lisäämään ravinteiden omavaraisuutta ja myös energiaomavaraisuutta. Sen takia todella toivon, että hallitus nyt tätä päätöstä harkitsisi ja jättäisi todellakin tämän poikkeaman pidentämisen tekemättä.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

No, ilmastotyön osalta täytyy sanoa, että todellakin päästökauppasektorillahan se toimii, kun se hiilen hinta sitä ohjaa, ja koin, että ministeri jotenkin moitti, että emme arvosta sitä työtä, mitä päästökauppasektorilla tehdään. Kyllä arvostamme. Minusta on hienoa, että teollisuuden sähköistämisen osalta tai siltä osalta, että halutaan puhtaita investointeja tänne Suomeen, tehdään sitä työtä, mutta se, mitä me moitimme, on se, että sitä työtä ei tehdä taakanjakosektorilla ja maankäyttösektorilla yhtä ponnekkaasti, koska siellä kuitenkin voisimme saada nopeammin tuloksia aikaan, ainakin joillakin toimilla. Investointien osalta tiedämme, että ne kestävät pitkän aikaa ja siinä voi mennä kymmenenkin vuotta, ja viisi vuotta on jo hyvä saavutus, jos saadaan joku investointi sinä aikana hyvin pystyyn. Sen takia nimenomaan maankäyttösektorin osalta, niin kuin hallituskin on tuonut esille, jo edellisen hallituksen aikana huomattiin, että maankäyttösektorin nielu romahti.

Kyllä ihmettelen sitä, että kun te olette todella tienneet sen niin kauan, miten on mahdollista, että vieläkään sinne ei ole saatu mitään toimia tehtyä, etenkin kun edellinen hallitus todellakin teki tämmöisen hiilinielujen pelastuspaketin. Siellä oli jo käytännön toimia, ja kosteikkoviljelyyn laitettiin jo lisää rahaakin, mutta ennen kuin nämä avustukset tulivat hakuun, tämä hallitus ne punakynällä veti yli. Siellä oli myös maankäytön muutosmaksu, jota on jo paljon selvitetty. Tiedämme, että turvepellot on se, mihin tulee puuttua — meillä on paljon turvepeltoja, jotka eivät ole edes ruuantuotannossa, ja ne olisivat ensimmäisiä, joihin pitäisi puuttua. Hakkuukierron pidentämiseen kannusteita, ja sekin on yksi keino, että harvennukset eivät ole liian rajuja. Jotenkin tuntuu, että muun lainsäädännön osalta kyllä hallitus hyvinkin nopeasti ja hyvinkin pienillä selvityksillä on valmis tekemään erilaisia päätöksiä, jos mietitään vaikka työmarkkinakysymyksiä, joten ihmettelen kyllä, että tämän maankäyttösektorin osalta sitten on ajatus, että nämä ovat niin hankalia asioita, että täytyy pitkään ja vuosikausia selvitellä.

No, tietysti jos ajatellaan taakanjakosektoriin nopeasti vaikuttavia keinoja — toki pieniä, mutta kun näitä on paljon, niin siitä syntyy jo suurempi potti — niitä ovat vaikka energiaremonttituet tai avustukset öljylämmityksestä luopumiseen, jotka samalla myös rakennusalaan olisivat vauhdittaneet tässä tilanteessa, missä rakennussektorilla ollaan.

Haluan myös nostaa esiin sen huolen, mikä tuli äsken tuossa edustaja Kososen puheenvuorossa näistä ympäristöhallinnon riittävistä resursseista. Luvituksen osalta, sen nopeuden ja sen laadun osalta, on aivan ensisijaista, että ympäristöhallinnolla on riittävät resurssit, ja myös kun EU:sta tulee paljon ilmastoon ja luontoon liittyvää lainsäädäntöä, niin meillä pitää myös ministeriössä olla riittävät resurssit lainsäädännön kirjoittamiseen. Tämä on yksi huoli, koska hallitus on nyt linjannut, että mitään uusia resursseja ei ministeriöille anneta EU:sta tulevan lainsäädännön myötä.

Luontokadon osalta on todettava, että valitettavasti riittävästi toimia ei ole pystytty tekemään, ja nyt tämä hallitus on vielä vähentänyt merkittävästi näitä toimia. Se on hyvä, että julkista rahoitusta halutaan tähän mukaan, sitä tarvitaan, ja siksi haitoilla pitäisi olla hinta. Ekologisen kompensaation velvoittavuus olisi käytännössä hyvin tehokas keino, että voisimme varmistaa, että emme tee lisää haittaa, ja jos sitä jossain tehdään, niin toisaalla sitten parannetaan luonnon tilaa. Toivoisin tähän hallitukselta merkittävästi enemmän ponnekkuutta kuin mitä sen osalta on tähän mennessä tehty.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen poissa, edustaja Strandman poissa, edustaja Seppänen poissa. — Oliko ministerillä jotain? Toivoo

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

puheenvuoroa? Joo, saa kyllä kohta. — Edustajat Huru ja Lahdenperä ehditään vielä ottaa, ja sen jälkeen sitten ministerin puheenvuoro, ja sitten onkin päätöksen aika.

18.22 **Petri Huru ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallitus panostaa ympäristöministeriön hallinnonalalle monin tavoin, vaikka opposition väitteistä voisi luulla toisin. Luonnonsuojelun saralla vapaaehtoisen luonnonsuojelun, kuten Metso- ja Helmi-ohjelmien, tehostamiseen ja yksityisrahoitteisen luonnon ennallistamistyön lisäämiseen kohdennetaan noin 1,8 miljoonaa euroa. Rahoituksella vastataan ennallistamisasetuksen voimaantuloon sekä lisätään arvokkaiden, kuten vanhojen, metsien suojelua. Tiilikkajärven kansallispuiston laajennusosan vaatimiin välttämättömiin toimenpiteisiin kohdistetaan 200 000 euroa. Itämeren ja vesiensuojelun edistämiseen osoitetaan 100 000 euroa ja Pidä Saaristo Siistinä ry:lle osoitetaan 235 000 euroa.

Ympäristö- ja ilmastotoimissa hallitus jatkaa päästöjen vähentämisen ja nielujen vahvistamisen valmistelua ja toimeenpanoa energia- ja ilmastostrategiassaan sekä valmistautuu tekemään ilmastotavoitteiden täyttämiseen liittyviä päätöksiä myös puoliväliriihessä. Hallitus esittää vesivaikutuksiin liittyvän luvituksen ennakoitavuuden, nopeuden, poikkeamismahdollisuuksien ja selkeyden lisäämiseen 3,6 miljoonaa euroa. Hallitus ottaa käyttöön edellisen hallituksen aikana EU:ssa valmistellun niin sanotun jakeluvaihtoehdon joustomekanismin, jolla polttoainejakelijat voivat täyttää jakeluvaihtoa rahoittamalla muita päästövähennyksiä. Energiaviraston osaamista vahvistetaan, jotta uudet kustannustehokkaat päästövähennystoimet voidaan varmentaa ja hyväksyä. Myös laki merituulivoimasta talousvyöhykkeellä on määrä saada toimimaan tammikuussa 25. Hallitus varaa resursseja aluevalintapäätösten valmisteluun ja alueiden kilpailuttamisen järjestämiseen. Näihin toimiin esitetään yhteensä noin 1,2 miljoonaa euroa per vuosi.

Arvoisa puhemies! Myös hallitusohjelmassa on monia hyviä kirjauksia, joilla sujuvoitetaan maankäytön ja rakentamisen sääntelyä. Tavoitteena on sujuvoittaa ja nopeuttaa kaavoituslupa- ja valitusprosesseja. Tavoitteen toteuttamiseksi hallitus uudistaa maankäytön ja rakentamisen sääntelyä sekä purkaa normeja. Hallitus myös käynnistää maankäytön ja rakentamisen sääntelyn keventämisen, joka koskee koko Suomen rakentamismääräyskokoelmaa. Lupaprosesseja ja valituksia koskien hallitus uudistaa kaavoitus-, rakennus- ja ympäristölupaprosesseja koskevia valituskäytäntöjä siten, että samasta asiasta voisi valittaa hallinto-oikeuteen vain kerran. Lisäksi ohjataan resursseja kaavoitukseen, rakennusvalvontaan, ympäristö- ja vesilupaviranomaisille sekä hallinto-oikeuksille niiden prosessien nopeuttamiseksi. Sujuvoitetaan kaavoitus- ja lupaprosesseja ja kevennetään niihin liittyvää menettelyä. Selvitetään keinoja puuttua kaavoista ja rakennusluvista tehtyjen valitusten määrään ja nopeuttaa valitusten käsittelyä. Selvitetään myös esimerkiksi mahdollisuutta tarkentaa valitusoikeuden edellytyksiä. Lisäksi asetetaan viranomaisten käsittelyajoille lakisääteinen ja sitova määräaika, jonka laskeminen alkaa siitä, kun lupahakemus on täydellinen, ja päättyy siihen, kun päätös on tehty. Jos laissa säädetty määräaika ylitetään, alennetaan lupa- tai käsittelymaksua. Asetetaan myös viranomaisille velvollisuus korvata luvanhakijalle viivästyksestä aiheutuneita kustannuksia. Lisäksi digitalisoidaan kaavoitus- ja lupaprosessit. Selvitetään mahdollisuutta perustaa valtakunnallinen lupapalvelu, joka toimisi rakentamiseen liittyvien lupien palvelukanavana ja yhden luukun periaatteella.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoite on tehdä sellaista ympäristöpolitiikkaa, joka ei perustu ideologiaan ja joka ei nosta kansalaisten arjen kustannuksia, mahdollistaa puhtaan siirtymän investointeja sekä teollisuuden toimintaedellytyksiä ja estää hiilivuotoa.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä lopuksi kiittää ministeri Mykkästä tähän saakka tehdystä työstä hallituksessa ja toivottaa onnea tulevaan tehtävään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten vielä edustaja Lahdenperä ja sitten ministeri.

18.27 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Kiitos ympäristöministerille ja ministeriölle ylipäätään tästä budjetista, joka on kohtuullisen hyvä. Haluan kuitenkin ympäristöministeriön budjettikeskusteluun tuoda osaltani maa- ja metsätalouspuolelta muutaman kommentin.

Maanviljelijät ovat halukkaita ja valmiita ympäristöystävällisen tuotannon kehittämiseen ja harjoittamiseen. Suomessa valittu vapaaehtoisuuteen perustuva malli on selkeästi tehokas ja motivoiva. Maataloudessa tehokasta ympäristötyötä on maan kasvun kunnan pitäminen mahdollisimman hyvänä rakenteeltaan. Hyvät pellot tuottavat myös laadukkaan ja suuren sadon. Tällöin viljelyyn käytetyt panokset tulevat myös tehokkaasti käytetyksi. On tärkeää, että viljelijät otetaan ympäristötyöhön nykyistä paremmin mukaan, sillä viljelijä tuntee omat peltonsa ja niiden tarpeet henkilökohtaisesti. Yhdessä ja yhteistyöllä päästään entistä parempiin tuloksiin.

Lisäksi komentoisin, että vapaaehtoisuudelle on perustuttava myös yksityisomisteisiin metsiin suunnitellut suojelutoimet.

Ja lopuksi haluan myös onnitella Kai Mykkästä uudesta työtehtävästä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten ministeri Mykkänen.

18.29 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Kiitos edelleen hyvistä puheenvuoroista myös näissä puhujalistan puheenvuoroissa. — Ehkä aloitan tästä ilmastopäästökysymyksestä:

Tässä jo debatin aikana taidettiin päästä pitkälti siihen yhteisymmärrykseenkin, että okei, teollisuudessa ja energiantuotannossa, joka on pääasiassa päästökaupasektoria, päästöt laskevat erityisen hyvin ja siinä on omat, myöskin teollisuuden investointien edistämiseen liittyvät myönteiset näkymänsä tuleville vuosille, joita hallitus edistää luvituksessa, investointituissa ja verotuksessa. No, sitten taakanjakosektoristakin — eli liikenne, maatalous ja kiinteistöjen erillislämmitys — sinänsä sanoisin, että kun täällä osa edustajista puhui, että sielläkin pitäisi päästöt saada laskuun ja siellä ei tehdä mitään sille, että päästöt laskisivat, niin kokonaiskuvassahan sinänsä näillä taakanjakosektorin alueilla päästöt ovat laskussa ja olemme menossa ennusteiden perusteella aika lähelle sitä päästöjen puolittumista 2030 mennessä, niin liikenteessä erikseen kuin koko taakanjakosektorilla. Se, päästäänkö sinne aivan, on sitten kysymyksen alla ja tulee liittymään myös ensi kevään toimenpiteisiin ja päätöksiin, mutta suunta kuitenkin on isossa kuvassa varsin puhtaampaan päin myös liikenteessä ja kiinteistöjen lämmityksessä. Maataloudessa ehkä päästövähennykset ovat olleet vaatimattomampia viimeisten 20 vuoden aikana.

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

Tässä suhteessa kun mietitään toimenpiteitä, niin täällä viitattiin vihreiden puolelta monastikin bensaveron tehtyyn kevennykseen, noin neljä senttiä litralta, ja viitattiin isojen autojen ajoneuvoveron alentamiseen, mutta ehkä ajanpuutteen vuoksi jätettiin sanomatta se, että samalla hallitus on päättänyt täyssähköautojen verotusarvon porkkanan jatkamisesta vuoteen 2029, joka on ollut autoalan näkökulmasta se tärkein sisäänheittäjä päästöttömille ajoneuvoille Suomen markkinoille. Tämä oli keskeinen kysymys kehysriihessä liikenteen osalta, että näin tehtiin, ja sen rahoittamiseksi sähköautojen ajoneuvoveroa korotetaan se noin 80 euroa vuodessa, mikä taas ei minkään arvion perusteella sähköistymistä pysäytä.

No, mitä tulee sitten maankäyttösektorin toimiin, jotka aivan oikein ovat se iso kysymys, ja siitä on varmasti konsensus, niin siis me puhutaan 20 miljoonan tonnin kysymyksestä, kun esimerkiksi kosteikkoviljelyn edistämisen vaikutusarvio Marinin hallituksen maankäyttösektorin, niin kuin täällä mainittiin, pelastuspaketissa oli 0,3 miljoonaa tonnia, siis sadasosa siitä tämän hetken haasteesta. Maankäytön muutosmaksun vaikutusarviointi on 0,7 miljoonaa tonnia. Nyt valmistelussa olevat toimet ovat sen tyyppisiä, hallitusohjelman mukaisesti, kuin kiertoaikojen pidentäminen talousmetsissä, jossa voitaisiin saada sanotaan kolme—viisi miljoonaa tonnia eli noin kymmenen kertaa enemmän kuin sillä kosteikkoviljelyn edistämisellä, jota sitäkin tarvitaan. Haluan vain todeta nämä mittakaavat, että ne haasteet ovat sitä kokoluokkaa, että ne toimet, jotka Marinin hallituksella olivat, plus kolme miljoonaa tonnia yhteensä, ovat reilu kymmenesosa siitä, mitä tarvittaisiin. Sen takia tämä on kenelle tahansa vaikeaa.

No, kysyttiin myös, miksi tämä asia kestää, kun monia tärkeitä yhteiskunnan kestävyyskysymyksiä valtiontalouden tai työmarkkinauudistusten, tai myöskin investointien edistämisen ja puhtaan siirtymän luvituksen osalta, viedään nopeasti eteenpäin. Kyllä nämä vaativat huolellista valmistelua, koska vaikutusarvioinnit ovat erityisen hankalat laskentapohjan osalta, joka tuntuu koko ajan muuttuvan niin Suomessa kuin kansainvälisesti, ja kyllä, ne ovat myös tässä salissa ristiriitoja ja sovittelua vaativia kysymyksiä, eikä ole mikään salaisuus, että hallituksen sisälläkin. Niin ne olivat edellisessä hallituksessakin, ja varmaan näistä syistä Marinin hallitus antoi energia- ja ilmastostrategiansa ja maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmansa toimikautensa viimeisenä syksynä. Tämän hallituksen tavoite on kyllä saada ne nopeammin tänne saliin, jo ensi vuoden aikana tämä kokonaisuus ja sen osana päästövelan lyhentämishjelma, ja sitten eduskunta tietysti linjaa siitä, millä toimilla mennään eteenpäin.

Kysyttiin lantafosforipoikkeamasta, edustajat Elo ja Mikkonen erityisesti, ja tämän osalta siis se, mitä nyt on päätetty, on, että kahdella vuodella tätä lantafosforipoikkeamaa jatketaan ja sen aikana valmistellaan malli, joka toisaalta olisi niille tiloille kohtuullinen, joille siitä luopuminen on hyvin vaikeaa, ja sitten hallitusohjelman mukaisesti toisaalta kompensoi ne valumat herkillä valuma-alueilla, esimerkiksi Saaristomeren valuma-alueella, missä tämä on merkittävä kysymys. Elikkä sinne voi tulla esimerkiksi ympäristöluvituksen kautta erityisvaatimuksia niille tiloille, jotka ovat herkillä alueilla.

Keskeistä tässä suhteessa sisävesien osalta, mistä edustaja Kosonen kysyi, on se, että ennallistamissuunnitelma, kuten viittasittekin, tulee olemaan dokumentti, jossa joudutaan aika tarkkaan katsomaan sisävesien kunnon parantamista. Tässä tuskin millään hallituksella rahaa tulee olemaan riittävästi — arviothan ovat olleet yli puolta miljardia vuodessa ennallistamisen kokonaispanostustarpeista Suomessa, jos ennallistamisasetuksen mukaan mennään — mutta yksi iso uusi lähde voi olla se, että yksityisen sektorin

Pöytäkirja PTK 138/2024 vp

tarve kompensoida omaa luontojalanjälkeään isoissa yrityksissä on kasvussa, ja luomme sille pelisääntöjä. Tämä on varmaan ollut ylivaalikautinenkin tarve ja kehityssuunta, mutta sitä erityisesti nyt painotamme, ja uskoisin, että sieltä saadaan lisää rahaa järkevästi ohjattuna muun muassa sitten vesistöjen kunnostamiseen.

Vielä sanoisin loppuun, että tässä edustaja Koskela oli minusta vähän liiankin pessimistinen. Jos katsotaan nyt vaikka Kiinan päästöjä, niin kymmenen vuotta sitten me maanittelimme heitä, että voisivatko he nähdä tulevaisuuden muussa kuin hiilipäästöjen jatkuvassa kasvussa. Nyt kun kuukausi sitten olin Pekingissä, niin puhe käy siitä, että he ensi vuonna vai sitä seuraavana vuonna piikkaavat päästönsä alaspäin ja voisivatko he laskea niitä kolmanneksen vai jotain muuta kymmenessä vuodessa. [Puhemies koputtaa] Niin että kyllä tässä iso muutos on maailmanlaajuisestikin menossa, ja se isoin väline on kyllä nimenomaan päästökauppa. [Puhemies koputtaa] Euroopassa se on kääntänyt päästöt laskuun, ja Kiina nyt nimenomaan sitä laajentaa. Uskon, että päästöjen hinnoittelun kautta me pääsemme kyllä ihmiskuntana kestävään tilanteeseen, jossa talous voi silti kasvaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia ministeri Mykkäselle, ja koska taitaa tosiaan olla niin, että ministeri Mykkäsellä on tällä tietoa viimeisiä pääluokkien esittelyjä tässä vaiheessa, niin kiitos kovasti.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

Asian käsittely keskeytettiin.

4. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 19.12.2024 klo 10.00.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Tämä täysistunto on päättynyt. Kiitos teille kaikille ja hyvää yötä!

Täysistunto lopetettiin klo 19.50.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen